

ISSN 1905-9582

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Mae Fah Luang University

皇太后大学

วารสาร
จีนวิทยา

Journal of Sinology

汉学研究

ปีที่ 14 สิงหาคม 2563

Vol.14 August 2020

第 14 期 2020 年 8 月

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center

诗琳通中国语言文化中心

วารสารจีนวิทยา
Journal of Sinology

Vol. 14 August, 2020

ปีที่ 14 สิงหาคม 2563

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
Mae Fah Luang University

วารสารจีนวิทยา จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นวารสารสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานด้านการวิจัยและด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องในด้านจีนวิทยาเช่น ภาษา วรรณคดี การแปล ประวัติศาสตร์ การเรียนการสอน ตลอดจนสาขาทางจีนวิทยาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผลงานวิชาการได้รับการเผยแพร่ในวงกว้างและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิทางจีนวิทยาเฉพาะทางโดยผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ อย่างไรก็ตามความคิดเห็นและทัศนะในบทความเป็นของผู้เขียนแต่ละคน ไม่ถือเป็นของกองบรรณาธิการวารสารจีนวิทยาแต่อย่างใด

วารสารจีนวิทยา เปิดรับพิจารณาบทความวิชาการ 3 ภาษา ประกอบด้วย ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ในรูปแบบบทความวิจัย (Research Articles) บทความวิชาการ (Academic Article) และบทความปริทัศน์ (Review Articles)

ผู้สนใจส่งบทความหรือขอรายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่
ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

333 หมู่ 1 ตำบลท่าสุด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5391-7093 หรือ

สำนักงานมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (กรุงเทพฯ)

127 อาคารปัญญาภูมิ 2 ชั้น 7 ถนนสาทรใต้ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 0-2679-0038 ต่อ 5105

<https://sclc.mfu.ac.th/sclc-home.html>

Email: journalofsinology.mfu@gmail.com

กองบรรณาธิการวารสารจีนวิทยา

บรรณาธิการ

ผู้อำนวยการศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร

บรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ประพัฒน์ มโนมัยวิบูลย์ ข้าราชการบำนาญ นักวิชาการอิสระ

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร

นางสาวชญินฐ์ ศรีจรูญเรือง

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรางค์ศรี ดันเสียงสม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี โชคขจิตสัมพันธ์

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ ชุณหะเรืองเดช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรศักดิ์ มหัทธโนบล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วัฒนานนท์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ จาวะลา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรพนัช ตั้งเขื่อนขันธ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศันสนีย์ เอกอัจฉรียา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพร เพชราริวัชต์

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ Caijun Lin

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ ดร.ธีรภาพ ปรีดีพจน์

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ ดร.กัลยา ขวบ้านแพ้ว

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ ดร.นิสริน หวังด้กวดิน

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ ดร.ณัฐภูมิ มีชัยโย

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ ดร.ประเทืองพร วิรัชโกคี

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ ดร.อัษมา มหาพสุธานนท์

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

อาจารย์ ดร.นก อึ้งโพธิ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ ดร.อภิสรာ พรรัตนานุกุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ ธีรพจน์
ดร.นิตย์ บุญรัตนเนตร
อาจารย์ กำพล ปิยะศิริกุล
อาจารย์ ศุภกร คนคล่อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความในวารสารจีนวิทยา (Publication Ethics) บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่และไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
3. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตัวเอง รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
4. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คู่มือการส่งบทความวารสารจีนวิทยา”
5. ผู้นิพนธ์ต้องรับผิดชอบข้อความที่ปรากฏในบทความและองค์ประกอบทั้งหมดของบทความ
6. ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
7. ผู้นิพนธ์ต้องระบุนแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้
8. ผู้นิพนธ์ต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างชัดเจน
9. การตัดสินใจของกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ
2. บรรณาธิการวารสารจะดำเนินการคัดเลือก แต่งตั้ง และประสานงานกับผู้ประเมินบทความที่มีความเชี่ยวชาญด้านนั้นๆ หากมีการแก้ไขปรับปรุง หรือมีคำแนะนำเพิ่มเติมใดๆ จะติดตามและประสานงานกับผู้นิพนธ์ เพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพบทความ
3. บรรณาธิการวารสารจะรักษาความลับ โดยไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาที่การดำเนินการยังไม่แล้วเสร็จ
4. บรรณาธิการวารสารต้องตัดสินใจคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว ตามขั้นตอนและสอดคล้องกับนโยบายของวารสาร
5. บรรณาธิการวารสารไม่รับตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
6. บรรณาธิการวารสารต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความเพราะความสงสัยหรือไม่แน่ใจ เขาต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้นๆ ก่อน
7. บรรณาธิการวารสารต้องตรวจสอบบทความในด้าน การคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจังโดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น
8. หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการวารสารจะหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันที เพื่อให้ชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
9. บรรณาธิการวารสารต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ กับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมินบทความ ตลอดจนบุคคลใดๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ดังกล่าว
10. การตัดสินใจของกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมิน (Duties of Reviews)

1. ผู้ประเมินบทความ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ (Confidentiality)
2. ผู้ประเมินบทความ ต้องตระหนักว่า ตัวเองต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้ร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นๆที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญพิจารณาความสำคัญ คุณค่าและประโยชน์ของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ประเมินบทความ ต้องวิเคราะห์และกลั่นกรองคุณภาพของบทความให้เหมาะสมเพียงพอสำหรับการอ้างอิงทางด้านวิชาการ และให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะเป็นประโยชน์ทางด้านคุณภาพ
5. ผู้ประเมินบทความ พิจารณาความถูกต้องทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหาสาระก่อนที่จะนำเสนอกลับคืนยังกองบรรณาธิการเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป
6. ผู้ประเมินบทความ ต้องระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์ไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งบรรณาธิการทราบ
7. การตัดสินของกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

บทบรรณาธิการ

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มีพันธกิจในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน เสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือทางวิชาการและศิลปวัฒนธรรมระหว่างไทย-จีน ตลอดจนเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดพิมพ์วารสารวิชาการเป็นวิธีการหนึ่งในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย อีกทั้งจะได้เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความรู้ ความเห็นสำหรับนักวิชาการ และเป็นแหล่งรวบรวมวิทยากรซึ่งทันสมัย สามารถจุดประกายให้มีการศึกษาค้นคว้าและการตั้งโจทย์ใหม่หรือโจทย์ที่อยู่ในกระแสปัจจุบันในสาขาวิชานั้นๆ

วารสารจีนวิทยา ซึ่งศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร จัดพิมพ์ขึ้นนี้ เป็นความพยายามที่จะดำเนินการตามพันธกิจของ ศูนย์ฯ คือ เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และการศึกษา ค้นคว้าของอาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการทั่วไป เพื่อให้ผู้ที่สนใจ การศึกษาค้นคว้าด้านนี้สามารถติดตามความรู้ แนวทางการพัฒนา และงานค้นคว้าวิจัยในวงวิชาการจีนวิทยา

วารสารจีนวิทยา ฉบับปีที่ 14 ประกอบด้วยบทความ หลากหลายด้าน ดังนี้ วรรณกรรม สำนวนจีน การเรียนการสอน ภาษาจีน และสังคมศาสตร์

บทความแรก คือ “การวิเคราะห์คำสอนเรื่องคุณธรรมเพื่อการ ฝึกขัดเกลาจิตใจและพัฒนาตนในวรรณกรรมคำสอนจีนเรื่อง Càigēn Tán” ซึ่งบทความนี้มุ่งศึกษารายละเอียดของเนื้อหาคำสอน เรื่องคุณธรรมเพื่อการฝึกขัดเกลาจิตใจและพัฒนาตนในวรรณกรรม จีนเรื่อง Càigēn Tán (菜根譚) ที่ได้รับอิทธิพลจากหลักปรัชญาจีน

บทความที่ 2 เรื่อง “สำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย” มุ่งศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของสำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 คือ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย โดยใช้ทฤษฎีวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของทั้งสองภาษา

อีกสามบทความถัดมาเป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาจีน บทความแรกคือ “สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี และแนวทางการพัฒนา” มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่สี่จังหวัด บทความที่สองคือ “การพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีน โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน รวมทั้งศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีนด้วยชุดการเรียนรู้นี้ บทความสุดท้ายคือ “การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม” บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน อีกทั้งยังศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วย

บทความถัดมา คือ “中国形象彰显新时代大国担当” เป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของประเทศจีนกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนชุดที่ 19

วารสารจีนวิทยาลับนี้ยังประกอบด้วยบทความที่เกี่ยวข้องกับนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางซึ่งเป็นประเด็นที่กำลังเป็นที่จับตามองในขณะนี้อีกสามบทความ บทความแรกคือ “新时代 “一带一路” 推进沿线城市发展” ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบของ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ในยุคใหม่ที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียงตลอดเส้นทางและโอกาสในการพัฒนาของเมืองต่าง ๆ บนเส้นทางนี้ บทความที่สองคือ ““一带一路” 倡议与泰国的中国学的新时代” นำเสนอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความแปลกใหม่ของจีนศึกษาที่เป็นผลมาจากหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง และวิวัฒนาการของจีนศึกษาในประเทศไทย บทความสุดท้ายคือ “การตอบสนองต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของมณฑลชิงไห่ด้วยแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมบนเส้นทางสายไหม” ซึ่งมุ่งศึกษาการตอบสนองของมณฑลชิงไห่ต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง โดยศึกษาจากปัจจัยความเป็นมาของนโยบายและมาตรการเพื่อสนับสนุนแผนพัฒนาเส้นทางสายไหม

อีกบทความหนึ่งเป็นบทความที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสังคมศาสตร์คือ “民主的东西比较——基于越南的经验” ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญาการเมือง มุ่งศึกษาเปรียบเทียบระบอบประชาธิปไตยของตะวันตกและตะวันออกบนพื้นฐานประสบการณ์ของเวียดนาม

บทความสุดท้ายในวารสารจีนวิทยาลับนี้คือ “论 “人工智能” 在全球化进程中的治理困境” เป็นบทความที่เกี่ยวกับการ

จัดการสถานการณ์ที่มีปัญหาของ “ปัญญาประดิษฐ์” ในกระบวนการ
โลกาภิวัตน์ โดยใช้การศึกษาเปรียบเทียบหลักแนวคิดและปรัชญา
การเมืองในการวิเคราะห์

นอกจากนี้ วารสารจีนวิทยา ฉบับนี้ ยังมีบทวิจารณ์หนังสือ
เรื่อง *ปักกิ่งในความทรงจำ* เป็นเรื่องเล่าบันทึกความทรงจำของ
หญิงไทยผู้ใช้ชีวิตอยู่ในปักกิ่งเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษ ซึ่งมีเนื้อหา
ครอบคลุมประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
ของประเทศจีนตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1960 – 2000 เป็นหนังสือที่
เขียนด้วยภาษาที่อ่านง่าย มีเนื้อหาที่น่าสนใจชวนติดตาม

กองบรรณาธิการ

๑ สิงหาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

บทบรรณาธิการ	i-iv
การวิเคราะห์คำสอนเรื่องคุณธรรมเพื่อการฝึกขัดเกลา จิตใจและพัฒนาคนในวรรณกรรมคำสอนจีนเรื่อง <i>Càigēn Tán</i> ศรีสุภางค์ ธนะวัฒน์สัจจะเสรี สุรีย์ ชุณหะเรื่องเดช	1-36
สำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย ปัทมา จุฑาธิปไตย ชัยญพร จาวะลา	37-64
สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน ภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี และแนวทางการพัฒนา ภูเทพ ประภากร	65-106
การพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณา การข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดหัวไทร เสี่ยวซิน เสอ ชนิกันต์ รัตนชัยไพศาลกุล สุจรรยา ธิมาทาน สุปภาดา อินทรบงกต เจียวเยว่ เจ้า	107-136

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะ อักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม นัฏฤดี ปั่นกิจวานิชเจริญ	137-163
中国形象彰显新时代大国担当 Peng Lu , 姜绳 , 陈剑	164-186
新时代 “一带一路” 推进沿线城市发展 于朝晖, Peng Lu	187-207
“一带一路” 倡议与泰国的中国学的新时代 徐哲明	208-227
การตอบสนองต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของ มณฑลชิงไห่ด้วยแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม บนเส้นทางสายไหม ศุภกร คนคล่อง	228-258
民主的东西比较——基于越南的经验 LETHINGOCANH 黎氏玉英	259-274
论 “人工智能” 在全球化进程中的治理困境 姜绳, Peng Lu, 买西玉	275-303
บทวิจารณ์หนังสือ กำพล ปิยะศิริกุล	304-308

การวิเคราะห์คำสอนเรื่องคุณธรรมเพื่อการฝึกขัดเกลาจิตใจ และพัฒนาตนในวรรณกรรมคำสอนจีนเรื่อง *Càigēn Tán*¹

ศรีสุภางค์ ธนะวัฒน์สัจจะเสรี²
สุรีย์ ชุณหเรืองเดช³

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
อีเมลล์ Srisupang_pia@yahoo.com

(วันรับบทความ 15 สิงหาคม 2562) (วันแก้ไขบทความ 21 ตุลาคม 2562)
(วันตอบรับบทความ 18 ธันวาคม 2562)

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มุ่งศึกษารายละเอียดของเนื้อหาคำสอนเรื่อง
คุณธรรมเพื่อการฝึกขัดเกลาจิตใจและพัฒนาตน (修身养性 xiūshēn
yǎngxìng) ในวรรณกรรมจีนเรื่อง *Càigēn Tán* (菜根譚) จากการศึกษา
พบว่า เนื้อหาคำสอนในเรื่อง *Càigēn Tán* ดังกล่าว ได้รับอิทธิพลจาก
หลักปรัชญาทั้ง 3 สายหรือ sān jiào (三教) ในสังคมวัฒนธรรมจีน
ได้แก่ หลักปรัชญาเต๋า หลักปรัชญาขงจื้อ และหลักปรัชญาพุทธ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ
หลักจริยธรรมคำสอน และแนวทางดำเนินชีวิตที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนจีน *Càigēn
Tán* และวรรณกรรมคำสอนไทย *โคลงโลกนิติ*” (A COMPARATIVE STUDY OF MORAL
INSTRUCTIONS AND WAYS OF LIVING AS MANIFESTED IN CHINESE DIDACTIC LITERATURE
CAIGEN TAN AND THAI DIDACTIC LITERATURE *KLONG LOKANITTI*) สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชา
ตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมลล์ suree.c@chula.ac.th

ศาสนาพุทธ โดยเฉพาะนิกายเซนในวรรณกรรม *Càigēn Tán* และสามารถนำมาแยกวิเคราะห์เป็นประเด็นหลักๆ ได้ 9 ประเด็น ได้แก่ 1) ความมีจิตเมตตาใจกว้างกับความเห็นแก่ตัวใจแคบ 2) ความสัตย์ซื่อจริงใจกับการเสแสร้งหลอกลวง 3) การถ่อมตนกับการหลงตน 4) การใช้ชีวิตเรียบง่ายรู้จักพอกับการใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อไม่รู้จักพอ 5) ความพากเพียรศึกษาหาความรู้กับความเกียจคร้านละเลย 6) การอดทนไม่ย่อท้อกับความใจร้อนท้อแท้ 7) การรู้จักปล่อยวางกับการยึดติด 8) ความไม่ประมาทเดินสายกลางกับความมกง่ายสุดโต่ง 9) การเข้าหาธรรมชาติเพื่อกล่อมเกลาคิดใจกับการหลงอยู่ในภาพลวงตา

คำสำคัญ วรรณกรรมคำสอน *Càigēn Tán* ลัทธิเต๋า ขงจื้อ
พุทธนิกายเซน

บทนำ

วรรณกรรมจีนเรื่อง *Càigēn Tán* (菜根譚) ที่บทความชิ้นนี้มุ่งศึกษาวิจัย จัดเป็นวรรณกรรมคำสอนประเภท *xiūshēn yǎngxìng* (修身养性) อันหมายถึง “ฝึกฝนขัดเกลาตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรม, ปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ตนเอง” (เชิดชัย เลิศกิจเจริญวงศ์, 2554, น. 937) ผู้ประพันธ์ *Hóng Yīngmíng* (洪应明) ในปลายสมัยราชวงศ์หมิง ได้รวบรวมหลักคำสอน จริยธรรม แนวความคิดความเชื่อต่าง ๆ จากหลักปรัชญาสำคัญๆ ได้แก่ หลักปรัชญาเต๋า หลักปรัชญาขงจื้อ และหลักปรัชญาพุทธศาสนาพุทธนิกายเซน ตลอดจนแนวทางปรัชญาการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมวัฒนธรรมจีนตั้งแต่สมัยโบราณที่ได้สั่งสมสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น (Si Lǚ 思履, 2015, p.2) แล้วนำมารังสรรค์เป็นผลงานในรูปแบบอรรถาธิบายในหลากหลายประเด็น เช่น การปฏิบัติธรรม การฝึกฝน

ขัดเกลาดนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การวางตัวในสังคม เป็นต้น เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้ผู้อ่านทั้งหลายได้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมความดีและการยกระดับจิตใจของตนเอง โดยมุ่งเน้นให้ปัจเจกชนแต่ละคนนอกจากรู้จักสังเกตพฤติกรรมการกระทำและหมั่นเฝ้าระวังจิตใจของตนแล้ว ยังจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะฝึกฝนขัดเกลาดนเองอยู่เป็นนิจ รวมทั้งฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดเป็นทักษะความสามารถในการจัดการกับความคิดความรู้สึทงของตนเองได้ เพื่อให้มีความประพฤติปฏิบัติอันเหมาะสมและดีงาม

หลักปรัชญาทั้ง 3 สายข้างต้นที่สังคมจีนมักจะใช้คำเรียกโดยรวมว่า 三教 (sān jiào) จะมีความเป็นมาหรือต้นกำเนิดที่แตกต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันดีว่า หลักปรัชญาทั้ง 3 สายหรือ sān jiào ดังกล่าวต่างได้รับการยอมรับจากสังคมและประชาชนคนจีนในวงกว้าง มีการถ่ายทอดเผยแพร่ไปทั่วประเทศจีน และมีบทบาทอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวจีนในยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นเวลานานนับพันปี ประเด็นที่ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าวรรณกรรมคำสอนจีนเรื่อง *Càigēn Tán*⁴ มีความน่าสนใจและควรค่าแก่การศึกษาอย่างยิ่งก็คือ การที่ Hóng Yǐngmíng ผู้ประพันธ์สามารถนำแนวคิดและหลักคำสอนที่เน้นย้ำความสำคัญในเรื่องคุณธรรมความดีตามหลักปรัชญาเต๋า หลักปรัชญาขงจื้อ และหลักปรัชญาพุทธศาสนาเมฆายาน (ซึ่งในวรรณกรรมเรื่องนี้โดยส่วนมากเกี่ยวข้องกับนิกายเซน) มาผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างชัดเจนลงตัว รวมทั้งการให้อรรถาธิบายอย่างเป็นรูปธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ใน

⁴ วรรณกรรมคำสอนเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคแรก (前集) และ ภาคหลัง (后集)

หลากหลายแง่มุมของผู้คนในสังคมจีน อันเป็นตัวช่วยกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตของปัจเจกชนแต่ละคนและกำหนดทิศทางของสังคมโดยภาพรวมอีกด้วย

การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาคำสอนตามหลักปรัชญาเต๋า หลักปรัชญาขงจื้อ และหลักปรัชญาพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่อง *Càigēn Tán*

จากข้อมูลต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาค้นคว้า หลักปรัชญาทั้ง 3 สายหรือ sān jiào ในสังคมวัฒนธรรมจีนต่างก็มีความแตกต่างกันทั้งในด้านแนวคิด ความเชื่อ เนื้อหาของหลักคำสอน รวมถึงแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ หลักปรัชญาเต๋ามีแนวคิดให้มนุษย์อยู่อย่างสงบ ใช้ชีวิตง่าย ๆ เข้าหาธรรมชาติ จึงไม่ได้เน้นเรื่องการกล่าวสอนให้ทำความดีละความชั่ว แต่กลับต้องการสอนให้คนเราเข้าถึงความจริง เข้าใจธรรมชาติ เข้าใจชีวิต จนดูเหมือนจะสนับสนุนให้หลีกหนีสังคมน⁵ ในขณะที่หลักปรัชญาขงจื้อมีแนวคิดให้มนุษย์มีส่วนร่วมและเข้าหาสังคม จึงมุ่งสอนให้มนุษย์รู้จักรักกันมนุษย์ด้วยกัน โดยเน้นการฝึกฝนขัดเกลาเพื่อยกระดับจิตใจให้มีมนุษยธรรม และความปรองดองสมานฉันท์ในการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคม ด้วยหลัก “เมตตาธรรม” (仁 rén) และหลัก “ความชอบธรรม” (义 yì) นอกจากนี้ ขงจื้อยังให้ความสำคัญกับการศึกษา ต้องการเน้นให้ผู้คนรู้จักขวนขวายศึกษาหาความรู้จากปราชญ์โบราณ เพื่อนำสิ่งที่ดีมีประโยชน์มาใช้เป็นหลักปฏิบัติเพื่อความสันติสุขหรือความสงบสุขของ

⁵ ขวัญชัย ตั้งเรือนรัตน์ 2554:24

สังคมโดยรวม⁶ ส่วนหลักปรัชญาทางพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นเถรวาทหรือมหายานที่แยกออกเป็นนิกายน้อยใหญ่ต่าง ๆ ก็จะมีแนวคิดที่มุ่งเน้นความต้องการที่ปรารถนาจะปลดปล่อยความทุกข์ของปัจเจกชนจากการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏเป็นสำคัญ⁷

ในการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาคำสอนต่าง ๆ เท่าที่รวบรวมได้จากวรรณกรรมเรื่อง *Càigēn Tán* ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดและหลักคำสอนเรื่องคุณธรรมความดีที่ปรากฏใน *Càigēn Tán* ได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากหลักปรัชญาขงจื๊อ คำว่า “道德 dàodé” (คุณธรรม) อันเป็นหัวใจสำคัญตามหลัก จริยศาสตร์ของขงจื๊อ ประกอบด้วยหลักการที่มนุษย์เราพึงต้องมีประจำใจอยู่ 2 ประการ ได้แก่ “仁 rén” (เมตตาธรรม) และ “义 yì” (ความชอบธรรม) ดังนั้น ในคัมภีร์论语 (Lúnyǔ) บท述而 (Shù’ ér) จึงมีบันทึกคำสอนของขงจื๊อว่า

子曰：志于道，据于德，依于仁，游于艺。
Zǐ yuē：Zhì yú dào，jù yú dé，yī yú rén，
yóu yú yì.

ขงจื๊อกล่าวว่า “มุ่งมั่นในหลักธรรม ยึดมั่นในคุณธรรม
อาศัยเมตตาธรรม และเรียนรู้ศิลปวิทยาการทั้งหลาย”

คำสอนที่ 139 (ภาคแรก) ในวรรณกรรม *Càigēn Tán* ก็เช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สำหรับ Hóng Yīngmíng แล้วคุณธรรมความดีย่อมถือเป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งอื่น และสามารถใช้เป็นหลักนำทางชีวิตให้เดินไปในทิศทางที่ถูกต้อง

⁶ สุวัฒน์ ทาสุนธ์ 2559:70-77

⁷ ขวัญชัย ตั้งเรือนรัตน์ 2554:56

德者才之主，才者德之奴。有才无德，如家无主而奴用事矣，几何不魍魎猖狂。

Dézhě cái zhī zhǔ, cáizhě dé zhī nú. Yǒu cái wú dé, rú jiā wú zhǔ ér nú yòngshì yǐ, jǐhé bù wǎngliǎng chāngkuáng.

“คุณธรรมคือนายของความสามารถ ความสามารถเป็นบ่าวของคุณธรรม ถ้ามีความสามารถแต่ไร้คุณธรรม ก็เหมือนบ้านที่มีบ่าวเป็นผู้ปกครองดูแล โดยไม่มีเจ้านาย คอยควบคุม มีหรือที่พวกบ่าวเหล่านี้จะไม่ปั่นป่วนเกรงำเจ็บสืบสานตามอำเภอใจ”

ด้วยเหตุที่ในชีวิตของคนเราย่อมมีภาระหน้าที่หลายอย่างที่ต้องกระทำ ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การเรียน การครองเรือน การคบเพื่อน เป็นต้น ซึ่งหลายๆ ครั้งเราอาจต้องพบกับความท้าทายในชีวิต แต่ไม่ว่าจะกระทำสิ่งใดก็ตาม ขอให้เราทำด้วยจิตใจที่ตั้งงาม มีคุณธรรมความดีเป็นพื้นฐาน ชีวิตก็จะไม่ผิดพลาด ดังคำสอนที่ 158 (ภาคแรก) ว่า

德者，事业之基，未有基不固而栋宇坚久者。

Dézhě, shìyè zhī jī, wèi yǒu jī bù gù ér dòng yǔ jiān jiǔ zhě.

“คุณธรรมคือรากฐานของความสำเร็จในการทำงาน เช่นเดียวกับบ้านเรือน ถ้ารากฐานไม่แข็งแรง ตัวเรือนก็ยากจะมั่นคง”

ในแง่ของอิทธิพลหลักปรัชญาเต๋าที่มีต่อเนื้อหาคำสอนในวรรณกรรม *Càigēn Tán* ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเรื่องแนวคิดที่เน้นการเข้าหาธรรมชาติ เรียนรู้วิถีธรรมชาติในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเน้นถึงหลักปรัชญาเต๋าที่ว่า “เมื่อถึงที่สุดย่อมมีการพลิกกลับ”

(物极必反 wùjí bífǎn)⁸ ซึ่งหมายถึง ทุกสิ่งเมื่อถึงที่สุดจะกลับสู่ด้านตรงข้าม ดังนั้นจึงสอนให้รู้จักความพอดี เดินสายกลาง ไม่ประมาท และใช้ชีวิตที่สุตโตง รวมทั้งการให้คุณค่าและความสำคัญกับ “การผดุงรักษาด้วยที่ทำอันนุ่มนวล การสงวนท่าทีอยู่ในความอ่อนแอเปราะบาง” (守柔处弱 shǒuróu chǔruò) อันหมายถึงพลังที่แสดงออกมาในรูปความอ่อนแอเปราะบาง ความนุ่มนวล ความสิ้นไหลย็ดหย่น คล้อยตาม ซึ่งเปรียบได้กับธรรมชาติของน้ำ⁹ ซึ่งในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง บทที่ 78 กล่าวว่า “ไม่มีสิ่งใดในโลกอ่อนแอเปราะบางยิ่งไปกว่าน้ำ แต่หากจะต้องต่อสู้เอาชนะความแข็งแกร่ง ย่อมไม่มีสิ่งใดสามารถเอาชนะน้ำได้ ไม่มีสิ่งใดสามารถแทนที่น้ำได้” (天下莫柔弱于水，而攻坚者莫之能胜，以其无以易之。Tiānxià mó ròu ruó ruó shuǐ, ér gōng qiáng zhě mó zhī néng shèng, yǐ qí wú yǐ yì zhī) ดังนั้น คนเราจึงควรรู้จักถ่อมตน ไม่ถืออำนาจ รู้จักการประนีประนอม ดังคำสอนที่ 110 (ภาคหลัง) ใน *Càigēn Tán* ที่กล่าวว่า “เชือกสามารถเลื่อยไม่ให้ขาด หยดน้ำสามารถกร่อนหินจนทะลุ” (绳锯木断，水滴石穿 shéng jù mù duàn, shuǐ dī shí chuān)

ส่วนความเชื่อและหลักปรัชญาในพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมคำสอน *Càigēn Tán* คือพุทธศาสนamahayana นิกายเซน คำว่า “เซน” เป็นชื่อภาษาญี่ปุ่นของคำว่า chán (禅) ในภาษาจีน ที่มาจากคำว่า “ฉวน” ในภาษาสันสกฤต (ตรงกับคำว่า “ฉวน” ในภาษาบาลี) อีกทอดหนึ่ง ซึ่งหมายถึง การเพ่งอารมณ์จนใจแน่วแน่ เป็นอัปนาสมาธิ (เป็นสมาธิที่นำเข้าสู่ฉวน) มีภาวะจิตที่สงบและประณีต

⁸ เฝิง อี้วหฺตัน 2553:129

⁹ ขวัญชัย ตั้งเรือนรัตน์ 2554:25-26

นิกายเซนเป็นนิกายทางพุทธศาสนาที่เน้นการปฏิบัติสมาธิ¹⁰ เพื่อ
แสวงหาจิตเดิมแท้ (自性 zìxìng) และเป้าหมายสูงสุดอันเป็น
อภิปรายในพุทธศาสนานิกายเซน คือการบรรลุธรรมหรือรู้แจ้ง
สภาวะความจริงสูงสุด (悟性 wùxìng)¹¹

หลักคำสอนของนิกายเซนที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมคำสอน
Càigēn Tán คือ **หลักสุญญตา** *sūnyatā* (空性 kōngxìng) “หลักสุญญตา”
เป็นหลักการที่ปฏิเสธความยึดติดในสิ่งทั้งปวง เพราะการยึดติดนั้นถือ
เป็นอุปาทาน หลักการไม่ยึดถือในสิ่งทั้งปวงนั้นก็คือหลักความว่าง
นิกายเซนเห็นว่าการรู้แจ้งหรือตรัสรู้นั้น คือการหยั่งเห็นถึงสุญญตา
หรือหยั่งเห็นถึงความว่างเปล่านั้นเอง ดังนั้น จึงสอนให้รู้จักปล่อยวาง
ไม่ละโมภกับสิ่งลงตา จุดหมายแห่งการดำเนินชีวิตแบบเซนคือ การ
บรรลุธรรมหรือภาวะรู้แจ้ง ซึ่งเป็นภาวะที่บุคคลสามารถทำลาย
อวิชชา ตัณหา อุปาทานแล้วกลับเข้าสู่พุทธภาวะ ที่มีจิตเดิมแท้
บริสุทธิ์ ไร้การปรุงแต่ง การบรรลุธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราจัด
วิธีมองโลกแบบแบ่งแยกประเมินค่า เลิกแบ่งแยกสิ่งต่างๆ ออกจาก
กันและกัน เป็นเราเป็นเขา เป็นของมีราคาหรือไม่มีค่า¹² ในที่นี้ ผู้วิจัย
ขอยกตัวอย่างอิทธิพลคำสอนจากหลักปรัชญาพุทธนิกายเซน
ดังต่อไปนี้

静中观心，真妄毕见。

Jìng zhōng guān xīn, zhēn wàng bì jiàn.

¹⁰ ในภาษาจีน มีคำว่า chán (禅) ซึ่งมาจากคำว่า “ฌาน” ในภาษาบาลี หมายถึงการนั่ง
วิปัสสนา ดังนั้น พุทธนิกายเซน จึงแปลว่า พุทธศาสนาแบบนั่งวิปัสสนา (ขวัญชัย ตั้งเรณู
รัตน์ 2554: 42)

¹¹ ขวัญชัย ตั้งเรณูรัตน์ 2554:44, 56

¹² ขวัญชัย ตั้งเรณูรัตน์ 2554:56-58

“การพิจารณาจิตในที่สงบ เพื่อค้นพบจิตเดิมแท้อัน
บริสุทธิ์”¹³

Càigēn Tán คำสอนที่ 9 (ภาคแรก)

扫除外物，直觅本来。

Sǎochú wàiwù, zhí mì běnlái.

“ขจัดวัตถุธรรมนอกร่าง แล้วเฝ้าหาจิตเดิมอันบริสุทธิ์”¹⁴

Càigēn Tán คำสอนที่ 57 (ภาคหลัง)

世人只缘认得“我”字太真，故多种种嗜好，种种烦恼。前人云：“不复知有我，安知物为贵？”又云：“知身不是我，烦恼更何侵？”真破的之言也。

Shìrén zhǐ yuán rènde ‘wǒ’ zì tài zhēn, gù duō zhǒngzhǒng shìhào, zhǒngzhǒng fánǎo. Qiánrén yún: “Bú fù zhī yǒu wǒ, ān zhī wù wéi guì?” yòu yún: Zhī shēn bú shì wǒ, fánǎo gèng hé qīn?” zhēn pó de zhī yán yě. “เพราะมนุษย์มีความเป็นอัตตามากเกินไป ทำให้เกิดความอยากได้อย่างมี ทำให้เกิดความทุกข์ คนโบราณว่าไว้ “ถ้าคนเราไม่รู้ว่ามี ‘ตัวกู’ อยู่ แล้วจะเห็นสิ่งของนอกกายมีค่าได้อย่างไร” แล้วยังกล่าวว่า “ถ้าคนเราเข้าใจว่าร่างกายไม่เป็นของเราแล้ว ความทุกข์จะเกิดขึ้นในตัวเราได้อย่างไร” นี่ช่างเป็นคำพูดที่จริงแท้แน่”

Càigēn Tán คำสอนที่ 56 (ภาคหลัง)

¹³ เป็นคำสอนในลังกาวตารสูตร (楞伽经, Lénggā Jīng) ซึ่งเป็นคัมภีร์หลักในพุทธศาสนา
นิกายเซน

¹⁴ เพียงมีจิตที่บริสุทธิ์ในการมองโลก ก็จะบรรลุธรรมค้นพบความจริง

การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาคำสอนเกี่ยวกับคุณธรรมเพื่อการฝึกจิต ภาวนาและพัฒนาตนในวรรณกรรมจีนเรื่อง *Càigēn Tán*

จากรายละเอียดเนื้อหาของคำสอนต่างๆ ใน *Càigēn Tán* ที่
เก็บรวบรวมได้ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำมาแยกวิเคราะห์เป็นประเด็น
หลักๆ ได้รวม 9 ประเด็น ดังนี้

1. ความมีจิตเมตตาใจกว้างกับความเห็นแก่ตัวใจแคบ

จิตเมตตา หมายถึงความรักความอาทรต่อผู้อื่น ผู้ที่มีความ
เมตตาในใจ จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีน้ำใจแบ่งปันสิ่งที่ตนมี เพื่อช่วย
ให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ร้อน มีน้ำใจไมตรีให้กับญาติมิตร จนถึง
เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งจิตเมตตาที่พึงมีในใจมนุษย์นี้ ก็คือหลักเมตตา
ธรรม (仁 rén) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญตามหลักจริยศาสตร์ของขงจื๊อ
ได้กล่าวแล้วข้างต้น

คำสอนที่ 13 (ภาคแรก) ใน *Càigēn Tán* ได้กล่าวถึงหลัก
เมตตาธรรม ด้วยการหยิบยกสถานการณ์ที่เราสามารถพบเห็นได้ใน
ชีวิตประจำวันทั่วไป เพื่อแสดงให้เห็นการรู้จักมีน้ำใจต่อผู้อื่นที่คนเรา
เริ่มทำได้จากเรื่องเล็กน้อยใกล้ตัว ดังนั้น เมตตาธรรมจึงไม่ใช่เรื่อง
ยิ่งใหญ่ไกลตัวสุดเอื้อมที่เราไม่อาจกระทำได้ ดังตัวอย่าง

径路窄处，留一步与人行；滋味浓时，减三分让人尝；此是涉世一极安乐法。

Jìnglù zhǎichù, liú yíbù yǔ rén xíng; zīwèi
nóng shí, jiǎn sānfēn ràng rén cháng; cǐ shì
shèshì yíjī ānlè fǎ.

“ถนนเล็กแคบ แบ่งให้ผู้อื่นได้เดินด้วย อาหารรสดี แบ่งให้
ผู้อื่นได้ลิ้มลองบ้าง วิธีนี้จะทำให้เราใช้ชีวิตบนโลกอย่างสงบ
สุข”

นอกจากนี้ เรายังควรเป็นผู้ที่รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่ด้อยกว่าหรืออ่อนแอกว่า รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ดังคำสอนที่ 187 (ภาคแรก) ที่กล่าวว่า

处富贵之地，要知贫贱的痛痒；当少壮之时，须念衰老的辛酸。

Chǔ fùguì zhī dì, yào zhī pínjiàn de tòng yǎng; dāng shàozhuàng zhī shí, xū niàn shuāilǎo de xīnsuān.

“เกิดเป็นคนมั่งมี ต้องเข้าใจความทุกข์ของคนยากจน เมื่อเป็นคนหนุ่มสาวแข็งแรง ควรคำนึงถึงความลำบากอ่อนแอของคนแก่เฒ่า”

สำหรับ Hóng Yīngmíng แล้ว คนเราสามารถเพิ่มพูนปัญญาของตนเองด้วยความรู้ฉันทใด ก็สามารถเพิ่มพูนคุณธรรมของตนเองด้วยความใจกว้างมีเมตตาฉันทนั้น ดังคำกล่าวที่ว่า “คุณธรรมเจริญขึ้นได้ด้วยความใจกว้างมีเมตตา ความใจกว้างมีเมตตาเจริญขึ้นได้ด้วยความรู้ ดังนั้น ถ้าต้องการสร้างคุณธรรมของตนให้สูงขึ้น ต้องทำใจกว้างมีเมตตา และต้องสร้างปัญญาให้มากขึ้นด้วยความรู้”

德随量进，量由识长。故欲厚其德，不可不弘其量；欲弘其量，不可不大其识。

Dé suí liàng jìn, liàng yóu shí zhǎng. Gù yù hòu qí dé, bù kě bù hòng qí liàng, yù hòng qí liàng, bù kě bù dà qíshí.

Càigēn Tán คำสอนที่ 145 (ภาคแรก)

ขณะเดียวกัน ผู้ประพันธ์ก็ยังเตือนใจให้เรารู้จักควบคุมจิตใจของตนเอง ไม่ปล่อยให้กิเลสสิ่งล่อใจต่าง ๆ เช่น ลาภยศสรรเสริญ อำนาจบารมี ฯลฯ มาครอบงำจนเมตตาธรรมสูญสิ้นไปจากใจ

กลายเป็นคนเห็นแก่ตัวได้ ดังคำสอนที่ 78 (ภาคแรก) ใน *Càigēn Tán* ซึ่งได้ให้ข้อเตือนใจเกี่ยวกับความละโมภโลภมาก หรือความลุ่มหลงในอำนาจลาภยศไว้หลายแห่งว่า

人只一念贪私，便销刚为柔，塞智为昏，变恩为惨，染洁为污，坏了一生人品。故古人以不贪为宝，所以度越一世。

Rén zhī yī niàn tānsī, biàn xiāo gāng wéi róu, sāi zhì wéi hūn, biàn ēn wéi cǎn, rǎn jié wéi wū, huài le yìshēng rénpǐn. Gù gǔrén yǐ bù tān wéi bǎo, suǒyǐ dùyuè yíshì.

“เพียงเราเกิดความโลภ คนที่แข็งแกร่งจะกลายเป็นคนอ่อนแอ คนฉลาดจะกลายเป็นคนโง่ คนดีมีเมตตาจะกลายเป็นคนเหี้ยมโหด คนจิตใจสูงส่งจะกลายเป็นคนหยาบซ้า สุดท้ายแล้วชีวิตดี ๆ ก็จะถูกทำลายลงไป ดังนั้น โบราณท่านถึงได้อาศัยความไม่โลภเป็นแสงผืนนำทาง ให้ดำเนินไปตลอดรอดฝั่งชีวิตความเป็นมนุษย์”

ดังนั้น เราจึงต้องคอยเตือนสติตนเอง “อย่าได้เผลอปล่อยใจไปกับความอยากได้ใคร่มี ถ้าได้ลองลิ้มผลประโยชน์ที่เราไม่พึงได้เพียงชั่วครั้ง ก็จะต้องทรมานหัวใจแห่งกิเลส ยากจะถอนตัวได้”

欲路上事，毋乐其便而姑为染指，一染指便深入万仞。

Yùlù shàng shì, wú lè qí biàn ér gū wéi rǎn zhǐ, yī rǎnzhǐ biàn shēnrù wàn rèn.

Càigēn Tán คำสอนที่ 40 (ภาคแรก)

ด้วยเหตุที่คนเราไม่อาจหลบเลี่ยงสิ่งล่อใจในชีวิตได้ตลอดเวลา ผู้ที่สามารถชนะใจตนไม่ให้เกิดเป็นทาสของกิเลส จึงเป็นผู้ที่น่ายกย่อง ดังคำสอนที่ 4 (ภาคแรก) ที่กล่าวว่า

势利纷华，不近者为洁，近之而不染者尤洁。

Shìlì fēnhuá, bùjìn zhě wéi jié, jìn zhī
ér bùrǎnzhě yóujié.

“ไม่เข้าใกล้อำนาจลาภยศได้ ถือว่าเป็นผู้ครองตนได้บริสุทธิ์
ไร้กิเลส หากต้องอยู่ใกล้สิ่งล่อใจเหล่านี้แล้วยังไม่ลุ่มหลง
นับว่าบริสุทธิ์ยิ่งกว่า”

สำหรับขงจื้อแล้ว “วิญญูชนจิตใจกว้างขวาง สงบมั่นคง คน
ใจแคบคิดเล็กคิตน้อย ห่วงแต่จะได้หรือเสีย” (君子坦荡荡，小人长
戚戚。Jūnzǐ tǎn dàngdàng, xiǎorén cháng qīqī.) ในวรรณกรรม
Càigēn tán คำสอนที่ 207 (ภาคแรก) ผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นเช่นเดียว
กันว่า การเป็นผู้มีจิตใจคับแคบ คิดเล็กคิตน้อย เจ้าคิดเจ้าแค้น จิตใจ
ย่อมไม่เป็นสุข ดังคำกล่าวที่ว่า

仁人心地宽舒，便福厚而庆长，事事成个宽舒气
象；鄙夫念头迫促，便禄薄而泽短，事事得个迫
促规模。

Rénrén xīndì kuānshū, biàn fú hóu ér qìng
cháng, shìshì chéng gè kuānshū qìxiàng;
bǐfū niàntou pócù, biàn lù báo ér zé duǎn,
shìshì dé gè pócù guīmò.

“ผู้มีจิตเมตตาจะมีโชควาสนาเนิ่นนาน ไม่ว่าเรื่องราวใด ๆ
ล้วนเบิกบานกว้างไกล ผู้มีจิตใจคับแคบคิดเล็กคิตน้อย
บารมีด้อยบุญน้อยดูต้อยต่ำ ไม่ว่าเรื่องราวใด ๆ ล้วนอัดอัด
ตกอับคับแคบ”

ความใจกว้างนอกจากทำให้จิตใจของเราเป็นสุขเบิกบานแล้ว
ในสายตาของคนทั่วไป ผู้ที่มีจิตใจกว้างขวาง ไม่เที่ยวตำหนิว่าร้าย ไม่
คอยรื้อฟื้นความผิดของผู้อื่น ย่อมเป็นที่น่านับถือ และในบางครั้งก็

อาจก่อให้เกิดเป็นกุศลนำพาให้ตนเองพ้นจากเคราะห์ภัยได้อีกด้วย ดัง
คำสอนที่ 105 (ภาคแรก) ที่กล่าวว่า

不责人小过，不发人阴私，不念人旧恶。三者可以养德，亦可以远害。

Bù zé rén xiǎoguò, bù fā rén yīnsī, bù niàn rén jiù è. Sānzhě kěyǐ yǎng dé, yì kěyǐ yuǎn hài.

“อย่าไปตำหนิจับผิดเรื่องเล็กเรื่องน้อยของคนอื่น อย่าไป
พูดเรื่องส่วนตัวคนอื่น อย่าไปจดจำรื้อฟื้นความผิดที่ผ่านไป
แล้วของคนอื่น ทำได้ทั้งสามข้อนี้ ถือว่าเป็นการฝึกคุณธรรม
และจะช่วยพาเราให้รอดพ้นเภทภัยได้ด้วย”

ในความเห็นของผู้วิจัย ความใจกว้างยังสามารถหมายรวมไป
ถึงการรู้จักยอมโอนอ่อนให้ผู้อื่น การประนีประนอมไม่แก่งแย่งกับ
ผู้อื่น ซึ่งตามหลักปรัชญาเต๋าว่าด้วย “การผดุงรักษาด้วยที่ทำอัน
นุ่มนวล การสงวนท่าทีอยู่ในความอ่อนแอเปราะบาง” (守柔处弱
shǒuròu chǔruó) การก้าวถอยหลังในบางครั้ง สามารถทำให้เราก้าว
ต่อไปข้างหน้าได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

处世让一步为高，退步即进步之张本；待人宽一分是福，利人实利己的根基。

Chǔshì ràng yī bù wéi gāo, tuìbù jí jìnbù zhī zhāngběn; dài rén kuān yī fēn shì fú, lì rén shí lì jǐ de gēnjī.

“คบคนในสังคมต้องรู้จักยอมคนอื่นถึงจะเรียกว่าเหนือชั้น
เพราะการก้าวถอยหลังคือการปูพื้นฐานเตรียมสู่การก้าว
หน้า การรู้จักเผื่อแผ่คนอื่นถือเป็นบุญ การสร้างประโยชน์

แก่คนอื่นแท้จริงแล้วเป็นรากฐานของการสร้างประโยชน์แก่ตนเอง”

Càigēn Tán คำสอนที่ 17 (ภาคหลัง)

争先的径路窄，退后一步自宽平一步。

Zhēngxiān de jìnglù zhǎi, tuìhòu yī bù zì kuānpíng yī bù.

“การแก่งแย่งทำให้หนทางแคบ ถอยหนึ่งก้าว ถนนก็กว้างขึ้นหนึ่งก้าว”

Càigēn Tán คำสอนที่ 25 (ภาคหลัง)

2. ความสัตย์ซื่อจริงใจกับการเสแสร้งหลอกลวง

ในคัมภีร์ Lúnyǔ บท 卫灵公 (Wèilíng Gōng) มีคำกล่าวของขงจื้อที่ว่า “วาจาจริงใจน่าเชื่อ การกระทำจริงใจน่านับถือ แม้แต่ในดินแดนของ อนุราชชนก็ดำเนินชีวิตได้ หากวาจาไม่จริงใจน่าเชื่อ การกระทำไม่จริงใจน่านับถือ แม้ในถิ่นฐานของตนจะดำเนินชีวิตได้หรือ¹⁵” (言忠信，行笃敬，虽蛮貊之邦，行矣。言不忠信，行不笃敬，虽州里，行乎哉？Yán zhōng xìn, xíng dǔ jìng, suī mánmó zhī bāng, xíng yǐ. Yán bù zhōngxìn, xíng bù dǔjìng, suī zhōuli, xíng hū zāi?)” ความสัตย์ซื่อจริงใจ เป็นคุณธรรมที่ Hóng Yíngmíng ให้ความสำคัญไม่น้อย ในวรรณกรรม *Càigēn Tán* จึงปรากฏคำสอนเรื่องความจริงใจอยู่หลายบท ความสัตย์ซื่อจริงใจในที่นี้ไม่เพียงหมายถึง ความสัตย์ซื่อจริงใจที่มีต่อผู้อื่นเท่านั้น แต่ยังต้องสัตย์ซื่อจริงใจต่อตนเองอีกด้วย และยังหมายรวมถึงการทำความดีโดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทน ไม่โอ้อวด การสร้างทำเป็นดีโดยมีวัตถุประสงค์

¹⁵ สุวรรณ สภาอานันท์ 2555: 322.

แสดงให้เห็นถึงความไม่จริงใจ หน้าไหว้หลังหลอก เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ
ในสังคม ดังคำกล่าวต่างๆ ข้างล่างนี้

为恶畏人知，恶中犹有善路，为善而急人知，善
处即是恶根。

Wéi è wèi rén zhī, è zhōng yǒu yǒu shànlù,
wéi shàn ér jí rén zhī, shànchù jí shì è gēn.

“ทำชั่วแล้วกลัวใครรู้ ยังดีที่มีใจเกรงกลัวละอายต่อบาป ยัง
พอกลับตัวให้ดีขึ้นได้ แต่ถ้าทำดีแล้วรีบบอกใคร ก็เท่ากับได้
หยิ่งรักแห่งความชั่วในการทำความดีนั้น”

Càigēn Tán คำสอนที่ 67 (ภาคแรก)

君子之心事，天青日白，不可使人不知。

Jūnzǐ zhī xīnshì, tiān qīng rì bái, bù kě
shǐ rén bù zhī.

“วิญญูชนต้องเปิดเผยจริงใจ โปร่งใสเเจกเช่นฟ้าสว่างยาม
กลางวัน ต่อหน้าผู้ใดก็มีปิตังงา”

Càigēn Tán คำสอนที่ 3 (ภาคแรก)

君子而诈善，无异小人之肆恶。君子而改节，不
及小人之自新。

Jūnzǐ ér zhàshàn, wúyì xiǎorén zhī sì è.
Jūnzǐ ér gǎi jié, bùjí xiǎorén zhī zìxīn.

“วิญญูชนที่ภายนอกแสร้งทำดีน่านับถือ ก็ไม่ต่างกับพวก
คนใจต่ำที่ตั้งใจทำชั่ว วิญญูชนที่ไม่สามารถรักษาคณธรรม
ในใจของตนได้ ยังสู้พวกคนใจต่ำที่คิดกลับใจแล้วไม่ได้”

Càigēn Tán คำสอนที่ 95 (ภาคแรก)

恶忌阴，善忌阳，故恶之显者祸浅，而隐者祸
深；善之显者功小，而隐者功大。

È jì yīn, shàn jì yáng, gù è zhī xiǎnzhě huó
qiǎn, ér yīnzhě huó shēn; shàn zhī xiǎnzhě
gōng xiǎo, ér yīnzhě gōng dà.

“เรื่องที่น่ากลัวเมื่อทำชั่วคือไม่มีใครรู้ เรื่องที่น่ากลัวเมื่อทำ
ดีคือใคร ๆ ก็รู้ การทำชั่วยิ่งเปิดเผยเร็ว โทษยิ่งเบา ยิ่งปิดบัง
ไว้โทษยิ่งหนัก การทำดียิ่งเปิดเผยชัด บุญยิ่งน้อยลง ยิ่งเก็บ
งำไว้ บุญยิ่งมาก”

Càigēn Tán คำสอนที่ 138 (ภาคแรก)

施恩者，内不见己，外不见人，则斗粟可当万钟
之惠；利物者，计己之施，责人之报，虽百镒难
成一文之功。

Shī' ēn zhě, nèi bù jiàn jǐ, wài bù jiàn rén,
zé dóu sù kě dāng wàn zhōng zhī huì; lì wù zhě,
jì jǐ zhī shī, zé rén zhī bào, suī bǎi yì
nánchéng yì wén zhī gōng.

“เวลาทำคุณให้แก่ใคร จงอย่าจดจำไว้ แล้วอย่าได้โพทนา
ออกไป ไม่เช่นนั้นแล้ว ข้าวทะนนานเดียวที่เราสร้างจะ
กลายเป็นบุญคุณอันยิ่งใหญ่ แต่ถ้ารำถึงบุญคุณบ่อย ๆ
เรียกร้องให้เขามาตอบแทน เช่นนั้นแล้ว บุญคุณเป็นพันซึ่ง
ก็จะเหลือแค่สแตงค์แดงเดียว”

Càigēn Tán คำสอนที่ 52 (ภาคแรก)

3. การถ่อมตนกับการหลงตน

คุณธรรมประจำใจอีกข้อหนึ่งที่ผู้ประพันธ์ *Càigēn Tán* ให้ความสำคัญไม่น้อยคือ การถ่อมตน ซึ่งจื๊อกล่าวถึงความถ่อมตนไว้ใน
คัมภีร์ Lúnyǔ บท Wèilíng Gōng ตอนหนึ่งว่า “วิญญูชนใช้ความเที่ยง
ธรรมเป็นฐาน ใช้ lǐ (礼) เป็นแนวปฏิบัติ ใช้ความอ่อนน้อมถ่อมตนใน

การแสดงออก ใช้ความจริงใจทำให้สมบูรณ์ นี่แหละวิญญูชน¹⁶ (君子
义以为质, 礼以行之, 孙以出之, 信以成之。君子哉! Jūnzi yì
yǐ wéi zhì, lǐ yǐ xíng zhī, sūn yǐ chū zhī, xìn yǐ chéng
zhī. Jūnzi zāi!)” ในที่นี้ การถ่อมตนยังหมายถึง การเปิดใจยอมรับ
ด้วยการพินิจพิจารณาและรับรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างตั้งใจจริง ด้วยที่
ทำไม่พองอวดดี ไม่เอาความคิดตนเองเป็นใหญ่ ซึ่งจะกลายเป็นการ
หลงตน อันเป็นมิจฉาทิฐิฝ่ายตรงข้าม ดังคำสอนที่ 75 (ภาคแรก) ที่
กล่าวว่า

心不可不虛，虛則义理来居。

Xīn bù kě bù xū, xū zé yì lǐ lái jū.

“ในใจเราต้องรู้จักถ่อมตน เมื่อรู้จักถ่อมตนถึงจะสามารถ
รับฟังเหตุผลต่าง ๆ ได้”

การถ่อมตนทำให้เกิดความประนีประนอมกันในสังคม การ
รู้จักโอนอ่อนผ่อนปรนยอมทำให้การทำงานลุล่วงไปได้โดยง่าย
โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มิชื่อเสียงเกียรติยศ หากมีความสุภาพถ่อมตน
ให้เกียรติผู้อื่น ก็จะไม่เป็นบ่อเกิดแห่งความอิจฉาริษยาของผู้อื่น ดังคำ
สอนที่ 212 (ภาคแรก) ที่กล่าวว่า

功名之士承以谦德，方不开嫉妒之门。

Gōngmíng zhī shì chéng yǐ qiān dé, fāng bù
kāi jídù zhī mén.

“ผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่และมีชื่อเสียง ต้องมีความ
สุภาพถ่อมตน จึงจะไม่ทำให้ผู้อื่นเกิดความหมั่นไส้ริษยา”

¹⁶ สุวรรณ สถาอานันท์ 2555: 326.

แม้แต่คนที่ฉลาดและมีความสามารถก็ต้องรู้จักการถ่อมตน ไม่เพียวคุยโวโอ้อวดความสามารถของตนเอง ดังคำสอนที่ 31 (ภาคแรก) ใน *Càigēn Tán* ที่กล่าวว่า “คนฉลาดต้องเป็นคมในฝักที่ไม่แสดงออกให้ใครเห็น ถ้าผู้ใดเพียวอวดฉลาดอวดเก่ง พฤติกรรมของคนที่ฉลาดแต่เพียงเปลือกนอกเช่นนี้ย่อมไม่ต่างอะไรกับคนโง่ เมื่อเป็นดังนี้แล้ว จะไม่พ่ายแพ้ล้มเหลวอย่างไรได้” (聪明人宜敛藏，而反炫耀，是聪明而愚懵其病矣！如何不败？Cōngmíng rén yí liǎn cáng, ér fǎn xuànyào, shì cōngmíng ér yúmǎng qí bìng yǐ! rúhé bù bài?)

นอกจากนี้ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ในที่นี้ Hóng Yīngmíng จึงได้ใช้อุปมาเป็นเครื่องมือในความเปรียบระหว่าง วิญญูชนกับสัตว์ 2 ประเภทคือ นกอินทรี และเสือ ดังคำกล่าวที่ว่า

鹰立如睡，虎行似病，正是它攫人噬人手段处。
故君子要聪明不露，才华不逞，才有肩鸿任钜的力量。

Yīng lì rú shuì, hǔ xíng sì bìng, zhèngshì tā
jué rén shì rén shǒuduàn chù. Gù jūnzǐ yào
cōngmíng bù lù, cáihuá bù chěng, cáiyǒu
jiānhòng rènjù de lìliàng.

“นกอินทรียืนนิ่งเหมือนหลับ เสือย่างเหมือนป่วย แต่ทำทางเหล่านี้คือทำพร้อมตะครุบเหยื่อของมัน วิญญูชนต้องไม่เผยความฉลาด ไม่อวดความเก่ง จึงจะมีปัญญาทำการใหญ่ได้”

Càigēn Tán คำสอนที่ 200 (ภาคแรก)

ขณะเดียวกัน คำสอนที่ 25 (ภาคแรก) ใน *Càigēn Tán* ก็ได้กล่าวถึงความหลงตนอย่างชัดเจนว่า “ความเย่อหยิ่งหลงตนและ

ความจงหองโองหัง ล้วนเป็นมิจฉาที่ฐิในใจเรา ถ้าสามารถกำราบลง
ได้ สัมมาที่ฐิก็จะเกิดขึ้น” (矜高倨傲，无非客气，降服得客气下，
而后正气伸。Jīn gāo jù ào, wúfēi kèqì, xiángfú dé kèqì xià,
ér hóu zhèngqì shēn.) ทั้งยังได้เตือนใจให้เรามีสติ คอยระมัดระวังมิ
ให้จิตของเราเกิดการหลงตนเอง ซึ่งผู้ประพันธ์เห็นว่าเป็นสิ่งอันตราย
ยิ่งกว่าการหลงในผลประโยชน์ทางวัตถุด้วยซ้ำ ดังคำสอนที่ 34 (ภาค
แรก) กล่าวว่า

利欲未尽害心，意见乃害心之蠹贼。

Lì yù wèi jìn hài xīn, yìjiàn nǎi hài xīn
zhī máo zéi.

“บางครั้งผลประโยชน์และความปรารถนายังไม่ได้ทำลาย
ธาตุแท้อุปนิสัยของคนเรา แต่การมีอคติยึดเอาความคิดของ
ตนเองเป็นใหญ่ต่างหาก คือแมลงพิษตัวจริงที่บ่อนทำลาย
จิตวิญญาณของคนเรา”

ดังนั้น ในคำสอนที่ 69 (ภาคแรก) Hóng Yīngmíng จึงได้ให้
ความเปรียบในทางตรงกันข้ามว่า “คนดื้อด้นไม่ฟังใครเหมือนน้ำเน่า
ไม่ผุ ย่อมหมดหนทางที่จะมีชีวิตรอด ยากที่จะทำการสิ่งใดได้สำเร็จ
และยากที่จะสืบทอดจรรโลงความสุขแก่สังคมต่อไป” (凝滞固執者，
如死水腐木，生机已絕；俱難建功業而延福祉。Níngzhì gùzhí
zhě, rú sǐshuǐ fǔmù, shēngjī yǐjué; jù nán jiàn gōngyè ér yán
fúzhǐ.)

4. การใช้ชีวิตเรียบง่ายรู้จักพอกับการใช้ชีวิตฟุ้งเพื่อไม่รู้จักพอ

คำสอนเรื่องการรู้จักพอหรือความสมถะเรียบง่ายในสังคม
วัฒนธรรมจีนมีมานานตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจวตะวันออก (771-256 ปี
ก่อน ค.ศ.) ดังที่ได้ปรากฏเป็นบันทึกของเล่าจื๊อที่กล่าวว่า “ถ้ารู้จักพอ
ก็จะไม่ถูกเขาดูหมิ่นเหยียดหยาม ถ้ารู้จักหยุดก็จะไม่พบกับ

ภยันตราย” (知足不辱，知止不殆，可以长久。Zhīzú bù rǔ, zhī zhǐ bù dài, kěyǐ chángjiǔ.) ซึ่งได้กลายเป็นสำนวนว่า “มีสุขยั่งยืนเมื่อรู้จักพอ” (知足常乐 zhīzú chánglè)” ในวรรณกรรม *Càigēn Tán* ผู้ประพันธ์ก็ได้เน้นย้ำเรื่องการรู้จักพอผ่านคำสอนจำนวนไม่น้อยเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างเช่น

贪得者，分金恨不得玉，封公怨不授侯，权豪自甘乞丐；知足者，藜羹旨于膏粱，布袍暖于狐貉，编民不让王公。

Tāndézhě, fēn jīn hèn bù dé yù, fēng gōng yuàn bù shóu hòu, quánháo zìgān qīgài;
zhīzúzhě, lígēng zhīyú gāoliáng, bùpáo nuǎnyú húháo, biānmín bù ràng wánggōng.

“คนโลภมาก แม้ได้ทองก็ยังไม่พอใจที่ได้หยก แม้ได้เป็นขุนก็ยังไม่พอใจที่ได้เป็นพระยา คนพวกนี้แม้จะเกิดมาร่ำรวยเพียงใดก็ไม่ต่างกับเป็นขอทาน คนที่รู้จักพอ แม้ได้กินเพียงผักหญ้าก็รู้สึกอร่อยยิ่งกว่าอาหารโอชะราคาแพง แม้สวมเสื้อปานผ้าฝ้ายก็รู้สึกอบอุ่นกว่าสวมเสื้อหนังขนจิ้งจอกราคาแพง คนเหล่านี้แม้เกิดมาฐานะธรรมดา แต่ก็ยังสูงส่งกว่าเกิดมาในฐานันดรสูงศักดิ์”

Càigēn Tán คำสอนที่ 30 (ภาคหลัง)

趋炎附势之祸，甚惨亦甚速；栖恬守逸之味，最淡亦最长。

Qū yán fù shì zhī huó, shèn cǎn yì shèn sù;
qī tián shǒu yì zhī wèi, zuì dàn yì zuì cháng.

“เภทภัยจากการใช้อิทธิพลอำนาจนั้นทั้งรุนแรงและรวดเร็ว ผู้รักสมณะใจบริสุทธิ์ เรียบง่ายสงบสุขที่สุดยั่งยืนที่สุด”

Càigēn Tán คำสอนที่ 22 (ภาคหลัง)

藜口莼肠者，多冰清玉洁；袞衣玉食者，甘婢膝
奴颜。盖志以淡泊明，而节从肥甘丧也。

Líkǒu xuànchángzhě, duō bīng qīng yù jié;
gǔnyī yùshízhě, gǎn bì xī nú yán. Gài zhì
yǐ dàn bò míng, ér jié cóng féi gān sàng
yě.

“คนสมถะเรียบง่าย จิตใจบริสุทธิ์มีคุณธรรม ผู้ที่ไขว่คว้าหา
ลาภยศ ส่วนใหญ่หมดศักดิ์ศรี คุณเข้าร้องขอ ปณิธานสูงส่ง
เกิดได้จากความไม่โลภ และมักมลายหายไปกับความสบาย
หรูหรา”

Càigēn Tán คำสอนที่ 11 (ภาคแรก)

奢者富而不足，何如俭者贫而有余。

Shēzhě fù ér bù zú, hérú jiǎnzhě pín ér
yǒu yú.

“คนฟุ่มเฟือยให้รวยแค่ไหนก็ไม่พอ คนประหยัดมัธยัสถ์ต่อ
ให้จนแค่ไหนก็รู้สึกเหลือเฟือ”

Càigēn Tán คำสอนที่ 34 (ภาคแรก)

知足者仙境，不知足者凡境。

Zhīzúzhě xiānjìng, bù zhīzúzhě fánjìng.

“ผู้รู้จักพอก็จะเป็นสุขเหมือนได้ขึ้นสวรรค์ ส่วนผู้ที่ไม่รู้พอก็
ยังหนีไม่พ้นความทุกข์ของชาวโลก”

Càigēn Tán คำสอนที่ 21 (ภาคหลัง)

5. ความพากเพียรศึกษาหาความรู้กับความเกียจคร้านละเลย

คำสอนใน *Càigēn Tán* สะท้อนให้เราเห็นโลกทัศน์และค่านิยม
ของคนจีนที่มีต่อความพากเพียร ขยันขันแข็ง และการใส่ใจศึกษาหา
ความรู้ ผู้ที่ปรารถนาจะประสบความสำเร็จในการทำงานใด ๆ ต้องไม่
เกียจคร้าน ดังคำสอนที่ 110 (ภาคหลัง) ที่กล่าวว่า

绳锯木断，水滴石穿，学道者须加刀索；水到渠成，瓜熟蒂落，得道者一任天机。

Shéng jù mù duàn, shuǐ dī shí chuān,
xuédào zhě xū jiā dāo suǒ; shuǐ dào qú chéng,
guā shú dì luò, dé dào zhě yī rèn tiān jī.

“เชือกสามารถเลื่อยไม้ให้ขาด หยดน้ำสามารถกร่อนหินจน
ทะลุ ผู้ศึกษาหาความรู้ ต้องหมั่นเพียรมุ่งมั่น จึงจะประสบ
ความสำเร็จ สายน้ำเล็ก ๆ รวมกันเป็นลำน้ำใหญ่ แดงสุกจึง
หล่นจากต้น ดังนั้น ผู้ฝึกปฏิบัติตนจนรู้จริงจากธรรมชาติ
แล้วจะประสบความสำเร็จ”

อนึ่ง ผู้ประพันธ์ยังให้ข้อคิดเตือนใจด้วยว่า การศึกษาหา
ความรู้แม้จะเป็นเรื่องสำคัญก็จริงอยู่ แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าก็คือ
ทัศนคติของผู้เรียนต่อการศึกษาหาความรู้ เราต้องมุ่งมั่นและมีสมาธิ
อันแน่วแน่ในการเรียนรู้เพื่อฝึกตนให้มีคุณธรรม ไม่ใช่คิดถึงแต่เพียง
เรื่องชื่อเสียงเกียรติยศ ดังคำกล่าวที่ว่า “ผู้ศึกษาเล่าเรียนต้องมีสมาธิ
ตั้งใจหาความรู้อย่างแท้จริง ถ้าการฝึกปฏิบัติตนแต่ใจจดจ่ออยู่แต่
เพียงชื่อเสียงและหน้าที่การงาน ชีวิตก็ไมอาจได้รับความสำเร็จที่
แท้จริง การศึกษาเล่าเรียนที่ไม่จริงจังหรือไม่ตั้งใจ เพียงแค่ท่องบ่น
สนุกไปวัน ๆ ความรู้ก็ไม่ลึกซึ้งแตกฉาน”

学者要收拾精神，并归一路。如修德而留意于事
功名誉，必无实诣；读书而寄兴于吟咏风雅，定
不深心。

Xuézhě yào shōushí jīngshén, bìng guī yī
lù. Rú xiūdé ér liúyì yú shìgōng míngyù, bì
wú shíyì; dúshū ér jìxìng yú yínyǒng fēng
yǎ, dìng bu shēnxīn.

Càigēn Tán คำสอนที่ 44 (ภาคแรก)

นอกจากความขยันหมั่นเพียรแล้ว คนเรายังต้องมีความกระตือรือร้น ไม่ปล่อยให้เวลาในแต่ละวันเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ รวมทั้งไม่ปล่อยปละละเลยให้ชีวิตผ่านไปวันๆ อย่างเรื่อยเปื่อยไร้คุณค่า ดังคำกล่าวที่ว่า

闲中不放过，忙中有受用；静中不落空，动中有受用；暗中不欺隐，明中有受用。

Xián zhōng bù fàng guò, máng zhōng yǒu shòuyòng; jìng zhōng bù luòkòng, dòng zhōng yǒu shòuyòng; àn zhōng bù qīyīn, míng zhōng yǒu shòuyòng.

“ยามว่างไม่ปล่อยเวลาให้เสียไป ยามยุ่งจะได้ประโยชน์ ยามสงบ ไม่ปล่อยให้จิตใจว่างเปล่า ยามมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงจะได้รับมือจัดการกับมันได้อย่างง่ายดาย ยามหลับหลังผู้คน ไม่หลอกลวงปิดบังทำสิ่งที่ไม่ดี ยามอยู่ต่อหน้าผู้คนจะสามารถแสดงตนอย่างเปิดเผยจริงใจ”

Càigēn Tán คำสอนที่ 85 (ภาคแรก)

只一优游不振，便终身无个进步。

Zhī yī yōu yóu bù zhèn, biàn zhōngshēn wú gè jìnbù.

ถ้าวัน ๆ เอาแต่เที่ยวเล่นเรื่อยเปื่อยไม่เอาการเอางาน ก็จะไม่ก้าวหน้าจนตลอดชีวิต”

Càigēn Tán คำสอนที่ 77 (ภาคแรก)

6. การอดทนไม่ย่อท้อกับความใจร้อนท้อแท้

เนื่องจากชีวิตของคนเราย่อมหนีไม่พ้นการเผชิญกับอุปสรรคความทุกข์ยากลำบากนานับประการ ในปริมาณมากน้อยแตกต่างกัน

ไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งในความเห็นของผู้ประพันธ์
เรื่อง *Càigēn Tán* “ความยากลำบากก็เป็นเหมือนเตาหลอมและค้อน
สำหรับหล่อหลอมฝึกฝนวีรบุรุษ ถ้าหากทนต่อการทดสอบนี้ได้ เราก็
จะได้รับประโยชน์ทั้งทางกายและทางใจมากมาย แต่หากทนต่อการ
ทดสอบนี้ไม่ได้ ก็จะเป็นโทษเสียหายแก่กายและใจ”

横逆困穷，是锻炼豪杰的一副炉锤。能受其锻炼，则身心交益；不受其锻炼，则身心交损。
Hèngnì kùnníqióng, shì duànliàn háojié de yī
fù lúchuí. Néng shòu qí duànliàn, zé shēnxīn
jiāo yì; bù shòu qí duànliàn, zé shēnxīn
jiāo sǔn.

Càigēn Tán คำสอนที่ 127 (ภาคแรก)

ดังนั้น คำโบราณของจีนจึงเน้นย้ำให้เราตระหนักถึงเรื่อง
“ความอดทน (耐 nài)” ที่จะพาเราฝ่าฟันผ่านด่านอุปสรรคและความ
ยากลำบากไปได้ในที่สุด ดังตัวอย่าง

语云：登山耐侧路，踏雪耐危桥，一耐字极有意味。如倾险之人情，坎坷之世道，若不得一耐字撑过去，几何不堕入榛莽坑塹也。

Yǔ yún: dēng shān nài cè lù, tà xuě nài
wēi qiáo, yī nài zì jí yǒu yìwèi. Rú qīng
xiǎn zhī rénqíng, kǎnkě zhī shìdào, ruò
bùdé yī nài zì chēng guòqù, jǐhé bù duó rù
zhēnmǎng kēngqiàn yě.

“การปีนเขาจะต้องอดทนต่อเส้นทางที่สูงชัน การเหยียบ
ย่างไปบนหิมะจะต้องอดทนต่อสะพานที่อันตราย คำว่า
“ความอดทน” มีความหมายอันลึกซึ้ง เมื่อเรานึกถึงโลกที่
ความรู้สึกรุนแรงของมนุษย์เป็นอันตราย และเส้นทางชีวิตเป็น

หลุมเป็นบ่อ หากไม่มีคำว่า "ความอดทน" คอยค้ำจุนให้
ผ่าน (อุปสรรคเหล่านั้น) ไปได้ ใครจะรับประกันได้ว่า เรา
จะไม่ตกลงไปในหุบเขาลึกเต็มไปด้วยขวากหนามนั้น”

Càigēn Tán คำสอนที่ 182 (ภาคแรก)

นอกจากจะรู้จักอดทนแล้ว คนเรายังจำเป็นต้องรู้จักอดกลั้น
(忍 rěn) ด้วย ดังคำสอนที่ 126 (ภาคแรก) ใน *Càigēn Tán* ที่กล่าวว่า
“เมื่อพบว่าถูกผู้อื่นหลอกลวง (ให้อดกลั้น) อย่าแสดงออกด้วยคำพูด
และพฤติกรรมของเราในที่นี้ เมื่อถูกผู้อื่นดูหมิ่น (ให้อดกลั้น) อย่า
แสดงความโกรธออกมาทางสีหน้า หากจิตใจทนรับความสูญเสียและ
ความอับอายอดสูถึงขั้นนี้ได้ ก็จะได้เห็นสิ่งน่าอัศจรรย์บนเส้นทางของ
ชีวิตโดยไม่มีที่สิ้นสุด และจะเป็นประโยชน์ต่ออาชีพการงานในอนาคต
อย่างไม่มีที่สิ้นสุดด้วย”

觉人之诈不形于言，受人之侮不动于色，此中有
无穷意味，亦有无穷受用。

Jué rén zhī zhà bù xíng yú yán, shòu rén zhī
wǔ bù dòng yú sè, cǐ zhōng yǒu wúqióng yìwèi,
yì yǒu wúqióng shòuyòng.

คนที่รู้จักอดทนอดกลั้น มักจะเป็นคนใจเย็น ไม่มีอารมณ์ชั่ว
แค้นวู่วาม ไม่ว่าจะทำอะไร ก็จะได้ผลลัพธ์ที่ดี มีความสุขมาเยื่อนอยู่
เนื่องๆ ตรงกันข้ามกับคนที่ใจร้อน ขาดความอดทน จะทำอะไรก็ไม่มี
ทางบรรลุความสำเร็จ ดังคำสอนที่ 209 (ภาคแรก) ที่กล่าวว่า “คนที่
อารมณ์ร้อนไม่รอบคอบ ทำอะไรก็ไม่มีทางสำเร็จแม้สักเรื่อง คนที่
อารมณ์เย็น ทนรับสิ่งต่างๆ ได้ โชควาสนาทั้งมวลจะหลั่งไหลเข้ามาเอง”

性躁心粗者，一事无成；心和气平者，百福自集。

Xìngzào xīncūzhě, yī shì wú chéng; xīnhé qìpíngzhě, bǎifú zìjí.

แม้ว่าในบางครั้งสวสวรรค์อาจไม่ได้ประทานความสุขสำเร็จมาให้เรา หรืออาจทำให้เราประสบกับความทุกข์ยากลำบากก็ตามที แต่เราก็จะยังคงเดินหน้าใช้ชีวิตต่อไปด้วยจิตใจอันไม่ย่อท้อ อดทนทำงานอย่างหนักเพื่อเอาชนะโชคชะตาหรือชะตากรรมนั้นให้จงได้ ดังคำสอนที่ 90 ใน *Càigēn Tán* (ภาคแรก) ที่กล่าวว่า

天薄我以福，吾厚吾德以迓之；天劳我以形，吾逸吾心以补之；天厄我以遇，吾亨吾道以通之。
天且奈我何哉？

Tiān báo wǒ yǐ fú, wú hóu wú dé yǐ yà zhī;
tiān láo wǒ yǐ xíng, wú yì wú xīn yǐ bǔ
zhī; tiān è wǒ yǐ yù, wú hēng wú dào yǐ
tōng zhī. Tiān qiě nài wǒ hé zāi!

“ถ้าสวรรค์ไม่ประทานโชควาสนาแก่ข้า ข้าจะสร้างความดีสั่งสมบุญวาสนาเอง ถ้าสวรรค์กำหนดให้ข้าต้องเหนื่อยยากลำบาก ข้าจะอาศัยจิตใจที่สงบสบายมาหนุนเสริมชดเชยร่างกายที่เหนื่อยล้า ถ้าสวรรค์กำหนดให้ข้าต้องพบกับสภาพทุกข์ยากแสนเข็ญ ข้าจะดิ้นรนเปิดทางรอดของข้าเอง แล้วสวรรค์จะทำอะไรกับข้าได้ฤา”

7. การรู้จักปล่อยวางกับการยึดติด

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น คำสอนหลายๆ ข้อในวรรณกรรม *Càigēn Tán* ยังสะท้อนถึงหลักปรัชญาพุทธศาสนาหายาน นิกายเซนที่สอนให้คนเราตระหนักถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของชีวิต การ

ยึดติดเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ด้วยเหตุนี้ เราจึงควรใช้หลักความว่างเปล่า หรือสุญญตา ปฏิเสธความยึดติดในสิ่งทั้งปวงในการมองโลก เพื่อให้รู้จักปล่อยวางและไม่เป็นทุกข์ ดังตัวอย่างคำสอนต่อไปนี้

人情世态，條忽万端，不宜认得太真。

Rénqíng shìtài, tiáo hū wàn duān, bù yī
rènde tài zhēn.

“โลกมนุษย์เรานี้ มีแต่การเปลี่ยนแปลง ไม่นั่นอน ไม่ควร
จะไปจริงจังกับความไม่จริงนี้”

Càigēn Tán คำสอนที่ 58 (ภาคหลัง)

放得功名富贵之心下，便可脱凡。

Fàng dé gōngmíng fùguì zhī xīn xià, biàn kě
tuōfán.

“ถ้าปล่อยวางความอยากได้อะไรในลาภยศสรรเสริญได้
เรียกว่าหลุดพ้นจากความเป็นปุถุชน”

Càigēn Tán คำสอนที่ 33 (ภาคแรก)

作人无甚高远的事业，摆脱得俗情便入名流；为
学无甚增益的工夫，减除得物累便臻圣境。

Zuórén wú shèn gāoyuǎn de shìyè, bǎituō dé
súqíng biàn rù míngliú; wéixué wú shèn zēng
yì de gōngfu, jiǎnchú dé wù lèi biàn zhēn
shèngjìng.

“คนเราไม่จำเป็นต้องประสบความสำเร็จอะไรที่ยิ่งใหญ่
เพียงปล่อยวางความอยากได้อะไรในลาภยศชื่อเสียงได้ก็
นับว่าประสบความสำเร็จแล้ว การศึกษาธรรมก็ไม่ไฉนจะ
เรียนเคล็ดวิชาอะไร แค่ว่าจัดการความวุ่นวายในวัตรธรรมได้ก็
เรียกว่าบรรลุแล้ว”

Càigēn Tán คำสอนที่ 14 (ภาคแรก)

人知名位为乐，不知无名无位之乐为最真；人知饥寒为忧，不知不饥不寒之忧为更甚。

Rén zhī míng wèi wéi lè, bù zhī wú míng wú wèi zhī lè wéi zuì zhēn; rén zhī jīhán wéi yōu, bù zhī bù jī bù hán zhī yōu wéi gèng shèn.

“คนเรามีแต่รู้ว่าถ้าได้ลาภยศแล้วก็เป็นสุข แต่ไม่รู้ว่าการไร้ลาภยศต่างหากคือสุขแท้ คนเรามีแต่รู้จักทุกข์ของความหิวความหนาว แต่ไม่รู้ว่ามีไม่หิวไม่หนาวแต่กลับทุกข์นั้นทุกข์ยิ่งกว่า”

Càigēn Tán คำสอนที่ 66 (ภาคแรก)

8. ความไม่ประมาทเดินสายกลางกับความมั่งง่ายสุดโต่ง

นอกจากนี้ เนื้อหาในวรรณกรรม *Càigēn Tán* ยังสะท้อนถึงหลักปรัชญาเต๋าเรื่อง “เมื่อถึงที่สุดย่อมมีการพลิกกลับ” อันหมายถึง ทุกสิ่งเมื่อถึงที่สุดจะกลับสู่ด้านตรงข้าม ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่เตือนใจไม่ให้ใช้ชีวิตหรือทำอะไรจนสุดโต่ง แต่ให้รู้จักความพอดี เดินสายกลาง ไม่ประมาท แม้กระทั่งการสอนให้คนเรารู้จักที่จะถอนตัวเมื่ออยู่จุดสูงสุด ก่อนจะเสียทีเพลี่ยงพล้ำลงมา ดังคำกล่าวที่ว่า

事事留个有余不尽的意思，便造物不能忌我，鬼神不能损我。若业必求满，功必求盈，不生内变，必召外忧。

Shìshì liú gè yǒu yú bù jìn de yìsī, biàn zàowù bù néng jì wǒ, guǐ shén bù néng sǔn wǒ. Ruó yè bì qiú mǎn, gōng bì qiú yíng, bù shēng nèi biàn, bì zhāo wài yōu.

“ไม่ว่าทำอะไรก็ตาม ต้องรู้จักเหลือที่ทางเอาไว้ อย่าไปทำจนถึงขีดสุด เช่นนี้แล้ว พระเจ้าผู้สร้างย่อมไม่ชิงชิงเรา ผีสงหาเวดาย่อมไม่ทำอันตรายเรา ถ้าการงานขึ้นซึ่งให้เต็ม

เปี่ยม ผลงานต้องสร้างให้ล้นปรี่ ต่อให้ไม่เกิดเรื่องข้างใน ก็
ต้องวุ่นวายกับเรื่องข้างนอก”

Càigēn Tán คำสอนที่ 20 (ภาคแรก)

谢事当谢于正盛之时，居身宜居于独后之地。

Xièshì dāng xiè yú zhèng shèng zhī shí,

jūshēn yí jū yú dú hóu zhī dì.

“จงถอนตัวเมื่อตอนรุ่งเรืองที่สุด เราจะมีบทจบอันสวยงาม
แล้วจึงปักหลักใช้ชีวิตเบื้องหลัง (ผู้อื่น) ในที่ที่สงบปราศจาก
การแย่งชิง”

Càigēn Tán คำสอนที่ 155 (ภาคแรก)

9. การเข้าหาธรรมชาติเพื่อกล่อมเกลาคใจกับการหลงอยู่ในภาพ ลวงตา

นอกจากคำสอนให้รู้จักความพอดี เดินทางสายกลางดังกล่าว
ข้างต้น หลักปรัชญาเต๋ายังเน้นให้คนเราเข้าหาธรรมชาติ เรียนรู้
เข้าใจ ตีความกับธรรมชาติที่อยู่โดยรอบตัวเรา จะทำให้เป็นสุขและ
สามารถปลีกหนีจากความวุ่นวายต่าง ๆ ในโลกได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

竹篱下，忽闻犬吠鸡鸣，恍似云中世界。芸窗

下，偶听蝉吟燕语，方知静里乾坤。

Zhúlí xià, hū wén quǎn fèi jī míng, huǎng

sì yúnzhōng shìjiè. Yún chuāng xià, ǒu tīng

chán yín yàn yǔ, fāng zhī jìng lǐ qiánkūn.

“เมื่อเรานั่งอยู่นอกชานเรือนไม้ไผ่ ได้ยินเสียงหมาเห่าไก่ขัน
ชีวิตช่างสุขเหมือนอยู่ฟากฟ้าแดนสวรรค์ เมื่อเรานั่งสงบใน
ห้องหนังสือ ได้ยินเสียงหริตหรีงจักจั่นและห่านฟ้าขับขาน
จะสัมผัสได้ถึงความสงบสุขทุกทิศโดยรอบ”

Càigēn Tán คำสอนที่ 43 (ภาคหลัง)

芦花被下，卧雪眠云，保全得一窝夜气；竹叶杯中，吟风弄月，躲离了万丈红尘。

Lúhuā bèi xià, wò xuě mián yún, bǎo quán dé yì wō yèqì; zhú yè bēi zhōng, yín fēng nòng yuè, duǒ lí le wàn zhàng hòng chén.

“ถ้าเอาดอกหญ้ามาสานห่มต่างผ้าห่มนอน เอาพื้นหิมะแทนเตียง เอาเมฆบนท้องฟ้าแทนมุ้ง เราจะเหมือนนอนแช่อยู่ท่ามกลางลมหายใจแห่งธรรมชาติ เอาใบไม้ต่างจอกเหล้า ร่ายกลอนชมจันทร์ ทำเช่นนี้ได้ก็จะหลีกเลี่ยงหนีจากความวุ่นวายในโลกปฏิกุณ”

Càigēn Tán คำสอนที่ 39 (ภาคหลัง)

ในที่นี้ ผู้ประพันธ์ยังพยายามชี้แนะว่าหลักปรัชญาเต๋าที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตเข้าหาธรรมชาติ จะสามารถทำให้คนเราพ้นจากความขมขื่น หรือ “ทุกข์” โดยไม่ตกหล่มอยู่ในหลุมแห่งภพมายาภายในจิตใจ ดังตัวอย่างคำสอนที่ 112 (ภาคหลัง) ที่กล่าวไว้ว่า

世人为荣利缠缚，动曰尘世苦海。不知云白山青，川行石立，花迎鸟笑，谷笑樵讴，世亦不尘、海亦不苦、彼自尘苦其心尔。

Shìrén wéi róng lì chánfù, dòng yuē chénshì kǔhǎi. Bù zhī yún bái shān qīng, chuān xíng shí lì, huā yíng niǎo xiào, gǔ xiào qiáo ōu, shì yì bù chén, hǎi yì bù kǔ, bǐ zì chén kǔ qí xīn ěr.

“มนุษย์บนโลกมักถูกความมั่งคั่งและผลประโยชน์ทำให้ลุ่มหลงและเป็นทุกข์ เขาถึงเรียกโลกเรานี้ว่าเป็นทะเลแห่งทุกข์หรือความขมขื่น แต่คนเรามักไม่รู้ว่า เพียงแค่รู้จักหันกลับมาเชื่อมโยงกับธรรมชาติ เมฆขาว ภูเขาเขียว น้ำไหลเป็นสาย หินเย็นตระหง่าน ดอกไม้แย้มรับเสียงนกร้องเพลง

หุบเขาสะท้อนเสียงเพลงของคนตัดไม้ โลกของคนเราก็คง
ไม่ใช่สถานที่ที่พื้น ๆ ธรรมดาสามัญ และชีวิตของคนเราก็คง
ไม่ใช่ทะเลแห่งทุกข์ ผู้ที่กล่าวว่าชีวิตเป็นทะเลแห่งทุกข์ ก็
เป็นเพราะว่าตัวเองได้พลัดตกลงไปในภพมายาของโลกีย
วิสัยและทะเลแห่งทุกข์นั้นแล้วต่างหาก”

บทสรุป

ผู้ประพันธ์วรรณกรรมคำสอน *Càigēn Tán* ได้รวบรวมแนวคิด
ความเชื่อ และหลักคำสอนเรื่องคุณธรรมของหลักปรัชญาเต๋า หลัก
ปรัชญาขงจื้อ และหลักปรัชญาพุทธศาสนาเถรวาท (นิกายเซน) มา
ผสมผสานร้อยเรียงเข้าด้วยกันอย่างลงตัว และเมื่อศึกษาลงไป
รายละเอียดของเนื้อหาคำสอน พบว่าสามารถแบ่งออกเป็นประเด็น
หลักๆ ได้รวม 9 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ความมีจิตเมตตาใจกว้าง
กับความเห็นแก่ตัวใจแคบ 2) ความสัตย์ซื่อจริงใจกับการเสแสร้ง
หลอกลวง 3) การถ่อมตนกับการหลงตน 4) การใช้ชีวิตเรียบง่ายรู้จัก
พอกับการใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อไม่รู้จักพอ 5) ความพากเพียรศึกษาหาความรู้
กับความเกียจคร้านละเลย 6) การอดทนไม่ย่อท้อกับความใจร้อน
ห่อเหี่ยว 7) การรู้จักปล่อยวางกับการยึดติด 8) ความไม่ประมาท
เดินสายกลางกับความมก่ง่ายสุดโต่ง 9) การเข้าหาธรรมชาติเพื่อ
กลมกลืนจิตใจกับการหลงอยู่ในภาพลวงตา ซึ่งคุณธรรมต่าง ๆ ที่ได้
จากคำสอนเหล่านี้ ผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์
ในการฝึกจิตภาวนาและพัฒนาตนไปในทิศทางที่ถูกต้อง และ
มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีดำเนินชีวิตของตนเองในสังคมและ
โลกปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กรศิริ คตภูธร, ชูจิต ขายทวีป. (2557). การศึกษาหลักจริยศาสตร์ของ
ขงจื้อ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 3 (2),
12-24.
- ขวัญชัย ตั้งเรือนรัตน์. (2554). มโนทัศน์ที่คล้ายกันของปรัชญาเต๋า
และพุทธปรัชญานิกายเซน การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ.
(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.กรุงเทพฯ.
- จุฬารัตน์ วิชาานาติ. (2560). การบูรณาการเทคนิควิเศษเพื่อการ
ระงับอนุสัย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 5 (2), 183-189.
- เชิดชัย เลิศกิจเจริญวงศ์. (2554). พจนานุกรมไทย-จีน ฉบับทันสมัย
ประยุกต์. กรุงเทพฯ: เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์.
- เผิง อี้วหลัน. (2553). ปรัชญาจีนจากขงจื้อถึงเหมาเจ๋อตง (ส. สุวรรณ
ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พุทธทาสภิกขุ. (2530). สุตรวैयाล่ง. กรุงเทพฯ: ไทย ควอลิตี้บุ๊คส์.
- พระอิทธิพล อิทธิญาโณ. (2558). แนวคิดคุณธรรมในปรัชญาขงจื้อ.
วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, 2 (2), 63-69.
- วรรณทนา ลมพัทยา. (2556). วิญญูชนกับพลังแห่งจินตนาการ: บท
วิเคราะห์การสร้างชุมชนมีมนุษยธรรมในหลุนอี้ว. วารสาร
มนุษยศาสตร์วิชาการ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 20 (ฉบับพิเศษ), 276-311.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. (2541). ปรัชญาตะวันออก. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

สุวรรณา สถาอานันท์. (2555). *หลุนอี้วี่: ขงจื๊อสนทนา*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ OPENBOOKS.

สุวัฒน์ ทาสุคนธ์. (2559). ความคิดของขงจื๊อเพื่อสังคมที่เป็นสุข.
วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์, 35 (1), 65-88.

Chu, B.J. (1994). *Zhongguo wenxue shi gangyao* [The
Essentials of Chinese Literature History]. Beijing:
Beijing daxue chubanshe.

D.T. Suzuki. (1970). *Essays in Zen Buddhism, second
series (The Complete Works of D.T. Suzuki)*.
London: Rider and company.

Li, D.M. (2017). *Guoxue jichu* [Basic Chinese Studies].
Beijing: Chinghua daxue chubanshe.

Si, L. (2015). *Caigen Tan quanjie* [The Complete
Explanation to Caigen Tan]. Beijing: Beijing lianhe
chubangongsi.

Wu, J.J. (2013). *Xinshi Caigen Tan* [The New Interpretation
of Caigen Tan]. Taipei: Sanmin shujv.

An Analysis of the Teaching of Moral Self- Cultivation in Chinese Didactic Literature *Càigēn Tán*

Srisupang Thanawatsatchaseri
Suree Choonharuangdej

Chinese Section, Department of Eastern Languages, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University, Bangkok 10330.
Email: Srisupang_pia@yahoo.com

(received 15 August,2019) (revised 21 October, 2019)
(accepted 14 December,2019)

Abstract

This article aims to examine in detail the content of the moral teachings for self-cultivation and personal value development which appear in the Chinese didactic literary work *Càigēn Tán* (菜根譚). The content of the teaching in *Càigēn Tán* reflects three major Chinese philosophical principles or *sān jiào* (三教), namely Taoism, Confucianism and Mahayana Buddhism, especially Zen Buddhism in this work, of which the sayings have great influence over Chinese culture. For this research, the teachings in *Càigēn Tán* are classified into 9 main groups, as follow: 1) broad minded benevolence versus narrow-minded selfishness; 2) honesty versus hypocrisy 3) modesty versus egotism; 4) simplicity and fulfillment versus extravagance and

insatiability; 5) perseverance versus laziness; 6) patience and indefatigability versus impatience and disheartenment; 7) non-attachment versus attachment; 8) caution and moderate practice versus carelessness and extreme practice; 9) enlightenment by connecting to the nature versus delusion to the untruth

Keywords: Didactic Literature, *Càigēn Tán*, Daoism, Confucianism, Zen Buddhism

สำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย

ปัทมา จุฑาธิปไตย¹

ชัยญพร จาวะลา²

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 09-7091-7885 อีเมลล์ little_beeby@hotmail.com

(วันรับบทความ 10 กันยายน 2562) (วันแก้ไขบทความ 1 พฤศจิกายน 2562)
(วันตอบรับบทความ 18 ธันวาคม 2562)

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของสำนวนที่เกี่ยวข้องกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย คือ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” โดยใช้ทฤษฎีวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Contrastive analysis) ในการจับคู่สำนวน ผู้วิจัยพบว่าสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” ประกอบในสำนวนมีจำนวนมาก สำนวนจีนบางสำนวนมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่น่าสนใจมาเปรียบเทียบก็เหมือนกัน บางสำนวนมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยแต่สิ่งที่น่าสนใจมาเปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการ และบางสำนวนมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่น่าสนใจมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน

คำสำคัญ สำนวน ธาตุทั้ง 4 ดิน น้ำ ลม ไฟ

¹ นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมลล์ Chanya899@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งมีชีวิตทุกชนิดถือกำเนิดขึ้นมาโดยมีความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ดังสำนวนที่ว่า “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า” โดยเฉพาะมนุษย์ผู้ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติ โดยสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาตินั้นมีทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีชีวิต ได้แก่ ดอกไม้ ต้นไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น ส่วนสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น ธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตทั้งสี่อย่างนี้กล่าวถึงข้างต้นอาจเรียกโดยรวมได้ว่า “ธาตุทั้งสี่” ธาตุทั้งสี่นี้มีความเชื่อมโยงกับความคิดและความเชื่อของชาวไทยมาแต่โบราณ จาตรู ดิงศรัทีย, สุธเดช โชติอุดมพันธ์ และ อลิสา สันตสมบัติ (2558:8) กล่าวว่า

ธาตุพื้นฐาน เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ ได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมชาติที่ส่งผลต่อจินตนาการของมนุษย์ทั้งในโลกตะวันตกและตะวันออก ความกลมกลืนของธาตุเบื้องต้นเหล่านี้ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่สภาพอันสมดุลของธรรมชาติเท่านั้น หากยังหมายถึงสภาพจิตใจของมนุษย์ที่สงบ มีความสุขุมคัมภีรภาพดุจกัน . . . ปรัชญาจีนมีการจำแนกลักษณะคนตามธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ ดังกล่าวและมอบลักษณะที่แตกต่างกันตามแต่ธาตุพื้นฐานประกอบเป็นคนคนนั้นขึ้นมา. . .

ธาตุสี่ชนิดนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมชาติ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดระหว่างมนุษย์กับธาตุทั้งสี่ และความสัมพันธ์ของระบบนิเวศวิทยา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษามโนทัศน์ของชาวจีนและชาวไทยในเรื่อง ดิน น้ำ ลม และไฟ ที่ปรากฏอยู่ในสำนวนของทั้งสองภาษาว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยมีนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจและทำการศึกษามาก่อนหน้า อาทิ ฉิน หยงหลิน (2526) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนที่มี 4 พยางค์กับสำนวนไทย กรณีการโกวิทกุล (2544) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของภาษิต-คำพังเพยจีนกับสำนวน-ภาษิตไทย โดยมีการศึกษาลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาตลอดจนการจัดหมวดหมู่ภาษิต-คำพังเพย พิริยา สุรขจร (2544) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไป และโครงสร้างสำนวนเกี่ยวกับสัตว์ 4 ชนิด คือ ม้า เสือ มังกร และ ปลา ในภาษาจีนและภาษาไทยพร้อมทั้งศึกษาภาพสะท้อนของสำนวนภาษาทั้งสองด้วย ต่อมา อูรา เด่นวิทย์เลิศล้ำ (2548) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า เงินทองและของมีค่าในภาษาจีนกับภาษาไทย โดยใช้ทฤษฎีเปรียบเทียบต่างของแซคเตอร์ (Schachter) มาประกอบการวิเคราะห์ พบว่าลักษณะของสำนวนที่มีคำว่าเงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนกับภาษาไทยมีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน นอกจากนี้ กณิกนันต์ โยธานะ (2556) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” และ “shí” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” โดยเน้นศึกษาความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยจากสำนวนพร้อมทั้งศึกษาภาพสะท้อนจากสำนวนของทั้งสองภาษา พิชญ์ ชูสกุลกานต์ (2557) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “rén” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย ในด้านโครงสร้างไวยากรณ์ มีการจัดหมวดหมู่สำนวนและศึกษาภาพสะท้อนจากสำนวน จากตัวอย่างงานเขียนที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสำนวนไว้มากมาย แต่การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำเกี่ยวกับธรรมชาติยังมีไม่มากนัก อาทิ ประพิน มโนมัยวิบูลย์ (2551) และ Jiang (2017) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยเกี่ยวกับ

ธรรมชาติที่มีคำว่า “น้ำ” ประกอบในสำนวน หากแต่ยังไม่มีผู้วิจัยท่านใดศึกษาเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 คือ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาสำนวนที่ประกอบด้วยคำเกี่ยวกับธาตุนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหัวข้อดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวข้องกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน
2. เพื่อศึกษานัยยะทางวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในสำนวนที่เกี่ยวข้องกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะสำนวนจีนในภาษาจีนกลางที่มีคำว่า 土 tǔ , 水 shuǐ , 风 fēng และ 火 huǒ ประกอบในสำนวนเท่านั้น ไม่นับรวมสำนวนที่พบในภาษาท้องถิ่นและไม่นับรวมคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น 地 dì “ที่ดิน” หรือ “พื้นดิน”
2. สำนวนจีนที่นำมาศึกษารวบรวมจากพจนานุกรม หนังสือสำนวนจีน และหนังสือสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรม
2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุป อภิปราย และเขียนเป็นบทความ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบจับคู่สำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับธรรมชาติ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ”

สำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” ที่นำมากล่าวในบทความนี้คัดเลือกมาจาก 王勤 Wáng Qín, 马国凡 Mǎ Guófán, 许正元 Xǔ Zhèngyuán และ 孙玉臻 Sūn Yùzhēn (1989), 万森 Wàn Sēn, 盛艳玲 Shèng Yànlíng และ 陆书平 Lù Shūpíng (2013) และ 杨任之 Yáng Rènzhī (2004) โดยสำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ดิน” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 107 สำนวน สำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “น้ำ” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 183 สำนวน สำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ลม” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 287 สำนวน และสำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ไฟ” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 111 สำนวน รวมจำนวนทั้งสิ้น 688 สำนวน สำนวนที่ผู้วิจัยยกมาเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบายแต่ละสำนวนจะให้เสียงอ่านตามสัทอักษรระบบ พินอิน (Pinyin) กำกับไว้ด้วยตัวอักษรจีน แล้วมีคำแปลภาษาไทยและความหมายของสำนวนตามพจนานุกรม พร้อมทั้งยกตัวอย่างด้านการใช้สำนวนประกอบในสำนวนนั้นๆ ตัวอย่างการใช้สำนวนนี้มาจากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยท่านอื่นแล้วนำมาประยุกต์ ส่วนสำนวนไทยที่ยกมาเป็นตัวอย่างได้นำความหมายมาจาก สง่า กาญจนาคพันธุ์ (2538) และ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ซึ่งสำนวนที่ยกตัวอย่างดังจะกล่าวต่อไปนี้ผ่านการวิเคราะห์จับคู่กับสำนวนไทยด้วยวิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างกล่าวคือ จับคู่สำนวนที่มีคำเกี่ยวกับธรรมชาติเหมือนและแตกต่างกันดังที่ได้คัดเลือกมาจาก (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538), (บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร์, 2539) และ (กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม, 2550) โดยสำนวนไทยที่มีคำว่า “ดิน” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 26 สำนวน สำนวนไทยที่มีคำว่า “น้ำ” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 87 สำนวน สำนวนไทยที่มี

คำว่า “ลม” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 30 สำนวน และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไฟ” ประกอบในสำนวนมีจำนวน 36 สำนวน รวมจำนวนทั้งสิ้น 179 สำนวน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับเหมือนกัน สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับแตกต่างกันบางประการ และสำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับแตกต่างกันดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับเหมือนกัน

จากการศึกษาสำนวนจีน 688 สำนวน พบคู่สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับเหมือนกัน มีจำนวน 6 คู่ ดังตัวอย่าง

1) 如 鱼 得 水

rú yú dé shuǐ

ดั่ง ปลา ได้ น้ำ

หมายถึง ดีใจ เหมือน

ปลาที่ได้อยู่ในน้ำหรือพบเจอคนที่เข้ากับตนได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างประโยค

ปลากะตังได้น้ำ

หมายถึง อากักรดีอกดีใจ

ตื่นเต้นจนตัวสั่น เปรียบเหมือนลักษณะปลากะตังที่มาอยู่ในที่แห้งหรือขาดน้ำพอถูกน้ำก็ดิ้นไปมาด้วยความดีใจ

考上了朱拉隆功大学，使我感到如鱼得水。

Kǎoshàngōng Zhūlālónggōng Dàxué, shǐ wǒ gǎndào
rú yú dé shuǐ.

สอบเข้าศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ทำให้ฉันรู้สึกเหมือน
ปลาได้น้ำ

สอบเข้าศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ทำให้ฉันดีใจเหมือน
ปลากระดี่ได้น้ำ

2) 逆水行舟

nì shuǐ xíng zhōu

ทวน น้ำ แล่น เรือ

แล่นเรือทวนน้ำ

หมายถึง การแล่นเรือทวนน้ำ
ทำได้อย่างยากลำบาก ต้องอาศัย
ความขยัน มุมานะในการทำ จึงจะ
สำเร็จ เปรียบเหมือนการพายเรือ
ทวนน้ำ ต้องอาศัยความขยัน
แรงฝีพายอย่างไม่หยุดหย่อน
เรือถึงจะแล่นไปข้างหน้า
หากหยุดฝีพายเรือก็จะแล่น
ถอยหลังในทันที

ตัวอย่างประโยค

经济状况这么不好，你还要创业，简直是逆水行舟。

Jīngjì zhuàngkuàng zhème bù hǎo, nǐ hái yào
chuàngyè, jiǎnzhí shì nì shuǐ xíng zhōu.

สภาวะเศรษฐกิจแย่แบบนี้ เธอยังคิดจะเปิดกิจการใหม่อีก
เป็นการแล่นเรือทวนน้ำจริงๆ

พายเรือทวนน้ำ

หมายถึง ทำด้วยความ
ยากลำบาก เปรียบเหมือน
การพายเรือที่ทวน
กระแสน้ำซึ่งเป็นการยาก
กว่าการพายเรือแบบปกติ
จึงต้องแรงฝีพายไม่หยุด
เรือถึงจะแล่นไปข้างหน้าได้

สภาวะเศรษฐกิจย่ำแย่แบบนี้ เธอยังคิดจะเปิดกิจการใหม่อีก
เป็นการพายเรือทวนน้ำจริงๆ

3) 跋山涉水

ขึ้นเขาลงห้วย

bá shān shè shuǐ

ข้าม ภูเขา ลุย น้ำ

ลุยน้ำข้ามภูเขา

หมายถึง เดินทางด้วยความยาก

หมายถึง เดินทางด้วย

ลำบากต้องฟันฝ่าอุปสรรค

ความยากลำบาก

สมบุกสมบัน เปรียบเหมือน

ต่างๆ มากมาย เปรียบเหมือน

การเดินทางที่ต้องขึ้นเขา

การเดินทางที่ต้องข้ามเขาและ

ลงห้วย

ลุยน้ำ

ตัวอย่างประโยค

他跋山涉水从山东来到这里，吃了无数的苦、花了无数的钱，真可怜。

Tā bá shān shè shuǐ cóng Shāndōng lái dào zhèlǐ, chīle wú shǔ de kǔ, huāle wú shǔ de qián, zhēn kělián.

เขาเดินทางลุยน้ำข้ามภูเขาจากมณฑลซานตงมาถึงที่นี่ ผ่านความยากลำบากและเสียเงินเสียทองนับไม่ถ้วน ช่างน่าสงสารจริงๆ เขาเดินทางขึ้นเขาลงห้วยจากมณฑลซานตงมาถึงที่นี่ ต้องผ่านความยากลำบากและเสียเงินเสียทองนับไม่ถ้วน ช่างน่าสงสารจริงๆ

4) 耳边风

หูทวนลม

ěr biān fēng

หู ข้าง ลม

ลมข้างหู

หมายถึง ลมพัดผ่านใบหู ใช้อุปมา

ว่า เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา

ไม่นำมาใส่ใจ เปรียบเหมือน

ลมที่พัดมาข้างใบหู ส่งผลให้

ฟังไม่ถนัด ได้ยินไม่ชัด

ตัวอย่างประโยค

无论人家对他说什么都等于是耳边风。

Wúlùn rénjiā duì tā shuō shénme dōu děngyú

shì ěr biān fēng.

ไม่ว่าใครๆ จะพูดอะไรกับเขาก็เหมือนกับลมข้างหูเท่านั้น

ไม่ว่าใครๆ จะพูดอะไร เขาก็ไม่ฟัง ทำเป็นหูทวนลม

หมายถึง แสร้งทำไม่ได้ยิน

คือหูด้านลมที่พัดมา

ก็ไม่ได้ยิน เปรียบเหมือน

ลมที่พัดมากระทบใบหู

แล้วผ่านไป

5) 飞蛾扑火

fēi é pū huǒ

บิน แมงเม่า กระโจนใส่ ไฟ

แมงเม่าถาบินเข้าหาไฟ

หมายถึง เข้าไปหาที่ตาย

เข้าไปหาทางตาย เปรียบเหมือน

แมงเม่าถาบินเข้าหาไฟ

จึงถูกไฟไหม้ตาย

ตัวอย่างประโยค

你这样做犹如飞蛾扑火，自取灭亡！

Nǐ zhèyàng zuò yóurú fēi é pū huǒ, zì qǔ

mièwáng!

แมงเม่าเข้าไฟ

หมายถึง เข้าไปหาที่ตาย

เปรียบเหมือน แมงเม่าชอบ

บินเข้าหาไฟ เล่นไฟ

แล้วก็ถูกไฟไหม้ตาย

เธอทำเช่นนั้นก็เหมือนกับแมงเม่าถาบินเข้าหาไฟ รนหาที่ตายเอง!
เธอทำเช่นนั้นก็เหมือนกับแมงเม่าเข้าไฟ รนหาที่ตาย!

6) 玩火自焚

wán huǒ zì fén

เล่น ไฟ เผาตนเอง

เล่นไฟเผาตนเอง

หมายถึง ทำเรื่องอันตรายหรือ
เสี่ยงอันตราย ทำให้ตนเองได้รับ
ความเดือดร้อน เปรียบเหมือน
“ไฟ” ที่เป็นสิ่งอันตราย
เวลาเล่นกับไฟ ไฟก็อาจ
เผาตนเองได้

ตัวอย่างประโยค

你这样玩火自焚，我是不会救你的。

Nǐ zhè yàng wán huǒ zì fén, wǒ shì bù huì jiù nǐ de.

เธอเล่นไฟเผาตนเองเช่นนี้ ฉันไม่สามารถช่วยเธอได้

เธอเล่นกับไฟแบบนี้ ฉันไม่สามารถช่วยเธอได้

เล่นกับไฟ

หมายถึง ลองดีเสี่ยงกับสิ่ง
ที่รู้ว่าเป็นอันตราย
เปรียบเหมือนเล่นกับสิ่งที่
เป็นอันตราย อาจเกิดความ
เสียหายได้

จากคู่สำนวนตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า คู่สำนวนเหล่านี้มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยทั้งความหมายและสิ่งที่นำมาเปรียบ เช่น 跋山涉水 bá shān shè shuǐ ตรงกับสำนวนไทยว่า “ขึ้นเขาลงห้วย” ในภาษาจีนจะเปรียบเทียบโดยใช้ ภูเขา และ แม่น้ำ แต่ในภาษาไทย เปรียบเทียบโดยใช้ ภูเขา และ ลำห้วย³ ซึ่งเป็น

³ ลำห้วย หมายถึง ทางน้ำไหลจากภูเขามาซึ่งอยู่ในแอ่งที่เรียกว่า ห้วย พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปี พ.ศ. 2554. (2556: 1,057)

แอ่งที่กักน้ำ แสดงถึงลักษณะระบบนิเวศน์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของ
ทั้งประเทศไทยและประเทศจีน 耳边风 ěr biān fēng ตรงกับ
สำนวนไทยว่า “หูทวนลม” เปรียบเทียบโดยใช้ ลม และ หู ทั้งใน
สำนวนจีนและสำนวนไทย แต่สำนวนจีนระบุตำแหน่งลมชัดเจนกว่า
คือ “ลมข้างใบหู” และ 玩火自焚 wán huǒ zì fén ตรงกับสำนวน
ไทยว่า “เล่นกับไฟ” เปรียบเทียบโดยใช้ การเล่น และ ไฟ ทั้งใน
สำนวนจีนและสำนวนไทย ในภาษาไทยกล่าวเพียงเล่นกับไฟ แต่ใน
สำนวนจีนมีการขยายความตัวสำนวนในวรรคหลัง คือ เล่นกับไฟเป็น
การเผาตนเอง หรืออาจทำให้ตนเองได้รับอันตรายได้

2. สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่น่าสนใจมาเปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการ

จากการศึกษาสำนวนจีน 688 สำนวน พบคู่สำนวนจีนที่มี
ความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่น่าสนใจ
เปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการ มีจำนวน 21 คู่ ผู้วิจัยขอ
ยกตัวอย่างมาเพียง 6 คู่ ดังตัวอย่าง

1) 面 如 土 色

miàn rú tǔ sè

หน้า เหมือน ดิน สี

หน้าเหมือนสีดิน

หมายถึง ใบหน้าที่ไม่มีเลือด
เหมือนคนปกติขณะตกใจกลัว
เป็นอย่างยิ่ง เปรียบเหมือน
สีหน้าซีดเหมือนสีดินโคลน
ดินในประเทศจีนแถบแม่น้ำ

หน้าถอดสี

หมายถึง ใบหน้าหรือสีหน้า
ขาวจนซีดเมื่อตกใจกลัว
เปรียบเหมือน สีที่จืดมัวที่
ผ่านการต้มจนสุก ทำให้
เป็นสีขาวซีด

ฮวงโหเป็นดินเหลือง

ฉิน หยงหลิน (2526: 179)

ตัวอย่างประโยค

她在街道遇见恐怖事件，吓得她面如土色。

Tā zài jiēdào yùjiàn kǒngbù shìjiàn, xià de
tā miàn rú tǔ sè.

ระหว่างทางเธอประสบกับเรื่องน่ากลัว ตกใจกลัวจนหน้าเหมือนสีดิน

ระหว่างทางเธอประสบกับเรื่องน่ากลัว กลัวจนหน้าถอดสี

2) 水性杨花

น้ำกลิ้งบนใบบอน

shuǐ xìng yánghuā

น้ำ นิสัย ดอกหยาง

นิสัยรากับน้ำบนดอกหยาง

หมายถึง หญิงสาวที่มีใจโลเล

ไม่แน่นอน เปรียบเหมือนน้ำ

ที่กลิ้งไปกลิ้งมาและดอกหยาง

ที่ปลิวไปตามลมในทุกๆ ที่

หมายถึง มีจิตใจไม่แน่นอน

เปรียบเหมือนใบบอน

ธรรมชาติที่มีหยดน้ำ เป็น

เม็ดกลมๆ ที่กลิ้งไปมาได้

ใช้กับ“ใจ”ของคนที่มีความ

โลเล หลายใจ

ตัวอย่างประโยค

因为你爱上的是水性杨花的女人，因此你会痛苦不堪。

Yīnwèi nǐ ài shàng de shì shuǐ xìng yáng huā
de nǚrén, yīncǐ nǐ huì tòngkǔ bùkān.

เพราะนายตกหลุมรักผู้หญิงที่มีนิสัยรากับน้ำบนดอกหยาง

ดังนั้นนายจึงต้องทุกข์อย่างแสนสาหัส

เพราะนายตกหลุมรักผู้หญิงที่มีนิสัยดั่งน้ำกลิ้งบนใบบอน ดังนั้น

นายจึงต้องทุกข์อย่างแสนสาหัส

3) 牛 不 喝 水 ข่มเขาโคขึ้นให้กินหญ้า

niú bù hē shuǐ

วัว ไม่ ดื่มน้ำ

强 按 头

qiáng àn tóu

บังคับ กด หัว

บังคับกดหัววัวที่ไม่ดื่มน้ำ

หมายถึง บังคับขึ้นใจผู้อื่นให้

ทำตามที่ตนต้องการ

เปรียบเหมือนวัวที่ถูกเจ้าของ

บังคับหรือกดหัวลงไปให้ดื่มน้ำ

ทั้งๆ ที่วัวไม่อยากดื่มน้ำ

หมายถึง บังคับขึ้นใจผู้อื่น

ให้ทำตามที่ตนต้องการ

เปรียบเหมือน วัวที่ถูก

เจ้าของคอยบังคับ หรือกด

เขาหัวลงไปให้กินหญ้า

ทั้งๆ ที่วัวไม่อยากกิน

ตัวอย่างประโยค

妈妈逼孩子牛不喝水强按头也没用，人各有志。

Māma bī háizǐ niú bù hē shuǐ qiáng àn tóu yě méi yòng, rén gè yǒu zhì.

แม่บังคับลูกเหมือนบังคับกดหัววัวที่ไม่ดื่มน้ำ อย่างไรก็ตามก็ไร้

ประโยชน์ แต่ทุกคนมีความคิดของตนเอง

แม่บังคับลูกเหมือนข่มเขาโคขึ้นให้กินหญ้า อย่างไรก็ตามก็ไร้

ประโยชน์ แต่ทุกคนมีความคิดของตนเอง

4) 人 心 难 测,

ใจคนยากแท้หยั่งถึง

Rén xīn nán cè

คน ใจ ยาก วัด

海 水 难 量

hǎi shuǐ nán liáng

ทะเล น้ำ ยาก ประมาณ
ใจคนยากที่จะวัด น้ำทะเลยาก
ที่จะประมาณ

หมายถึง ยากที่จะล่วงรู้หรือ
คาดการณ์ปริมาณของน้ำทะเล
ได้ เช่นเดียวกับจิตใจของคน
ยากแท้ยังถึง เปรียบเหมือนน้ำ
มหาสมุทรที่ว่าลึกก็ไม่สามารถ
เทียบได้กับจิตใจของคนที่ซับซ้อน
ตัวอย่างประโยค

你别相信他说的话，因为“人心难测，海水难量。”

Nǐ bié xiāngxìn tā shuō de huà, yīnwèi

“rénxīn nán cè, hǎishuǐ nán liáng”.

เธออย่าไปเชื่อคำของเขานะ เพราะใจคนยากที่จะวัด น้ำทะเล
ยากที่จะประมาณ

เธออย่าไปเชื่อคำของเขานะ เพราะใจคนยากแท้ยังถึง

หมายถึง ไม่สามารถล่วงรู้
หรือคาดการณ์จิตใจของ
ผู้อื่นได้ เปรียบเหมือนใจ
ของคนซับซ้อนยากที่จะ
เข้าใจได้

5) 满面春风

Mǎn miàn chūnfēng

เต็ม ใบหน้า ลมในฤดูใบไม้ผลิ
ลมในฤดูใบไม้ผลิเต็มใบหน้า

หมายถึง สายลมโชยอ่อนที่พัด
เย็นสบาย ทำให้ผู้คนสดชื่น
มีแต่ความสุข เปรียบเหมือน
ใบหน้าที่ยิ้มเิบไปด้วยความสุข
ตัวอย่างประโยค

หน้าบานเป็นกระดัง

หมายถึง ใบหน้าที่ยิ้มเิบ
ไปด้วยความสุข เปรียบ
เหมือนใบหน้าที่เต็มไปด้วย
รอยยิ้มเบิกบาน

看小明**满面春风**的样子，他一定有什么喜事。

Kàn Xiǎo Míng mǎnmiàn chūnfēng de yàngzi, tā
yīdìng yǒu shénme xǐshì.

เห็น**ลมฤดูใบไม้ผลิ**เต็มใบหน้าของเสี่ยวหมิง⁴ แล้ว เขาต้องมี
เรื่องที่น่ายินดีเป็นแน่

เห็นเสี่ยวหมิงยิ้มหน้าบานเป็นกระดังแล้ว เขาต้องมีเรื่องที่
น่ายินดีเป็นแน่

6) 真金不怕火炼

zhēn jīn bù pà huǒ liàn

แท้ ทอง ไม่ กลัว ไฟ เผา

ทองแท้ไม่กลัวไฟเผา

หมายถึง สามารถผ่านการทดสอบ

ต่างๆ นานาได้ เปรียบเหมือน

ทองแท้ที่ถูกไฟเผาในหลายครั้ง

หลายคราก็ยังบริสุทธิ์อยู่

อย่างไรอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง

ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

หมายถึง ตกอยู่ในที่คับขัน

อย่างไรก็ไม่เป็นอันตราย

เปรียบเหมือนคนดี

ที่ประสบปัญหาในหลาย

ครั้งหลายคราก็สามารถแก้

ปัญหาได้ทุกครั้ง

ตัวอย่างประโยค

我相信**真金不怕火炼**，真爱不怕考验。

Wǒ xiāngxìn zhēn jīn bù pà huǒ liàn,

zhēn'ài bù pà kǎoyàn.

ฉันเชื่อว่าทองแท้ไม่กลัวไฟเผา รักแท้ไม่กลัวบททดสอบ

⁴ การทับศัพท์ชื่อคนข้างต้นนี้อัดตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี ตาม
ราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2550

ฉันเชื่อว่าคนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

คู่สำนวนประเภทที่สองนี้มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยด้านความหมาย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันบางประการ เช่น 面如土色 miàn rú tǔ sè ตรงกับสำนวนไทยว่า “หน้าถอดสี” จะเห็นได้ว่าสำนวนจีนมีการเปรียบเทียบ ใบหน้า กับ สีดิน ทั้งในสำนวนภาษาจีนและสำนวนภาษาไทย หมายถึง อาการตกใจกลัว ในภาษาไทย สามารถใช้ว่าตกใจกลัวจนหน้าขาวซีด แต่ในภาษาจีนตกใจกลัวจนหน้าเหมือนสีดิน เนื่องจากลักษณะดินบริเวณตอนกลางเอียงไปทางตอนเหนือแถบลุ่มน้ำอว่งโหเป็นสีเหลือง จึงมีการหยิบยกรรรมชาติของดินมาเปรียบกับอาการของคนตกใจกลัว ส่วนสำนวน 牛不喝水强按头 niú bù hē shuǐ qiáng àn tóu ตรงกับสำนวนไทยว่า “ข่มเขาโคขึ้นให้กินหญ้า” ทั้งสำนวนไทยและสำนวนจีนกล่าวถึงสัตว์ชนิดเดียวกัน แต่สิ่งเปรียบเทียบกัน กล่าวคือ ในภาษาไทยกล่าวถึงหญ้า แต่ในภาษาจีนกล่าวถึงน้ำ แสดงให้เห็นถึงวิถีของคนจีนและคนไทยในการเลี้ยงดุสัตว์แตกต่างกัน และสำนวน 满面春风 mǎn miàn chūn fēng ตรงกับสำนวนไทยว่า “หน้าบานเป็นกระดัง” ทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทยมีการกล่าวถึงใบหน้า แต่สิ่งเปรียบเทียบกันอย่างชัดเจน ในภาษาไทยใช้ภาชนะมาเปรียบ แต่ในภาษาจีนมีการใช้ลักษณะภูมิอากาศมาเปรียบถึงใบหน้าที่อัมเอิบมีความสุข นอกจากนี้สำนวน 真金不怕火炼 zhēn jīn bù pà huǒ liàn ตรงกับสำนวนไทยว่า “ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนมีการกล่าวถึงไฟ แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน ในภาษาจีนมีการกล่าวถึงแต่เพียงไฟ แต่ในขณะที่ภาษาไทยมีการกล่าวถึง

น้ำ และ ไฟ อย่างไรก็ตาม สำนวนจากทั้งสองภาษาใช้อุปมาถึงคนดี ไม่ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์ที่คับขันเพียงใดก็ไม่เป็นอันตราย

3. สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน

จากการศึกษาสำนวนจีน 688 สำนวน พบคู่สำนวนจีนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน มีจำนวน 59 คู่ ผู้วิจัย ขอยกตัวอย่างมาเพียง 6 คู่ ดังตัวอย่าง

1) 积土成山

jī tǔ chéng shān

สะสม ดิน กลายเป็น ภูเขา

สะสมดินจนกลายเป็นภูเขา

หมายถึง สะสมดินทีละเล็ก

ทีละน้อยจนกลายเป็นภูเขา

สูงใหญ่ขึ้นมาได้ เปรียบเหมือน

ดินที่ทับถมขึ้นทุกวันๆ เป็นเวลา

นานจนกลายเป็นภูเขาสูงใหญ่

ขึ้นมา

เก็บเล็กผสมน้อย

หมายถึง สะสมเงิน หรือ

ทำอะไรที่ประกอบด้วย

ส่วนเล็กส่วนน้อยจนสำเร็จ

เป็นรูปขึ้นมาได้ เปรียบ

เหมือนการออมวันละเล็ก

ละน้อยเป็นเวลานานจนมี

เงินจำนวนมาก

ตัวอย่างประโยค

想要存下钱来，不能浪费一分一毫，才能积土成山。

Xiǎng yào cún xià qián lái, bù néng làngfèi

yī fēn yī háo, cái néng jī tǔ chéng shān.

อยากมีเงินเก็บ จะต้องไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ถึงจะสะสมดินจน

กลายเป็นภูเขาได้

อยากมีเงินเก็บ จะต้องไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ต้องรู้จักเก็บเล็กผสมน้อย

2) 挥金如土

huī jīn rú tǔ

ใช้ ทอง เหมือน ดิน

หมายถึง ใช้เงินเหมือนเบี้ย

ใช้เงินฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร่าย

ไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบ เปรียบ

เหมือนการใช้เงินมากเกินไปจน

จนกระจ่ายเต็มพื้นดิน

กระเซอกันรื้อ

หมายถึง สรุ่ยสร่าย ไม่

รู้จักเก็บหอมรอมริบ

ขาดการประหยัด

เปรียบเหมือนการเก็บของ

หรือเก็บเงินใส่ไปในกระเซอ

ที่มีรูจึงรื้อกระจ่ายเต็ม

พื้นดิน

(ใช้เงินเป็นเบี้ย)

หมายถึง ใช้จ่ายอย่าง

สรุ่ยสร่าย ฟุ่มเฟือย

ไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบ

ตัวอย่างประโยค

以后他也不能当一个挥金如土的人了。

Yǐhòu tā yě bù néng dāng yī gè huī jīn rú tǔ de

rén le.

หลังจากนี้ไปเขาก็ไม่สามารถทำตัวเป็นคนใช้ทองเหมือนดินได้อีกแล้ว

หลังจากนี้ไปเขาก็ไม่สามารถทำตัวเป็นกระเซอกันรื้อได้อีกแล้ว

หลังจากนี้ไปเขาก็ไม่สามารถทำตัวแบบใช้เงินเป็นเบี้ยได้อีกแล้ว

3) 不通水火

bù tōng shuǐ huǒ

กรวดน้ำคว่ำขัน

ไม่ ไปมาหาสู่ น้ำ ไฟ
น้ำและไฟไม่ไปมาหาสู่กัน
หมายถึง ไม่ติดต่อด้วยอีกต่อไป
ไปโดยเด็ดขาดตัดขาดไม่คบค้า
สมาคมด้วยอีกต่อไป เปรียบ
เหมือนน้ำและไฟไม่ข้องเกี่ยวกับ

หมายถึง ตัดขาดไม่คบค้า
สมาคมด้วยอีกต่อไป
ไม่ไปมาหาสู่กัน

(ตัดญาติขาดมิตร)

หมายถึง ตัดขาดจากกัน
เลิกคบหากันอีกต่อไป
เปรียบเหมือนญาติสนิท
มิตรสหายที่ไม่มีการติดต่อ
ไปมาหาสู่กัน

ตัวอย่างประโยค

我跟她已经不通水火了，她的事情我不管！

Wǒ gēn tā yǐjīng bù tōng shuǐ huǒ le, tā de
shìqíng wǒ bùguǎn!

ฉันกับเขาเหมือนน้ำและไฟไม่ไปมาหาสู่กันแล้ว เรื่องของเขา ฉัน
ไม่สนหรอก!

ฉันกับเขาเหมือนกรวดน้ำคว่ำขันกันแล้ว เรื่องของเขา ฉันไม่สน
หรอก!

ฉันกับเขาเหมือนตัดญาติขาดมิตรกันแล้ว เรื่องของเขา ฉันไม่สน
หรอก!

4) 水 火 不 容

shuǐ huǒ bù róng

น้ำ ไฟ ไม่ เข้ากัน

ขมื่นกับปุน

น้ำและไฟไม่เข้ากัน

หมายถึง ทั้งสองฝ่ายเป็น

ปฏิปักษ์ต่อกัน เข้ากันไม่ได้

เปรียบเหมือน น้ำกับไฟที่เป็น

ปฏิปักษ์ต่อกัน

หมายถึง ไม่ถูกกัน

เข้ากันไม่ได้ เปรียบเหมือน

ขมิ้นกับปูนที่เข้ากันไม่ได้

(ศรศิลป์ไม่กินกัน)

หมายถึง ไม่ถูกกัน ไม่ลง

รอยกัน

ตัวอย่างประโยค

他俩水火不容，你别安排他们在一起工作。

Tā liǎ shuǐ huǒ bù róng, nǐ bié ānpái tāmen
zài yìqǐ gōngzuò.

เขาทั้งสองเหมือนน้ำกับไฟไม่เข้ากัน เธออย่าจัดให้เขาทำงาน
ด้วยกัน

เขาทั้งสองเหมือนขมิ้นกับปูน เธออย่าจัดให้เขาทำงานด้วยกัน

เขาทั้งสองศรศิลป์ไม่กินกัน เธออย่าจัดให้เขาทำงานด้วยกัน

5) 风 烛 残年

fēng zhú cánnián

ลม เทียน กำลังจะสิ้นสุดอายุ

กำลังจะสิ้นสุดอายุ

หมายถึง ชราภาพมาก แก่ชรา

เต็มที ใกล้ความตาย เปรียบเหมือน

เทียนที่ละลายจนใกล้หมดเล่ม

ไม้ใกล้ฝั่ง

หมายถึง มีอายุมาก

แก่ชราเต็มที ใกล้ความตาย

เปรียบเหมือนต้นไม้ที่ปลุก

ไว้ริมฝั่งคลอง โดนน้ำซัดไม่

นานก็โค่นล้ม หรือไม่ราก็

เน่าเฉาตายไป

ตัวอย่างประโยค

他出门太久，回来时，父亲已经风烛残年。

Tā chūmén tài jiǔ, huílái shí, fùqīn yǐjīng
fēng zhú cánnián.

เขาออกไปใช้ชีวิตข้างนอกนานเกินไป พอกลับมาคุณพ่ออยู่ในวัย
กำลังจะสิ้นสุดอายุแล้ว

เขาออกไปใช้ชีวิตข้างนอกนานเกินไป พอกลับมาคุณพ่ออยู่ในวัย
ไม่ใกล้ฝั่งแล้ว

6) 引 火 烧 身

yǐn huǒ shāo shēn

นำ ไฟ เผา ตนเอง

นำไฟเผาตนเอง

หมายถึง แสหาเรื่อง ทำให้ตน

ต้องเผชิญกับความยากลำบาก

เปรียบเหมือนการนำ

ไฟมาเผาตนเอง

แวงงั้หาหาเสี้ยน

หมายถึง แสหาเรื่อง รนหา

เรื่องเดือดร้อนมาใส่

ตนเอง เปรียบเหมือนเท้า

ของคนทีแวงงั้ไปแวงงั้มา

จนโดนเสี้ยนตำ

ตัวอย่างประโยค

如果你这样引火烧身，你会受累的。

Rúguǒ nǐ zhè yàng yǐn huǒ shāo shēn, nǐ huì
shòulèi de.

ถ้าเธอนำไฟเผาตนเองอย่างนี้ เธอจะได้รับความเดือดร้อนได้

ถ้าเธอแวงงั้หาหาเสี้ยนอย่างนี้ เธออาจจะได้รับความเดือดร้อนได้

คู่สำนวนประเภที่สามนี้มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยด้านความหมาย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบแตกต่างกัน เช่น 积土成山 jī tǔ chéng shān ตรงกับสำนวนไทยว่า “เก็บเล็กผสมน้อย” 不通水火 bù tōng shuǐ huǒ ตรงกับสำนวนไทยว่า “กรวดน้ำคว่ำขัน” และ “ตัดญาติขาดมิตร” 风烛残年 fēng zhú cán nián ตรงกับสำนวนไทยว่า “ไม้ใกล้ฝั่ง” และสำนวน 引火烧身 yǐn huǒ shāo shēn ตรงกับสำนวนไทยว่า “แกว่งเท้าหาเสี้ยน”

สรุปอภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวข้องกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย คือ ดิน น้ำ ลม และ ไฟ จำนวนทั้งสิ้น 688 สำนวน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทแรก พบคู่สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับก็เหมือนกัน มีเพียง 6 คู่ ประเภทที่สอง พบคู่สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับแตกต่างกัน บางประการ มีจำนวน 21 คู่ และ ประเภทที่สามพบคู่สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับแตกต่างกัน มีจำนวน 59 คู่ จากข้อมูลข้างต้น พบว่า สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับแตกต่างกันสามารถจับคู่สำนวนได้มากที่สุด สำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับแตกต่างกันบางประการสามารถจับคู่ได้เป็นอันดับที่สอง รองลงมา และสำนวนที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับก็เหมือนกันสามารถจับคู่สำนวนได้น้อยที่สุด

อย่างไรก็ตามสำนวนจีนที่มีคำเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ที่ผู้วิจัยได้
ทำการศึกษา มีหลายสำนวนซึ่งไม่มีสำนวนไทยที่สามารถเทียบเคียงได้
เพราะเป็นสำนวนจีนที่สะท้อนถึงสภาพหรือลักษณะที่มีเฉพาะใน
ประเทศจีนเท่านั้น เช่น 泰山不让土壤 Tàishān bù ràng tǔ rǎng
ซึ่งมีความหมายว่า คนที่มีใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารี ยอมรับและ
ให้อภัยเรื่องต่างๆได้ เปรียบเหมือนภูเขาไท่ซานที่สูงใหญ่ได้ขนาดนั้น
เป็นเพราะไม่ได้ขัดก่อนดินก่อนหินเล็กๆ ออกไป 滴水成冰 dī
shuǐ chéng bīng ซึ่งมีความหมายว่า เมื่อน้ำหยดลงบนพื้นก็เกาะ
ตัวรวมกันกลายเป็นน้ำแข็ง อุปมาถึงอากาศที่หนาวเย็นยะเยือก 雪虐
风饕 xuě nüè fēng tāo ซึ่งมีความหมายว่า ทั้งลมพัดแรงและหิมะ
ตก อุปมาถึงอากาศที่หนาวเย็นยะเยือก หนาวเหน็บ 火树银花 huǒ
shù yín huā ซึ่งมีความหมายว่า ต้นไม้ที่ประดับเต็มไปด้วยโคมไฟ
แดง และดอกไม้ขาวสีเงินระยิบระยับ ใช้อุปมาว่าโคมไฟและดอกไม้ไฟ
ถูกประดับประดาแสงเจิดจ้าสว่างไสวดูสวยงาม เป็นต้น

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า สำนวนภาษาไทยและภาษาจีน
มีสำนวนที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 คือ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ”
บางสำนวนมีความหมายและสิ่งที่นำมาเปรียบตรงกันหรือคล้ายคลึง
กัน บางสำนวนมีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่นำมา
เปรียบแตกต่างกันบางประการ บางสำนวนมีความหมายตรงกันหรือ
คล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่นำมาเปรียบแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ในขณะที่
บางสำนวนสิ่งที่นำมาเปรียบแม้จะต่างกันแต่ความหมายตรงกันหรือ
คล้ายคลึงกัน

ข้อเสนอแนะ

สำนวนไทยบางสำนวนมีการใช้คำ “ดิน” “น้ำ” “ลม” และ “ไฟ” แต่สำนวนจีนไม่มีการกล่าวถึง เช่น “ดินพอกหางหมู” เทียบได้กับสำนวนจีนว่า 积压成堆 jī yā chéng duī ในภาษาจีนแปลความได้ว่า ทับถมกลายเป็นกอง หรือสำนวน “ชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน” เทียบได้กับสำนวนจีนว่า 引狼入室 yǐn láng rù shì ในภาษาจีนแปลความได้ว่า ชักสุนัขจิ้งจอกเข้าบ้าน และสำนวน “สอนจะช่วยน้ำ” เทียบได้กับสำนวนจีนว่า 班门弄斧 bān mén nòng fǔ มีที่มาจาก 鲁班门前弄大斧 Lǔ Bān mén qián nòng dà fǔ ในภาษาจีนแปลความได้ว่า ราชวานหน้าบ้านหลู่ปาน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่เกี่ยวข้องกับธาตุทั้ง 4 ในภาษาจีนและภาษาไทย คือ ดิน น้ำ ลม และไฟ ดังที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรนำมาศึกษาเพิ่มเติม เพราะสำนวนภาษาของแต่ละชนชาติสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติ ลักษณะสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ เป็นต้น ของชนชาตินั้นๆ

บรรณานุกรม

- กณิกนันต์ โยธานะ. (2556). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “chī” และ “shí” กับ สำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน”*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- กรรณิการ์ โกวิทกุล. (2544). *การเปรียบเทียบภาษิต-คำพังเพยจีนกับ สำนวน-ภาษิตไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

- กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม. (2550). *สารานุกรมภาษีศ คำพังเพย และสำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: ต้นธรรม.
- ขวัญกัลยาณ. (2548). *สมบัติ ครอบถ้วน สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเทพบุ๊คส์.
- จาดุรี ดิงศรัทิต, สุรเดช โชติอุดมพันธ์ และ อลิสา สันตสมบัติ. (2558). *ธาตุ จักรวาล พิษภัย จากมุมมองมนุษยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- ฉิน หยงหลิน. (2526). *สำนวนจีนและสำนวนไทย: การศึกษา เปรียบเทียบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2557). *พจนานุกรมจีน – ไทย ฉบับใหม่ (ฉบับพิมพ์หนังสือตัวย่อ)*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร. (2539). *พจนานุกรม สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย*. กรุงเทพฯ: เอสแอนด์เคบุ๊คส์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี (2550) *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี*. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนพิเศษ 2 ง. หน้า 4,10.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2554). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สุทธิสารพิมพ์.
- ประพิน มโนมัยวิบูลย์. (2551). “น้ำ” ในสำนวนจีน. *วารสารจีนวิทยา*, 51(2), 61-81.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

- พิชญา ชูสกุลกานต์. (2557). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “rén” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- พิริยา สุรขจร. (2544). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- รัชณี ขอสัตติกุล. (2560). *สำนวนอังกฤษและสำนวนไทยที่มีความคล้ายคลึงกัน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภณัฏฐ์ พัฒนหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สง่า กาญจนาคพันธุ์. (2538). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น).
- อุรา เเด่นวิทย์เลิศล้ำ. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนกับภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- Cheng, M. (2004). *Chengyu da cidian* (Caise ban) [Chinese idioms big dictionary (color version)]. Beijing: Shangwu yin shuguan guoji youxian gongsi.
- Ji, Z. (2006). *Xuesheng shiyong duo gongneng chengyu quan jie cidian* [Students practical multi-functional full solution idioms dictionary]. Beijing: Zhongguo qingnian chubanshe.
- Jiang, H. (2017). *Han - Taiyu Zhong dai “shui” zi chengyu bijiao yanjiu* [A Comparative analysis of Chinese

- and Thai idiomatic expressions containing the word “water”]. (Master’s thesis). Xibei daxue, Xi’an.
- Sang, C. (2013). *Zhonghua diangu* [The Chinese idioms allusion]. Beijing: Beijing lianhe chubanshe gongsi.
- Wan, L, Sheng, Y & Lu, S. (2013). *Chengyu da cidian* (Zui xin xiudingban) [Chinese idioms big dictionary (Latest Edition)]. Beijing: Shangwu yin shuguan guoji youxian gongsi chubanshe.
- Wang, Q, Ma, G, Xu, Z & Sun, Y. (1989). *Fenlei hanyu chengyu da cidian* [Classify Chinese idioms big dictionary]. Jinan: Shandong jiaoyu chubanshe.
- Wu, J. (2015). *Chengyu da cidian 10,000 tiao* [10,000 items of Chinese idioms big dictionary]. Gansu: Gansu jiaoyu chubanshe.
- Yang, R. (2004). *Gujin chengyu da cidian* [Ancient and modern idioms big dictionary]. Beijing: Beijing gongye daxue chubanshe.

Idioms Containing Four Cosmic Elements in Chinese and Thai Languages

Pathama Jutatipatai

Chanyaporn Chawla

Chinese Section, Department of Eastern Languages, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University, Bangkok 10330.

Tel.: +669 7091 7885 Email: little_beeby@hotmail.com

(received 10 September, 2019) (revised 1 November, 2019)

(accepted 18 December, 2019)

Abstract

This paper aims to provide a general analysis of and comparison between Chinese and Thai idiomatic expressions related to 4 cosmic elements: “soil”, “water”, “wind” and “fire” by using contrastive analysis theory which pairs up Chinese and Thai idiomatic expressions. The word “soil”, “water”, “wind” and “fire” can be found in many Chinese and Thai idiomatic expressions. Some of these diverse expressions are ones in which the meaning and the comparison are the same or similar to Thai idiomatic expressions; some are ones in which the meaning is the same but some of the comparison are different from Thai idiomatic expressions and some are ones in which the meaning is the same but the comparison are totally different from Thai idiomatic expressions.

Keywords: idioms, 4 cosmic elements soil water wind fire

สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน ภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี และแนวทางการพัฒนา¹

ภูเทพ ประภากร²

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000
โทรศัพท์ 09-5906-9896 อีเมล prapagornputhep@hotmail.com

(วันรับบทความ 16 ตุลาคม 2562) (วันแก้ไขบทความ 23 ธันวาคม 2562)

(วันตอบรับบทความ 20 มกราคม 2563)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนา ลักษณะงานวิจัยเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดจำนวน 44 แห่งที่เปิดสอนภาษาจีนในช่วงปีการศึกษา 2559-2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จัดทำขึ้นเพื่อเก็บข้อมูล 5 ด้าน ได้แก่

¹ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนและสำรวจความต้องการรับบริการด้านวิชาการของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และสระบุรี งบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² อาจารย์ประจำ

ด้านการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านผู้สอนและ
กระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้เรียนและด้านสภาพปัญหา
และอุปสรรคที่ต้องการแก้ไข และแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิง
คุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนของสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์
เล็งเห็นตรงกันมากที่สุดคือปัญหาด้าน “ผู้เรียน” สะท้อนให้เห็น
รูปแบบปัญหาทั้งเชิงปริมาณ คือ จำนวนผู้เรียนต่อห้องที่มากเกินไป
และปัญหาเชิงคุณภาพคือผลการเรียนของผู้เรียนและการนำ
ภาษาจีนไปใช้สื่อสารยังไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนไม่มีความ
กระตือรือร้น ไม่กล้าสื่อสารภาษาจีน คลังคำศัพท์ของผู้เรียนไม่
สอดคล้องกับมาตรฐานในหลักสูตรแกนกลาง งานวิจัยนี้เสนอแนว
ทางการพัฒนาด้านคุณภาพออกเป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านการบริหาร
จัดการเชิงนโยบาย 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านครู อาจารย์
และกระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 4) ด้านผู้เรียน แต่ละ
ด้านเสนอแนวทางการพัฒนามีส่วนร่วมของผู้สอน ผู้เรียนและ
ผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงให้ข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของ
สถานศึกษาในพื้นที่สี่จังหวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ ปัญหาและอุปสรรค การเรียนการสอน ภาษาจีนกลาง
การพัฒนา

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาจีนในปัจจุบัน พบว่าทรัพยากรทางการศึกษาทั้งทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนภาษาจีนได้รับการพัฒนาไปตามแรงผลักดันระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐในประเทศจีนและประเทศไทย เห็นได้ชัดจากการจัดตั้งสถาบันขงจื่อจำนวน 14 แห่งและห้องเรียนขงจื่อในสถาบันการศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาในประเทศไทย (รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับประถมศึกษา, 2559: 3-9) แม้ว่าการพัฒนาโดยภาพรวมทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรอื่นๆ จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการเรียนของผู้เรียนภาษาจีนภายในประเทศกลับไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ดีเท่าที่ควร เห็นได้ชัดจากการสำรวจสภาพการเรียนการสอนในสถานศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา พบปัญหาในหลายเรื่องจากรายงานการวิจัยเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้สำรวจข้อมูลจากสถานศึกษาทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2550 (รายงานการวิจัยเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย: ระดับอุดมศึกษา, 2551) รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับประถมศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันการศึกษาใน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี พ.ศ. 2558 (รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา, 2559: 3-7) ต่างมีข้อสรุปในรายงานการวิจัยตรงกันว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ได้แก่

1. ปัญหาด้านหลักสูตรการสอน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งไม่มีการจัดทำหลักสูตรเป็นของตนเอง ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญ ระบบกลไกในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรภาษาจีน ตลอดจนไม่มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและเป็นระบบ แต่ยังคงเปิดสอนวิชาภาษาจีนอยู่ต่อไป (รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา, 2559: 3-7)

2. ปัญหาด้านทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาจีน จากรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับประถมศึกษา (2559: 1-3) และรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา (2559: 3-7) ระบุว่า การให้ความสำคัญของการเรียนภาษาจีนในแต่ละสถานศึกษาแตกต่างกัน บางแห่งจัดให้วิชาภาษาจีนเป็นวิชาหลัก มีห้องเรียนแผนการเรียนภาษาจีน บางแห่งจัดเป็นเพียงวิชาไม่บังคับ

3. ปัญหาด้านคุณวุฒิครูผู้สอนที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านภาษาจีนหรือด้านการสอนภาษาจีนมาโดยตรงรวมถึงปัญหาการเปลี่ยนผู้สอนบ่อยครั้ง จากรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับประถมศึกษา (2559: 1-3) และรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอน

สอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา (2559: 3-7) ระบุว่า ปัญหาด้านนี้ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนที่ขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งปัญหาเรื่องการพัฒนาความสามารถ ศักยภาพของผู้สอนชาวไทยที่ยังขาดการดูแลให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ส่งผลให้ต้องพึ่งพาอาสาสมัครชาวจีนจำนวนมาก

4. ปัญหาด้านการจัดโครงสร้างเวลาเรียนและการจัดลำดับรายวิชาที่ไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน รายงานการวิจัยเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย:ระดับอุดมศึกษาของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา (2551) และรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษา (2559: 3-7) สะท้อนให้เห็นการจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้สื่อสารได้จริง สภาพปัญหานี้ยังไม่ได้รับการควบคุมอย่างจริงจัง

5. ปัญหาด้านการจัดทำแบบเรียน เอกสารประกอบ การเรียนการสอนซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนยังขาดความพร้อม ไม่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่ให้อำนาจค่อนข้างสูงแก่อาจารย์ผู้สอนในการเลือกใช้แบบเรียนหรือตำราและสื่อการสอน เพียงกำหนดไว้ว่าต้องครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรเท่านั้น (รายงานการวิจัยเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย:ระดับอุดมศึกษา, 2551) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาจะเลือกใช้ตำราเรียนสำเร็จรูปที่นำเข้ามาจากประเทศจีน ผู้แต่งตำราเป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาชาวจีน ข้อดีประการสำคัญของการใช้แบบเรียนสำเร็จรูปคือ

สะดวกสบาย มีเนื้อหาวิชาที่หลากหลายและมีระดับความยากง่าย
ของเนื้อหาตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับสูง ข้อเสียของการใช้
ตำราสำเร็จรูปคือไม่ตอบสนองต่อสภาพของผู้เรียนชาวไทย
แบบเรียนส่วนใหญ่ไม่มีคำอธิบายภาษาไทย ทำให้ผู้เรียนรู้สึกท้อ ไม่
อยากเรียนเพราะไม่เข้าใจเนื้อหา ประกอบกับแบบเรียนส่วนใหญ่
ผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สอนนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่
ในประเทศจีนเป็นหลัก บริบทและคำศัพท์ต่างๆ จึงเหมาะกับ
กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมากกว่าผู้เรียนภาษาจีนในประเทศไทย อีกทั้ง
ทั้งยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์สาระการเรียนรู้ทางภาษาจีนของ
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (จุมวดี สิริ
ปัญญาธิติและคณะ, 2559 :11)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมกับ
ตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาเหล่านี้ว่า เราจะเป็นส่วนหนึ่งของ
การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร แล้วสถานศึกษาใน
ชุมชน ท้องถิ่น หรือในพื้นที่ใกล้เคียงประสบปัญหาเช่นนี้จริงหรือไม่
หรือยังมีปัญหาอื่นใดที่เราละเลยหรือมองข้าม ด้วยข้อสงสัยเหล่านี้
ผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาอย่างจริงจัง จนนำมาสู่
ที่มาของการจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการ
พัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนและสำรวจความต้องการรับ
บริการด้านวิชาการของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี
อ่างทองและสระบุรี โดยโครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ
ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทองและ
สระบุรีและศึกษาแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาการเรียนการ

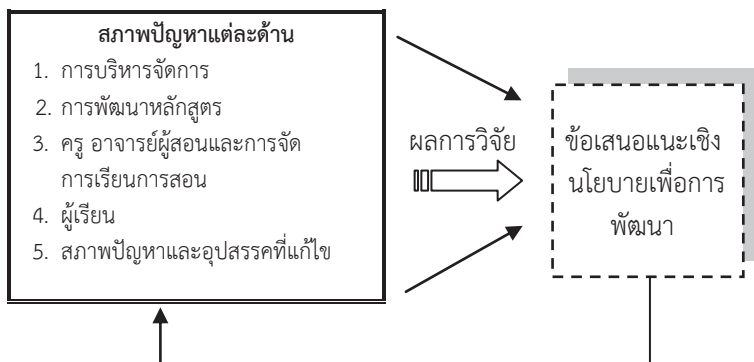
สอนภาษาจีนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและปัญหาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นองค์ความรู้เพื่อนำไปต่อยอดในการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในทุกมิติที่เกี่ยวข้องได้

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทองและสระบุรี
2. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2559) เรื่องรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา งานวิจัยของชลาลัย อานามวัฒน์ (2556) เรื่องการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยของธุมวดี สิริปัญญาฐิติ และคณะ (2559) เรื่องปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนศิลป์ภาษาจีนเขตภาคตะวันออกเฉียงของไทย ผู้วิจัยจึงได้วางกรอบแนวคิดวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

นำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกลับให้สถานศึกษา
รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาที่ต้องการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษา 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ เนื้อหาหลักจะสอบถามข้อมูลการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาจีนของผู้บริหารสถานศึกษา รูปแบบและการวางแผนการจัดการของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวม แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาด้านนี้ต่อไป

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาหลักจะสอบถามขั้นตอน แนวคิดในการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนของสถานศึกษา คณะกรรมการร่างหลักสูตรและรูปแบบการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา รวมถึงข้อมูลรายวิชาที่เปิดสอนในปัจจุบัน

เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่

1.3 ด้านผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาประกอบด้วยข้อมูลเบื้องต้นของครูในสถานศึกษา สอบถามจำนวนผู้สอนชาวไทย ครูอาสาสมัครชาวจีน ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้สอนในสถานศึกษา ภาระงานสอน สื่อการสอน แบบเรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาสภาพปัญหา รูปแบบการจัดหาผู้สอน

1.4 ด้านผู้เรียน เนื้อหาประกอบด้วยข้อมูลการจัดห้องเรียน จำนวนผู้เรียน การศึกษาต่อของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว พฤติกรรมการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนในแต่ละสถานศึกษารวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนรับการทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เสนอแนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียนต่อไป

1.5 ด้านสภาพปัญหาและอุปสรรคที่สถานศึกษาต้องการแก้ไข เนื้อหาจะประกอบด้วยการสำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยยึดเนื้อหาใน 4 ด้านที่ผ่านมา เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุปัญหาด้านอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

2. กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากข้อมูลของสถานศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนในช่วงปีการศึกษา 2559–2561 ผู้วิจัยคัดเลือกสถานศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนทุกระดับการศึกษา ทั้งภาครัฐ (สพฐ.) เอกชน (สช.) หน่วยงานปกครองท้องถิ่น (อปท.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(สอศ.) ในเขตพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทองและสระบุรี โดยให้ครูผู้สอนในแต่ละสถานศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม สถานศึกษาละ 1 คนเนื่องจากครูผู้สอนจะสามารถให้ข้อมูลเชิงลึก และผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสะท้อนสภาพปัญหาและอุปสรรคที่พบตลอดระยะเวลา 3 ปีต่อเนื่อง ทั้งเป็นการจำกัดวงสำรวจ เนื่องจากจะทำให้งานวิจัยนี้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน โดยคัดเลือกสถานศึกษาในแต่ละจังหวัด ดังนี้จังหวัดลพบุรีจำนวน 25 แห่ง จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 7 แห่ง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 8 แห่ง และ จังหวัดสระบุรี จำนวน 21 แห่ง รวมทั้งสิ้น 61 แห่ง (แบบสอบถาม ได้รับคืนมาจำนวน 28 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45.90) หลังจากนั้นจึงดำเนินการสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกจำนวน 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.23 รวมทั้งสิ้น 44 แห่งจากจำนวนสถานศึกษาเดิม 61 แห่ง ที่ตั้งเป้าหมายไว้คิดเป็นร้อยละ 72.13

3. การดำเนินงานวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการสร้าง

3.1.1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทองและสระบุรี แบบสอบถามแบ่ง 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา และข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะของเนื้อหาแบบสอบถามตอนนี้เป็นแบบเขียนบรรยายและข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานศึกษาและผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนในสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม เนื้อหาแบ่ง
ออกเป็น 5 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ

ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ด้านที่ 3 ด้านผู้สอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน

ด้านที่ 4 ด้านผู้เรียน

ด้านที่ 5 ด้านปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการการแก้ไข
ในแต่ละด้าน เนื้อหาในส่วนนี้เป็นการสอบถามปัญหาหรืออุปสรรค
ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนตามเนื้อหาทั้ง 4 ด้านข้างต้น

ตอนที่ 3 ด้านความต้องการรับบริการวิชาการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้ ในตอนที่ 1 การให้คะแนน
จากการตอบแบบสอบถามเป็นการหาค่าความถี่และข้อมูลเชิง
บรรยาย ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 2 แบ่งย่อยเนื้อหาออกเป็น 5
ด้านนั้น ด้านที่ 1-4 ให้คะแนนการตอบแบบสอบถามโดยการหา
ค่าความถี่ ส่วนด้านที่ 5 ผู้วิจัยเลือกรูปแบบของแบบสอบถามแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การให้ความหมาย
ของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายตาม
เกณฑ์ของราตรี นันทสุคนธ์ (2554: 136) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์งานวิจัย หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานรายวิชาภาษาจีนระดับประถมศึกษาและ ระดับชั้นมัธยมศึกษา รวมถึงศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ภาษาจีนในประเทศไทยในภาพรวม ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาใน พื้นที่ 4 จังหวัดที่เปิดการเรียนการสอนภาษาจีน

2. ออกแบบแบบสอบถาม วิเคราะห์องค์ประกอบของ การจัดการเรียนรู้

3. กำหนดจุดประสงค์ของการเก็บข้อมูลให้สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์

4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียน การสอนภาษาจีนและผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล จำนวนทั้งหมด 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง นำข้อมูลที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ยของข้อคำถาม โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ .05 ขึ้นไป

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่า ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการ สัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทยในสถานศึกษาในเขตพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของการเรียนภาษาจีนในปัจจุบันมากขึ้น

3.1.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลของสถานศึกษาที่ไม่สะดวกตอบ แบบสอบถามหรือสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมาแล้ว แต่ข้อมูลที่ ให้ยังไม่ครบถ้วน ชัดเจน ผู้วิจัยจึงทำแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล เพิ่มเติม เนื้อหาในแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ส่วน

ที่ 1 บันทึกข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ วัน เวลาที่สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 การจัดกรเรียนการสอนภาษาจีนในแต่ละด้านเช่นเดียวกับที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 สภาพปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการแก้ไขเมื่อดำเนินการสัมภาษณ์แล้วจึงได้รวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ผลต่อไป

3.2 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแล้ว จึงดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่ดังกล่าว ทั้งในรูปแบบของการจัดส่งทางไปรษณีย์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสะดวกต่อการตอบกลับ

ผลการวิจัย

จากการสรุปข้อมูล พบว่า สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดเปิดสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด อันดับที่สองคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับชั้นที่เปิดสอนภาษาจีนน้อยที่สุดคือการศึกษาในระดับปวช./ปวส./อนุปริญญา สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือสถานศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว มักจะเปิดสอนภาษาจีนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงการเปิดห้องเรียนแผนการเรียนภาษาจีนเพิ่มขึ้นในจำนวนที่ใกล้เคียงกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มเปิดสอนภาษาจีนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้น ข้อมูลการจัดการเรียนการสอน พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดตัวบุคคลหรือคณะกรรมการในการวางแผนและบริหารการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาของตนเองไว้แล้ว ซึ่งนับว่าเป็น

เรื่องที่ดีที่ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสอนภาษาจีน นอกจากนี้พบว่าครูผู้สอนได้เข้ามามีส่วนรวมในการวางแผนและบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน แต่ขาดความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติและขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงยังไม่มี การติดตาม ประเมินผลแผนการพัฒนานั้นอย่างจริงจัง ประการหนึ่งที่พึงสังเกตคือ นโยบายหรือทิศทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่สถานศึกษานำมาใช้ ส่วนใหญ่ยึดตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษานำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของผู้เรียนและทรัพยากรที่สถานศึกษามีอยู่ สถานศึกษายังใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน วิธีการนี้มีข้อดีคือสถานศึกษามีอิสระและมีความยืดหยุ่นในการจัดทำรายวิชา ระยะเวลาในการเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน แต่มีข้อจำกัดคือแผนการจัดการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษาย่อมแตกต่างกัน

ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผลการรวบรวมข้อมูลในด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดทำหลักสูตรที่ระบุการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอยู่แล้ว แม้ว่าหลักสูตรส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการนำไปใช้ไม่นานนัก ส่วนใหญ่มีระยะเวลา 1-2 ปีสอดคล้องกับระยะเวลาในการเปิดสอนภาษาจีนของสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งบุคคลหรือคณะกรรมการเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แม้ว่าบางสถานศึกษาจะไม่เปิดสอนภาษาจีนครบทุกระดับชั้น แต่จัดรายวิชาภาษาจีนให้มีความต่อเนื่องกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ชื่อรายวิชา

“ภาษาจีน 1-6” เพื่อสะดวกต่อการเปิดสอนในระดับชั้นที่สูงขึ้น อีกทั้งเปิดสอนในรายวิชาที่เน้นทักษะการฟัง การพูด เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของผู้เรียนในเบื้องต้น

ด้านที่ 3 ด้านครู อาจารย์และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้สอนและชั่วโมงสอนของครูในสถานศึกษา รวมถึงภาระงานด้านอื่นๆ พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีครูประจำการหรือข้าราชการครูที่สอนในรายวิชาภาษาจีนเฉลี่ย 1-2 คน แต่ไม่ใช่สถานศึกษาทุกแห่งจะมีครูประจำการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดจ้างครูอัตราจ้างเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อการเปิดสอนรายวิชาภาษาจีนในสถานศึกษา จะสังเกตได้ว่าจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 16-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งในหลักสูตรสถานศึกษาส่วนใหญ่จะเปิดสอนภาษาจีนในหลายระดับชั้นและมากกว่า 1 รายวิชา ดังนั้นหากมีครูผู้สอนเพียง 1 คน ภาระงานสอนจะค่อนข้างหนัก ครูผู้สอนมีภาระงานอื่นๆ เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์อีกด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนและแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนนั้นพบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงใช้การบรรยายเป็นวิธีการสอนหลัก รองลงมาคือการใช้เกม ผูกสนทนา อ่านบทความและกิจกรรมกลุ่ม

ด้านที่ 4 ด้านผู้เรียน พบว่าสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดจะเปิดสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด จำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 21-30 คนต่อชั้นเรียน นับว่าเป็นจำนวนผู้เรียนที่ค่อนข้างมากสำหรับการฝึกฝนหรือการเรียนรู้ภาษาจีนที่จำเป็นต้องได้รับฝึกฝนทักษะการสื่อสารเป็นรายบุคคล ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่สนใจรับการทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน

(HSK) หรือสอบวัดความรู้ในระดับพื้นฐานเท่านั้น แสดงให้เห็นถึง
ประสิทธิภาพของผู้เรียนที่ยังอยู่ในระดับพื้นฐาน

ด้านที่ 5 สภาพปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการการแก้ไข
พัฒนาในแต่ละด้านของสถานศึกษาผลจากการสอบถามความ
คิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคที่
ต้องการแก้ไข พัฒนาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านผู้เรียน เป็นด้านที่ต้อง
การแก้ไข พัฒนามากที่สุด รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 1
ตารางที่ 1 สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนของสถานศึกษาในภาพรวม

ปัญหาและอุปสรรคด้านต่างๆ	ผลเฉลี่ย	
	$\bar{X}$	SD.
1. การบริหารจัดการ	3.21	0.92
2. การพัฒนาหลักสูตร	2.99	0.91
3. ผู้สอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน	3.09	0.89
4. ผู้เรียน	3.48	0.85
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.19	0.89

จากตารางที่ 1 สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการ
เรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาและอุปสรรคสูง
ที่สุดคือด้านผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้สอน กระบวนการ
จัดการเรียนการสอนและด้านการพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ
รายละเอียดของสภาพปัญหาและอุปสรรคแยกรายด้านนี้ ดังนี้

ตารางที่ 2 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ

ด้านการบริหาร จัดการ	ลพบุรี		สระบุรี		สิงห์บุรี		อ่างทอง		ผลเฉลี่ย รายข้อ
	 SD.	 SD.	 SD.	 SD.	 SD.	 SD.	 SD.	 SD.	
1.นโยบายการบริหารจัดการจากฝ่ายบริหารขาดความชัดเจน ไม่เห็นเป็นรูปธรรม	3.44	0.86	3.20	0.91	4.00	0.58	3.13	1.05	3.44
2. คณะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสอนภาษาจีนน้อยกว่าวิชาอื่น	3.31	0.92	3.00	1.21	3.00	1.15	2.50	1.22	2.95
3. สถานศึกษาขาดระบบการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน ขาดผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ	3.56	0.79	3.27	1.06	3.67	0.47	2.63	1.11	3.28
4. การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการการสอนภาษาจีนยังจำกัดอยู่ เฉพาะฝ่ายบริหาร ไม่มีการติดตามจากผู้สอน ผู้เรียน	3.56	0.79	3.13	0.81	3.17	0.37	2.63	1.49	3.12
5. สถานศึกษาขาดการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อช่วยพัฒนาและบริหารจัดการ	3.44	0.79	3.07	0.93	3.50	0.50	3.00	1.41	3.25
รวมผลเฉลี่ย	3.46	0.83	3.13	0.98	3.47	0.61	2.78	1.26	3.21

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึง
รายละเอียดของสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนของสถานศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ผลการวิเคราะห์
ข้อมูลเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันปัญหาหรือ
อุปสรรคในด้านนี้ได้รับการปรับปรุง พัฒนา เห็นได้ชัดจากผลการ
ตอบแบบสอบถามว่าสถานศึกษามีการวางแผน บริหารจัดการเพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนอยู่แล้วในระดับหนึ่ง แม้ว่าจะพบ
ปัญหาจากการวางแผนบริหารจัดการอยู่บ้าง

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายข้อในด้านนี้ พบว่า
ปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือนโยบาย การบริหารจัดการ
จากฝ่ายบริหารขาดความชัดเจน ไม่เห็นเป็นรูปธรรมและสถานศึกษา
ขาดระบบการติดตาม ประเมินผลที่ชัดเจน ขาดผู้รับผิดชอบในการ
บริหารจัดการตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือคณะผู้บริหาร
สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสอนภาษาจีนน้อยกว่าวิชาอื่น
สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาหรืออุปสรรคในเชิงการบริหารจัดการว่า
ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาจีนได้รับความสำคัญมากขึ้น แต่ผลการ
นำนโยบายหรือแนวทางการบริหารไปปฏิบัติในชั้นเรียนยังไม่เป็น
รูปธรรมนัก โดยเฉพาะการติดตามผล

ตารางที่ 3 สภาพปัญหาและอุปสรรคด้านการพัฒนาหลักสูตร

ด้านการพัฒนา หลักสูตร	ลพบุรี		สระบุรี		สิงห์บุรี		อ่างทอง		ผลเฉลี่ย รายข้อ
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1.หลักสูตรขาด ความต่อเนื่องของ การจัดเรียงรายวิชา ไม่มีการกำหนด จำนวน คำศัพท์ ตัว อักษร จีน ไวยากรณ์ และ วัฒนธรรมที่ชัดเจน	3.44	0.61	3.13	0.72	3.17	0.69	2.88	1.36	3.15
2.หลักสูตรภาษาจีน ใช้ต่อเนื่องมาเป็น เวลานานไม่ทันสมัย ขาดการพัฒนา	3.31	0.98	3.07	0.77	2.83	0.37	2.50	1.12	2.93
3.หลักสูตรขาดการ เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง	3.00	1.00	3.00	0.73	2.67	0.94	2.63	1.41	2.83
4.หลักสูตรไม่มีการ ระบุกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	3.13	0.86	2.93	1.06	3.00	0.82	2.75	1.09	2.95
5. จำนวนรายวิชา และเนื้อหาที่สอน น้อย ไม่เพียงพอต่อ การนำไปใช้สื่อสาร หรือการสอบวัด ระดับความรู้ของ ผู้เรียน	3.13	0.78	3.07	1.00	3.67	0.75	2.63	0.99	3.13

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ด้านการพัฒนา หลักสูตร	ลพบุรี		สระบุรี		สิงห์บุรี		อ่างทอง		ผลเฉลี่ย รายข้อ
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
6.เนื้อหา รายวิชาใน หลักสูตรเน้นทักษะ การสื่อสารเพียง ด้านใดด้านหนึ่ง ขาดการจัดรายวิชา ที่พัฒนาทักษะ พื้นฐานครบทุกด้าน	3.44	1.00	2.93	1.00	3.83	0.69	2.25	1.30	3.11
7.หลักสูตรจัดการ สอนโดยยึดตาม ความรู้เดิมของ ผู้เรียน ไม่ได้อ้างอิง หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551	3.06	0.83	2.87	0.96	3.33	0.47	2.00	1.12	2.82
รวมผลเฉลี่ย	3.21	0.86	3.00	0.89	3.21	0.68	2.52	1.20	2.99

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 3 พบว่าภาพรวม
ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบัน
สถานศึกษาเริ่มให้ความสำคัญกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรการ
เรียนการสอนภาษาจีนหรือบรรจุรายวิชาภาษาจีนลงในหลักสูตร
สถานศึกษาด้วย แม้ว่าจากการสำรวจและวิเคราะห์ผลข้อมูลจะพบว่า
หลักสูตรภาษาจีนของสถานศึกษาส่วนใหญ่จะเริ่มใช้เพียงระยะเวลา
สั้นเท่านั้น อาจยังไม่มีการพัฒนาหรือปรับปรุงแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายข้อในด้านนี้ พบว่า
ปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือหลักสูตรขาดความ
ต่อเนื่องของการจัดเรียงรายวิชา ไม่มีการกำหนดจำนวนคำศัพท์
ตัวอักษรจีน ไวยากรณ์และวัฒนธรรมที่ชัดเจน อันดับที่สองคือจำนวน

รายวิชาและเนื้อหาที่สอนปัจจุบันน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้สื่อสารหรือการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนของผู้เรียน สอดคล้องกับการเปิดสอนรายวิชาภาษาจีนของสถานศึกษาที่เปิดสอนวิชาภาษาจีนน้อย (1-2 คาบต่อสัปดาห์) และรายวิชาที่เปิดสอนส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาภาษาจีน 1-6 หรือวิชาการฟังและการพูดภาษาจีน ส่งผลให้เนื้อหาหรือคลังคำศัพท์ในบทเรียนไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้

ตารางที่ 4 สภาพปัญหาและอุปสรรคด้านผู้สอน การจัดการเรียนการสอน

ด้านผู้สอน การจัดการเรียน การสอน	ลพบุรี		สระบุรี		สิงห์บุรี		อ่างทอง		ผลเฉลี่ย รายข้อ
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1. ครู อาจารย์ขาด แผน การ พัฒนา ตนเองหรือไปศึกษา ต่อเพื่อปรับคุณวุฒิ ทางการศึกษา	3.13	0.93	2.67	0.79	3.67	0.47	2.63	1.11	3.03
2. สถานศึกษาขาด แผนการส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ ผู้สอนอย่างชัดเจน รวมถึงไม่สนับสนุน ให้ผู้สอนไปอบรม นอกสถานที่	3.00	0.79	2.87	0.88	3.00	0.58	2.13	1.17	2.75
3.จำนวนชั่วโมง สอนเยอะ ทำให้ ขาดการเตรียมการ สอน	3.31	0.85	3.40	0.80	3.17	0.37	3.25	0.66	3.28

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ด้านผู้สอน การจัดการเรียน การสอน	ลพบุรี		สระบุรี		สิงห์บุรี		อ่างทอง		ผลเฉลี่ย รายข้อ
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
4.ผู้สอนลาออกหรือ เปลี่ยนบ่อย ประสบ ปัญหาเรื่องความ ต่อเนื่องของผู้สอน	2.56	1.17	2.93	1.06	3.17	1.07	2.88	1.54	2.89
5.ครูอาสาสมัครชาว จีนไม่สามารถ ถ่ายทอดความรู้ได้ อย่างเต็มที่ และไม่ สามารถช่วยเหลือ งานเอกสาร	3.00	1.37	3.13	1.45	2.50	1.38	3.50	1.12	3.03
6.ผู้สอนขาดการ ผลิตสื่อการสอน	3.06	0.97	3.07	0.77	3.00	0.58	3.13	1.05	3.07
7.ผู้สอนขาดการ สร้างเครือข่าย หรือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับ ครู จาก สถานศึกษาหรือ หน่วยงานภายนอก	2.88	0.60	3.07	0.57	3.67	0.75	2.88	1.27	3.13
8.ครู อาจารย์ชาว ไทยประสบการณ การสอนน้อย ขาด การจัดการเรียนการ สอนที่หลากหลาย ใช้ วิ ธี ก า ร ประเมินผลรูป แบบใหม่ๆ	2.88	0.86	3.07	0.77	3.50	0.76	2.75	0.97	3.05

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ด้านผู้สอน การจัดการเรียน การสอน	ลพบุรี		สระบุรี		สิงห์บุรี		อ่างทอง		ผลเฉลี่ย รายข้อ
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
9.สภาพแวดล้อมใน สถานศึกษาไม่เอื้อ ต่อการใช้ภาษาจีน ในการสื่อสาร ทำให้ ผู้เรียนขาดการ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	3.44	0.79	3.33	0.87	3.50	0.96	3.25	1.64	3.38
10.ผู้สอนขาดการ แสวงหาหรือนำสื่อ การสอนออนไลน์มา ใช้ในชั้นเรียน มี เพียงแบบเรียนหรือ เอกสาร	2.75	0.90	3.13	0.96	3.50	0.50	2.75	1.20	3.03
11.ผู้ ส อ น ไม่ สามารถสอนทักษะ การสื่อสารภาษาจีน ได้ทุกด้าน และ เนื้อหา ด้าน วัฒนธรรม ประเพณีจีน	3.44	0.79	3.40	0.61	3.17	0.37	3.75	0.43	3.44
รวมผลเฉลี่ย	3.04	0.91	3.10	0.87	3.26	0.71	2.99	1.10	3.10

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4 พบว่าในภาพรวม ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันครู อาจารย์และกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้รับการความสำคัญ และพัฒนา รวมถึงมีการส่งเสริมให้ครู อาจารย์เข้ารับการอบรม เพื่อ พัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้จากผลการ วิเคราะห์ข้อมูล เราจะพบว่าปัจจุบันปัญหาหรืออุปสรรคในเรื่องการ

ขาดแคลนครูผู้สอนภาษาจีนน้อยลงมาก เนื่องจากในระยะเวลา 5 ปี
ย้อนหลังมีการบรรจุครูผู้ช่วยวิชาเอกภาษาจีนและมีผู้ที่สำเร็จ
การศึกษาในสาขาวิชาภาษาจีน แล้วประกอบอาชีพในสายผู้สอนเพิ่ม
มากขึ้น เห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4 ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุดสองอันดับคือสถานศึกษาขาดแผนการส่งเสริมพัฒนา
ศักยภาพผู้สอนอย่างชัดเจน รวมถึงไม่สนับสนุนให้ผู้สอนไปอบรมนอก
สถานที่และผู้สอนลาออกหรือเปลี่ยนบ่อย ประสบปัญหาเรื่องความ
ต่อเนื่องของผู้สอน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดมี
ปริมาณครูผู้สอนภาษาจีนที่เพียงพอ อีกทั้งผู้สอนได้รับการอบรม
พัฒนาตนเอง ส่งผลให้ปัญหาจำนวนครูผู้สอนจึงน้อยลง เหลือแต่เพียง
ปัญหาด้านคุณภาพและการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน
ที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายข้อในด้านนี้ พบว่า
ปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้สอนไม่สามารถสอน
ทักษะการสื่อสารภาษาจีนได้ทุกด้านและเนื้อหาด้านวัฒนธรรม
ประเพณีจีน สะท้อนให้เห็นปัญหาหรืออุปสรรคด้านการพัฒนา
คุณภาพและรูปแบบการสอนภาษาจีนของผู้สอนชาวไทย อันดับທີ
สองคือสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไม่เอื้อต่อการใช้ภาษาจีนในการ
สื่อสาร ทำให้ผู้เรียนขาดการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสภาพ
ปัญหาสำคัญที่หลายสถานศึกษามองข้าม ผู้สอนชาวไทยใช้ภาษาจีน
ในการสื่อสารประจำวันกับผู้เรียนน้อย บางสถานศึกษาขาดแคลน
ครูผู้สอนชาวจีนจึงทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการใช้ภาษาจีนสื่อสาร
 อีกทั้งสภาพปัญหานี้ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายบริหารที่ต้อง
ใช้งบประมาณสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้

ภาษาจีน อาทิ การสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษา การสร้างกิจกรรม
เสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาจีน เป็นต้น

ตารางที่ 5 สภาพปัญหาและอุปสรรคด้านผู้เรียน

ด้านผู้เรียน	ลพบุรี		สระบุรี		สิงห์บุรี		อ่างทอง		ผลเฉลี่ย รายข้อ
	SD.	SD.	SD.	SD.	SD.	SD.	SD.	SD.	
1.ผู้เรียนขาดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน	3.38	0.70	2.93	0.85	3.00	0.82	4.00	1.00	3.33
2.ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง	3.63	0.78	3.33	0.60	3.33	0.47	3.00	0.87	3.32
3.ผู้เรียนต้องหาสถาบันเรียนพิเศษเพื่อให้การเรียนในชั้นเรียนเข้าใจง่าย	3.00	0.94	2.60	0.88	3.17	0.37	2.00	1.22	2.69
4.ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เท่ากันทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนภาษาจีน	3.75	0.83	3.40	0.61	4.00	0.82	3.38	1.22	3.63
5.จำนวนผู้เรียนต่อห้องมากเกินไปทำให้การฝึกฝนในชั้นเรียนทำได้ไม่เต็มที่	3.94	0.83	3.27	0.85	3.50	1.26	3.00	1.00	3.43
6.ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้นไม่กล้าพูด ไม่กล้าใช้ความรู้ไปสื่อสาร	3.94	0.56	3.27	0.85	3.67	0.75	4.13	1.05	3.75

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านผู้เรียน	ลพบุรี		สระบุรี		สิงห์บุรี		อ่างทอง		ผลเฉลี่ย รายข้อ
	 SD.		 SD.		 SD.		 SD.		
7.ผู้เรียนไม่สามารถใช้รูปประโยคที่ซับซ้อนหรือเขียนพูดบรรยายโดยใช้ข้อความขนาดยาว	3.94	0.75	3.60	0.80	3.67	0.75	4.25	0.66	3.87
8.ผู้เรียนไม่สนใจรับการทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) หรือไม่สมัครสอบวัดความรู้ภาษาจีนระดับชาติ (PAT7.4) ไปใช้ต่อ	3.63	0.70	3.67	1.25	3.83	0.90	4.13	1.05	3.82
รวมผลเฉลี่ย	3.65	0.76	3.26	0.84	3.52	0.77	3.49	1.01	3.48

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 5 สภาพปัญหาหรืออุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในด้านผู้เรียน พบว่า ภาพรวมปัญหาหรืออุปสรรคในด้านนี้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าในสถานศึกษาบางพื้นที่จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสภาพปัญหาหรืออุปสรรคจากตัวผู้เรียนเองยังเป็นปัญหาที่หลายสถานศึกษาประสบ ซึ่งลักษณะของปัญหาหรืออุปสรรคนี้มีทั้งรูปแบบเชิงปริมาณ สะท้อนให้เห็นจากจำนวนผู้เรียนต่อห้องที่มากเกินไป และเชิงคุณภาพ คือผลการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาภาษาจีน และการนำภาษาจีนไปใช้สื่อสารยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัด มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษาตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงในระดับ ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค ซึ่งส่วนใหญ่จะเปิด สอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษา มาก สภาพปัญหาหรืออุปสรรคที่มี ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษา พบว่า ผู้สอนต้องการให้สถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนา ผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาพปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้สอน ภาษาจีนเล็งเห็นตรงกันมากที่สุดคือปัญหาด้าน “ผู้เรียน” เป็นปัญหา ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคมากที่สุด สะท้อน ให้เห็นจากทั้งรูปแบบปัญหาเชิงปริมาณ คือ จำนวนผู้เรียนต่อห้องที่ มากเกินและปัญหาเชิงคุณภาพ คือ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชา ภาษาจีน การนำภาษาจีนไปใช้สื่อสารยังไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนไม่ มีความกระตือรือร้น ไม่กล้าพูด ไม่กล้าใช้ความรู้สื่อสาร

จากผลการวิจัย ระบุว่าสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดเปิดสอน ภาษาจีนในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด ขึ้นอยู่กับบริบท ความพร้อม ทรัพยากรบุคคลและสิ่งสนับสนุนการ เรียนรู้ของแต่ละสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้มีการสอนภาษาจีนเพิ่มมากขึ้นใน สถานศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาที่ 1-4 จนถึงระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย³ การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในช่วง ระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาได้รับความสนใจและสนับสนุนจากสถาบัน

³ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2557

ขงจื้อและHANBANให้มีการเปิดห้องเรียนขงจื้อขึ้นในสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียง อีกทั้งยัง
สนับสนุนเรื่องกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน
สนับสนุนครูอาสาสมัครชาวจีน สื่อการเรียนการสอน แบบเรียน รวมถึง
ทุนการศึกษาทั้งระยะสั้น และทุนการศึกษาระดับปริญญาตรีให้แก่
นักเรียนระดับมัธยมศึกษามากขึ้น (รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบ
การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษา.
2559: 84) ประกอบกับการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เครือข่ายโรงเรียน
สอนภาษาจีนของ สพฐ.ที่ตั้งศูนย์ในโรงเรียนเสาให้ “วิมลวิทยานุกูล”
จ.สระบุรีที่รับผิดชอบสถานศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนในพื้นที่จังหวัด
สระบุรี และจังหวัดใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง ช่วยผลักดันการเรียนการ
สอนภาษาจีนของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี กล่าวได้ว่าการพัฒนาการ
เรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดในภาพรวมยัง
ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ในด้านครูผู้สอนที่สอนภาษาจีนในสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัด
พบว่าผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอนน้อย แม้ว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่
จะเปิดสอนภาษาจีนมาแล้วระยะเวลาหนึ่งรวมถึงผู้สอนส่วนใหญ่ที่สอน
ในสถานศึกษาต่างๆ มีชั่วโมงสอนค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นถึงความ
ต้องการในการพัฒนาทั้งปริมาณและคุณภาพ สถานศึกษาในพื้นที่มีครู
ประจำการน้อย สอดคล้องกับรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการ
จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา (2559:
69-70) และธุมวดี สิริปัญญาธิและคณะ (2559) ที่ระบุว่าครูผู้สอน
ภาษาจีนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนภาษาจีนอยู่ในช่วง 1-5 ปี
ส่งผลให้จำเป็นต้องเรียนรู้ พัฒนา ผูกอบรมให้ความรู้ทั้งทักษะการ
สื่อสารภาษาจีน การจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสบการณ์และ

พัฒนาความรู้ ความสามารถให้ได้อย่างเต็มที่ แต่ปัจจุบันผู้สอนภาษาจีนชาวไทยเริ่มรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในด้านการวางแผนและบริหารการเรียนการสอนภาษาจีนของสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการตั้งคณะกรรมการหรือวางตัวบุคคลที่มีหน้าที่ในการวางแผนและบริหารการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคลากรฝ่ายบริหาร หัวหน้างานวิชาการ แต่ครูผู้สอนภาษาจีนปัจจุบันจะมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารการเรียนการสอนในขั้นตอนการกำหนดนโยบายน้อยสาเหตุมาจากนโยบายของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ คณะผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ใช่ครูประจำการจึงยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารจัดการแต่จากการสอบถามถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคให้ด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน จะพบประเด็นการขาดการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ขาดการนำผลการประเมินติดตามไปปรับปรุง พัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบายการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาจีนให้เหมาะสมกับการศึกษาในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองความต้องการในการพัฒนานตนเองของครูผู้สอนและผู้เรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับประถมศึกษา (2559: 45-46) และรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา (2559: 40-41) ที่ระบุตรงกันว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบการวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน มีการตั้งคณะกรรมการสนับสนุนงบประมาณ มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ เท่านั้น

ในด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่ยึดตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 สารการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แม้ว่าการระบุมাত্রฐานและตัวชี้วัดที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางจะตั้งมาตรฐานไว้สูง เพื่อให้สถานศึกษาพยายามจัดรายวิชาและเนื้อหาการเรียนการสอนให้ไปถึงเป้าหมายและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ แต่ในความเป็นจริงปัจจุบันนี้การเปิดสอนภาษาจีนยังคงมีเนื้อหาจำกัดอยู่ในระดับพื้นฐาน ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกทักษะการสื่อสาร ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการจัดรายวิชา ระยะเวลาการเรียนและความพร้อมของสถานศึกษา ส่งผลให้หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนยังขาดการพัฒนาปรับปรุง กระทบต่อความรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของธุมวดี สิริปัญญาธิติ และคณะ (2559) ที่ระบุว่าปริมาณคำศัพท์สะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนภาษาจีนภาพรวมอยู่ที่ 50-300 คำเท่านั้น เทียบเท่ากับคำศัพท์ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานสารการเรียนรู้ทางภาษาจีนที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และยังสอดคล้องกับรายงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมัธยมศึกษา (2559: 88) ระบุว่าปัญหาของการพัฒนาหลักสูตรคือขาดผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับสถานศึกษาของตนเอง ไม่มีแนวทางและวงรอบในการประเมินที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาจึงยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและได้รับความร่วมมือจากผู้สอน ผู้บริหารและผู้มีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ในด้านผู้เรียน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งเชิงปริมาณ คือจำนวนผู้เรียนมากเกินไปเอื้อต่อการฝึกฝนทักษะการสื่อสารภาษาจีนเป็น

รายบุคคล ส่งผลให้เกิดปัญหาเชิงคุณภาพคือผู้เรียนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนภาษาจีน มีคลังคำศัพท์และองค์ความรู้ในระดับพื้นฐานเท่านั้น รวมถึงส่งผลกระทบในระยะยาวคือจำนวนผู้เรียนที่ศึกษาต่อด้านภาษาจีนยังมีจำนวนที่น้อยมาก รวมถึงผู้เรียนเข้ารับการทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) น้อยมากเช่นกัน สอดคล้องกับรายงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมัธยมศึกษา (2559: 91-92) และธุมวดี สิริปัญญาธิ และคณะ (2559) ที่ระบุว่าปัญหาด้านผู้เรียนที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียนคิดว่าภาษาจีนยากเกินกว่าที่จะเรียนได้และปัญหาเรื่องจำนวนผู้เรียนที่มากเกินไปทำให้ผู้สอนดูแลไม่ทั่วถึงผู้เรียนมีระดับความรู้พื้นฐานแตกต่างกันมาก จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนเรียนรู้ ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านผู้เรียนที่ควรปฏิบัติมากที่สุดคือการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการศึกษภาษาจีน สร้างแรงจูงใจ และเริ่มปรับพื้นฐานความรู้ให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ในหลักสูตร

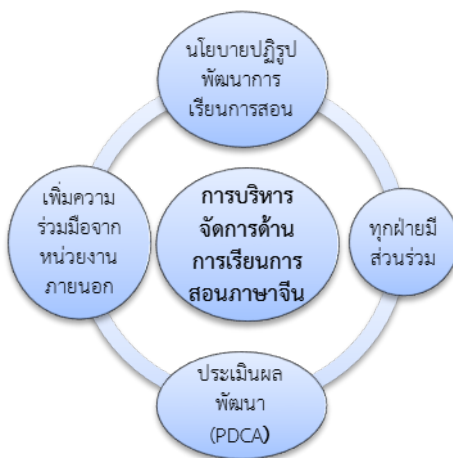
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน

1. แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ควรประ

กาศเป็นนโยบายปฏิรูปและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาของตนเองที่คำนึงถึงความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะครูผู้สอนภาษาจีนที่ได้สอนผู้เรียนโดยตรง จึงจะช่วยให้นโยบายที่เขียนอยู่บนแผ่นกระดาษสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนได้อย่างเต็มที่ รวมถึงแนวทางที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีนภายนอก ฝ่ายบริหารต้องมีแนวทางการติดตามประเมินผลนโยบายอย่างสม่ำเสมอหรือนำวงจรคุณภาพ PDCA⁴ เข้ามา

⁴ วงจร PDCA หมายถึง วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย Plan (วางแผน) ,

ใช้ในการวางแผนการบริหารเพื่อให้การกำหนดแนวทางเป็นไปอย่าง
ถูกต้อง และทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางจึงจะนับว่าเป็น
สิ่งที่ดี

รูปที่ 2 แนวทางการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการ

2. แนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.1 สถานศึกษาควรมีการสำรวจความพึงพอใจและ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้หลักสูตรในช่วงปีการศึกษาที่
ผ่านมา โดยสำรวจทั้งจากผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วและผู้เรียน
ที่กำลังศึกษาอยู่ เนื้อหาที่ใช้สำรวจครอบคลุมถึงระดับความรู้ คำศัพท์
ที่นำไปใช้ต่อยอดกับการศึกษาภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้น ผู้เรียนจะ

Do (ปฏิบัติ), Check (ตรวจสอบ), และ Act (การดำเนินการตรวจสอบ) แหล่งข้อมูล
อ้างอิง PDCA คืออะไร ขั้นตอนการทำ PDCA จาก

<https://www.tereb.in.th/erp/pdca%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/>

เป็นเหมือนกระจกสะท้อนคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ
ทักษะการสื่อสารในหลักสูตร

2.2 สถานศึกษาตั้งคณะกรรมการพัฒนาปรับปรุง
หลักสูตร เพื่อวางแผนทางในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งคณะกรรมการ
ควรมีครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย
เช่นกัน หน้าที่ของคณะกรรมการคือการศึกษาแนวคิดของหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหลักสูตรจากส่วนกลางประกอบ
เพื่อนำไปสู่การวางกรอบแนวคิดของหลักสูตรภาษาจีนของ
สถานศึกษาเองที่ไม่จำเป็นต้องตั้งจุดมุ่งหมายให้สูงเท่ากับหลักสูตร
แกนกลางมากนัก ควรมีสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและมาตรฐานการ
เรียนรู้ที่ยืดหยุ่นได้ เพื่อให้เข้ากับบริบทสภาพแวดล้อมและความรู้ภูมิ
หลังของผู้เรียนในสถานศึกษาของตนและเพื่อให้สามารถวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ได้ตรงตามความเป็นจริง อีกทั้งต้องคำนึงถึง
ทรัพยากรที่สถานศึกษามีอยู่

2.3 การกำหนดรายวิชาในหลักสูตร ควรจัดปัญหา
ความไม่ต่อเนื่องของเนื้อหาในบทเรียน ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการ
ปรับปรุงหลักสูตรโดยการกำหนดเป้าหมายด้านจำนวนคำศัพท์ หลัก
ภาษาและทักษะการสื่อสารที่ต้องการสอนให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแต่ละ
ระดับชั้นเรียนให้แน่นอน ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถนำเกณฑ์การ
สอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) หรือการทดสอบความรู้ด้าน
ภาษาจีนสำหรับเด็กเล็ก (YCT) มาใช้กับผู้เรียนของตน ซึ่งจะช่วยให้
ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์ หลักภาษาได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรควรมีวงจรรอบในการปรับปรุง
ที่ชัดเจน มีกระบวนการปรับปรุงที่ช่วยเอื้อให้การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ซึ่งเราปฏิเสธไม่ได้ว่าเนื้อหาในบทเรียนจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้

เข้ากับสภาพสังคม ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรภาษาจีนที่ตอบสนองต่อความต้องการนำภาษาจีนไปใช้สื่อสารของผู้เรียนให้ได้ด้วยเช่นกัน

3. แนวทางการพัฒนาด้านผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนรู้

3.1 ผู้สอนต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สถานศึกษาจะได้ลดการพึ่งพาอาสาสมัครชาวจีนที่ยังมีประสบการณ์การสอนน้อย เช่นเดียวกับครูผู้สอนชาวไทยที่พึงสำเร็จการศึกษา การพัฒนาตนเองของผู้สอนควรเริ่มจากการสำรวจตนเองว่าสำเร็จการศึกษาในด้านการสอนมาหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความมั่นคงและความรู้ในการประกอบอาชีพสายผู้สอน สถานศึกษาควรมีมาตรการการพิจารณาผลงานครูผู้สอนหรือการต่อสัญญาจ้างจากการเข้ารับการพัฒนาตนเองจากการไปฝึกอบรมหรือไปศึกษาต่อระยะสั้นที่ประเทศจีนประกอบไปด้วย เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสถานศึกษาต้องสนับสนุนให้ผู้สอนทั้งที่เป็นครูประจำการและครูอัตราจ้างมีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการสอนภาษาจีนอย่างสม่ำเสมอ

3.2 แสวงหาและแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC (Professional Learning Community) ร่วมกับครูผู้สอนภาษาจีนในสถานศึกษาหรือพื้นที่ นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีระบบครูพี่เลี้ยงเข้ามาช่วยดูแลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยหรือมีแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนทั้งครูผู้ช่วยและครูอัตราจ้างที่เข้มข้นประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องและควรประเมินเพื่อพัฒนาทักษะการสอนมากกว่าประเมินเพื่อต่อสัญญาจ้าง การสร้างเครือข่ายระหว่างครูผู้สอนในสถานศึกษา

ใกล้เคียงกัน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้ปัญหาด้านคุณภาพการสอนของครูที่ประสบการณ์น้อยพัฒนาขึ้นได้

3.3 การพัฒนาด้านสื่อการเรียนการสอน ปัจจุบันมีสื่อแบบเรียนและเทคโนโลยีที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเลือกใช้เพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสารภาษาจีนได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดหาสื่อการสอน แบบเรียน รวมถึงอุปกรณ์เสริมอื่นๆ ที่ทันสมัยหลากหลาย สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน สื่อทางด้านวัฒนธรรมหรือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีน อาทิ แผนที่ประเทศจีนแบบตัวต่อสามมิติ หน้ากากจิ้ง หรือชุดชงชาจีน แม้ว่าจะเป็นอุปกรณ์พื้นฐานที่มักจะนำมาใช้เป็นสื่อการสอนในวิชาวัฒนธรรมจีน แต่สื่อเหล่านี้สามารถเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเรียนวัฒนธรรมภูมิศาสตร์จีนได้อย่างสนุกสนานและได้ความรู้ด้านนี้ประกอบได้รวดเร็วมากขึ้นจากการลงมือปฏิบัติจริง สื่อการสอนพื้นฐานหนึ่งที่มีถูกกล่าวถึงคือบัตรคำศัพท์ ผู้สอนส่วนใหญ่เลือกที่จะซื้อบัตรคำศัพท์พื้นฐานไว้ใช้ประกอบการสอน ซึ่งหากขณะที่ใช้บัตรคำศัพท์เหล่านั้นสอนผู้เรียน ผู้สอนสามารถแทรกประโยคสั้นๆ ที่นำคำศัพท์คำนั้นไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจวิธีการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้มากขึ้นด้วย

3.4 หน้าที่ของครูผู้สอนภาษาจีนที่สำคัญประการหนึ่งคือการเป็นครูแนะแนวการศึกษาต่อทางด้านภาษาจีนที่ถูกต้อง แม่นยำ กล่าวคือครูผู้สอนควรทราบว่าผู้เรียนที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษาในสถานศึกษาของตนสามารถไปศึกษาต่อด้านภาษาจีนที่ใดได้บ้าง รวมถึงข้อมูลด้านแหล่งทุนการศึกษาทั้งในประเทศและประเทศจีนที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนชาวไทยสามารถยื่นขอทุนการศึกษาได้ ซึ่งจะช่วย

ให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาจีนที่ตนศึกษามาไปต่อยอดในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นได้ ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องเป็นผู้รอบรู้ทั้งด้านวิชาการ ด้านทักษะการสอนและด้านการแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อเพื่ออนาคตที่ดีของผู้เรียนนั่นเอง

4. แนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียน

4.1 ผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพและความแตกต่างด้านภูมิหลังในการศึกษาภาษาจีนที่แตกต่างกัน ดังนั้นการส่งเสริม พัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนจนสามารถสื่อสารภาษาจีนได้อย่างถูกต้องจึงเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ สถานศึกษาหลายแห่งมีระบบรุ่นพี่รุ่นน้องหรือการจับคู่บัดดี้ให้แก่ผู้เรียนที่มีผลการเรียนอ่อนให้คู่กับนักเรียนที่มีผลการเรียนดี เพื่อให้ช่วยเหลือกันในการทบทวนเนื้อหาในบทเรียน เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยในประเทศจีนที่จัดหาบัดดี้ภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติที่ไปศึกษาภาษาจีนในมหาวิทยาลัยของตน สถานศึกษาและครูผู้สอนเองควรคำนึงถึงความแตกต่างด้านความรู้ของผู้เรียนด้วย หากเป็นไปได้ผู้สอนควรจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนให้ผู้เรียนในทุกระดับชั้นได้ใช้ภาษาจีนในการทำกิจกรรมที่สนุกสนาน ได้รับความรู้ด้านวิชาการไปด้วย ผู้สอนสามารถจัดสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลที่เห็นว่าจำเป็นต้องสอนเสริม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2 สถานศึกษาควรจำกัดจำนวนผู้เรียนในห้องเรียนภาษาจีน เนื่องจากการเรียนภาษาจีนให้ได้ผลที่ดีเกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้น จำเป็นต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝนและผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการสื่อสารที่เท่าเทียมกัน สถานศึกษาเอกชนบางแห่งเลือกใช้วิธีการแบ่งจำนวนผู้เรียนออกเป็นห้อง ก. และห้อง ข. แยกผู้เรียนในห้องเดียวกันออกเป็นสองกลุ่ม แล้วให้ผู้สอนสองคนแบ่งกลุ่ม

ผู้เรียนสอนเฉพาะในชั่วโมงเรียนวิชาภาษาจีน ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของห้องเรียน จำนวนผู้สอนที่เพียงพอ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่ต้องมีเพียงพอสำหรับผู้เรียนสองห้องเรียนในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้การคัดเลือกผู้เรียนให้เข้ามาศึกษาในห้องเรียนแผนภาษาจีนในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังไม่มีการทดสอบก่อนเข้าศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรปรับรูปแบบการรับสมัครหรือคัดเลือกผู้เรียนสามารถใช้แบบทดสอบการสื่อสารภาษาจีนพื้นฐานหรือการสัมภาษณ์ สอบถามทัศนคติที่มีต่อการศึกษาภาษาจีนมากกว่ารับสมัครผู้เรียนทุกคน

4.3 ผู้เรียนในปัจจุบันนิยมใช้สื่อออนไลน์ในการศึกษาหาความรู้ในเนื้อหาที่ตนสนใจหรือยังไม่เข้าใจจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้สื่อออนไลน์หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทบทวนบทเรียน ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีหลายสถานศึกษาที่สนับสนุนให้ผู้เรียนทำคลิปวิดีโอขนาดสั้นนำเสนอเนื้อหาที่อยู่ในหนังสือเรียนออกมาในรูปแบบต่างๆ ตามที่ผู้เรียนถนัดหรือชื่นชอบ เช่น เพลง แสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง หรือนำเสนอในรูปแบบเพื่อนสอนเพื่อน เป็นต้น

4.4 บทบาทของครูผู้สอนที่ต้องเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนภาษาจีนที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนปรับทัศนคติด้านการศึกษาภาษาจีน รวมถึงสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียนได้ใช้ภาษาจีนในการสื่อสารในสถานการณ์จำลอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาและสื่อสารภาษาจีนกับครูชาวจีน เพื่อให้ผู้เรียนกล้าพูด ผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่หากครูไม่มอบหมายงานหรือการบ้านให้ปฏิบัติ มักจะไม่ริเริ่มลงมือปฏิบัติ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรมอบหมายงานให้ผู้เรียนใช้ภาษาจีนสื่อสารกับครูชาวจีนหรือครูสอนภาษาไทยทุกครั้งที่มี

โอกาส เช่น การทดสอบพูดสื่อสารในสถานการณ์จำลอง การสนทนา
ในหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ การสนทนากับเพื่อนในชั้นเรียนเป็นภาษาจีน
แล้วบันทึกจำนวนครั้งหรือชั่วโมงในการสนทนาก่อนนำมาคิดคะแนน
 เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษา
ที่กล่าวมา จะเห็นว่าในแต่ละด้านจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก
ทุกภาคส่วน ไม่สามารถแยกส่วนทำได้เพียงอย่างเดียว ดังนั้นการนำ
ผลการวิจัยหรือแนวทางการพัฒนาไปใช้ในสถานศึกษาของตานั้นต้อง
ร่วมมือกันปฏิบัติอย่างจริงจังภายใต้ความเข้าใจ ตระหนักถึง
ความสำคัญในการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียน การพัฒนา
จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาที่นานพอสมควรจึงจะเห็นผลการพัฒนาที่
ชัดเจนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของผู้เรียน ทักษะที่ดีที่
ดีต่อการเรียนภาษาจีนของผู้เรียน รวมถึงคุณภาพของผู้สอนที่
พัฒนาขึ้น คณะผู้บริหาร ผู้สอนจึงควรร่วมมือกันประกาศนโยบายการ
พัฒนาปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาของตนอย่าง
จริงจัง ชัดเจน ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งมีความแตกต่างกันทั้งด้าน
ทรัพยากร สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ดังนั้นการพัฒนา ปฏิรูปจึงต้อง
กระทำอย่างรอบคอบ ชัดเจนและมุ่งประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน มิ
ควรยึดติดกับระยะเวลาที่ต้องพัฒนา ครูผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนา
ตนเองทั้งด้านความรู้วิชาการและทักษะการจัดการเรียนการสอนใน
รายวิชาภาษาจีนที่มีความแตกต่างไปจากภาษาแม่ จุดประกายความ
ชื่นชอบ ทักษะที่ดีต่อการเรียนภาษาจีนให้แก่ผู้เรียน

บรรณานุกรม

- ชลาลัย อานามวัฒน์. (2556). การบริหารการจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน สังกัดสำนัก
งานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.
- ธุมวดี สิริปัญญาธิ และคณะ. (2559). ปัญหาการเรียนการสอน
ภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนศิลป์
ภาษาจีนเขตภาคตะวันออกของไทย. วารสารศิลปศาสตร์
ปริทัศน์, ปีที่ 11 ฉบับที่ 22 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559.
หน้า 8-19.
- ราตรี นันทสุคนธ์. (2554). การวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยเพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
(2551). การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย: ระดับ
อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ศรีบุรณคอมพิวเตอร์การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2559).
รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนในประเทศไทย ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียน
การสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Pitchayut Wangsukit. (2018). PDCA คืออะไร ขั้นตอนการทำ
PDCA. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2562 จาก [https:// www.](https://www.)

tereb.in.th/erp/pdca%EO%B8%84%EO% B8%B7%
E0% B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%
E0%84%E0%B8%A3/html.

Problems and Obstacles of Chinese Language Teaching and Learning Management of Schools in Lop Buri, Sing Buri, Ang Thong, and Saraburi Province and Development Guidelines

Puthep Prapagorn

Chinese Major, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thepsatri Rajabhat University 321 Narai Maharach Rd.,
Muang Lopburi, Thailand 15000
Tel.:+669 5906 9896 Email: prapagornputhep@hotmail.com

(received 16 October,2019) (revised 23 December,2019)
(accepted 20 January,2020)

Abstract

The present study attempted to study problems and obstacles of Chinese language teaching and learning management of schools' conditions in Lop Buri, Sing Buri, Ang Thong, and Saraburi Province and give suggestions for guidelines for development. The nature of the research is research for development. The samples were 44 schools. The instrument used in the research was a research questionnaire created to collect data in 5 areas, namely management, Curriculum development, the instructor and the teaching and learning process and the state of problems or obstacles that the school needs to solve and interview forms for collecting data. The findings revealed as follows:

Considering towards the problem and barrier affected the schools' development of teaching Chinese, questionnaire respondents and Chinese teachers unanimously agreed that the "learners" was the most problematic aspect. The quantitative problem was reflected in a large number of the students in the class. Also, the qualitative problem was that the students did not successfully bring Chinese into their real-life communication. There was no enthusiasm and too shy to speak Chinese. Moreover, the students' Chinese corpus did not match with the basic education core curriculum. In addition, the present research proposed the guidelines for developing learning and teaching Chinese. The guidelines were divided into 4 main aspects which were 1) policy management, 2) curriculum development, 3) teachers and teaching, and 4) students. Each of aspects suggested the development based on the participation of teachers, students, and school administrators. The main priority of the development was aimed at teachers and students. Moreover, the continuous development guidelines were provided for schools in order to be more efficient in learning and teaching Chinese.

Keywords: Problems and Obstacles, Learning and teaching, Mandarin Chinese, Development

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียน ระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการ
ข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดฉะเชิงเทรา:
กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร

เสี่ยวซิน เสอ¹ ชนิกันต์ รัตนชัยไพศาลกุล²
สุจรรยา อิมาทาน³ สุปาดา อินทรบงกต⁴ เจี้ยวเยว่ เจ้า⁵

สาขาวิชาภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
442 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
อีเมล shexx123@hotmail.com

(วันรับบทความ 4 เมษายน 2563) (วันแก้ไขบทความ 19 พฤษภาคม 2563)
(วันตอบรับบทความ 1 มิถุนายน 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนที่เรียนด้วย

¹ ประธานสาขาวิชาภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
อีเมล chanikan.r88@gmail.com

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
อีเมล nangfac.jai@hotmail.com

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
อีเมล linxiaoyu_cn@hotmail.com

⁵ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
อีเมล 2625191091@qq.com

ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6
ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา:
กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน (3)
เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีนด้วยชุดการ
เรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใน
โรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา:
กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ
นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนวัดหัวไทร ที่ศึกษาอยู่
ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย คือ ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่น
จังหวัดฉะเชิงเทรา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
ภาษาจีน และแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาจีน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ภาษาจีน
โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเท่ากับ 80.57/
81.07 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนที่เรียนด้วย
ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 (3) เจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาจีนของนักเรียน
อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดของมนุษย์ในการติดต่อสื่อสาร
มนุษย์จึงมีความพยายามที่จะเรียนรู้ทั้งภาษาแรกและภาษาที่สอง/
ภาษาต่างประเทศ การเรียนรู้ภาษาแรกนั้นมักเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ
แต่การเรียนรู้ภาษาที่สอง/ภาษาต่างประเทศ ไม่ได้เกิดขึ้นง่ายๆ กับ

ทุกคน จึงจำเป็นสำหรับทุกคนจนมีอาจจะเลยได้ อาจกล่าวได้ว่าโลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งการเรียนรู้มากกว่าหนึ่งภาษา

ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนมีบทบาทสูงในการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนและภูมิภาคต่างๆ ของโลกและมีแนวโน้มที่จะขยายบทบาทในประชาคมโลกอย่างต่อเนื่อง สาธารณรัฐประชาชนจีนมีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยมีจำนวนประมาณ 1,382.71 ล้านคน (National Bureau of Statistics of China, 2018) และมีคนจีนอาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีมูลค่าการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมากเป็นอันดับแรกๆ ดังนั้นภาษาจีนจึงนับเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญภาษาหนึ่ง โดยมีผู้ใช้มากเป็นอันดับสองรองจากภาษาอังกฤษ และเป็นหนึ่งในภาษาขององค์การสหประชาชาติ

การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้ขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะ “โรงเรียนจีน” ดังเช่นในอดีตอีกต่อไป โรงเรียนระดับชั้นต่างๆ ไม่ว่าจะบริหารงานโดยรัฐหรือเอกชน ก็เปิดหลักสูตรสอนภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งก็ได้รับความนิยมไม่น้อยไปกว่าภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส และภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 7 ได้กำหนดว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและในมาตรา 23 ระบุว่าการจัด

การศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ดังนั้นการเรียนภาษาที่ตี่นักรเรียนจะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุดทั้งในและนอกห้องเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีกิจกรรมอย่างหลากหลายอันจะนำไปสู่การเป็นนักเรียนที่พึ่งตนเองได้ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและใช้หลักการการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียนและชุมชนในท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยยังไม่ได้มีการเปิดรายวิชาภาษาจีนเป็นรายวิชาบังคับหรือรายวิชาเพิ่มเติมให้นักเรียนในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากรครูและได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย โรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาสำคัญอย่างน้อย 3 ประการซึ่งส่งผลทำให้โรงเรียนในลักษณะดังกล่าวไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าได้ ประการแรกโรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประการที่สอง สืบเนื่องมาจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับงบประมาณจากรัฐบาลคิดเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยตกอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่า

โรงเรียนขนาดใหญ่และมีนักเรียนมากกว่า เป็นผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประการที่สาม โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางใน 8 รายวิชา และ/หรือ 6 ระดับชั้น และปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดสัดส่วนครูไว้ที่ ครู 1 คนต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่โรงเรียนบางแห่งที่มีนักเรียนในปริมาณน้อย ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนประถม ที่จัดการสอนตั้งแต่ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีนักเรียนศึกษาอยู่ 80 คน หากยึดตามเกณฑ์ของ สพฐ. โรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการจัดสรรครูเพียง 4 คน ซึ่งไม่พอดีกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน ดังนั้น โรงเรียนในลักษณะดังกล่าวจึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และมีครูไม่ครบทุกสาขาวิชา จากสถิติพบว่า มีโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ที่มีครูน้อยกว่า 1 คนต่อชั้นเรียนมีมากถึง 13,623 แห่งจาก 31,000 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 44 ของโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด (ทีดีอาร์ไอ, 2558) โรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอก ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน เป็นเหตุให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กขาดโอกาสและความเท่าเทียมกับนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่หรือโรงเรียนที่อยู่ในเมือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์มีพันธกิจหลักสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยดำเนินการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมบนฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับเกณฑ์การประกันคุณภาพภาพการศึกษาที่จะต้องมีการบูรณาการ

งานวิจัยกับการกิจหลักของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อรับใช้สังคม การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการ และการนำผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น โดยการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนนั้น จำเป็นจะต้องพัฒนามาจากรากฐานและโครงสร้างทางสังคมที่มีอยู่เป็นสำคัญ การดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจะมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีหน่วยจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดผลงานวิจัยในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรเครือข่ายในพื้นที่อันจะเกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง การพัฒนาโรงเรียนและการผลิตและพัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษาในท้องถิ่น เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งของคณะครุศาสตร์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, 2562) ดังนั้นการพัฒนาครูในท้องถิ่นให้มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์การสอนและพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์สอนภาษาจีนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องการให้ความรู้ภาษาจีนแก่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีโอกาสรู้ภาษาจีนเหมือนกับนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่หรือโรงเรียนที่อยู่ในเมือง และหากนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภาษาจีนในด้านท้องถิ่นอย่างเพียงพอ ก็จะสามารถใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารใน

ชีวิตประจำวันได้ ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร ซึ่งจะเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจเรื่องพยานุเคราะห์ วรรณยุกต์ของพินอิน คำศัพท์ทั่วไป บทสนทนา กฎเกณฑ์ในการอ่านและการเขียนพินอิน ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของจังหวัดฉะเชิงเทรา ตัวอย่างสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ผลไม้ อาหารไทยของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาจีนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีนของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6

ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา:
กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
ปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัด
ฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ
ตามเกณฑ์ 75/75

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับ
นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณา
การข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร
ที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. คะแนนเจตคติของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้ภาษาจีน
สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดย
บูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัด
หัวไทร มีคะแนนเจตคติอยู่ในระดับดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใน
โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 113 โรงเรียน ของจังหวัดฉะเชิงเทรา
ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,991 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใน
โรงเรียนวัดหัวไทร ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561
จำนวน 35 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive
sampling)

2. ระยะเวลาในการทดลอง

ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยทำการทดลองรวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง

3. ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร

ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร

2) คะแนนเจตคติของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร

4. เนื้อหาที่ใช้

มีทั้งหมด 5 ชุดการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ของพินอิน คำศัพท์ทั่วไป
เรียนรู้ที่ 1: ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และบทสนทนา
เรื่องการตกท้าย บรรจุในชุดการเรียนรู้ชุดที่ 1
สวัสดิ์ศรีบังจังหวัดฉะเชิงเทรา 你好，北柳府

หน่วยการ สระของพินอิน และบทสนทนา เรื่องสถานที่ และ
เรียนรู้ที่ 2: ตัวเลข บรรจุในชุดการเรียนรู้ ชุดที่ 2 ยินดีที่ได้รู้จัก
ครับ 认识你很高兴

หน่วยการ กฎเกณฑ์ในการอ่านและการเขียนพินอิน และบท
เรียนรู้ที่ 3: สนทนา เรื่องผลไม้ ขนมและสี บรรจุในชุดการ
เรียนรู้ชุดที่ 3 ผลไม้และขนมของจังหวัด
ฉะเชิงเทราอร่อยจริงๆ 北柳府的水果和甜点真好吃

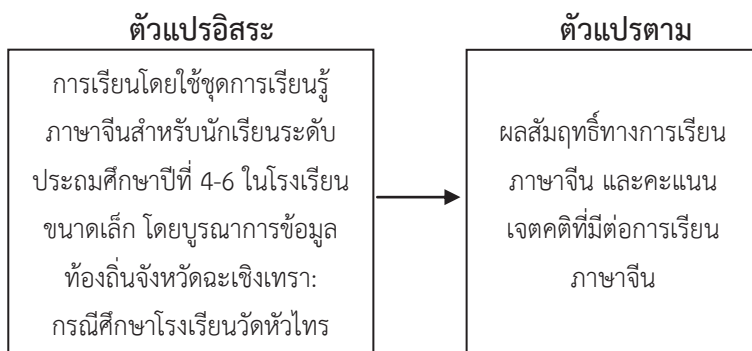
หน่วยการ กฎเกณฑ์ในการอ่านและการเขียนพินอิน และบท
เรียนรู้ที่ 4: สนทนา เรื่องการซื้อขาย บรรจุในชุดการเรียนรู้ชุด
ที่ 4 เที่ยวตลาดน้ำบางคล้าสนุกจริงๆ 邦卡水上市场真好玩

หน่วยการ กฎเกณฑ์ในการอ่านและการเขียนพินอิน และบท
เรียนรู้ที่ 5: สนทนา เรื่องการถามและการบอกเส้นทาง การ
แนะนำสถานที่ และสัตว์ บรรจุในชุดการเรียนรู้
ชุดที่ 5 วัดโพธิ์บางคล้า 邦卡瓦坡寺

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอกรอบแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนการทดลอง One group pretest-posttest design (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2559, หน้า 123) ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง One group pretest-posttest design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

X แทน การทดลองสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

O₁ แทน การทดสอบก่อนเรียน

O₂ แทน การทดสอบหลังเรียน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนในช่วงเวลาตามตารางสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดหัวไทร ระหว่างวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 ถึงวันที่ 19 ธันวาคม 2561 รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง โดยกำหนดวิธีการดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน จำนวน 40 ข้อ ทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้เวลา 40 นาที

2. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 35 คน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง โดยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 5 แผน

3. ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน หลังจากเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา เรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้เวลา 40 นาที

4. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้บริบทของท้องถิ่น ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีน

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) ผลปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายชื่อ อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่เป็นตัวแทนที่ดี และปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะและสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (discrimination) และค่าความยาก (difficulty) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีนก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดมีดังนี้

1.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนวัดเสม็ดเหนือ (จิตประชาสรรค์) อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 27 คน ที่เคยเรียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

1.2 นำผลจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของชุดการเรียนรู้ภาษาจีนของแต่ละคนมาทำการตรวจให้คะแนนโดย
ให้คะแนนเป็น 1 กับข้อคำถามที่ตอบถูก และให้คะแนนเป็น 0 กับข้อ
คำถามที่ตอบผิดหรือเว้นไว้ไม่ตอบ แล้วนำคะแนนของแต่ละคนที่
ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (discrimination) และค่าความ
ยาก (difficulty) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากการ
วิเคราะห์หาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบ
ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีน ซึ่งมี
รายละเอียดดังต่อไปนี้

ค่าความยาก (P) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุด
การเรียนรู้ภาษาจีน มีดังนี้

ข้อสอบที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.39 (ค่อนข้าง
ยาก) จำนวน 1 ข้อ

ข้อสอบที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.59 (ปานกลาง)
จำนวน 18 ข้อ

ข้อสอบที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.60 - 0.80 (ค่อนข้าง
ง่าย) จำนวน 21 ข้อ

สรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการ
เรียนรู้ภาษาจีนฉบับนี้มีค่าระหว่าง 0.33-0.78 ซึ่งมีค่าความยากอยู่ใน
ระดับค่อนข้างง่าย

ค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน มีดังนี้

ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.29 (พอใช้)
จำนวน - ข้อ

ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.30 - 0.39 (ดี)

จำนวน 6 ข้อ

ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40 ขึ้นไป (ดีมาก)
จำนวน 34 ข้อ

สรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีนฉบับนี้มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38-0.60 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก

1.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีนมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีน มีค่าเท่ากับ 0.92

1.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ภาษาจีนไปทดลองใช้จริง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีน

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีนไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนวัดเสม็ดเหนือ (ชิตประชาสรรค์) จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 27 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะและสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีน ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มทดลองด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีนมีค่าเท่ากับ 0.74 แล้วจึงนำแบบวัดไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่

เป็นกลุ่มทดลอง โดยให้นักเรียนทำแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน
ภาษาจีนหลังจากที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือชุดการเรียนรู้
ภาษาจีน โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน

1) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนภาษาจีน ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
(Cronbach's alpha coefficient)

2) ค่าความตรงโดยการประเมินความสอดคล้องระหว่าง
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence)

3) ค่าความยาก (P) และอำนาจจำแนก (D)

4) ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้บริบท
ของท้องถิ่น ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ใช้สูตร E_1/E_2

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุด
การเรียนรู้ภาษาจีนโดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่น ใช้สถิติทดสอบด้วย
การทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (paired samples t-
test)

2) การศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาจีนของนักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน

ผลการวิจัย

1. การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา

หลังจากการตรวจสอบคุณภาพของชุดการเรียนรู้โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ผู้วิจัยได้นำไปใช้จริงกับกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนวัดหัวไทร ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่า 80.57 /81.07 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนและช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทราก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน พบว่านักเรียนระดับ

ประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนวัดหัวไทร ที่ได้รับการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน มีผลการสอบหลังเรียน
ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.43 คะแนน ($S.D. = 2.97$) ผลการสอบ
ก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.69 คะแนน ($S.D. = 2.32$) แสดง
ให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการ
ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้อง
กับสมมติฐานที่ตั้งไว้

**3. การศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีน
ด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่
4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัด
ฉะเชิงเทรา**

ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีนด้วย
ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน โดยภาพรวม พบว่านักเรียนมีเจตคติต่อการ
เรียนภาษาจีนอยู่ในระดับดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.09
($S.D.=0.54$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับ
นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนวัดหัวไทร มีค่าเท่ากับ
80.57/81.07 (E_1/E_2) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 สอดคล้องกับ
สมมติฐานข้อ 1

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนวัดหัวไทร ที่ได้รับการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2

3. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมพบว่านักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับดี เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นในการนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนวัดหัวไทร มีค่าเท่ากับ $80.57/81.07$ (E_1/E_2) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $75/75$ เนื่องจากเหตุผลดังนี้

1) ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนในการสร้างที่เป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชากับบริบทของท้องถิ่น มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ คาบเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ศึกษา ทฤษฎี หลักการ เทคนิคและวิธีการสร้างชุดการเรียนรู้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จำนวนคาบเรียน คำแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ ภาษาจีน แผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ รวมทั้งการวัดและ

ประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของปราโมทย์ จันทรเรือง (2562) ที่กล่าวว่าชุดกิจกรรมเป็นสื่อประสมที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการจัดทำและองค์ประกอบสำคัญคือคู่มือการใช้ชุดกิจกรรม บัตรคำสั่ง ใบงาน ใบความรู้ เนื้อหาสาระ สื่อ แบบฝึกทักษะกิจกรรม มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ รายวิชาที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้มีโอกาสดูแลเรียนรู้ร่วมกัน ได้ปฏิบัติจริงในการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยซึ่งช่วยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ชุดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมด้านต่างๆ จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหา หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน ได้ประเมินชุดการเรียนรู้ภาษาจีนในภาพรวมอยู่ในระดับดี พิจารณาได้จากสรุปผลการประเมินชุดการเรียนรู้ภาษาจีนของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ด้านเนื้อหา แบบฝึกหัด แบบทดสอบ ที่มีคะแนนเฉลี่ย 4.36 คะแนน และด้านแผนการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 คะแนน ดังนั้นชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้จึงเป็นชุดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่เหมาะสมจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับแนวคิดในงานวิจัยของน้ำฝน คุณเจริญไพศาล สภาพร บุตรสัย และสุดารัตน์ คำอ้น (2561, หน้า 130) เต็มณภา รุ่งวิริยะวงศ์ (2561, หน้า 209) หทัยวรรณ จันทรอยู่ (2559, หน้า 87) ศิขริน ดอนคำไพร (2559, หน้า 189) ที่กล่าวว่าเครื่องมือที่มีคุณภาพจะต้องมีวิธีการสร้างที่ถูกต้องพร้อมทั้งมีการหาประสิทธิภาพและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วย จึงจะสามารถนำเครื่องมือ นั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ที่ถูกต้องเหมาะสม

2) ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นสื่อที่เชื่อมต่อระหว่างเนื้อหาในบทเรียนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาที่เรียนในบริบทของท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมทางภาษาที่เน้นการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของนักเรียนมากที่สุด ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ผู้วิจัยจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนมีการฝึกทักษะทางด้านการพูดและการฟังโดยให้ลงมือปฏิบัติจริง มีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น ผู้วิจัยจะให้นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติ เล่นเกม แสดงละคร และการเรียนรู้ในสถานที่จริง เป็นต้น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการแสวงหาความรู้หรือเรื่องราวในท้องถิ่นมากขึ้นและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของเต็มณภา รุ่งวิริยวงค์ (2561, หน้า 209) และหทัยวรรณ จันทร์อยู่ (2559, หน้า 87)

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนวัดหัวไทร ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีน พบว่าหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้บริบทของท้องถิ่น ที่สร้างขึ้นได้เน้นการพัฒนาในทักษะการฟังและการพูด จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่ ชุดที่ 1 สวัสดิ์ศรีบัว จังหวัดฉะเชิงเทรา ชุดที่ 2 ยินดีที่ได้รู้จักครับ ชุดที่ 3 ผลไม้และขนมของจังหวัดฉะเชิงเทราอร่อยจริงๆ ชุดที่ 4 เทียวตลาดน้ำบางคล้าสนุกจริงๆ ชุดที่ 5 วัดโพธิ์บางคล้า โดยการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการเรียนรู้

ดังกล่าวเป็นวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้รับประสบการณ์โดยตรงจากแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัวของผู้เรียน การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประกอบกับกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาจีน รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ในการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนรู้ เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพดีขึ้นได้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของศิขริน ดอนคำไพโร (2559, หน้า 183) ศราวุฒิ เวียงอินทร์ มยุรีสินทร์ ศิริวรรณ และทิพาพร สุจारी (2560, หน้า 1322) และงานวิจัยดารณี ขาจิตตะ (2548) ที่กล่าวว่า การใช้เนื้อหาที่มีบริบทท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้น นักเรียนมีความสนใจตั้งใจเรียนอย่างจริงจังและเข้าใจเรื่องราวได้ดี เพราะนักเรียนได้ตระหนักเห็นคุณค่าซึ่งเป็นประโยชน์จากการเรียนเรื่องราวใกล้ตัวผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนมีความรู้เดิมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ทำให้สามารถนำความรู้นั้นมาใช้ในการทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน ทำให้เรียนแล้วเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ประกอบกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีความน่าสนใจทำให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน ขณะเดียวกันก็ทำให้นักเรียนจดจำการเรียนรู้คำศัพท์ได้ทันที

3. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาจีนด้วยชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา โดยภาพรวมพบว่านักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับดี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้บริบทของท้องถิ่นมีเนื้อหาที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยากทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนวิชาภาษาจีนไม่ได้ยากอย่างที่คิด มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริง จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาจีนสูงขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำฝน คุเจริญไพศาล และคณะ (2561, หน้า 117-133) มนตรี วงษ์สะพาน (2560, หน้า 71-81) นิชาพร ปรีชาวิภาส (2557, หน้า 189) และ วิไลรัตน์ ศิริรินทร์ (2556, หน้า 66) ที่ได้เสนอแนะในทางเดียวกันว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากกับการเรียนด้วยนวัตกรรมที่มีเนื้อหาจากบริบทในท้องถิ่นของตนเอง เนื่องจากเป็นเรื่องใกล้ตัว เข้าใจง่าย และน่าสนใจ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและฝึกฝนการอ่านร่วมกับเพื่อนๆ เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้น ทำให้นักเรียนมีความสุขในการอ่าน มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ซึ่งการนำแหล่งข้อมูลในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการสอนและการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมช่วยส่งเสริมให้นักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและมีพัฒนาการเรียนรู้อย่างดีขึ้น

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้จึงทำให้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยบูรณาการข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหัวไทร ที่

ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียน และทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้เรียนและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้บริบทของท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้คำแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับครูให้ชัดเจนและจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นไว้ล่วงหน้า
2. บรรยากาศในชั้นเรียนระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกและกล้าเสนอความคิดเห็น
3. ครูผู้สอนควรมีการยืดหยุ่นในเรื่องเวลาของการนำเสนอเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถในการใช้ภาษาจีนของผู้เรียนและจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียน
4. ในขณะที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนไม่ควรตำหนิหรือแก้ไขข้อผิดพลาดในเรื่องเล็กน้อยหากมีความจำเป็นต้องแก้ไขควรรอให้ผู้เรียนเสร็จสิ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมเสียก่อนเพื่อไม่ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในขณะที่ทำกิจกรรม

5. ควรมีการนำความรู้ภาษาจีนไปบูรณาการกับหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาจีนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น วิกิทัศน์การสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และบทเรียนออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้ครูโรงเรียนขนาดเล็กสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

2. ควรมีการสร้างชุดการเรียนรู้ในเนื้อหาเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เช่น ภาษาจีนสำหรับการท่องเที่ยว ภาษาจีนสำหรับการเผยแพร่วัฒนธรรม ภาษาจีนสำหรับการเกษตร เป็นต้น

3. ควรมีการสร้างและการพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้บริบทของท้องถิ่นในระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษาในท้องถิ่นอื่นๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของท้องถิ่นนั้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

นิชาพร ปรีชาวิภาช. (2557). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความ

โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.

วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 6(1), 189.

- คารณิ ขาจิตตะ. (2548). *การสร้างบทเรียนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้บริบทท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเกาะแก้วพิทยาสรรค์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.
- เต็มมนภา รุ่งวิริยะวงศ์. (2561). การพัฒนาบทอ่านมัลติมีเดียโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน จับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 10(1), 201-214.
- ทีติอาร์ไอ. (2558). *แนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก*. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2561, จาก <https://www.academia.edu/21973362/>
- น้ำฝน คุณเจริญไพศาล, สถาพร บุตรสัย และ สุภารัตน์ คำอั้น. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 12(2), 117-134.
- ปราโมทย์ จันทรเรือง. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. 6(1), 130-140.
- พิชิต ฤทธิ์จรรย์. (2559). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: เฮ้าท์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- มนตรี วงษ์สะพาน. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยใช้สื่อการเรียนรู้จาก

- ท้องถิ่น สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 19(2), 71-82.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. (2562). *ปรัชญา วิสัยทัศน์
พันธกิจมหาวิทยาลัย*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2562, จาก
<http://www.rru.ac.th/index.php/en/>
- วิไลรัตน์ ศิริรินทร์. (2556). บทเรียนท้องถิ่นภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนา
ทักษะการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียน ในเขตอำเภอ
สามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10(2), 66.
- ศราวุฒิ เวียงอินทร์, มยุรีสิรินทร์ ศิริวรรณ และ ทิพาพร สุจारी.
(2560). การพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
ด้วยเนื้อหาตามบริบทท้องถิ่น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ
เทคนิคจิ๊กซอว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน
*การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560* (หน้า
1315-1324). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- ศิริน ดอนคำไพโร. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมบูรณาการ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ ของนักศึกษาครูสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป.
*วารสารวิจัยและพัฒนาวลัยลงกรณ์ ในพระบรม
ราชูปถัมภ์*. 11(3), 183-191.
- หทัยวรรณ จันทร์อยู่. (2559). ผลการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกอบรมแบบ
สร้างเสริมประสบการณ์การพูดภาษาอังกฤษ ด้วยบริบท

ท้องถิ่น สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการและวิจัย
สังคมศาสตร์*. 11(พิเศษ), 77-92.

National Bureau of Statistics of China. (2018). *Statistical
Bulletin of National Economic and Social
Development*. Retrieved November 28, 2018, from
http://www.stats.gov.cn/tjsj/zxfb/_201902/4

The Development of a Chinese Instructional Package Using Local Contexts for Prathomsuksa 4-6 Students in a Small School by Using Local Contexts in Chachoengsao Province: Case Study at Wathuasai School

Xiaoxin She, Chanikan Rattanachaipaisankul,
Sujanya Thimathan, Supaphada Indrabongkot, and
Jiaoyue Zhao

Department of Chinese, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University
Chachoengsao Province 24000. Email: shexx123@hotmail.com

(received 4 April, 2020) (revised 19 May, 2020)

(accepted 1 June, 2020)

Abstract

The objectives of this research were (1) to develop a Chinese instructional package using local contexts for Prathomsuksa 4-6 Students in a Small School by Using Local Contexts In Chachoengsao Province: Case Study at Wathuasai School with the efficient value of 75/75 (2) to compare the Chinese learning achievement of the experimental group in a Small School by Using Local Contexts In Chachoengsao Province: Case Study at Wathuasai School before and after learning scores (3) to study attitude toward Chinese language for Prathomsuksa 4-6 Students in a Small School by Using Local Contexts In

Chachoengsao Province: Case Study at Wathuasai School. The group of sample used in this research was 35 Prathomsuksa 4-6 Students in Wathuasai School at the second semester in academic year 2018. Research instruments were a Chinese instructional package using local contexts in Chachoengsao Province, the Chinese learning achievement test, and the Chinese learning attitude test.

The research result showed that (1) the efficient value of a Chinese instructional package using local contexts in Chachoengsao Province was found to have an efficiency of 80.57/81.07 (2) the posttest score of Chinese learning achievement of the experimental group was higher than the pretest one at the significance level of .05 (3) the attitude score of the students was at high level.

Keywords: a Chinese instructional package, Local Contexts in Chachoengsao Province

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษร จีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

นันทฤดี ปันกิจวานิชเจริญ¹

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
จังหวัดนครปฐม โทรศัพท์ 09-774-2730 อีเมล natrudee_leeb@hotmail.com

(วันรับบทความ 9 เมษายน 2563) (วันแก้ไขบทความ 21 พฤษภาคม 2563)

(วันตอบรับบทความ 3 มิถุนายน 2563)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พร้อมทั้งศึกษาเจตคติของนักศึกษาต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป และค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.30 – 0.70 ค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่น (α) .90 โดยผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง E_1/E_2 เท่ากับ 87.89/86.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ และ

¹ อาจารย์ประจำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับดีมาก คือ 4.39

คำสำคัญ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การแยกแยะ อักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน

บทนำ

ด้วยอักษรจีนมีลักษณะและวิธีการเขียนที่พิเศษแตกต่างจากอักษรของภาษาอื่น ๆ จึงทำให้การศึกษารายละเอียดนั้นผู้เรียนจะประสบปัญหาการเขียนอักษรจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น 天天, 日 目, 侯 候, 千 干, 于, 成 诚 城 เป็นต้น จึงยิ่งทวีความยากลำบากในการแยกแยะและจดจำอักษรจีนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาและพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยจะมีการเสนอเนื้อหาอย่างครอบคลุม คือ ข้อแตกต่างระหว่างตัวอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน ลำดับขีด การนำไปประกอบเป็นอักษรจีนตัวใหม่ การนำไปประกอบเป็นคำศัพท์หลายพยางค์ และเทคนิควิธีการแยกแยะอักษรจีนที่คล้ายกัน นอกจากนี้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนี้ จะรวบรวมอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันไว้ด้วยกัน ทำให้สะดวกกับการศึกษาเรียนรู้ ลดเวลาในการสืบค้นข้อมูล มีอิสระในการศึกษา สามารถศึกษาได้ตลอดเวลา อีกทั้งเทคนิคต่างจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันได้อย่างแม่นยำ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้าง “ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม” ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. เพื่อประเมินหาค่าประสิทธิภาพ และความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ขอบเขตการศึกษา

ด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบประสิทธิภาพ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
กลุ่มที่ 1: กลุ่มตัวอย่างรายบุคคล จำนวน 3 คน โดยเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนอ่อน 1 คน ผลการเรียนปานกลาง 1 คน และผลการเรียนดี 1 คน

กลุ่มที่ 2: กลุ่มตัวอย่างกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน โดยเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนอ่อน 3 คน ผลการเรียนปานกลาง 3 คน และผลการเรียนดี 3 คน และไม่ซ้ำกับกลุ่มที่ 1

กลุ่มที่ 3: กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ จำนวน 30 คน โดยเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนอ่อน 10 คน ผลการเรียนปานกลาง 10 คน และผลการเรียนดี 10 คน โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มที่ 1 และ 2

โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนชั้นปีที่ 3 ส่วนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะใช้วิธีการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) แล้วจึงถามความสมัครใจ

หากไม่สนใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครวิจัย ก็จะเลือกใหม่จนกว่าจะครบตามจำนวน

2. กลุ่มตัวอย่างที่หาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ

นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน เป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนอ่อน 10 คน ผลการเรียนปานกลาง 10 คน และผลการเรียนดี 10 คน โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะใช้วิธีการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) แล้วจึงถามความสมัครใจ หากไม่สมัครใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครวิจัย ก็จะเลือกใหม่จนกว่าจะครบตามจำนวน

ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดทำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ อักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันจำนวน 30 กลุ่มย่อย โดยแบ่งอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ อักษรเดี่ยว และอักษรประสม แล้วนำเสนอจุดต่างจุดเหมือนของอักษรจีน คำอ่าน ลำดับขีด การรวมเข้ากับอักษรอื่นเป็นอักษรตัวใหม่ และการประกอบกับอักษรอื่นเป็นคำศัพท์หลายพยางค์ ในรูปคู่มือการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน วิดีทัศน์ เกม และแบบฝึกหัด

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike, 1874 - 1949) (จันทร์จิรา จุมพลหล้า, 2560, หน้า 34 - 36) ประกอบด้วย

1. กฎแห่งความพร้อม (law of readiness) คือ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนอยู่ในภาวะที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise) คือ การเรียนรู้จะคงทน ถ้าได้รับการฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอ

3. กฎแห่งผล (law of effect) คือ พฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าใด ๆ ที่ได้รับผลทำให้ผู้เรียนพึงพอใจ ผู้เรียนจะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ หรือเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าไม่ได้รับผลที่พึงพอใจผู้เรียนก็จะเลิกทำพฤติกรรมนั้น

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการของสกินเนอร์ (Skinner, 1904 – 1990) (จันทร์จิรา จุมพลหล้า, 2560, หน้า 39 - 42)

1. พฤติกรรมใด ๆ ที่ได้รับการเสริมแรงจะเกิดขึ้นซ้ำ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีการเสริมแรงจะลดลงและหายไป

2. การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนจะทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่คงที่หรือตายตัว

3. การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว

4. การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่อมีการกระทำพฤติกรรมที่ต้องการได้จะสามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne, 1974) (จันทร์จิรา จุมพลหล้า, 2560, หน้า 54 - 56) กล่าวว่าความรู้มีหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนจำเป็นต้องใช้ความสามารถขั้นสูง ดังนั้นในการสอนควรมีขั้นตอนดังนี้ 1) เร้าความสนใจ 2) บอกวัตถุประสงค์ 3) ทบทวนความรู้เดิม 4) นำเสนอเนื้อหาใหม่ 5) ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ 6) ลงมือปฏิบัติ 7) ให้ข้อมูลย้อนกลับ 8) ทดสอบความรู้ใหม่ 9) สรุป และนำไปใช้

แนวคิดการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526) ได้กล่าวถึงหลักและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้ 1) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงควรนำมาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในการทำและออกแบบชุดการเรียนรู้ 2) หลักการเกี่ยวกับสื่อประสม เพราะชุดการเรียนรู้ควรเป็นชุดการเรียนรู้ที่มีการใช้สื่ออย่างหลากหลาย เพื่อเสริมสร้างความสนใจ และตอบสนองความต้องการที่แตกต่างของผู้เรียน 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแข็งขัน และได้รับข้อมูลย้อนกลับอย่างฉับพลัน อีกทั้งได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จ หรือการเสริมแรงที่มีการเรียนเป็นขั้น ๆ ตามความสามารถของผู้เรียน ดังนั้นชุดการเรียนรู้จึงจัดทำขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ 4) หลักการวิเคราะห์ระบบ ชุดการเรียนรู้จัดทำขึ้นมาโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์ระบบ มีการทดลองสอน ปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่เชื่อถือได้ จึงนำออกมาใช้และเผยแพร่กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นดำเนินไปได้ อย่างสัมพันธ์ในทุกขั้นตอน

ผดุง อารยะวิญญู(2537) ได้ให้แนวคิดในการนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาอันเป็นข้อจำกัดของการฝึกอบรม เสริมขีดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกันทุกคน โดยใช้สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้กับเนื้อหาสาระสำคัญที่มีหลักเกณฑ์แน่นอน ตายตัว สร้างขึ้นมาตามความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุด

การเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรมีการวางแผนในการพัฒนาไว้อย่างเป็นระบบ รอบคอบ และกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาไว้อย่างชัดเจน พิจารณาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาพฤติกรรม การเรียนรู้ของบุคคล การพัฒนาบุคคลในผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ มีวุฒิภาวะ และความรับผิดชอบสูง

กรแก้ว อัจฉรวัง (2537) ได้กล่าวถึงแนวคิดการสร้างชุดการเรียนรู้รายบุคคลว่า ต้องนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้มาผสมผสานกัน เนื่องจากชุดการเรียนรู้รายบุคคล ผู้เรียนต้องเชื่อมโยงสิ่งเร้า และการตอบสนอง โดยใช้การเรียนรู้เนื้อหาวิชา ผู้อ่านสื่อในชุดการเรียนรู้ตามสติปัญญา ความสามารถที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังให้แนวคิดที่ว่า สื่อประสมจะเป็นตัวกระตุ้นที่เหมาะสมในการนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้น่าสนใจเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การรับรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในการออกแบบการนำเสนอเนื้อหาควรลักษณะตั้งแต่ข้อความ ภาพนิ่ง ตารางข้อมูล กราฟ แผนภาพกราฟิกไปจนถึงการใช้ภาพเคลื่อนไหว จากหลักฐานทางการวิจัย พบว่าการนำเสนอโดยใช้สื่อหลายรูปแบบนั้น นับเป็นการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะสร้างความสนใจของผู้เรียนแล้ว ยังช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น กล่าวคือทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และมีความคงทนในการจำ

สมบูรณ์ ทายาพัชร (2545) การพัฒนาชุดการเรียนรู้เป็นการนำแนวคิดความแตกต่างระหว่างบุคคล จิตวิทยาการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมมาประกอบกัน แล้วจำลำดับเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีและขั้นตอนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทีละ

ขั้นตอนอย่างเสรีผ่านสื่อประสม กิจกรรม โดยให้มีผลย้อนกลับทันที และเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนภาคภูมิใจและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เหมวรรณ ขันมณี (2559) ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้เรียนรู้ควรมีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้ 1) กำหนดหัวเรื่องชุดการเรียนรู้ 2) กำหนดหน่วยการเรียนรู้ย่อย และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละหน่วย 3) กำหนดหัวเรื่องย่อย ๆ แต่ไม่ควรเยอะจนเกินไป 4) กำหนดความคิดรวบยอดที่ผู้เรียนจะได้จากการเรียนรู้ 5) กำหนดจุดประสงค์การสอน/เรียนรู้ 6) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) กำหนดการประเมินผล 8) เลือกและผลิตสื่อการเรียนรู้ 9) หาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้

จากข้างต้นสรุปได้ว่าในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องคำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการใช้สื่อประสมที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจ เสริมแรงการเรียนรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งต้องให้ความสนใจเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพราะชุดการเรียนรู้จะต้องสามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างของบุคคลแต่ละคน และความเสรีในการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน

อักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันและเทคนิคการแยกแยะ

ฟู หย่งเหอ (傅永和, 1988) ใช้หลักการแบ่งรูปลักษณะนอกที่แตกต่างกันของอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน แบ่งอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันออกเป็น 13 ประเภท คือ 1) อักษรจีนที่มีจุดกับไม่มีจุด 2) อักษรจีนที่ตำแหน่งของจุดที่มีความแตกต่าง 3) อักษรจีนที่ขีดแนวนวากับไม่มีขีดแนวนวาก 4) อักษรจีนที่ขีดแนวนวากสั้นยาวไม่เท่ากัน 5) อักษรจีนที่มีขีดแนวดั้งกับไม่มีขีดแนวดั้ง 6) อักษรจีนที่มีขีดลากข้างทะแยงลงซ้ายและไม่มีขีดลากข้างทะแยงลงซ้าย 7) อักษร

จีนที่มีขีดลากข้างทะแยงลงขวาและไม่มีขีดลากข้างทะแยงลงขวา
8) อักษรจีนที่มีขีดปิดขึ้นและไม่มีขีดปิดขึ้น 9) อักษรจีนที่ขีดต่างกัน
ในขีดใดขีดหนึ่ง 10) อักษรจีนที่มีการประสมขีดที่ไม่เหมือนกัน
11) อักษรจีนที่มีองค์ประกอบคล้ายกัน 12) อักษรจีนที่มีลักษณะ
ความยาวความกว้างที่แตกต่างกัน และ 13) อักษรจีนที่มีความต่างใน
ส่วนตัวประกอบข้าง

เฉิน อู่หยุน (陈五云, 1989) ใช้โครงสร้างของอักษรจีนที่มี
ลักษณะคล้ายกัน แบ่งอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันออกเป็น 3
ประเภท คือ 1) อักษรเดี่ยวที่มีลักษณะคล้ายกัน 2) ตัวประกอบข้าง
ของอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน 3) อักษรจีนผสมที่มีลักษณะ
คล้ายกัน

โจว เหวินเต๋อ (周文德, 2000) ได้กล่าวในงานวิจัยเรื่องที่มา
ของอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน และลักษณะเด่นของอักษรจีนที่มี
ลักษณะคล้ายกันว่า ร้อยละ 70 ของอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันมา
จากอักษรจีนโบราณที่สืบทอดกันมา และร้อยละ 20 เกิดจากการที่
อักษรจีนเปลี่ยนจากอักษรตัวเต็มมาเป็นตัวย่อ และอีกร้อยละ 10 มา
จากอักษรจีนตัวเต็มที่มีลักษณะคล้ายกัน หลังการปรับอักษรจีนให้
เป็นตัวย่อก็ยังมีลักษณะที่คล้ายกันอยู่ และสาเหตุความผิดพลาดใน
การใช้อักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน คือ การคิดเชื่อมโยงในอักษรจีน
ความบ่อยในการใช้อักษรจีน ลำดับขีดของอักษรจีน องค์ประกอบ
ของอักษรจีน เป็นต้น

โจว เหวินเต๋อ (周文德, 2000) ใช้หลักการแบ่งรูปลักษณ
นอกที่แตกต่างกันของอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน แบ่งอักษรจีนที่มี
ลักษณะคล้ายกันออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) อักษรจีนที่มีจำนวนขีด
เท่ากัน รูปร่างคล้ายกัน ขีดต่าง ๆ เหมือนกันหรือต่างกันเพียง

เล็กน้อย ความแตกต่างกันเล็กน้อยมาก 2) อักษรจีนที่มีองค์ประกอบ
ภายนอกคล้ายกัน โครงสร้างคล้ายกัน ต่างกันที่มีและไม่มีขีดใดขีด
หนึ่งเท่านั้น 3) อักษรจีนที่มีองค์ประกอบภายนอกคล้ายกัน
โครงสร้างคล้ายกัน ต่างกันที่มีตำแหน่งของขีดบางขีด 4) อักษรจีนที่มี
องค์ประกอบภายนอกคล้ายกัน โครงสร้างคล้ายกัน ต่างกันที่มี
ตำแหน่งของตัวประกอบข้างในอักษรจีนที่อาจวางทางซ้ายหรือ
ทางขวา ด้านบนหรือด้านล่าง 5) อักษรจีนที่มีองค์ประกอบภายนอก
และโครงสร้างส่วนใหญ่คล้ายกัน แต่ต่างกันที่ส่วนประกอบส่วนใด
ส่วนหนึ่ง

หม่า จิ่ง (马静, 2007) ในการศึกษาวิจัยเรื่องอักษรจีนที่มี
ลักษณะคล้ายกันที่ใช้บ่อย หม่าจิ่งได้อาศัยโครงสร้างของอักษรจีน
แบ่งอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันออกเป็น 2 ประเภท คือ อักษร
เดี่ยวที่มีลักษณะคล้ายกัน และอักษรผสมที่มีลักษณะคล้ายกัน และ
ความแตกต่างในอักษรเดี่ยวที่มีลักษณะคล้ายกันอยู่ที่ลักษณะของขีด
ในอักษรจีน จำนวนขีดของอักษรจีน การประกอบกันของขีดในอักษร
จีน และตำแหน่งของขีด ส่วนความแตกต่างในอักษรผสมที่มีลักษณะ
คล้ายกันคือ ลักษณะของตัวประกอบข้าง จำนวนของตัวประกอบข้าง
ตำแหน่งของตัวประกอบข้าง และคุณสมบัติของตัวประกอบข้าง

สวี เชียงถาน (许香谭, 2013) ได้เสนอแนวทางในการจัดการ
เรียนรู้อักษรจีนไว้ดังนี้ 1) เน้นย้ำความสัมพันธ์ของรูปลักษณะ เสียง
ความหมายของอักษร 2) เน้นย้ำโครงสร้างของอักษร 3) เน้นย้ำการ
ฟังพูดอ่านเขียนตัวอักษร 4) ใช้วิธีการสอนที่แตกต่างในผู้เรียนที่มี
พื้นฐานต่างกัน 5) จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ
ของผู้เรียน

ชื่อ หวหาหยาง (施华阳, 2014) ในการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันนั้น ในอักษรเดี่ยวที่คล้ายควรเริ่มจากการขีดของอักษรจีน และโครงสร้างหรือการประกอบกันของขีดจนกลายเป็นอักษรจีน ส่วนอักษรประสมที่คล้ายกันต้องเริ่มจากส่วนที่คล้ายกันของอักษรและโครงสร้างองค์ประกอบของอักษร นอกจากการแยกแยะโดยโครงสร้างแล้ว เรายังสามารถใช้ความหมายหรือเสียงของอักษรจีนมาช่วยในการแยกแยะ

เซียง กุฉิน (向谷琴, 2014) ในการจัดการเรียนรู้อักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันมีวิธีการดังนี้ 1) สรุปลและนำเสนอเปรียบเทียบส่วนคล้ายส่วนต่าง 2) การเชื่อมโยงความคิดในอักษรที่คล้ายกัน 3) ประสมอักอักษรอื่นเป็นคำศัพท์ 4) แยกแยะตัวอักษรจากการวิเคราะห์ความหมายของตัวอักษร 5) นำอักษรที่คล้ายกันมาแต่งเป็นเรื่องราว/นิทาน 6) การศึกษาความหมายในหมวดนำตัวอักษร (部首) 7) นำอักษรที่คล้ายกันมาแต่งเป็นบทเพลง เป็นต้น

เวิน หลีน่า (温李娜, 2017) ได้เสนอว่าในการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันนั้น ในอักษรเดี่ยวสามารถยึดขีดในอักษรจีนเพื่อการสอนเป็นหลักได้ คือ เน้นแยะแยะลักษณะของขีด จำนวนขีด การประกอบกันของขีด และตำแหน่งของขีด ส่วนอักษรประสมสามารถแยกแยะจากองค์ประกอบของอักษร คือ ความเหมือนขององค์ประกอบ ตำแหน่งขององค์ประกอบแต่ละส่วน และจำนวนขององค์ประกอบ

จากผลการศึกษาอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าหลักการแบ่งประเภทของอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน มีอยู่ 2 วิธี คือ การแบ่งตามลักษณะภายนอก และการแบ่งตามโครงสร้างองค์ประกอบของอักษรจีน ด้านเทคนิควิธีการแยกแยะ

อักษรจีนที่มีลักษณะคล้าย คือ สังเกต จำนวน ตำแหน่ง ลักษณะ
ความสั้น/ยาวของขีดในตัวอักษร โครงสร้างของตัวอักษร ศึกษา
ความหมายในหมวดนำตัวอักษร (部首) ความหมายของตัวอักษร
การสร้างเรื่องราวในตัวอักษรเพื่อการจำที่ง่ายขึ้น เกมตัวอักษร

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง“การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง
การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชา
ภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม” วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่ง
ออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง “เรื่องการพัฒนา
ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะ
คล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครปฐม” มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. คัดเลือกอักษรที่มีลักษณะคล้ายกันจากคลังคำศัพท์
การสอบวัดระดับภาษาจีน ระดับ 5 (HSK) จำนวน 2,500 คำ ใน
การเลือกอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันยึดหลักการคัดแยกอักษรจีน
ของหม่า (Ma, 2007) คือ อักษรจีนที่คล้ายกันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท
คือ อักษรเดี่ยว เช่น 日 目, 己 巳, 贝 见, 厂 广 และอักษรประสม เช่น
郊 效 皎 较, 倍 赔 陪 部, 傅 博 溥 薄, 篇 骗 编 遍 เป็นต้นโดยชุดการเรียนรู้
ได้นำเสนออักษรจีนที่คล้ายกันจำนวน 30 กลุ่มย่อย

2. ศึกษาเทคนิควิธีการแยกแยะอักษรที่มีลักษณะคล้ายกัน
3. ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ และการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. สร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ
ประกอบด้วยคู่มือการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน วิดีทัศน์
เกม และแบบฝึกหัด เช่น

พระอาทิตย์ rì

mù ดวงตา

ขีดต่าง ๆ ในอักษร 日 กับ 目

日 มี 4 ขีด

shù 竖	shùzhé 竖折	héng 横	héng 横
日	↓	↓	>

目 มี 5 ขีด

shù 竖	shùzhé 竖折	héng 横	héng 横	héng 横
目	↓	↓	>	>

จํัดอักษรจีนต่อไปนี้

วิวัฒนาการของตัวอักษร 日 กับ 目

甲骨文	金文	篆文	隶书	楷书	行书	草书	标准宋体
日	日	日	日	日	日	日	日
目	目	目	目	目	目	目	目

จากการวิวัฒนาการของอักษรจีนจะเห็นว่าอักษร 日 目 เป็นอักษรเหมือนภาพจริง คือ วัตถุกลม ๆ บนฟ้าที่มีแสงสว่าง ภาพดวงตาที่มีการแบ่งส่วนตาขาวกับตาดำ ผ่านการวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบันกลายเป็น 日 目 ที่อักษร 日 พระอาทิตย์นั้นภายในมีเพียงขีดเดียว และดวงตา 目 ภายในมี 2 ขีด

อักษรจีนที่มีตัว 日 เป็นส่วนประกอบมักจะมีความหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับแสง ความสว่าง เช่น

旦 (dàn)

รุ่งอรุณ

早 (zǎo)

ตอนเช้า

春 (chūn) ฤดูใบไม้ผลิ 晒 (shài) ตากแดด แดดแรง
อักษรจีนที่มีตัว 目 เป็นส่วนประกอบมักจะมีความหมายที่มี
ความเกี่ยวข้องกับดวงตา เช่น
看 (kàn) ดู มอง 眉 (méi) คิ้ว
盯 (dīng) จ้องมอง 眼 (yǎn) ดวงตา

จดเติมอักษร 日 กับ 目 ลงในคำศัพท์ต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

shíhòu □ 时候	ช่วงเวลา	shuì jiào □ 睡觉	นอน
jiāndū 监 □	ควบคุมดูแล	huánghūn 黄 □	เวลาช่วงพลบค่ำ
pànwàng □ 盼望	เฝ้ารอคอย ปรารถนา	gānhàn 干 □	แห้งแล้ง
shǔjià □ 暑假	ปิดเทอมฤดูร้อน	jiémáo □ 睫毛	ขนตา

เกม 找双胞胎 หาคู่แฝด

- กติกา 1. ผู้เล่น 2 คน
2. แจกไพ่คนละ 3 ใบ
3. ผู้เล่นทุกคนจับไพ่ไว้ในมือและต้องแสดงไพ่ของตนเองให้ผู้
เล่นอีกเห็น
4. ผู้เล่นแต่ละคนหาว่าไพ่ของอีกคนมีอักษรตัวใดเหมือนกับ
ของตน เจอแล้วก็เอาไพ่ของตนวางใส่มืออีกฝ่ายพร้อมทั้งพูดว่าอักษร
ตัวใดเหมือนกัน (ห้ามเปลี่ยนไพ่ ต้องหาที่ละใบจนหมด)
5. ใครไพ่หมดก่อนเป็นผู้ชนะ

狠	春	恨	泰	很	查
很		秦		秦	
看	银	银	眼	着	根
艰	恨	眼	着	看	艰
狠		春		泰	
根	查	查	杲	查	杲

ตอนที่ 2 การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การแยกแยะอักษร
จีนที่มีลักษณะคล้ายกัน

1. สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การแยกแยะอักษรจีนที่มี
ลักษณะคล้ายกัน โดยแบบทดสอบแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จงเลือกคำที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง เช่น

我_____他去曼谷。 (倍、赔、陪、部)

没有人想做_____本生意。 (倍、赔、陪、部)

这_____话什么意思? (段、锻、段、假)

放_____了, 你有什么打算? (段、锻、段、假)

ตอนที่ 2 จงเขียนคำอ่านสัทอักษรภาษาจีนของคำศัพท์ต่อไปนี้

เช่น

于是、干活、汗水、千万、中午、许愿、文件

反正、往返、皮鞋、被动、友情、发烧

ตอนที่ 3 เขียนตามคำบอก เช่น

东西、酒店、提醒、洒

生日、目前、春天、省

2. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยแบบทดสอบที่ส่งเข้ารับการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีทั้งสิ้น 45 ข้อ แต่ใช้จริงคือ 30 ข้อ ทั้งนี้เพื่อป้องกันจำนวนข้อสอบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้จริง ดังนั้นแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ที่ใช้จริง จึงมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 ทุกข้อ เช่น

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	IOC $\frac{\Sigma R}{N}$	ผลการ วิเคราะห์
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
จงเลือกคำที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง						
他的_____绩很好。(成、城、诚、盛)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
这个孩子很_____实。(成、城、诚、盛)						
จงเขียนคำอ่านสัทอักษรภาษาจีนของคำศัพท์ต่อไปนี้						
北京、凉快、惊喜、电影、风景	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
เขียนตามคำบอก						
本、本 初中、幸福、礼物、裙子	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

3. นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันให้นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาภาษาจีน จำนวน 20 คน ทดสอบเพื่อหาค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) และค่าความเชื่อมั่น (α)

ตอนที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ทดลองประสิทธิภาพ และปรับปรุงชุดการเรียนรู้ฯ แบบรายบุคคล จำนวน 3 คน แบบกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน แบบกลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน แล้วจึงนำชุดการเรียนรู้ไปหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน โดยผู้วิจัยจะคอยสังเกตพฤติกรรม

ขณะทดลองใช้ และขอความคิดเห็นของอาสาสมัครวิจัยเกี่ยวกับความ น่าสนใจ และความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา ตลอดจนข้อเสนอแนะ อื่น ๆ ผ่านแบบสอบถามความคิดเห็น แล้วปรับปรุงชุดเรียนรู้ฯ ตาม ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้ชุด การเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลการวิจัย

ในการสร้าง และประเมินค่าประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผู้วิจัยได้ ดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ แบบรายบุคคล จำนวน 3 คน กลุ่มย่อย จำนวน 9 คน และ กลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน แล้วจึงนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปหา ประสิทธิภาพภาคสนามโดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน E_1/E_2 เท่ากับ 80/80 ผลการดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 การทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม แบบรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนคน	E_1	E_2	E_1/E_2	ผลการทดสอบ
รายบุคคล	3	83.08	81.67	83.08/81.67	สูงกว่าเกณฑ์
กลุ่มย่อย	9	84.87	82.04	84.87/82.04	สูงกว่าเกณฑ์
กลุ่มใหญ่	30	86.13	85.17	86.13/85.17	สูงกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผล
การทดสอบระหว่างที่ศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ (E_1) และ
คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผลการทดสอบหลังศึกษาจากชุด
การเรียนรู้ด้วยตนเองฯ (E_2) ทั้ง 3 ครั้งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุด
การเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนคน	การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	t	Sig
รายบุคคล	3	ก่อนเรียน	37.67	10.26	2.227	0.156
		หลังเรียน	46.67	3.51		
กลุ่มย่อย	9	ก่อนเรียน	32.22	6.67	8.617	0.001
		หลังเรียน	48.67	9.21		
กลุ่มใหญ่	30	ก่อนเรียน	35.40	7.92	18.077	0.001
		หลังเรียน	49.63	6.13		

จากตารางที่ 2 พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบรายบุคคลแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญ ส่วนการทดสอบแบบกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุด
การเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนคน	$\bar{x}$	SD	การแปรผล
รายบุคคล	3	4.23	0.91	มาก
กลุ่มย่อย	9	4.30	0.78	มาก
กลุ่มใหญ่	30	4.34	0.79	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมทั้ง 3 ครั้ง อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

ตอนที่ 2 การทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม แบบภาคสนาม

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

การทดสอบ	จำนวนคน	E_1	E_2	E_1/E_2	ผลการทดสอบ
ภาคสนาม	30	87.89	86.28	87.89/86.28	สูงกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 4 พบว่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผลการทดสอบระหว่างที่ศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ (E_1) และคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผลการทดสอบหลังศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ (E_2) สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม แบบภาคสนาม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนคน	การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	t	Sig
ภาคสนาม	3	ก่อนเรียน	36.60	7.89	18.67	0.001
		หลังเรียน	49.90	6.17		

จากตารางที่ 5 พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

รายการการประเมิน	$\bar{x}$	SD	แปลผล
การลำดับเนื้อหามีความต่อเนื่อง และเข้าใจง่าย	4.40	0.72	มาก
การนำเสนอเนื้อหาได้น่าสนใจ	4.43	0.73	มาก
คำและภาษาที่ใช้ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.30	0.75	มาก
กิจกรรมมีความหลากหลาย และน่าสนใจ	4.37	0.76	มาก
กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา	4.40	0.77	มาก
สื่อมัลติมีเดียมีภาพ และเสียงที่เหมาะสม ชัดเจน	4.23	0.82	มาก
สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน	4.47	0.63	มาก
สามารถช่วยให้ผู้เรียนลดเวลาในการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน	4.43	0.73	มาก
สามารถช่วยให้ผู้เรียนแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันได้ถูกต้องแม่นยำ	4.37	0.85	มาก
เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ควรนำไปเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจ	4.50	0.63	มาก
รวม	4.39	0.74	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน

สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผลการทดสอบระหว่างที่ศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง^a (E_1) และคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผลการทดสอบหลังศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง^a (E_2) เท่ากับ 87.89/86.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นได้ยึดตามหลักการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) คือ มีการทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้จนมีประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง คือ มีทดสอบแบบรายบุคคล แบบกลุ่มย่อย และแบบกลุ่มใหญ่ โดยผลการทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผลการทดสอบระหว่างที่ศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง^a (E_1) และคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผลการทดสอบหลังศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง^a (E_2) เท่ากับ 83.08/81.67 84.87/82.04 และ 86.13/85.17 ตามลำดับ แล้วจึงนำชุดการเรียนรู้ไปทดสอบแบบภาคสนาม โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผลการทดสอบระหว่างที่ศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง^a (E_1) และคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของผล

การทดสอบหลังศึกษาจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง^๒ (E₂) เท่ากับ 87.89/86.28 จึงทำให้ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ที่มีความน่าเชื่อถือ

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ชุดแบบทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ที่มีการค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีค่าดัชนี 0.67 ขึ้นไป แล้วนำชุดแบบทดสอบดังกล่าวให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนชั้นปีที่ 5 ทดสอบเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) โดยเลือกใช้ข้อสอบที่มีค่า P ระหว่าง 0.30 – 0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่น .90 จึงเชื่อมั่นว่าชุดแบบทดสอบประสิทธิภาพนั้นมีประสิทธิภาพ หลังจากการนำชุดแบบทดสอบประสิทธิภาพไปศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งในการออกแบบชุดการเรียนรู้ได้ดำเนินการตามทฤษฎีของสกินเนอร์ (Skinner) ธอร์นไดค์ (Thorndike) เกสตัลต์ (Gestalt) ในเรื่องการเสริมแรง สร้างแรงจูงใจ ความอิสระในการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำให้ชุดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดี

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการแยกแยะอักษรจีนที่มีลักษณะคล้ายกันสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่าในภาพรวมผู้ที่มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงชุดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้ใช้ทั้งแบบรายบุคคล

กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่จนชุดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ คือ เนื้อหาเข้าใจ
ง่าย น่าสนใจ กิจกรรมหลากหลาย และยังสามารถศึกษาได้อย่างอิสระ
ไม่จำกัดเวลา สถานที่

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้งาน ผู้สอนควรมี
การติดตาม และตรวจประเมินแบบฝึกหัดเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิด
ประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรมีการพัฒนาจัดทำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองในหัวข้อ
ต่าง ๆ ทางภาษาจีน เนื่องจากปัจจุบันสื่อการจัดการเรียนรู้ภาษาจีน
ยังไม่เพียงพอ

บรรณานุกรม

จันทร์จิรา จุมพลหล้า. (2560). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา
การออกแบบและจัดการเรียนรู้. อุดรธานี: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). “การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุด
การสอน.” *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5,1 (มกราคม -
มิถุนายน), 1 - 20.

ดำรงศักดิ์ ทรัพย์เชื่อนพันธ์. (2553). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วย
ตนเอง เรื่อง การนวดไทย*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.

บุญนุช สิทธาจารย์. (2560). *การพัฒนาชุดการสอนศิลปะแนวคิด
ติ่มศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคสำหรับนักเรียน*

ประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หลี่ หยาง. (2554). การพัฒนาแบบฝึกหัดทักษะการเขียนอักษรจีน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Chen, J. (2011). *Chuzhongji jieduan Taiguo liuxuesheng
Hanzi bujian xuexi celüe shiyan yanjiu* [An
Experimental Research on Thai Junior Middle
School Students' Learning Strategies of Chinese
Character Component] (master's thesis). Southwest
University, Chongqing.

Ma, J. (2007). *Xiandai Hanyu tongyongzi xingjinzi yanjiu*
[The Research of the Similar Chinses Characters in
the Contempory Chinese Characters] (master's
thesis). Beijing Language and Culture University,
Beijing.

Tang, H. (2008). *Hanzi mima* [Chinese Character Password].
Xi'an: Shanxi shifan daxue chubanshe.

Wen, L.N. (2017). *Xiaoxue yuwen xingjinzi zibiao
shengcheng jiqi jiaoxue yanjiu* [The Generation and
Teaching Research of Similar Chinese Characters
Table in Primary School] (master's thesis). Sichuan
Normal University, Sichuan.

- Xu, X.T. (2013). *Jiyu HSK dongtai zuowen yuliaoku de biezi fenxi——tan duiwai hanyu xingjinzi jiaoxue* [Analysis on Wrongly Writer Characters Based on HSK Dynamic Composition Corpus——On the Teaching of Similar-Shaped-Characters of Chinses as a Foreign Language] (master's thesis). Jilin University, Jilin.
- Zhou, J. (2007). *Hanzi jiaoxue lilun yu fangfa* [Chinese Character Teaching Theory and Method]. Beijing: Beijing daxue chubanshe.
- Zuo, M.A. (2006). *Xishuo Hanzi* [Elaborate Chinese Characters]. Beijing: Jiuzhou chubanshe.

The Development of Self Learning Package on Distinguish of Similar Characters in Chinese for Nakhon Pathom Rajabhat University Chinese Language Major Student

Natrudee Pankitwanitjalearn

Chinese Language Major Faculty of Humanities and Social Sciences

Nakhon Pathom Rajabhat University Nakhon Pathom

Tel. +669-0774-2730 Email: natrudee_lee@hotmail.com

(received 9 April, 2020) (revised 21 May, 2020)

(accepted 3 June, 2020)

Abstract

The purpose of this study is to develop and discover a self learning package on distinguish of similar characters in chinese for Nakhon Pathom Rajabhat University chinese language major student, and study students' satisfaction toward self learning package. The sample in this research was 30 students in third-year Chinese majors, and use purposive sampling to draw samples. The exercises used to test the efficiency of the self learning package pass Index of Item – Objective Congruence (IOC) of 3 experts and IOC value is above 0.67, Difficulty index or easiness (P) is between 0.30-0.70, Discinant indes (D) is above 0.20, and The Reliability (α) is .90. The efficiency E_1/E_2 of self learning package is 87.89 /

86.28, was higher than the required standard efficiency of 80/80. The students' learning achievement scores before and after being taught by using the Self Learning Package were statistically significant different at .01 level. Students were satisfied with self learning package at high level is $\bar{X} = 4.39$

Keywords: Self Learning Package, Distinguish, Similar Characters in Chinese

中国形象彰显新时代大国担当

Peng Lu¹, 姜绳², 陈剑³

中国上海市大连西路上海外国语大学
国际关系与公共事务学院 550 号 邮编 200083
电话: +86 18521775789 邮箱: winstonlulandto@sina.com

收稿日期 2020. 2. 29 修回日期 2020. 4. 16 接收日期 2020. 4. 24

摘要

“中国形象”与“大国担当”是中国共产党第十九届四中全会以来的两大热点，也是世界瞩目的焦点。大国担当是中国形象在国际关系中的真实写照。新时代的中国，通过构建人类命运共同体和推进“一带一路”建设，展示了在世界舞台上最大的发展中国国家形象。大国形象根植于大国发展。中华人民共和国建立以来从，中国从“一穷二白”到今天的世界第二大经济体，在从“站起来”到“富起来”再到“强起来”的过程中，中国经历了以滚石上山、爬坡过坎的勇气和智慧，坚持创新、协调发展、开创发展、共享发展，努力实现完成伟大复兴中国梦。2020年，是联合国成立75周年，在这个重要的历史时刻，探讨中国对世界做出的巨大贡献，谋求大国担当的光荣责任，具有一定的历史意义和现实意义。为此，本文认为，中国的“一带一路”倡议，是当今世

¹Peng Lu(1989 —), 男, 上海外国语大学博士研究生, 从事公共外交, 战略传播等研究。

²姜绳(1987 —), 男, 上海外国语大学博士研究生, 国际政治传播等研究。
邮箱: shengjiang@shisu.edu.cn 电话: 13260057961

³陈剑(1984 —), 男, 博士, 从事一带一路政策对中国民用航空产业链发展的带动。
邮箱: chenjian1@comac.cc 电话: 18019190776

界上最有吸引力的倡议之一，把亚欧非连成一体，共建和平发展、合作共赢、责任和命运共同体的理念，给国际政治文明提供了新思想、新经验和新贡献，助力新时代中国形象与大国担当责任对沿线国家城市的影响。在建设丝绸之路经济带和21世纪海上丝绸之路的今天，丝绸之路将承载合作共赢、包容开放、互学互助精神薪火相传。

关键词：中国形象、责任担当、人类命运共同体、“一带一路”倡议、大国外交

进入 21 世纪以来，新时代中国特色社会主义的国家形象，主要体现在：文明大国形象、东方大国形象、负责任大国形象和社会主义大国形象四个方面。从中国对世界的贡献来看，无论是新中国刚刚成立正处于一穷二白之时，还是在建国 70 周年已成为世界第二大经济体之后，中国始终是一个负责任的大国，在国际社会展现出大国担当的国家形象。

在国际关系中，一个国家的形象与其在国际上所承担的责任密切相关。无论是大国小国、富国穷国，也无论是发达国家还是发展中国家，尽管每个国家的政治制度、经济发展、综合国力有所不同，但对国际社会所赋予的责任是否勇于担当？对世界和平与发展所赋予的义务是否认真履行？这些将是国家形象最有力的说明，也是国际责任最准确的诠释。

一、构建人类命运共同体，彰显中国对人类优先的责任担当

在人类社会方面，中国高举构建人类命运共同体旗帜，秉持共商共建共享的全球治理观，倡导多边主义和国际关系民主化，推动全球经济治理机制变革。

（一）推进国家治理体系和治理能力现代化，体现社会主义大国形象

中国的国家治理与全球治理紧密相连。中国的长治久安可以给世界带来区域性的安宁，中国的国富民强可以给世界带来实质性的贡献，中国的成功治理可以与世界治理共享，为社会主义大国形象展示中国魅力。

新中国成立之前，东方巨龙曾被人称为“东亚病夫”，国家危难，人民贫穷。1949年之后，中国发生了翻天覆地的变化。从中国粮食产量看，2018年中国粮食总产量为13158亿斤，较1949年的2263.6亿斤增长4.8倍；中国粮食人均占有量已高于世界平均水平，由供给全面短缺转变为供求总量基本平衡（半月谈记者，2019）。从中国农村减贫成绩看，中国农村从普遍贫困走向整体消灭绝对贫困，成为首个实现联合国减贫目标的发展中国家。

新中国成立70年来，中国的影响力由弱变强，中国积极参与全球治理，推动国际体系机制变革，在联合国改革、世界银行和IMF改革、G20机制建设中，成为不容忽视的主要参与方。与此同时，中国特色社会主义制度不断发展和完善，已经成为一种科学的、稳定的现代制度体系。坚持和完善中国特色社会主义制度、

推进国家治理体系和治理能力现代化，已经成为开辟“中国之治”的奠基之石，成为社会主义大国形象的成功之举。

实践证明，中国特色社会主义制度和国家治理体系是以马克思主义为指导、植根中国大地、具有深厚中华文化根基、深得人民拥护的制度和治理体系，是具有强大生命力和巨大优越性的制度和治理体系，是能够持续推动拥有近 14 亿人口大国进步和发展、确保拥有 5000 多年文明史的中华民族实现“两个一百年”奋斗目标进而实现伟大复兴的制度和治理体系（人民日报，2019）。党的十九届四中全会，聚焦于国家治理体系和治理能力建设，系统地总结了“中国之治”的 13 项制度原则，为新时期中国全面深化改革指明了总方向，凝聚了党中央治国理政的政治智慧。

（二）构建人类命运共同体，充分展示新时代大国形象

构建人类命运共同体，发轫于周边，延展至区域，心系全世界。从中国共产党十八大报告首次提出“人类命运共同体”，到党的十九大将“构建人类命运共同体”、写入新党章；从 2017 年 1 月习近平主席在联合国发表《共同构建人类命运共同体》主旨演讲，到 2019 年 11 月习近平主席在金砖国家领导人巴西利亚 (Brasilia) 会晤上发表《携手努力共谱合作新篇章》的讲话；人类命运共同体的理念在理论与实践升华，人类优先的中国全球观在世界范围内扩展。

构建人类命运共同体是中国国家形象具体体现，明确阐述了中国在国际社会的责任担当。从全球范围看，构建人类命运共同体加快了中国走向世界的步伐。例如，自 2012 年起，由当代中

国与世界研究院等机构共同打造的平台，连续开展了对中国国家形象进行调查工作。2019年10月18日，《中国国家形象全球调查报告2018》发布，中国整体形象保持稳定，在科技、经济和文化领域的全球治理表现认可度高。其中，人类命运共同体理念对个人、国家、全球治理的积极意义获得关注，总体来看，六成左右的海外受访者认为人类命运共同体理念对个人、国家、全球治理具有积极意义。

二、共建“一带一路”，诠释中国对世界经济的责任担当

在世界经济发展方面，中国坚持互利共赢的开放战略，推动共建“一带一路”高质量发展，维护完善多边贸易体制，推动解决全球发展失衡、数字鸿沟等问题，推动建设开放型世界经济。

（一）提出“一带一路”倡议，体现东方大国形象

“一带一路”倡议是中国提出的规模最大、范围最广的合作规划。倡议在目标设定上涵盖了经济、外交以及地区安全等多个领域，得到了国际社会的广泛响应。中国以共建“一带一路”为平台，推动构建人类命运共同体，体现了中国与世界各国携手构建人类命运共同体的责任担当。建国70年来，中国充分展示了东方大国形象。1971年10月25日，中国恢复了联合国合法席位。2001年12月11日，经过15年的复关入世谈判，中国成为第143个世界贸易组织成员。2010年，中国成为世界第二大经济体，并一直保持到今天。截至2019年11月，中国已签署的自由贸易协定17个，涉及国家或地区25个（中华人民共和国商务部国际经贸关系司，2019）。中国已同137个国家和30个国际组织签署197

份共建“一带一路”合作文件(习近平, 2019)。从 2000 年到 2018 年, 中国支持了联合国安理会所通过的 190 项决议案中的 182 项。中国的合作范围还扩展到了经济领域。中国在人道援助、环境保护等问题上也加大了同国际社会的合作力度(欧盟委员会, 2019)。

“一带一路”倡议的提出, 提高了各国参与经济全球化的深度和广度。2008 年是中国走向世界的一个里程碑。其中, 有两个标志性的事件: 一个是北京奥运会, 再一个就是源于美国(United States of America)、波及全球的全球金融危机(杨洁勉, 2019)。2008 年的国际金融危机发生之后, 经济全球化陷入低迷。中国“一带一路”倡议的提出, 体现出中国在全球治理上承担了更多的责任, 促进了沿线国家和地区贸易投资自由化便利化, 使得共建世界经济朝着开放合作、开放创新、开放共享的方向发展。世界银行研究组的量化贸易模型结果显示, 共建“一带一路”将使“发展中的东亚及太平洋国家”的国内生产总值平均增加 2.6%至 3.9%。另据《中国国家形象全球调查报告 2018》调查显示, “一带一路”的海外认知度不断提升, 排名前五的国家分别为印度(India) (50%)、日本(Japan) (43%)、意大利(Italy) (40%)、俄罗斯(Russia) (30%) 和韩国(Republic of Korea) (30%), 海外发展中国家受访者对于“一带一路”倡议对个人、国家、地区和全球经济的积极意义更认可。

(二) 推进“一带一路”建设, 展现新时代大国担当

2019 年 10 月, 在中华人民共和国成立 70 周年的时刻, “一带一路”也走过了 6 年历程。中国在“一带一路”的国际合作中,

凝聚了各国共同维护世界和平与发展的信心，彰显了中国对国际社会的大国担当。

共建“一带一路”，体现出各方既是平等的参与者和建设者，也是责任与风险的担当者。为此，中国积极打造共建合作的融资平台，并开展第三方市场合作。如，2016 年由中国发起的亚洲基础设施投资银行开业，截至 2018 年底，已从最初 57 个创始成员，发展到遍布各大洲的 93 个成员；累计批准贷款 75 亿美元，撬动其他投资近 400 亿美元。2014 年中国政府宣布出资 400 亿美元成立丝路基金，2017 年中国政府宣布向丝路基金增资 1000 亿人民币。截至 2018 年底，丝路基金协议投资金额约 110 亿美元，实际出资金额约 77 亿美元（中国国家发展改革委，2019）。在“一带一路”框架下，一大批文化、教育、医疗、科技、考古、体育等国际合作项目稳步推进。如，在卫生健康合作方面，中国相继签署了 56 个推动卫生健康合作的协议，发布了“一带一路”《北京公报》。中国与澜沧江—湄公河国家开展艾滋病、疟疾、登革热、流感、结核病等防控合作，与中亚国家开展包虫病、鼠疫等人畜共患病防控合作，与西亚国家开展脊髓灰质炎等防控合作。中国先后派出多支眼科医疗队赴柬埔寨(Cambodia)、缅甸(Myanmar)、老挝(Laos)、斯里兰卡(Sri Lanka)等国开展“光明行”活动，派遣短期医疗队赴斐济(Fiji)、汤加(Tonga)、密克罗尼西亚(Micronesia)、瓦努阿图(Vanuatu)等太平洋岛国开展“送医上岛”活动。在 35 个沿线国家建立了中医药海外中心，建设了 43 个中医药国际合作基地（杨洁勉，2019）。

共建“一带一路”，为推动全球治理体系变革做出了中国贡献。如，在 2017 年 G20 汉堡(Hamburg)峰会上，中国国家主席习近平针对制约世界经济增长问题，提出推动世界经济发展的 4 点“中国主张”，呼吁各方在联动中完善全球经济治理。在 2019 年上海国际进口博览会上，习近平主席针对世界经济，提出共建“开放合作、开放创新、开放共享”的 3 点倡议，并郑重宣布中国推进更高水平对外开放 5 项重大措施。“中国主张”“中国倡议”是从改革开放伟大实践中，提取中国经验、共享中国智慧，诠释了中国特色的社会主义的大国担当。建国 70 年来，中国已经成为全球经济增长的主要动力之一，这是一个无法忽视的现实。世界体系必须给“站起来”“富起来”的中国重新定位。据 IMF 统计数据测算，2009 年至 2018 年，中国对全球 GDP 增量的贡献率高达 34%（按市场汇率核算）或 27.7%（按购买力平价核算），稳居世界第一位（人民日报，2019）。中国是世界第一人口大国，拥有 14 亿人口，中国在不到世界 9% 的耕地上，养活了世界近 20% 的人口。中国自力更生、自强自立、自身发展的好，就是对世界的巨大贡献。

三、践行“大国外交”，展示中国对国际社会的责任担当

2012 年，党的十八大将中国特色大国外交推上了一个新台阶，通过大国外交与世界各国共同努力，争取人类社会的光明未来。2017 年，党的十九大做出了“中国特色社会主义进入新时代”的重大判断，中国特色大国外交开启了新征程。2019 年，党的十九届四中全会提出：“坚持外交大权在党中央，加强中国特

色大国外交理论建设，全面贯彻党中央外交大政方针和战略部署。”新时代的中国日益接近世界舞台的中心，大国外交要为人類做出更大的贡献。

（一）开展“大国外交”活动，体现负责任大国形象

新的历史使命决定了新的历史责任。中国综合国力的发展与崛起，在积极构建新型大国关系的基础上，国际影响力不断提高，在解决各种冲突和争端方面，中国总是尽可能地采用和平的方法和手段。如，巴基斯坦(Pakistan)和阿富汗(Afghanistan)是拥有密切的地缘政治、经济、宗教文化等联系的邻国，两国以杜兰德线(Durand Line)为国际边界。由于历史的原因，这一地区的边境环境错综复杂。作为巴基斯坦，多年来不仅受到阿富汗战争的牵连，还面临着阿富汗的难民、毒品、恐怖分子和水资源等问题的威胁。多年来，中国力促巴基斯坦与阿富汗和解。2018年6月，中国外长王毅在同阿富汗外长拉巴尼(Rabbani)、巴基斯坦外长阿西夫(Asif)共见记者时表示，中国同阿、巴都是好朋友，愿意通过中阿巴三方外长对话机制，在力所能及范围内为阿巴关系改善发挥建设性作用。这充分体现了大国斡旋的尽责能力和外交魅力。

构建全球伙伴关系网，是中国特色大国外交的重要内容之一。从中国特色大国外交的视角，探讨全球伙伴关系。截至2019年3月，中国同世界上很多地区组织（包括欧盟、非盟、阿盟、东盟、太平洋岛国论坛、拉美和加勒比国家共同体等）和国家建立了不同形式的伙伴关系（孙德刚，2019）。中国的全球伙伴关系具有

动态性和层次性的特点，既有新时代全面战略协作伙伴关系，又有全天候战略合作伙伴关系等。作为社会主义的大国，中国超越了政治制度和意识形态分歧，在求同存异、“结伴不结盟”的基础上，构建全球伙伴关系网。

构建全球发展伙伴关系，是联合国 2030 年可持续发展议程的核心精神和重要组成部分。面对全球伙伴关系，中国的大国外交发挥了积极的作用。如，2019 年（截至 11 月），中国国家主席习近平先后 7 次出访。上半年 5 次出访，习近平主席的足迹跨越欧亚 8 个国家，深化伙伴合作，完善全球治理，统筹多边和双边、兼顾大国和周边，实现了中国国际影响的再提升、外交总体布局的再完善，引领中国特色大国外交不断开拓新局面，也让世界看到了中国作为负责任大国的境界和担当。2019 年 11 月上旬，习近平主席出访希腊（Greece）、巴西（Brazil），并出席金砖国家领导人第十一次会晤。全面展示了中国特色大国外交风范，其中一脉相承的一个理念就是以人类命运共同体的视角，来推动国与国之间的合作共赢、共同发展。中国要弘扬多边主义，其核心要义是，国际上的事应该由大家商量着办，不能由一国或少数几个国家说了算。正是这样的大国担当、大国气度，获得了广泛的认同，有力地提升了中国的感召力和影响力。

（二）谋求“和平共处”，展现新时代大国担当

从 20 世纪和平共处五项原则到 21 世纪构建人类命运共同体，中国一直是促进世界和平发展的积极倡导者和坚定践行者。建国 70 年来，中国坚持在和平共处五项原则基础上全面发展同

各国的友好合作，推动建设新型国际关系，积极发展全球伙伴关系，维护全球战略稳定。

中国的国家形象，体现在以积极的姿态参与国际合作。国际形象的塑造有赖于国家的综合实力、外交关系、国际传播等各方面综合协调。在国际交往中，中国始终敞开心胸，以开放的心态迎接世界，全方位融入国际和平与发展之中。如，中国在提供对外援助方面，坚持不附带任何政治条件，不干涉受援国内政，尊重受援国自主选择发展道路。中国在致力于自身发展的同时，始终坚持向经济困难的其他发展中国家提供力所能及的援助，帮助受援国增强自主发展能力，丰富和改善人民生活，促进经济发展和社会进步。中国的对外援助，推动了南南合作，发展巩固了中国与广大发展中国家的友好关系，实现了互利共赢。

中国的国家形象，体现在对中国人民的热爱和对各国人民的关怀。如，2011年2月，利比亚（Libya）局势动荡，中国政府历时12天，成功撤离中国驻利比亚人员35860人，还帮助12个国家撤出了2100名外籍公民。中国速度和中国形象震惊了世界。关键时刻，国际社会看到了中华民族精神，也看到了负责任大国的博大胸怀。又如，在2011年叙利亚（Syria）危机爆发之后，中国政府一直通过多种方式和渠道向叙利亚提供人道主义援助。多年来，中国商务部分别与世界卫生组织、红十字国际委员会等国际机构签署多项合作协议，用于在叙利亚及其周边国家实施人道主义项目，为难民及流离失所者提供卫生、粮食等人道主义援助。

四、共谋“和平与发展”，参与中国对国际安全的责任担当

在世界和平与发展方面，中国坚持和完善独立自主的和平外交政策，推动构建人类命运共同体。统筹国内国际两个大局，高举和平、发展、合作、共赢旗帜，坚定不移维护国家主权、安全、发展利益，坚定不移维护世界和平、促进共同发展。

（一）永远不称霸不扩张，体现文明大国形象

“中华文明历来主张天下大同，协和万邦”。作为有着 5000 多年悠久历史的文明大国，中国的崛起是和平的崛起，而不是侵略扩张的崛起。中国用 70 年艰辛的努力和无私的付出，有力的驳斥了“中国威胁论”，充分体现了文明大国形象。

中国坚持走和平崛起的道路。作为世界上最大的发展中大国，中国的发展不会给国际社会带来威胁，而是积极发挥中国力量，更多的承担国际责任。中国秉承这一理念：“坚持通过对话协商、以和平手段解决国际争端和热点难点问题，反对动辄使用武力或以武力相威胁。坚持奉行防御性的国防政策，永远不称霸，永远不搞扩张，永远做维护世界和平的坚定力量。”（人民日报，2019）中国坚持人类优先的理念，不是把一己之利凌驾于人类利益之上，而是以更加开放的心态和举措，开展平等合作。中国始终是国际合作的倡导者和多边主义的支持者。中国积极参与联合国、世贸组织、二十国集团、亚太经合组织等机制的合作，为维护世界和平、推动经济增长做出自己的贡献。

中国和平崛起的道路得到各国重视。在国内，中国坚持完善国家安全体系。提高防范抵御国家安全风险能力，高度警惕、坚

决防范和严厉打击敌对势力渗透、破坏、颠覆、分裂活动。在国际，中国主动加入国际性组织，遵守国际公约，同世界各国在全方位、多领域展开交流与合作，在经济、军事、外交等多个领域开展双边或多边合作，共同促进世界持续稳定发展。

中国形象体现了国际竞争力和文化软实力。中国的文明带动了世界的文明，中国的贡献得到了国际社会认可。中国正处在中华民族伟大复兴的关键时期，正在坚定文化自信，激发全民族文化创造活力，更好构筑中国精神、中国价值、中国力量。如，从2008年北京奥运会，到2016年G20杭州峰会；从2018年上合组织青岛峰会，到2018、2019两届上海国际进口博览会，中国在努力创办国际盛会的同时，将传统文化与现代文化相结合，展现了具有悠久历史和现代文明的大国形象，见证了中国兼济天下的担当与气魄。

（二）谋求世界和平与发展，展现新时代大国担当

中国政府把维护和平作为对外政策的首要任务。和平与发展是当今世界的主题。实现发展离不开和平安全环境，只有和平安宁才能繁荣发展。中国是国际社会的重要一员，坚持以和平共处五项原则处理国际关系，积极参与和解决反对恐怖主义等一系列重大问题，为维护世界和平发挥了重要作用。

中国政府勇于承担国际社会赋予的义务。以维和为例，从1945年到2020年，联合国将走过75年的历史岁月。在联合国成立初期，就把维护世界和平与安全确立为主要任务之一。1971年中国恢复联合国合法席位之后，在解决地区冲突和派遣维和部队问题

上，始终坚持以《联合国宪章》为依据，反对外国势力干涉别国内政。1990年4月，中国首次向联合国派出5名军事观察员，从此拉开了中国军队参加维和行动的序幕。中国成为联合国常任理事国中派出维和军事人员最多的国家，29年来派出官兵4万余人次（中国日报驻外记者. 2019），维和是中国承担维护世界和平与安全责任的重要体现，也是中国军队在新时代军事外交战略的重要拓展。维和进一步提升了中国“爱和平、负责任”的大国形象，维和部队的“中国速度”“中国质量”“中国标准”，已经成为联合国维和任务区的样板。为此，2018年，联合国专门制作了专题视频，介绍了中国维和官兵不畏艰险，履行维和使命的出色表现，彰显了中国作为负责任大国的国际担当。可以说，大国外交充分展示了“世界和平建设者、全球发展贡献者、国际秩序维护者”的中国形象；维和行动深刻呈现了维和官兵在强军目标引领下，积极投身维护世界和平的中国军人形象。

综上所述，国家形象是国际舆论和国内民众对特定国家的物质基础、国家政策、民族精神、国家行为、国务活动及其成果的总体评价和认定（张昆、徐琼，2007）。当中国作为一个大国得到普遍认可时，中国的国家形象已经不仅是民族的心理需要，而是国家利益和国际战略的重要选择。我们深信：新时代的中国已经在国际社会占有重要地位，并对整个世界产生深刻影响。未来数年，中国国家形象的整体研究、中国大国担当的整体展示，将成为毋庸置疑的重要议题，也将成为世界合作共赢的榜样。

附：中国新时代的大国时代责任担当四个方面主要内容

大国担当特点	具体行动与措施	对国际社会的贡献
1、构建人类命运共同体，彰显中国对人类优先的责任担当	推进国家治理体系和治理能力现代化	首先，中国的国家治理与全球治理紧密相连。中国的长治久安可以给世界带来区域性的安宁，中国的国富民强可以给世界带来实质性的贡献。其次，中国积极参与全球治理，推动国际体系机制变革，在联合国改革、世界银行和 IMF 改革、G20 机制建设中，成为不容忽视的主要参与方。最后实践证明，中国特色社会主义制度和国家治理体系具有深厚中华根基、深得人民拥护的制度和治理体系，是推动近 14 亿人口大国进步和发展、确保拥有 5000 多年文明史的奋斗目标，进而实现伟大复兴的制度和治理体系。
	构建人类命运共同体	从全球范围来看，构建人类命运共同体加快了中国走向世界的步伐。在 2019 年 10 月 18 日《中国国家形象全球调查报告 2018》，中国整体形象保持稳定，尤其在科技、经济和文化领域的全球治理表现认可度高。

2、共建“一带一路”，诠释中国对世界经济的责任担当	提出“一带一路”倡议，体现东方大国形象	首先，中国以共建“一带一路”为平台，推动构建人类命运共同体，体现了中国与世界各国携手构建人类命运共同体的责任担当。其次，中国的合作范围还扩展到了经济领域。尤其中国在人道救援、保护环境等问题上也加大了同国际社会的合作力度。最后，中国“一带一路”倡议的提出，体现出中国在全球治理上承担了更多的责任，促进了沿线国家和地区贸易投资自由化便利化，使得共建世界经济朝着开放合作、开放创新、开放共享的方向发展。
	推进“一带一路”建设，展现新时代大国担当	中国积极打造共建合作的融资平台，并开展第三方市场合作。2016年由中国发起的亚洲基础设施投资银行开业，截至2018年底，已从最初57个创始成员，发展到遍布各大洲的93个成员；累计批准贷款75亿美元，撬动其他投资近400亿美元。尤其在“一带一路”框架下，一大批文化、教育、医疗、科技、

		考古、体育等国际合作项目移步推进。另外，中国建国 70 年来，已经成为全球经济增长的主要动力之一，世界体系必须给“站起来”“扶起来”的中国重新定位。中国自力更生、自强自立、自身发展的好就是对世界的巨大贡献。
3、践行“大国外交”，展示中国对国际社会 的责任担当	开展“大国外交” 活动，体现负责 任大国形象	首先，中国综合国力的发展与崛起，在积极构建新型大国关系的基础上，国际影响力不断提高，在解决各种冲突和争端方面，中国总是尽可能的采取和平方法和手段。其次，中国在构建全球伙伴关系网方面，作为社会主义的大国，中国超越了政治制度和意识形态分歧，在求同存异、“结伴不结盟”的基础上，构建全球伙伴关系网。最后，中国在面对全球伙伴关系方面也发挥了积极的作用。中国在弘扬多边主义，并主张一个理念就是以人类共同体的视角，来推动国与国之间的合作共赢、共同发展。
	谋求“和平共	中国在国际形象的塑造有赖于国家

	处”，展现新时代大国担当	的综合实力、外交关系、国际传播等各方面综合协调。在国际交往中，中国始终敞开心胸，以开放的心态迎接世界，全方位融入国际和平与发展之中。另外，中国的国家形象体现在对中国人民的热爱和各国人民的关怀，例如在 2011 年 2 月，利比亚局势动荡，中国政府历时 12 天，成功撤离中国驻利比亚人员 35860 人，还帮助 12 个国家撤出了 2100 名外籍公民。
4、共谋“和平与发展”，参与中国对国际安全责任担当	永不称霸不扩张，体现文明大国形象	中国坚持走和平崛起的道路，中国的发展不会给国际社会带来威胁，而是积极发挥中国力量，并始终是国际合作的倡导者和多边主义的支持者。为维护世界和平、推动经济增长作出贡献。
	谋求世界和平与发展，展现新时代大国担当	中国政府把维护和平作为对外政策的首要任务，坚持以和平共处五项原则处理国际关系，积极参与和解决反对恐怖主义等一系列重大问题，为维护世界和平发挥了重要作用。

参考文献:

Department of international economic and trade relations, Ministry of Commerce 中华人民共和国商务部国际经贸关系司. (2019, November 30). 《Zhongguo ziyou maoyiqu fuwuwang shouxian jieshao》 [China free trade zone service network homepage]. Retrieved from <http://fta.mofcom.gov.cn>.

Economic and social development of the People's Republic of China 中国国家发展改革委. (2019, April 22). 《Tuijin “yidai yilu” jianshe gongzuo lingdao xiaozu bangongshi, gongjian “yidai yilu” changyi: jinzhan, gongxian yu zhanwang》 [Promote the "One Belt And One Road" construction work leading group office, co-build the "One Belt And One Road" initiative]. Retrieved from <https://www.yidaiyilu.gov.cn/zchj/qwfb/86697.htm>.

EU scholars 欧盟委员会. (2019, September 2). 《Duiyu “yidai yilu” changyi de zhenshi taidu jiu jing shi shenme ?》 [What is the commission's real attitude towards the "One Belt And One Road" initiative?]. Retrieved from <https://zhuanlan.zhihu.com/p/80780142>.

Foreign correspondent of China Daily 中国日报驻外记者. (2019, October 7). 《Wo he wode zhuguo, yike ye buneng fenge》 [My country and I cannot be

- separated for a moment]. Retrieved from <http://china.chinadaily.com.cn/a/201910/07/WS5d9a8845a31099ab995e3c4d.html>.
- Sun, D.G. (2019). 《Lun 21 shiji Zhongguo dui Zhongdong guojia de huoban waijiao》 [On China's Partnership Diplomacy Towards the Middle East Countries in the 21st Century]. *World Economics and Politics*, 7, 106-159.
- Xi, J.P. 习近平. (2019, November 5). 《Zai Zhongguo guoji jinkou bolanhui kaimushi jianghua》 [Speech at the opening ceremony of China international import expo]. Retrieved from <http://www.chinanews.com/gn/2019/11-05/8998449.html>.
- Yang, J.M. (2019). 《Zhongguo shili yue shi tisheng, yue xuyao qingting he xuexi》 [The more China grows, the more it needs to listen and learn]. (Reporter Xu Fangqing interviewed Yang Jiemian, director of the academic committee of Shanghai institute of international studies) [J]. *News China*, Vol. 923.
- Yang,K. & Xu,Q. (2007). 《Guojia xingxiang chuyi》 [On the Inscape of the Nation Image]. *Chinese Journal of Journalism & Communication*. 3, 11-16.
- Zhonggong Zhongyang. (2019, November 6). 《Guanyu jianchi he wanshan zhongguo tese shehui zhuyi

zhidu tuijin guojia zhili tixi he zhili nengli
xiandaihua ruogan zhongda wenti de jue ding》
[Decision on major issues concerning upholding
and improving the socialist system with Chinese
characteristics and advancing the modernization of
the country's governance system and capacity].
People's Daily. Vol. 1.

China's Image Shows the Role of a Major Country in the New Era

Peng Lu, Sheng Jiang, Jian Chen

School of International Relations and Public Affairs,
Shanghai International Studies University,
Shanghai, People's Republic of China Postal code: 200083
Tel.: +86 18521775789 Email: winstonlulandto@sina.com

(received 29 February,2020) (revised 16 April,2020)

(accepted 24 April,2020)

Abstract

“Image of China” and “Great Power Responsibility” are two hot spots since the Fourth Plenary Session of the 19th CPC Central Committee and had focused of world attention. The responsibility of great powers is a true portrayal of China's image in international relations. China in the new era, by constructing the community of human destiny and promoting the construction of “Belt and Road”, shows the image of the largest developing country on the world stage. The image of a great country was rooted in the development of a great country. Since the founding of the People's Republic of China, China has gone through from absolute “poor” to the world's second largest economy today, from “getting up” to “getting rich” to “getting strong” The courage and wisdom of overcoming

any difficulties, adhere to innovation, coordinated development, pioneering development, shared development, and strive to achieve the great rejuvenation of Chinese Dream. The year 2020 marks the 75th anniversary of the founding of the United Nations. At this important historical moment, it is of historical and realistic significance to explore China's great contribution to the world and to seek the glorious responsibility of great powers. To this end, this paper holds that China's "Belt and Road" initiative as one of the most attractive initiatives in the world today, getting Asia, Europe and Africa reconnected, building the concept of peaceful development, win-win cooperation, responsibility and destiny community, and providing new ideas and new ideas for international political civilization experience and new contributions to help the new era of China's image and the great powers to bear the responsibility of the cities along the country. In the construction of the Silk Road Economic Belt and the 21st Century Maritime Silk Road today, the Silk Road will carry the spirit of win-win cooperation, tolerance and openness, mutual learning and mutual assistance.

Keywords: China's Image, Responsibility, the Community of a Shared Future for Mankind, Belt and Road Initiative, Major Country Diplomacy

新时代“一带一路”推进沿线城市发展

于朝晖¹, Peng Lu²

中国上海市大连西路上海外国语大学
国际关系与公共事务学院 550 号邮编 200083
邮箱: yuzhaohui@shisu.edu.cn

收稿日期 2020. 2. 29 修回日期 2020. 4. 16 接收日期 2020. 4. 24

摘要

2017 年 10 月,在中国共产党第十九次全国代表大会上“一带一路”被写入新修订的党章,这对于新时代中国特色社会主义的发展具有重要意义。2019 年 10 月,在中华人民共和国成立 70 周年之际,“一带一路”成为中国新时代的“金色名片”。而不同国家的参与,让“一带一路”从理念转为行动,从合作走向共赢。对于沿线城市而言,融入新时代丝绸之路,跨入新世纪城市建设,正是“一带一路”向高质量发展的一个亮点。习近平主席分别在不同会议提出“一带一路”倡议,充分体现了中国对“一带一路”建设的信心,互信和互利的精神。对于中国而言,“一带一路”倡议承载着多层次的区域合作愿景,对于丝绸之路中国国内段和中国以外国际段都有着重要的发展意义。为此,本文力求通过“一带一路”六大方面对“一带一路”沿线辐射区域分析区域性城市发展的机遇,探索改革开放的创新之路,助力新时代“一

¹于朝晖(1968—),女,上海外国语大学教授,外交学博士研究生导师,从事公共外交,战略传播等研究。邮箱: yuzhaohui@shisu.edu.cn

²Peng Lu(1989—),男,上海外国语大学博士研究生,从事公共外交,战略传播等研究。邮箱: winstonlulandto@sina.com 电话: 18521775789

带一路”对沿线国家城市的影响，在建设丝绸之路经济带和 21 世纪海上丝绸之路的今天，将丝绸之路承载合作共赢、包容开放、互学互助精神薪火相传。

关键词：新时代、“一带一路”、沿线城市、城市发展

城市是社会的重要载体。“一带一路”倡议的路线图，是沿线城市发展的规划图，也是不同国家城市参与“一带一路”建设的宏伟蓝图。城市发展是指城市在一定地域的地位、作用及其吸引力、辐射力的增长变化过程。“一带一路”城市发展有利于中国，也有益于世界。中国如何走出一条“一带一路”城市发展道路？怎样确定沿线城市发展方式、完善城市治理体系？这些都是需要我们认真思考和新命题。

从 2013 年秋天习近平主席提出共建丝绸之路经济带和 21 世纪海上丝绸之路的倡议，到 2019 年 10 月中华人民共和国成立 70 周年，“一带一路”走过了整整 6 年的历程。经过 6 年的努力，“一带一路”建设已经进入了全新阶段，在推动中国城市和沿线国家城市发展方面，产生了一定的影响。2019 年 11 月，习近平主席在中国国际进口博览会开幕式上指出：中国已同 137 个国家和 30 个国际组织签署 197 份共建“一带一路”合作文件。中国将秉持共商共建共享原则，坚持开放、绿色、廉洁理念，努力实现高标准、惠民生、可持续目标，推动共建“一带一路”高质量发展。

6 年的政策沟通证明，从“一带一路”倡议的发起，到“一带一路”倡议及其核心理念被写入联合国、二十国集团、亚太经合组织以及其他区域组织等有关文件；从 2017 年、2019 年两届“一带一路”国际合作高峰论坛，到博鳌亚洲论坛年会、上海合作组

织青岛峰会、中非合作论坛北京峰会、中国国际进口博览会；从十九大将“一带一路”载入新党章，到中国共产党与世界政党高层对话会……中国与有关国家和国际组织的充分沟通协调，已经形成了共建“一带一路”的广泛国际合作共识。6年的设施联通证明，由各国共同努力，以铁路、公路、航运、航空、管道、空间综合信息网络等为核心的全方位、多层次、复合型基础设施网络正在加快形成。这些基础设施建设，对“一带一路”沿线城市发展起到了积极的作用，也为构建新时代城市发展格局奠定了基础。

一、路上丝绸之路，新时代城市格局广阔延伸

2013年9月，习近平主席在哈萨克斯坦纳扎尔巴耶夫大学(Nazarbayev University, Kazakhstan)发表题为《弘扬人民友谊 共创美好未来》的重要演讲，倡议共同建设“丝绸之路经济带”，从此拉开了路上丝绸之路的帷幕，奏响了城市发展的新乐章。加快基础设施联通建设，是共建“一带一路”的关键领域和核心内容。6年来，以新亚欧大陆桥、中蒙俄(China-Mongolia-Russia)、中国—中亚—西亚、中国—中南半岛、中巴(China-Pakistan)和孟中印缅(Bangladesh-China-India-Myanmar)等六大国际经济合作走廊为引领，一个跨国、跨界、跨区域的国际复合型基础设施网络正在形成。

(一) “一带一路”公路建设促进城市发展

公路建设是城市发展的重要标志，也是城市文明建设的核心内容之一。公路体系与城市其它交通体系紧密相连，从而在满足人民群众美好生活需求的同时，保障城市发展的安全。仅以中蒙俄经济走廊的公路为例，中蒙俄三国积极推动形成以铁路、公路

和边境口岸为主体的跨境基础设施联通网络。2018 年，三国签署《关于建立中蒙俄经济走廊联合推进机制的谅解备忘录》。三国签署并核准的《关于沿亚洲公路网国际道路运输政府间协定》正式生效，黑河—布拉戈维申斯克 (Blagoveshchensk) 界河公路桥建设进展顺利。

6 年来，“一带一路”的中蒙俄、中吉乌 (China-Kyrgyzstan-Uzbekistan)、中俄 (大连—新西伯利亚 (Novosibirsk))、中越 (China-Vietnam) 国际道路直达运输试运行活动，先后成功举办。中国正式加入了《国际公路运输公约》。中国已经与 15 个沿线国家签署了 18 个双边或多边国际运输便利化协定。2018 年 2 月，中吉乌国际道路运输实现了常态化运行。中国—越南北仑河公路二桥建成通车。《大湄公河次区域便利货物及人员跨境运输协定》实施也取得了积极的进展。上述相关公路公约、协定的签署和实施，为城市发展提供了有利的条件，也为“一带一路”建设增加了新的内涵。

例如，敦煌文博会以“推动文化交流、共谋合作发展”为宗旨，以丝绸之路精神为纽带，成为中国与丝绸之路沿线国家开展文化交流合作的重要平台。从 2016 年起，敦煌文博会每年在甘肃省举办一次，截至 2019 年，连续 4 年的文博会，使敦煌市这座丝绸之路上的文化古城焕发出新时代的光芒。甘肃抓住“一带一路”建设的契机，打造以敦煌文化为“根”和“魂”的大敦煌文化旅游经济圈，串连莫高窟、雅丹、阳关、玉门关、麦积山、炳灵寺等景点，涵盖兰州、敦煌、嘉峪关、天水、武威等旅游城市。2013-2018 年，甘肃省接待旅游人数 11.14 亿人次，实现旅游综合收

入 7235.75 亿元, 年均增速均超过 25%, 位居全国前列。(兰州晨报, 2019)

(二) “一带一路”铁路建设助推沿线城市发展

铁路是国家的动脉, 铁路建设是城市与外界联系的基础。新中国成立之初, 全国铁路总里程仅 2.18 万公里; 2018 年末, 中国铁路里程达到 13.1 万公里, 增长 5 倍。其中, 高速铁路达到 2.9 万公里, 占世界高铁总量 60%以上(半月谈记者, 2019)。建国 70 年来, 中国铁路建设取得了历史性成就, 整体技术水平步入世界先进行列。“一带一路”6 年来, 以中老(China-Laos)铁路、中泰(China-Thailand)铁路、匈塞(Hungary-Serbia)铁路、雅万(Jakarta - Bandung)高铁等合作项目为重点的区际、洲际铁路网络已经形成, 泛亚铁路东线、巴基斯坦 1 号铁路干线升级改造、中吉乌铁路等项目正积极推进前期研究, 中国-尼泊尔(Nepal)跨境铁路已完成预可行性研究, 中国与沿线国家“一带一路”铁路网络建设取得了重大的进展。

例如, 中欧班列经过初步探索, 形成了多国协作的国际班列运行机制。2016 年 6 月, 中国铁路正式启用中欧班列统一品牌。2017 年 4 月, 中国、白俄罗斯(Belarus)、德国(Germany)、哈萨克斯坦(Kazakhstan)、蒙古、波兰(Poland)、俄罗斯等 7 国铁路部门, 正式签署了《关于深化中欧班列合作协议》。截至 2018 年底, 中欧班列联通了亚欧大陆 16 个国家的 108 个城市, 累计开行 1.3 万列, 运送货物超过 110 万标箱(中国国家发展改革委, 2019)。中欧班列成为“一带一路”建设的标志性成果, 被喻为“一带一路”上的“钢铁驼队”。试想, 中欧班列联通的 108 个城市, 将会怎样打破以往相对封闭的格局? 将会给 108 个城市增加多少内

在、外在和潜在的发展因素？将会对 108 个城市未来的发展产生何等的影响？毫无疑问，这 108 个城市将会做出最好的答卷。

又如，蒙巴萨(Mombasa)是肯尼亚(Kenya)第二大城市，蒙巴萨港是东非最大的港口，也是东非内陆国家货物进出口的主要中转港。蒙内(Mombasa-Nairobi)铁路是中肯建立全面合作伙伴关系的首个标志性项目，是非洲“三网一化”（高速铁路网、高速公路网、区域航空网、工业化）的开局之作，也是肯尼亚港、铁、运、贸一体化和产能合作的龙头项目。2017 年 5 月，蒙内铁路正式通车，连接蒙巴萨和首都内罗毕(Nairobi)。这是肯尼亚独立后首条新建铁路，由中国公司承建，是海外首条采用“中国标准”全方位运营维护的国际干线铁路。“中国帮助非洲实现了用铁路连通东西海岸的梦想。英国和法国都曾设想连通非洲海岸，但无论是通过公路还是铁路，都失败了。如今这个梦想在 21 世纪被中国人实现了（参考消息网, 2019）。”

蒙内铁路只是中非合作的成果之一。2018 年 9 月，在中非合作论坛北京峰会上，中非双方一致决定，携手构建责任共担、合作共赢、幸福共享、文化共兴、安全共筑、和谐共生的中非命运共同体，推进中非共建“一带一路”合作，将“一带一路”建设，同非盟《2063 年议程》、联合国 2030 年可持续发展议程、非洲各国发展战略紧密对接，重点实施“八大行动”，全面加强中非各领域务实合作。

二、海上丝绸之路，新时代城市发展扬帆起航

2013 年 10 月，习近平主席在印度尼西亚(Indonesia)国会发表题为《携手建设中国—东盟命运共同体》的重要演讲，倡议筹建亚洲基础设施投资银行，与东盟国家共同建设“21 世纪海上丝

绸之路”。2017 年 6 月，国家发展改革委和国家海洋局联合发布《“一带一路”建设海上合作设想》，提出共同建设中国—印度洋 (Indian Ocean)—非洲—地中海 (Mediterranean Sea)、中国—大洋洲 (Oceania)—南太平洋 (South Pacific)，以及中国—北冰洋 (Arctic Ocean)—欧洲等三大蓝色经济通道。这是中国政府首次就推进“一带一路”建设海上合作提出中国方案。

港口是城市发展的窗口，也是 21 世纪海上丝绸之路建设的关键节点和先行领域，地处“一带一路”沿线国家的沿海、沿江城市，需要依托港口的发展，增强服务“一带一路”建设的新动力，形成完善的港口、园区、物流、金融网络，让港口不仅是物流和贸易的枢纽，还是信息流、资金流、物流、商流“四位一体”的服务体系，让港口城市的未来，形成信息高度共享、物资高度流动、产业高度融入的新格局。

在“一带一路”的港口合作方面，巴基斯坦瓜达尔港 (Gwadar Port) 开通集装箱定期班轮航线，起步区配套设施已完工，吸引 30 多家企业入园。斯里兰卡汉班托塔港 (Hambantota port, Sri Lanka) 经济特区已完成园区产业定位、概念规划等前期工作。希腊比雷埃夫斯港 (Piraeus port, Greece) 建成重要中转枢纽，三期港口建设即将完工。阿联酋哈利法港 (Port Khalifa, UAE) 二期集装箱码头已于 2018 年 12 月正式开港。中国与 47 个沿线国家签署了 38 个双边和区域海运协定。中国宁波航交所不断完善“海上丝绸之路航运指数”，发布了 16+1 贸易指数和宁波港口指数 (中国国家发展改革委，2019)。

从 2010 年至今，中国成为世界第二大经济体。中国经济的发展，与港口城市的发展密切相关。无论是享誉盛名的一

线港口城市，还是具有潜力的二、三线港口城市，均为中国特色的社会主义道路和“一带一路”建设做出了应有的贡献。

三、空中丝绸之路，新时代城市发展驾驭蓝天

2017年6月，习近平主席在会见卢森堡(Luxembourg)首相贝泰尔(Bettel)时，提到了“空中丝绸之路”的概念，表示中方支持建设郑州—卢森堡“空中丝绸之路”。这标志着郑州—卢森堡“双枢纽”合作模式由河南方案正式上升为国家战略。

一条航线幸福多座城市。2013年，郑州航空港经济综合实验区获批。2014年，河南航投收购卢森堡货航35%股权，开辟了郑州—卢森堡“空中丝绸之路”。2017年河南省发布《郑州—卢森堡“空中丝绸之路”建设专项规划（2017—2025年）》，2018年中国民航局与河南省政府联合印发《郑州国际航空货运枢纽战略规划》。目前，郑州已经成为中国中部高质量对外开放的新高地，以新郑机场为中心，一个半小时的航程覆盖全国2/3的主要城市。2019年6月，中原龙浩成立。这是以郑州新郑国际机场和广州白云国际机场进行“双基地”运营的公司，可以依托基地货航的航权和区位优势，开辟覆盖中国内陆及环太平洋货运航线网络，与卢森堡货航在跨大西洋航线等区域的优势互补。未来将实现空空中转，进一步提高郑卢双枢纽航线的优越性。

共建“一带一路”对推进“空中丝绸之路”与城市发展建设具有重大意义。在航空运输方面，中国与沿线国家新增国际航线1239条，占新开通国际航线总量的69.1%。中国与126个国家和地区签署了双边政府间航空运输协定。与卢森堡、俄罗斯、亚美尼亚(Armenia)、印度尼西亚、柬埔寨(Cambodia)、孟加拉国、以

色列 (Israel)、蒙古、马来西亚 (Malaysia)、埃及 (Egypt) 等国家扩大了航权安排 (中国国家发展改革委, 2019)。

“空中丝绸之路”与中国城市的发展密切相连。新中国成立 70 年来,中国城镇化水平显著提高。1949 年末,全国城市共有 132 个,2018 年末达到 672 个 (半月谈记者, 2019)。航空运输的发展,机场设施的建设,“一带一路”推进了中国与沿线国家新增国际航线的建设,也增进了城市与城市之间的沟通。例如,西安把握共建“一带一路”大交通的机遇,打造国家综合交通枢纽。建设航空线路、高铁线路和高速公路为主体的现代化综合交通枢纽,推动西安咸阳国际机场向门户机场升级,到 2021 年新增 40 个国际通航点,形成连通国内主要城市和国外 50 多个城市的 280 多条航线网络,建设“一带一路”中转枢纽港和国家临空经济示范区,加快形成联动开放新格局,建成国家对外开放“门户城市”。

四、冰上丝绸之路,新时代城市发展破冰启航

2017 年 7 月,习近平主席在莫斯科 (Moscow) 会见俄罗斯总理梅德韦杰夫 (Medvedev), 首次提出开展北极航道合作,共同打造“冰上丝绸之路”,落实好有关互联互通项目。同年 12 月,中俄亚马尔项目 (Yamal Project) 首条 LNG 生产线投产,该项目是中国提出“一带一路”倡议后实施的具有代表性的海外特大型项目,也是全球最大的北极 LNG (液化天然气) 项目。2018 年 1 月,中国政府发表首份北极政策文件——《中国的北极政策》白皮书,其中提出,“中国愿依托北极航道的开发利用,与各方共建‘冰上丝绸之路’。”

冰上丝绸之路建设将涉及北极地区的资源开发、经济合作等多个领域。冰上丝绸之路倡议以“尊重、合作、共赢和可持续”为核心原则，其关键在于加强区域间多层次合作与共赢，最终实现北极地区可持续发展的目标。

俄罗斯、加拿大(Canada)、丹麦(Denmark)、芬兰(Finland)、瑞典(Sweden)、冰岛(Iceland)和挪威(Norway)等均涉及北极地区。当然，美国(United States of America)的阿拉斯加(Alaska)州也属于北极地区，至于美国是否愿意参与冰上丝绸之路建设，还是要看未来的进展。但是，无论美国态度如何，冰上丝绸之路建设所带来的新一轮的对外投资，能够满足多数北欧国家经济发展的需求，因而得到了北欧国家的认可和参与。例如，芬兰希望“冰上丝绸之路”倡议与国内“北极走廊”计划有效对接。“北极走廊”通过俄罗斯沿岸的北方海航线促进斯堪的纳维亚与中国的贸易联系。通过赫尔辛基—塔林(Helsinki—Tallinn)隧道和波罗的海(Baltic Sea)铁路与欧洲铁路网相连，被视为全球运输系统的一部分。这其中，科技发展将加快中国参与北极治理手段的更新换代，是推动“冰上丝绸之路”建设的必不可少的基本条件(杨松霖, 2019)。

五、数字丝绸之路，新时代城市发展穿越时空

2017年12月，在第四届世界互联网大会上，中国、老挝、沙特(Saudi Arabia)、塞尔维亚(Serbia)、泰国、土耳其(Turkey)、阿联酋等国家相关部门共同发起《“一带一路”数字经济国际合作倡议》，与16个国家签署加强数字丝绸之路建设合作文件，这标志着“一带一路”数字经济合作开启了新篇章。从此，将致力于实现互联互通的“数字丝绸之路”，打造互利共赢的“利益共

共同体”和共同发展繁荣的“命运共同体”（中国国家发展改革委，2019）。

数字丝绸之路建设是共建“一带一路”的重要组成部分之一，可以促进“一带一路”专业领域对接合作的有序推进。近年来，通过数字丝绸之路，中国不但加强了“一带一路”的政策沟通和经济贸易合作，还加强了同沿线国家不同文明交流互鉴，呈现出研讨会、智库对话、艺术节、影视桥等人文合作项目，维护和扩大了彼此的共同利益。6年来，数字丝绸之路从无到有，从小到大。2017年3月，国家“一带一路”官网——中国一带一路网（<http://www.yidaiyilu.gov.cn>）正式上线运行，网站微博、微信同步开通。官网为沿线各国企业、社团组织和公民积极参与“一带一路”建设提供了信息服务和互动交流。

通讯设施建设是实现数字丝绸之路的坚强后盾，也是城市发展的关键环节。我们看到，中缅、中巴、中吉、中俄跨境光缆信息通道建设取得明显进展。中国与国际电信联盟签署《关于加强“一带一路”框架下电信和信息网络领域合作的意向书》。与吉尔吉斯斯坦、塔吉克斯坦(Tajikistan)、阿富汗(Afghanistan)签署丝路光缆合作协议，实质性启动了丝路光缆项目。

新闻媒体是宣传数字丝绸之路的有力武器，也是城市发展信息传播的重要平台。2019年4月，“一带一路”新闻合作联盟首届理事会会议及配套活动在北京人民日报社举行，标志着“一带一路”新闻合作联盟正式成立并启动运行，成为各国媒体交流合作的重要平台。同年4月，由新华社研究院联合15家中外智库共同发起的“一带一路”国际智库合作委员会在北京宣告成立。“一

带一路”国际智库合作委员会的成立，标志着“一带一路”国际智库合作迈上了新台阶。

国际税收网络是实现数字丝绸之路的一个重要内容，也是城市发展与国际税收法制化的重要体现。中国发布《标准联通共建“一带一路”行动计划（2018—2020年）》，与49个国家和地区签署85份标准化合作协议。中国组织召开“一带一路”税收合作会议，发布《阿斯塔纳(Astana)“一带一路”税收合作倡议》，税收协定合作网络延伸至111个国家和地区（中国国家发展改革委，2019）。运用数字丝绸之路，进行税收管理，创新城市发展投资和融资模式，建设城市多元化融资体系和多层次资本市场，完善城市金融服务网，推动陆、海、天、网四位一体的联通，聚焦关键城市和重点项目。

除此之外，延续“一带一路”丝路精神，中国还致力于打造“和平丝绸之路”“健康丝绸之路”“绿色丝绸之路”，最终打造国际社会利益共同体和人类命运共同体，而“一带一路”沿线城市发展，必将成为各国参与其中的最大收益方和共赢者。

六、“一带一路”与自由贸易区并驾齐驱，助力新时代城市发展

构建以“一带一路”为核心的沿线国家自由贸易区体系，是形成亚洲自由贸易区与欧洲自由贸易区、亚太自由贸易区、非洲自由贸易区对接的关键。

从国际格局看，中国以加快实施自贸区战略为重点，推动全球自由贸易的进程，也加快了城市建设的步伐。截至到2019年11月底，中国已签署的自贸协定有17个，涉及国家或地区25个。这17个自贸协定，是中国建立自贸区最重要的法律依据（中华人民共和国商务部国际经贸关系司，2019）。另外，截至2019年9

月，中国企业在 46 个国家在建初具规模的境外经贸合作区累计投资 426.9 亿美元，入区企业 5452 家，上缴东道国税费 40.9 亿美元，为当地创造就业岗位 36.7 万个（商务部有关负责人，2019）。

在国内格局看，从 2013 年-2019 年，国务院相继批复成立中国上海、广东、天津、福建、辽宁、浙江、河南、湖北、重庆、四川、陕西、海南、山东、江苏、广西、河北、云南、黑龙江 18 个自贸试验区，空间布局遍布东西南北中，功能定位差异化明显。与此同时，中国将继续推动京津冀协同发展、长江经济带发展、长三角区域一体化发展、粤港澳大湾区建设，用实际行动表明了中国继续扩大开放的决心。

以上海为例，上海是中国国家中心城市之一，地处长江入海口，是长江经济带的龙头，上海与江苏、浙江、安徽共同构成的长江三角洲城市群，已成为国际六大世界级城市群之一。上海是中国重要的经济、交通、科技、工业、金融、会展和航运中心，是世界上规模和面积最大的都会区之一。上海港是一个良好的滨江滨海国际性港口，也是全世界最大的货运枢纽之一。上海自贸试验区是中国大陆境内第一个自贸区。2017 年上海市出台的《上海服务国家“一带一路”建设发挥桥头堡作用行动方案》，提出了 6 大专项行动。其中，贸易投资便利化专项行动提出了 15 项举措，主要是围绕对接国家自贸区战略，构建“一带一路”多层次贸易和投资合作网络，促进贸易和投资自由便利化。充分表明自贸区、自由港建设和“一带一路”有时代的契合度。

上海只是中国城市发展的一个缩影。新中国成立 70 年来，特别是改革开放 41 年以来，中国从大规模“引进来”到大踏步“走出去”，再到共建“一带一路”，新时代的中国，正在向更广阔

的领域对外开放。我们坚信：“一带一路”建设是新时代中国特色社会主义的理论与实践。因为，6年的辛勤耕耘，见证了中国与世界对接的丰硕成果，国际经济合作走廊将亚洲经济圈与欧洲经济圈连在了一起。6年的春华秋实，汇聚了中国丝绸古道与新时代丝绸之路的历史穿越，“一带一路”在广袤的空间落地生根，在浩瀚的互联网繁衍生长。从丝路花语到丝路电商，“一带一路”建设在陆路、海上、空中、冰上持续延伸；从资金融通到产业合作，“一带一路”沿线城市的发展在共同打造和谐家园的领域不断扩展。“一带一路”源于中国，属于世界，正在推进沿线城市的发展建设中砥砺前行。

附：‘一带一路’倡议推进沿线城市发展六大方面内容汇总

项目	涉及国家和城市	发展机遇和利益
1、路上丝绸之路	中国、俄罗斯、蒙古、吉尔吉斯斯坦、乌克兰、越南、泰国、老挝、匈牙利、塞内加尔共和国、德国、哈萨克斯坦、波兰等国家。	中俄蒙三国积极推动形成以铁路、公路和边境口岸为主题的跨境基础设施联通网络。截止2018年底，中欧班列联通亚欧16个国家和108个沿线城市，累计开行1.3万列，运送货物超过110万标箱。
	中国甘肃敦煌	从2016年起，敦煌文博会每年在甘肃省举办一次，打造以敦煌文化旅游经济圈。并且，实现旅游综合收入7235.75亿元，年均增速超

		过 25%位居全国前列。
	肯尼亚蒙巴萨	中国帮助非洲实现了用铁路连通东西海岸梦想。
2、海上丝绸之路	巴基斯坦瓜达尔港	开通集装箱定期班轮航线;吸引 30 多家企业入园。
	斯里兰卡汉班托塔港	经济特区已经完成定位、概念规划和前期工作。
	希腊比雷埃夫斯港	三期港口建设即将完成。
	阿联酋哈里法港	二期集装箱码头已于 2018 年 12 月正式开港
3、空中丝绸之路	郑州航空港	郑州已经成为中国中部高质量对外开放的新高地,以新郑机场为中心,一个半小时的航程覆盖全中国 1/3 的主要城市。
	卢森堡、俄罗斯、亚美尼亚、印度尼西亚、柬埔寨、孟加拉国、以色列、蒙古、马来西亚、埃及等国家	中国与沿线国家新增设国际航线 1239 条,占新开通国际航线总量的 69.1%,并与 126 个国家和地区签署了双边政府之间航空运输协定。
	西安	西安在航空运输的发展推动中作出重要工作,西安把握共建“一带一路”大

		交通的机遇，打造国家综合交通枢纽。
4、冰上丝绸之路	俄罗斯	2017 年 12 月，中俄亚马尔项目首条 LNG 生产线投产，该项目是中国提出“一带一路”倡议后实施的具有代表性的海外。
	芬兰	芬兰希望通过“冰上丝绸之路”倡议与国内“冰上走廊”计划对接。
5、数字丝绸之路	中国、老挝、沙特、塞尔维亚、泰国、土耳其、阿联酋等国家	加强“一带一路”政策沟通和经济贸易合作，还加强了同沿线国家不同文明交流互鉴，呈现出研讨会、智库对话、艺术节、影视桥等人文合作项目，维护和扩大了彼此的共同利益。
	吉尔吉斯斯坦、塔吉克斯坦、阿富汗	共同签署丝路光缆合作协议，实质性启动了丝路光缆项目。
	中国	运用数字之路，进行税收管理，创新城市发展投资和金融服务网，聚焦关键城市和重点项目。

6、总结“一带一路”与自由贸易区体系的战略重点	截止 2019 年 11 月底，中国已签署自贸协定有 17 个，涉及国家或地区 25 个。	从国际格局来看，中国企业在 46 个国家在建初具规模的境外经贸合作区累计投资 426.9 亿美元，入区企业 5452 家，上缴东道国税费 40.9 亿美元，为当地创造就业岗位 36.7 万个。
	上海、广东、天津、福建、辽宁等 18 个自贸试验区	从 2013 年-2019 年，国务院相继批复全国 18 个省市自贸试验区，功能定位差异化，将推动京津冀协同发展、长江经济带发展、长三角区域一体化发展、粤港澳大湾区建设助力。
	上海	上海与江苏、浙江、安徽共同构成的长三角洲城市群。主要集中经济、交通、科技、工业、金融、会展和航运，是世界上规模和面积最大的都会区之一，也是全世界最大的货运枢纽之一。助力构建“一带一路”多层次贸易和投资合作网络，促进贸易和投资自由便利化。

参考文献:

Banyue tan jizhe 半月谈记者. (2019, September 11). 《Zhe shi'er zu shuju yiwei shenchang》 [These 12 sets of data are significant], *Zhong qinglian xinshidai qingnian*. Retrieved from Weixin gongzhong hao “Banyue tan”.

Cankao xiaoxi wang 参考消息网. (2019, September 11).

《Ximei: Zhongguo zhu Feizhou shixian liantong hai'an meng》 [Western media: China helps Africa realize the dream of connecting the coast].

Retrieved from <http://column.cankaoxiaoxi.com/2019/0911/2390718.shtml>.

Gansu sheng wenhua he lvyou ting 甘肃省文化和旅游厅.

(2019, October 30).《Ruyi Gansu: Qianli silu qianli he yilu fengjing yilu ge》[Ruyi Gansu: silk road and river, all the way scenery, all the way song]. *Lanzhou News*. Retrieved from <http://www.gswbj.gov.cn/a/2019/10/30/3462.html>.

Shangwu bu youguan fuze ren 商务部有关负责人. (2019, October 16). 《Tan 2019 nian 1-9 yue wo guo dui wai touzi hezuo qingkuang》 [On China's outbound investment and cooperation in January-September

2019]. Retrieved from http://www.gov.cn/xinwen/2019-10/16/content_5440656.htm

Yang, S.L. (2019). 《Meiguo canyu “bing shang sichou zhi lu” jianshe: dongli, zhiyue yu qishi》[US participation in the construction of the ice silk road: impetus, restriction and inspiration]. *Academic Exploration*, Vol07, No.236, 26-33.

Zhongguo guojia fazhan gaige wei 中国国家发展改革委. (2019, April 22). 《Tuijin “yidai yilu” jianshe gongzuo lingdao xiaozu bangongshi, gongjian “yidai yilu” changyi: jinzhan、gongxian yu zhanwang》[Advance the "belt and road" construction work leading group office, co-build the "One Belt and One Road" initiative: progress, contribution and prospect]. Retrieved from <https://www.yidaiyilu.gov.cn/zchj/qwfb/86697.htm>.

Zhonghua renmin gonghe guo shangwubu guoji maoyi lianxisi 中华人民共和国商务部国际经贸关系司. (2019, September). 《Zhongguo ziyou maoyi qu fuwu wang shouye jieshao》[China free trade zone service network home page]. Retrieved from <http://fta.mofcom.gov.cn>.

Belt and Road Initiative in the New Era Promotes Urban Development along the Route

Zhaohui Yu, Peng Lu

School of International Relations and Public Affairs,
Shanghai International Studies University,
Shanghai, People's Republic of China Postal code 200083
Email: yuzhaohui@shisu.edu.cn

(received 29 February,2020) (revised 16 April,2020)
(accepted 24 April,2020)

Abstract

In October 2017, "Belt and Road Initiative" was written into the newly revised Party Constitution at the 19th National Congress of the Communist Party of China, which was great significant to the development of socialism with Chinese characteristics in the new era. While, in October 2019, on the 70th anniversary of the founding of the People's Republic of China, the "Belt and Road" had become the "Golden business card" of China in the new era. The participation of different countries had made "Belt and Road Initiative" to transformed from concept to action, which led the cooperation to the win-win situation. For the cities along the "Belt", to get integrated in to the Silk Road, in the new era, to step into the new century's urban construction, this concludes a spotlight of the

high-quality development for the "Belt and Road". To the end, this paper studied the influence of the Belt and Road Initiative of the new era on the cities from the different countries along the route, and analyzed the opportunities and the innovation of the regional urban development, so as to make a preliminary discussion.

Keywords: The New Era, Belt and Road Initiative, Cities along the Route, Urban Development

“一带一路”倡议与泰国的中国学的新时代

徐哲明¹

泰国清莱府皇太后大学汉学院中国学学系 57100

电话: +669 5591 0138 邮箱: 13032101636@163.com

收稿日期 2020. 3. 3 修回日期 2020. 4. 30 接收日期 2020. 5. 5

摘要

中国国家主席习近平 2013 年发起的“一带一路”倡议开启了中国发展的新阶段,这也引起了全世界的关注。特别是在当前中国经济快速发展、国际影响力提升的大背景下,泰国作为“一带一路”沿线重要国家之一,积极响应“一带一路”倡议,不断加强与中国友好交往与合作。泰国政府也更加重视中国学这门学科的研究,国家发展新计划“泰国 4.0”和教育方面都积极推动中国学的研究。本文介绍了中国研究的历史和创新点,“一带一路”有助于推动中国文化教育,促进泰国中国学的发展,实现中国“一带一路”与泰国“泰国 4.0”政策的对接,从而促进泰国的中国学的发展进入繁荣发展的新时代。

关键词: 中国学、一带一路、汉语教学、新时代、泰国 4.0

¹ Pornpawis Lhapeerakul, Ph.D. (อาจารย์ ดร.พรภวิชัย หล้าพีระกุล). Lecturer.

一、 引言

“中泰一家亲”代表了中泰两国如兄弟般的友好关系。虽然，官方层面上中泰只有 40 多年的外交关系（1975 年 7 月 1 日），但是两国的历史文献记载双方从两汉时期开始交往，元代的“丝绸之路”开始有外贸关系（中国的泰国大使馆和领事馆总共有 9 所）。中泰有一千多年的交往关系，历史上两国没有发生冲突，战争，干预，都是互相帮助与支持(Lu, 1997:191)。新时期以来，中泰两国举行了“40 年中泰关系”，各种方面合作，两国的政府多次交往，支持与推动两国有更好的关系。2013 年以来，从“一带一路”倡议的起源，全世界对中国学与研究更多关注与增强，包括泰国政府与学术界对中国学研究有特别的关注。从中国学的历史研究开始到如今而不断地发展，中国的精英领导，中国的经济不断地发展，“一带一路”倡议与各种合作推动了泰国对中国研究增强了更多的重要关注。

二、 中国学发展背景

第二次世界大战之前，中国学不太流行。与此同时，中国自己在政治、文化、社会各方面不稳定，以及中国与邻国家如日本长期陷于战争。大多数中国学者关注的是西方知识和科学，而不是自己的知识和科学，所以中国学在中国内没有发生变化与发展。在亚洲地区，如泰国与印尼，中国学不太受欢迎，因为当时中国是共产主义国家，而泰国与印尼害怕共产主义的蔓延。1967 年至 1998 年之间，在独裁者苏哈托(Suharto)的新秩序下，印尼的同化政策压制了中国文化，主要是因为它假定自己与共产主义

有联系(这种意识形态在印尼仍然是被禁止的)(South China Morning Post, 2018)。但是, 在另一方面, 中国对西方世界是比较感兴趣。虽然不是很多, 但是第二世界大战之后, 中国学越来越受重视。因为中国是仅次于苏联的第二大共产主义国家, 所以在西方世界中国学就越来越有趣。在西方世界, 特别是美国, 当时是民主主义强国。美国试图在西半球和当时被认为是亚洲最大的国家——中国建立关系。在这方面上, 中国学显得尤其重要。为了了解中国的共产主义的体系和中国的外交文化, 进行双方的关系建设。对美国来说, 明显有效利用中国学的时代是理查德·尼克松(Richard Nixon)时代。当时邀请了中国学的著名人约翰·费正清(John King Fairbank)进行就如何使中国开放进行磋商, 并使两国关系更加密切。尼克松是美国的第一任在共产主义时代访问中国的总统, 他见了中国当时的领导人毛泽东(Mahatdhanobol, 2009: 1)。在建立了良好的中美关系之后, 中国学各方面成为全球感兴趣的课题。尽管如此, 中国的流动仍然存在, 而没有是一个飞跃。但是, 在 1978 年, 当中国改革开放的时候, 中国学又重新流行起来。全球的各个国家对中国的看法已经朝着更加正面的方向转变。中国自身发展受益于多方面的开放以及外国资本的到来, 中国是世界上面积最大、人口最多的国家。中国改革开放以后, 包括中国经济迅速发展, 都对中国学在汉语教学和文化领域增加兴趣性。在国际上对中国国际形象的提高, 还希望与中国建立良好的关系, 以促进政治和经济方面的国际合作。不仅是这种情况已发生, 对中国本身对中国学也有更多的支持, 无论是在国外建立孔子学院以在国外开展汉语语言和文

化教育。这也包括给国际学生提供奖学金来华留学。比如，中国政府奖学金（CGS: Chinese Government Scholarship），中国奖学金旨在促进外国留学生的知识和技术在中国的应用，毕业后，这些留学生能够把他们在我国学过的知识和技能带回他们的祖国开发和传播。根据教育部（Ministry of Education）的最新统计数据，2016 年已有超过 44.2 万名留学生在我国学习，并有望在 2020 年达到 50 万留学生的目标（PREC Edu Service, 2015）。目前中国学的趋势是非常流行，也包括在 2013 年提出了“一带一路”政策，可认为这是中国学进入了一个新时期。

三、“一带一路”倡议能否推动中国学的发展？

2013 年提出“一带一路”计划，2015 年规划发布。中国自身知道这会带来了全世界的关注和惊喜。这不只是中国为了自身的发展，而中国自己也不能让它从计划变成真实，必须在“一带一路”计划上各个国家合作才能成功。如今已经过去了 5 年，“一带一路”带来了不少的项目和国际合作取得了成功和正在推动数以千计的项目，比如中国和印尼高铁项目合作，印尼是海上“一带一路”项目重要国家之一。在 2015 年，印尼政府使用了一项耗资 50 亿美元的雅加达-万隆高铁项目，该项目已于 2016 年 1 月动工，预计 2019 年完工（The Straits Times, 2015）（The Straits Times, 2018）。这除了推动双方政府合作，也推动印尼国内的海外华人，汉语与文化教学，以及中国学等方面的重要发展。发现 2010 年以来，按照中文交流服务中心（CESC : Chinese Exchange Service Center），在我国高校就读的印尼

学生人数已达 13700 人，每年增长 10% (PREC: Edu Service, 2015)。“一带一路”除了带来中国与国际国家之间的经济、政治、社会等方面，也带来不少了中国学的推动与提升的发展。

“一带一路”上的各国家已知道，需要跟中国合作，需要中国的帮助，确实当然需要理解中国，经济概况，政治体系，长久的历史，社会的流动，中国的文化，中国人，以及包括需要理解与关注本国家的海外华人。当然，这情况都必须提升了中国学与研究各种方面，包括提供奖学金给自己国家到中国留学，或者针对中国政府与组织请求了奖学金与合作机会为了提交学生、工作人员、专家、教师等来华留学与研究。当前官方政府和私人组织非常关注中国，特别是在工作方面的要求如果有汉语的能力，在中国留学过或有中国知识的背景会有更多的机会找到工作。“一带一路”不只是带来在国家层级的变化，而也带来了在人民层级方面也有不少的发生变化。所以这些也带来了不少关于中国各方面的理解。在“一带一路”时代的流行和世界的流动，可以认为它一直在支持中国学的发展和使其越来越重要。在 2018 年，一个明显的例子，目前在全球有 500 多家孔院，这满足了世界人民学习汉语、了解中国的愿望 (PREC Edu Service, 2015)。另外，在 2015 年以来，中国政府也在“一带一路”国家的外国留学生来中国留学方面提供奖学金，支持留学生在政治、经济、汉语、文化等方面学习。除了支撑“一带一路”实现主要目标和规划，也是给“一带一路”国家留学生了解中国的一个渠道。并把这些知识带回自己的国家，促进在丝绸之路的合作，一个非常成

功甚至更多。很明显，“一带一路”是中国学在中国内和海外发展的一个重要因素之一。

四、在泰国的中国学概况：“困难重重”与“发展崛起”

中国学，对泰国来说在历史上并不受欢迎，其研究长期都有很多困难。虽然，泰国的海外华人大约 940 万，占 15% 的泰国的人口 (Barbara A. West, 2008:749)，但因为历史上泰国政局常常发生变化，西方自由主义的概念对泰国政治有比较大的影响，西方对当时是社会主义的中国比较担忧。虽然泰中两国有不同的政治制度与体系，但一直以来两国之间都保持友好关系，两国不发生冲突、战争、干预。1978 年，中国改革开放以来，全世界包括泰国对中国各种方面越来越感兴趣。再过一段时间以后，泰国国内环境虽然被西方如美国和东方如日本有较大的影响，但是中国的影响而没有停留的发展，像火山中的熔岩随时都可能破裂。21 世纪以来，中国的崛起和经济发展，使泰国的中国的文化、投资以及各种方面越来越多的影响，最明显是在泰国的中国游客是最多，所以从几个原因来说，中国学在泰国越来越备受欢迎与不断地发展。为了更了解在泰国的中国学情况与发展，可以分开为三段时间：

4.1 过去的“困难”

泰国在东南亚国家中，是有海外华人第三多的国家，另外两个是新加坡和马来西亚，所以对于这些有众多海外华人的国家而言，他们对汉语教学与中国的概况课程比较看重。但是当中华人民共和国共产党政权成立的 15 年之后时（创建于 1921 年 7 月 23

日，在 1949 年于北京建立实行社会主义制度的中华人民共和国），泰国政府担心共产党的巨大影响力影响国家内政，担心这些汉语学校成为宣传共产主义的地方，因此就加大力度控制，不少学校被关闭。第二次世界大战结束后不久，泰国的中文学校大都关闭了，只剩下 145 所（Theeravit, 2005: 1-5）。教育部禁止汉语补充课每周不能超过 5 小时。课程和教师都受到密切监控。在中学和高等教育中，包括大学，没有关于汉语教学或任何关于中国共产主义的任何课程。1965 年后，朱拉隆功大学，政治科学学院以朱拉隆功大学的名义对中国研究进行了积极的研究（这是一个保守的形象），政治科学学院促进了许多有意义的中国学研究。后来在 1967 年，学院又成立了一个非正式的亚洲研究所。一开始的专题课程教学和研究都尽可能地关注中国学。1972 年，亚洲研究所在泰国的首先开办了大学的汉语课程。后来不久，朱拉隆功大学文学院和泰国的其他大学开办了汉语教学，汉语教学的数量已不少于 32 所大学。此外，亚洲研究所后来也被正式从政治科学学院分离出来（1985 年 05 月 10 日），又从 1986-1990 年举行了不少于 4 次关于中国教学的每个阶段的国际会议（1986 年 3 月 31 日、1986 年 5 月 30 日、1986 年 6 月 19 日和 1990 年 10 月 19 日）（Theeravit, 2005: 1-5）。在最后一次会议上，亚洲研究所在全国范围内开展了关于初级汉语教学的研究，邀请中国学校的管理人员和汉语教师参加。亚洲研究院院长通过教育部向政府递交了一封信，信中提到汉语教学是重要的，同时它也不是传播共产主义思想的地方。后来在 1987 年至 1992 年，对共产主义将渗入教育系统的担忧明显减少。当时，泰国阿

南·班雅拉春 (Anand Panyarachun) 政府虽然只持续了很短的一段时间(1991 年 3 月 2 日至 1992 年 4 月 7 日和 1992 年 6 月 10 日至 9 月 23 日), 但是却成为了第一个敢于在全国各级层面对汉语教学解放的政府, 把汉语教学立于像日语或来自西半球其他语言的地位。

4.2 现在的“发展”

目前在泰国的中国学的推广情况良好。十多年前的政治方面的问题对中国学的困难和障碍已经被克服。除了两国政府的友好关系, 经济合作, 人文交流合作都带来了不少在泰国的中国学的发展。泰中关系如今可说是比在历史上的任何时候都好——雨后的天空总是明亮的。目前除了中国政府推动在经济方面以外, 也支持奖学金给留学生到中国留学, 在中国的泰国留学生居中国留学生数量第四位(2017 年, 在中国的留学生有大概 20,000 个人)(Royal Thai Embassy in Beijing, 2017)。泰中两国政府已承诺至少在教育和文化方面进行四次合作。在教育方面中国和泰国的学校(包括中学和大学)有不少于 100 所有合作和双方的交换推动项目。在泰国有 223 所汉语教学的学校(113 所小学学校、29 所中学学校、10 所职业学校、10 所国际学校、61 所非正规教育学校和 32 所大学), 以及很多未得到官方许可的学校(Royal Thai Embassy in Beijing, 2017)。在泰国对汉语与中国学最为关注和最重要的大学是皇太后大学。皇太后大学有独立的汉学院, 有诗琳通公主的孔子学院, 全大学的每个专业除了使用英语授课, 每个专业的第一学年都需要上汉语课。教育部对汉语教学和中国学也非常看重, 从 2010 年以来, 教育部已经把汉语列入

国家语言能力测试，是具备进入大学的第三种语言资格和要求。另外，许多研究表明，有汉语能力的学生毕业后非常受欢迎，比从其他语言学科毕业的学生容易找到工作。在泰国的大公司要求除了英语能力，还需要学生有基本的汉语能力。这表明泰国如今对汉语与中国学非常关注，以及中国学在泰国一直不断地发展。

4.3 未来的“崛起”

在泰国的中国学的未来，泰国的学术界的专家一致认为，泰国政府应该有一个在泰国发展中国学的计划。一部分是自力更生发展计划，另一部分则是与中国合作的发展规划。泰中合作是可取的，两国政府都为此奠定了基础。1999年2月5日，在曼谷举行的两国外交部长的签署关于《中华人民共和国和泰王国关于21世纪合作计划的联合声明》中包括中国学的推动，主要内容包

括：

（一）汉语教学领域，泰国方面必须有一个提高语文教师素质的计划。需要有中泰教师交流项目如泰语老师想在中国教授泰语（泰国的政法大学和中国的上海外国语大学每年有交换教师和两国学生的文化交流项目），有中国老师想在泰国教授汉语或安排泰国人的汉语老师到中国做汉语培训。在课程方面，泰国则应设立一个语言领域专家委员会，一起合作进行汉语教学出版，在不同层次的教学体系方面，需要能连接在一起和可以继续学习。

（二）发展中国学在历史、社会、经济、政治、安全、外交等领域的研究，教育部应成立专家委员会为了改进课程。在未来的汉语课文教材从初等到高等教育乃至职业教育和非正规教育，教材中应有中国经济、政治、历史、文化、伦理等内容，为了增

加人员知识，而不只知道汉语，但是也了解中国。通过定义关于中国的内容，中国和世界其他国家的关系，以及把关于中国重要热点问题包括在课程中，同时，教师和教科书的质量也应得到提高。

（三）研究和专家交换项目，这是大学的重要责任和提高自身学术质量，每所大学将拨出一部分预算来资助中国学研究。泰国政府应该支持泰中研究和外汇基金（中国政府很久以前已经开始这项目，如中国政府奖学金，上海市政府奖学金，孔子学院奖学金等）。从这三个方面来说，在泰国的中国学不仅会持续发展，并将不断提高研究的质量和效果，同时也增进中泰友好关系和中泰未来的合作。

五、“一带一路”是否促进泰国的中国学？

像我们已经知道，“一带一路”战略是中国习近平主席在2013年提出，为了带给全球的发展，共同体的成功，共同体的平安。如今时间已经过去了六年，但是“一带一路”不只是一个“计划”或“梦想”，在“一带一路”国家中有不少项目已经成功。泰国是“一带一路”陆上和海上的重要国家。泰国在东南亚是发达国家之一，也是在“一带一路”路上可以连接中国与东盟国家的枢纽，在海上“一带一路”可以从中国南海通过泰国到印度海到中东国家。不能否认，泰国也是中国在“一带一路”战略上的非常重要国家之一。泰国和中国通过“一带一路”合作也有不少项目已发生与已成功。如今泰国和中国已经提升双方的关系成为“全面战略合作伙伴关系” (Strategic

Comprehensive Cooperative Partnership)。从 2015 年以来，以及从 21 世纪开始，中国是泰国的头号贸易伙伴，由 2016 年中泰在的贸易额的价值有 664 亿美元(Department of International Trade Promotion, 2016:1-5)。另外，中泰两国的非政府组织、企业、公司、私人学校也有跟中国官方和非官方的合作。文化交流是中泰双方最多的合作项目。在人和人之间，中泰两国有共同特好的观点，有长久的交流，特别是在旅游方面，当前中国人向泰国旅游人数特多，成为了泰国最大的旅游市场，2016 年中国旅客访问泰国大概 870 万人(Department of International Trade Promotion, 2016: 1-5)。泰国推广中国学更有优势的一个明显因素，除了促进中泰双方的政府有更多接近的关系，以及也促进了两国家的经济发展。在中泰人与人之间方面，第一方面是促进跨文化交流，另一个方面是泰国人民更加了解中国人，中国人自己也更加了解泰国，这被认为对双方都有利。

新时期以来，根据“一带一路”政策的发展计划，将泰国的中国学起重要作用的主要因素是包括内部因素和外部因素，由于中泰政府、中泰国家政策（教育方面）、中泰公民、孔子学院、泰国海外华人团体公司等。泰国推广和发展中国学有两个主要的内部和外部的角色。（一）内部角色：泰国发展计划“泰国 4.0”政策与中国学的推动角色。“泰国 4.0”政策是泰国政府要推动与增强国家经济基础。政策除了要推动国内的经济的发展，另外的主要目的是可以可靠国外的科学和经济帮助。2013 以来，中国是泰国第一的外贸伙伴，在国内的投资项目与公司都是中国的投资者。因此，泰国政府意识到泰中经济合作的重要性。“泰国

4.0”政策侧重于发展国家的创新和现代技术，以及连接泰国的战略符合中国“一带一路”政策。特别是与亚洲连接欧洲和非洲有关，这将使两国在不同方面扩大合作 (Department of International Trade Promotion, 2016:1-5)。2017 年，泰国政府根据“泰国 4.0”政策已经完成的一件重要事情，根据泰国总理巴育将军通过劝说来到泰国阿里巴巴集团执行主席“马云”。同时公布计划投资东部经济新走廊 (Eastern Economic Corridor:EEC)，并与业界合作发展数字产业促进泰国人才技能的发展 (Thai Post, 2018)。如上所述，为了增进对中国各方面的了解，所以支持汉语语言和中国学的研究方面提高人员和学生的潜力。(二)外部角色：孔子学院与中国学的推动角色。目前已在 96 个国家和地区建立了 322 所孔子学院和 369 个孔子课堂。注册学员比去年增加了 56%，达到 36 万人 (刘延东, 2016)。泰国孔子学院算是代表中国传播的中国软实力：语言和文化的非常成功的组织。孔子学院在国外除了推进汉语学习和文化方面，还是推进中泰两国的教育外交增强。孔子学院还运用中国的教学理念来适应泰国的应用，使泰国的教育更有竞争力和更强。在泰国，2003 年以来，孔子学院（汉办）赴泰工作共有 5,800 名志愿者教师，2011 年汉办共向泰国派出 1,189 名志愿者教师。对于在泰国的孔子学院，大学里共有 12 所孔子学院和 11 个孔子课堂 (Thairath News, 2015:1)。从表面上看，会认为孔子学院不是直接促进在他的中国学，但孔子学院的责任是为了奠定中国学的基础。因为中文和中国文化都是深入了解中国全面的主要基础。然而，来自孔子学院等外部组织的支持，为中国学在

泰国的发展提供了帮助，从而为奠定坚实的中国学研究基础铺平了道路。无论如何，为了让人民更多地了解中国学，最重要的是该从政府到人民。因为，如需要在泰国中国学更多发展和促进将沿着“一带一路”平稳发展，需要从最基本基础知识开始，就是公民。然后传播到教育程度、到政府和私人组织走向国家一级到最后国际合作的程度。

总结

虽然在过去，在亚洲国家中国学受欢迎程度较低。但同西方不同，西方国家利用中国学的理论作为媒介优势来更全面地接触中国。然而，新时期以来，中国已然成为当今世界的经济领袖之一，在政治方面具有成为全球超级强力大国的潜力。不能否认，中国学的重要性已不容忽视。这也根据中国自身的表现出来，中国发展非常迅速，特别是“一带一路”政策使中国在国内外越来越活跃。不仅是在教育领域方面，而还包括在商业、政治、社会和国际关系方面都需要对中国学有更好的了解和依赖。对于泰国来说，中国学对政府、私营部门和公共方面的作用越来越重要。这是由于泰国依赖西半球的援助，中国也是泰国第一个接受援助与支持的國家。无论如何，由于泰国和中国的友好关系，双方通过政府合作项目支持预算、人员、奖学金等项目如孔子学院，中国研究中心，东盟加一（中国）推动中国学。泰国家发展计划“泰国 4.0”政策的目标也是跟着中国的“一带一路”政策共同发展。这还包括中泰两国的教育外交，充当了推动中国学发展的

重要角色。此外，在泰华人社区的私营部门在支持中国学也发挥了重要作用。

参考文献:

- Barbara A. West. (2008). *Encyclopida of the People of Asia and Oceania*. Bangkok: Facts and File.
- Chao,S.Q. & Wu, J.P. (2018). Cong “haiwaihanxue” dao “zhongguoxue”xueshu gongtongti de jiangou, Chao Shunqing jiaoshoufangtanlu [From "Overseas Sinology Study" to the construction of "China Studies" academic community -- an interview with professor Cao Shunqing]. *Journal of Xihua University (Philosophy & Social Sciences)*, 1, 1-6.
- China Radio International:CRI online. (2011). *Sathābān khongchū saphān chūām kān lækplān watthanatham Čhīn - ‘Āsīān* [Confucius Institute is Chinese-ASEAN Cultural Exchange Relations]. Retrieved 2018.11.03, from <http://thai.cri.cn/247/2011/03/16/242s184885.htm>.
- Department of International Trade Promotion. (2016). *Fact Sheet of People’s Republic of China Studies*. Retrieved 2018.11.15, from https://www.ditp.go.th/contents_attach/212412/212412.pdf.

- Li, J.R. (2017). *Xinshidai yu zhongguoxue de xin shiming* [New era and new mission of Chinese studies]. *Guoji huiyi: 2017 nian shijie Zhongguo xueluntan* [International Conference: 2017 World Forum on Chinese Studies] (Proceeding).
- Liu, Y.D. 刘延东. (2016). *Xie shou cujin Kongzi xueyuan ke chixu fazhan* [Hand in hand to promote the sustainable development of Confucius institute (Vol. 1)]. Retrieved 2018.11.03, from <http://www.cim.chinesecio.com/hbcms/f/article/info?id=3e00e69d8b7e46abb73d87437d273f8b&lang=3&langType=zh>.
- Lu, Wei. (1997). *Zhongwai guanxi shi* [History of Sino-Foreign Relations]. Lanzhou: Lanzhou Daxue Chubanshe.
- Mahatdhanobol, Vorasak. (2009). “China Studies” and the revolution to knowing China. Retrieved 2018.11.03, from <https://mgronline.com/china/detail/9520000024709>.
- PREC Edu Service. (2015). *Study in China and be inspired by the China Factors*. Retrieved 2019.11.03, from <http://www.studyinchina.com.my/web/page/indonesians-studying-in-china-rising-in-number/>.

- Royal Thai Embassy in Beijing. (2017). *Thailand-China Relations*. Retrieved 2019.11.10, from <http://www.thaiembbeij.org/thaiembbeij/th/embassy/consulate/>.
- Skinner, G. W. (1958). *Leadership and Power in the Chinese Community in Thailand*. Ithaca: Cornell University Press.
- Skinner, G. W. (1957). *Chinese Society in Thailand, an Analytic History*. Ithaca: Cornell University Press.
- South China Morning Post. (2018). *Family & relationship, Why more Chinese Indonesians are learning Mandarin, and nurturing their children's sense of belonging to Chinese culture*. Retrieved 2019.11.06, from <https://www.scmp.com/lifestyle/families/article/2160779/three-reasons-more-chinese-indonesians-are-learning-mandarin-and>.
- Srisamut, Auttayut. (2017). *Thai-China 40 years, Royal Thai Embassy in Beijing (Thai Ambassador in the People's Republic of China)*. Retrieved 2018.11.03, from <http://www.thaiembbeij.org/thaiembbeij/th/embassy/consulate/>.
- Thai Post. (2018). *Lend a hand 'Alibaba' develops Thailand as a major investment step in the future*.

- Retrieved 2019.11.07, from
<https://www.thaipost.net/main/detail/8150>.
- Thairath News. (2015). *Deputy Education Minister discuss with 'Hanban' added more Chinese teacher in Thailand*. Retrieved 2019.11.14, from
<https://www.thairath.co.th/content/254249> .
- The Straits Times. (2015). *Indonesia, China sign \$7.6 billion high-speed rail deal*. Retrieved 2019.11.05, from
<https://www.straitstimes.com/asia/se-asia/indonesia-china-sign-76-billion-high-speed-rail-deal>.
- The Straits Times. (2018). *Indonesia seeks ways to speed up China high-speed rail project*. Retrieved 2019.11.08, from <https://www.straitstimes.com/asia/se-asia/indonesia-seeks-ways-to-speed-up-china-high-speed-rail-project>.
- Theeravit, Kien. (2005). *Chinese Studies in Thailand and Thai-Chinese Cooperation in Education*. Retrieved 2019.11.03, from http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=193 .
- Yu, X.H. (2018). *Xinshidai yu zhongguoxue de xin shiming* [New era and new mission of Chinese studies] . *History of contemporary Chinese studies*, 6, 4-5.
- Zhang, X.P. (2017). *Jianlun zhongguoxue yanjiu he hanxueyanjiu de tongyixing he qubiexing* [On the

unity and difference between China studies
research and Chinese studies]. *International
Sinology*, 3, 10-17.

“Belt and Road Initiative” and the New Era of China Studies in Thailand

Pornpawis Lhapeerakul

China Studies Section, School of Sinology, Mae Fah Luang University

333 Moo 1 Thasud, Muang, Chiangrai, Thailand. 57100

Tel.: +669 5591 0138 Email: 13032101636@163.com.

(received 3 March, 2020) (revised 30 April, 2020)

(accepted 5 May, 2020)

Abstract

Since President Xi Jinping initiated the “One Belt One Road” (OBOR) in 2013, China has entered a new era. Thailand is one of “One Belt One Road” countries and the Thai government views with prospect the future of the “One Belt One Road” project. Ultimately, Thailand has promoted Chinese studies in the new plan for national development “Thailand 4.0”, along with research on China in the country's education system. In this paper, a presentation about the history and originality of Chinese studies, “One Belt One Road” with helping to promote Chinese studies, the developing of China studies in Thailand. Including the Sino-Thai “One Belt One Road” cooperation to develop into the “Thailand 4.0” policy to promote China studies in Thailand to enter a new era in prosperity.

Keywords: China Studies, One Belt One Road, Chinese Teaching, New Era, Thailand 4.0

การตอบสนองต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของ มณฑลชิงไห่ด้วยแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม บนเส้นทางสายไหม

ศุภกร คนคล่อง¹

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5391-6693 อีเมล Suppakorn.kho@mfu.ac.th

(วันรับบทความ 22 พฤษภาคม 2563) (วันแก้ไขบทความ 12 มิถุนายน 2563)

(วันตอบรับบทความ 16 มิถุนายน 2563)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการตอบสนองนโยบายของมณฑลชิงไห่ต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางซึ่งเป็นนโยบายหลักของประเทศจีน โดยปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือความเป็นมาของนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางและมาตรการหรือกระบวนการเพื่อสนับสนุนการดำเนินแผนพัฒนาเส้นทางสายไหม อีกทั้งยังศึกษาข้อมูลของมณฑลชิงไห่ในด้านภูมิประเทศ ประชากร เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับมณฑล โดยมณฑลชิงไห่ได้ตอบสนองนโยบายโดยการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจากการดึงเอาเอกลักษณ์และความหลากหลายของประชากรที่มีความต่างกันทางชาติพันธุ์มานำเสนอโดยการผนวกวัฒนธรรมด้านต่างๆ เข้ากับการท่องเที่ยวและการกีฬา เพื่อเพิ่มมูลค่าของวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวภายในมณฑล ผ่านการเผยแพร่ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และทำการจัดแสดง

¹ อาจารย์ประจำสำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

นิทรรศการในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยข้อสรุปของวิจัยครั้งนี้คือการ
ที่มณฑลชิงไห่ได้ใช้ประโยชน์จากนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางมา
ผลักดันเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้เป็นที่ประจักษ์สู่สายตาของกลุ่ม
ประเทศอาเซียนและสังคมโลก เพื่อเป็นการดึงดูดผู้คนจากทั้ง
ภายนอกและภายในประเทศให้เข้ามาเยี่ยมชมและสัมผัสวัฒนธรรม
อันเป็นเอกลักษณ์ของมณฑลชิงไห่

คำสำคัญ นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง มณฑลชิงไห่ อุตสาหกรรม
วัฒนธรรม

บทนำ

เนื่องจากประเทศจีนได้ออกนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในหลายมิติและชูโรงในการกระตุ้นเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค เส้นทางสายไหมใหม่จะทำให้การไปมาหาสู่กันระหว่างประเทศเป็นไปได้ง่ายขึ้น และกลายเป็นระบบเศรษฐกิจแบบ “ไร้พรมแดน” โดยให้แต่ละมณฑลสนับสนุนด้วยการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมด้วยการดึงเอาความสามารถหรือจุดเด่นของแต่ละมณฑลออกมาตอบสนองต่อนโยบายหลักของประเทศ อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์จุดเด่นของมณฑลออกสู่ภายนอก ภายใต้นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางได้มีการพูดถึงแผนปฏิบัติการเชื่อมโยงประชาชน (People-to-People Bond) ที่พูดถึงการมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมสินค้าทางวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในแถบเส้นทาง (WU Chu-qi, 2017) ไม่ว่าจะเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม สื่อวิทยุ ภาพยนตร์และโทรทัศน์ ภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ ศิลปะพื้นบ้านของประเทศต่างๆ และการเกิดขึ้นของแผนปฏิบัติการเชื่อมโยงประชาชน (People-to-People Bond) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวผ่านการจัดนิทรรศการต่างๆ และยังมีกรณีศึกษาบางอย่างในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในแถบเส้นทาง

มณฑลชิงไห่จึงได้มีการตอบสนองต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางผ่านการออกแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมบนเส้นทางสายไหม (2018-2025) ภายใต้แผนพัฒนานี้ มณฑลชิงไห่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนให้มีมูลค่าสูงขึ้นจากการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนของชนเผ่าที่มีวัฒนธรรมหลากหลายบน

เส้นทางสายไหมทางบก (LI Qing-yu, 2018) ทั้งนี้แผนพัฒนาฉบับนี้ มีการพูดถึงการดึงเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมของตนเองออกมา ผสมเข้ากับด้านอื่นๆ รวมถึงใช้ประโยชน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มาเผยแพร่วัฒนธรรมของมณฑลออกสู่สังคมภายนอก โดยนำ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมณฑลชิงไห่ที่ถูกพูดถึงกันเป็นวงกว้าง ซึ่งมาจากการรวมกันของชาติพันธุ์กว่า 6 ชาติพันธุ์ ซึ่งล้วนมีศิลปะ ประเพณี การร้องเล่นเต้นรำที่เป็นเอกลักษณ์ของตน (ZHU Xi-quan, 2018) รวมไปถึงเรื่องเล่าพื้นบ้านที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน จนถึงปัจจุบันและเนื่องจากมณฑลชิงไห่มีลักษณะทางภูมิประเทศที่เป็นเอกลักษณ์ เพราะมณฑลชิงไห่ตั้งอยู่บนพื้นที่ที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นหลังคาโลกนั่นก็คือ ที่ราบสูงชิงไห่-ทิเบต อีกทั้งมณฑลชิงไห่ยังเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำสำคัญสามสาย ได้แก่ แม่น้ำแยงซีเกียง แม่น้ำเหลือง และแม่น้ำล้านช้าง และมีทะเลสาบน้ำเค็มที่ใหญ่ที่สุดในประเทศจีน คือ ทะเลสาบชิงไห่ จึงก่อให้เกิดสถานที่ทางวัฒนธรรมที่สำคัญหลายแห่ง ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ที่มีความเกี่ยวข้องกับ ประวัติศาสตร์ และยังมีสถานที่ที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ถนนสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือพิพิธภัณฑ์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของมณฑลชิงไห่ รวมไปถึงมีประเพณีและศิลปะอันหลากหลายของชนเผ่าที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ส่งผลให้มณฑลชิงไห่มี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์

วัฒนธรรมต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำไปรวมกับการท่องเที่ยว และกีฬาเพื่อต่อยอดการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของมณฑลให้ออกสู่สังคมภายนอก และอีกนัยหนึ่งก็เพื่อเป็นการดึงดูดผู้คนภายนอกเข้ามายังมณฑล โดยวิธีการเผยแพร่มีหลากหลายวิธี หนึ่งในนั้นคือการนำ วัฒนธรรมไปเผยแพร่ผ่านเครือข่าย การเผยแพร่ร่วมกันของ

วัฒนธรรมกับกีฬาและการท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นการผลักดันวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักแล้วยังเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวและการออกกำลังให้เกิดขึ้นเป็นวงกว้าง โดยจุดประสงค์ของการที่มณฑลชิงไห่ออกแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมนี้ก็เพื่อตอบสนองต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางซึ่งเป็นนโยบายหลักของประเทศ

“การผสมผสานวัฒนธรรมเข้ากับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว” แนวความคิดของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

การนำวัฒนธรรมของท้องถิ่นผสมผสานเข้ากับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว กลายเป็นประเด็นศึกษาที่ผู้คนต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเริ่มเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวทั่วโลกต่างพยายามหิบบวกวัฒนธรรมท้องถิ่นมาผนวกกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยในปัจจุบันนักวิชาการทั่วโลกต่างให้ความสนใจกับแนวความคิดการผสมผสานวัฒนธรรมเข้ากับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว Silbererg (1995) เคยกล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือการที่ผู้คนให้ความสนใจกับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต สถาปัตยกรรมเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง จนทำให้เกิดพฤติกรรมการท่องเที่ยวขึ้น ส่วน Cohen (1988) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกิดจากความสนใจที่ผู้คนมีต่อสินค้าเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง จนต้องการศึกษาแหล่งที่มา จนเกิดเป็นพฤติกรรมการท่องเที่ยวขึ้น ทั้งนี้ Hughes (2002) ได้สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้ในบทความของเขาความว่า แต่เดิมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กับวัฒนธรรมมีความเชื่อมโยงกันมาตั้งแต่ต้น เพียงแต่เราอาจจะให้ความสำคัญในเชิงวัฒนธรรมไม่มากเพียงพอ และหาก

ปราศจากการท่องเที่ยว อาจจะทำให้วัฒนธรรมบางอย่างสูญหายไป และผลวิจัยของ David (2010) ได้สรุปไว้ว่า สินค้าวัฒนธรรม หรือ อุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากจากการพัฒนา ตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า นักวิชาการทางฝั่ง ตะวันตกต่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวความคิดของการผสมผสาน วัฒนธรรมเข้ากับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จนกลายมาเป็นการจุด ประกายความคิดให้กับประเทศจีน ตลอดจนนักวิชาการชาวจีนที่เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษาในประเด็นดังกล่าว

ZHANG Wen-jun (2009) กล่าวว่า การผสมผสานตัวของ วัฒนธรรมกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แทรกซึมอยู่ตามพฤติกรรมของ นักท่องเที่ยว ดูได้จากการไปท่องเที่ยวในสถานที่สำคัญทาง ประวัติศาสตร์ หรือการท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลพิเศษ โดยผลวิจัย YUAN Jun และ ZHANG Meng (2010) ชี้ให้เห็นว่า การท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม และสินค้าทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ HU Juan (2010) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือการติดต่อกับรูปแบบต่าง ๆ ของวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการแสดง การ เถลิงฉลองเทศกาลสำคัญ อาหารท้องถิ่น ตลอดจนสินค้าจีปาะะ ทั้งนี้ จากผลการวิจัยของ TIAN Yun-hai JIANG Cai-fang (2011) พบว่า กิจกรรม และสินค้าเชิงวัฒนธรรม คือสิ่งที่สร้างภาพลักษณ์ และเป็นสิ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่นั้น ๆ ให้ดีมากยิ่งขึ้น

การประกาศใช้นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง จึงกลายมา เป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่จะผลักดันให้อุตสาหกรรมวัฒนธรรม ผสานเข้ากับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ดี และเป็นระบบยิ่งขึ้น โดยใช้ประโยชน์

จากจุดเด่นทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่หลากหลาย เอกลักษณ์ต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมในแต่ละมณฑลในประเทศจีน และนอกเหนือจากการท่องเที่ยว ภายใต้นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ยังมีแผนการผลักดันอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ผ่านกีฬา และระบบอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง กับการสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

ในอดีตประเทศจีนมีเส้นทางสำหรับติดต่อสื่อสารกับประเทศในแถบตะวันออกและตะวันตก โดยเส้นทางนั้นถูกเรียกว่าเส้นทางสายไหม ซึ่งมีไว้เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและทำการค้ากัน ต่อมาในปัจจุบันได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงจนกลายมาเป็น Belt and Road Initiative (BRI) หรือนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่ริเริ่มโดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ของจีน ที่นำเส้นทางสายไหมเก่ามาพัฒนาและต่อยอดให้กลายเป็นเส้นทางที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการขนาดใหญ่ในการพัฒนาและเดินทางเปิดประเทศ มุ่งเน้นไปที่การเชื่อมโยง 3 ทวีปเข้าด้วยกันได้แก่ เอเชีย แอฟริกา และยุโรป ทั้งนี้ก็เพื่อแสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมระหว่างจีนกับประเทศในแถบเส้นทาง (Andrew, 2019) ด้วยการเชื่อมเส้นทางทั้งทางบกและทางทะเล โดยเส้นทางการคมนาคมทางบก (Belt) จะมีการใช้ระบบราง (รถไฟ) เป็นหลัก โดยเริ่มจากเมืองซีอาน ผ่านรัฐต่าง ๆ ในเอเชียกลาง กรุงเตหะรานของอิหร่าน นครอิสตันบูลของตุรกี กรุงมอสโกของรัสเซีย และไปสิ้นสุดที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ส่วนเส้นทางการคมนาคมทางทะเล (Road) จะเริ่มจากเมืองฉูโจว ผ่านเมืองท่าต่าง ๆ ในทะเลจีนใต้ ลงสู่กรุงฮานอย กรุงจาการ์ตา กรุงกัวลาลัมเปอร์ กรุงโคลัมโบในศรีลังกา ไปสู่กรุงไนโรบี

ของเคนยา กรุงเอเธนส์ของกรีซ นครเวนิสของอิตาลี ไปสิ้นสุดที่ นครรีอตเตอร์ดัมและกรุงลอนดอนในที่สุด ทั้งนี้ยังประกอบไปด้วย ระเบียงเศรษฐกิจทางบก 5 เส้นทาง และเส้นทางทะเล 1 เส้นทาง ส่งผลให้ทุกมณฑลในประเทศจีน ใช้ประโยชน์จากนโยบายนี้ในการ ส่งเสริมเศรษฐกิจ การค้า การเงิน และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายใน มณฑลสู่ประเทศภายนอก

รูปที่ 1 เส้นทางสายไหมภายใต้นโยบาย “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง”
ที่มา Economist (2019)

การประชุม “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Forum for International Cooperation) ที่ถูกจัดขึ้นที่กรุง ปักกิ่ง ประเทศจีน โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง เมื่อเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 2017 มีผู้นำภาครัฐกว่า 28 ประเทศทั่วโลก รวมถึงองค์กร ระหว่างประเทศเข้าร่วมการประชุม ซึ่งได้อภิปรายถึงข้อปฏิบัติการ ต่าง ๆ ภายใต้นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง โดยหนึ่งในข้อ ปฏิบัติการของการประชุมในครั้งนี้ที่ส่งผลถึงวัฒนธรรมโดยตรงคือ

การเชื่อมโยงประชาชน (People-to-People Bond) ซึ่งเน้นการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การศึกษา การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม ซึ่งมีลักษณะและวิธีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย (WU Chu-qi, 2017) โดยประเทศจีนและประเทศบนแถบเส้นทางได้เป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมร่วมกัน อาทิ เทศกาลดนตรี งานหนังสือ รวมถึง “งานมหกรรมสินค้าจีน-อาเซียน” (China - ASEAN Expo Cultural Exhibition) ซึ่งถูกจัดขึ้นทุกปีที่ศูนย์ประชุมและจัดแสดงสินค้านานาชาตินครหนานหนิง เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ซึ่งหลังจากได้มีการประกาศแผนปฏิบัติการเชื่อมโยงประชาชน (People-to-People Bond) ขึ้นมา ภายในงานก็ได้มีการสอดแทรกนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางเข้าไปร่วมด้วย (Siriluk, 2018) โดยมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมสินค้าทางวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในแถบเส้นทาง ไม่ว่าจะเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม สื่อวิทยุ ภาพยนตร์และโทรทัศน์ ภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ และศิลปะพื้นบ้านของประเทศต่างๆ นอกจากนี้ยังมี “เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเส้นทางสายไหม” (Silk Road International Film Festival) ที่เน้นจัดแสดงภาพยนตร์จากประเทศตามแถบเส้นทางเป็นหลักและสถานที่ที่การจัดงานมีสองแห่งคือเมืองซีอานและผู่โจว โดยจะมีการจัดสลับกันในแต่ละปี (ZENG Zhen-huang, 2019) ซึ่งทั้งสองแห่งเป็นเมืองต้นทางของนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง “Belt and Road initiative” เทศกาลภาพยนตร์นี้เป็นที่รู้จักในฐานะเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนภาพยนตร์เชิงวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ตามแนวแถบเส้นทาง โดยเทศกาลนี้นับว่าเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในแถบเส้นทาง

นอกจากนี้ข้อปฏิบัติการเชื่อมโยงประชาชน (People-to-People Bond) ยังได้มุ่งเน้นการขยายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว โดยประเทศจีนได้จัดให้มีการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศในแถบเส้นทาง อีกทั้งยังได้ลงนามในข้อตกลงยกเลิกวีซ่ากับ 57 ประเทศ และปรับปรุงขั้นตอนการสมัครวีซ่าของอีก 15 ประเทศให้มากยิ่งขึ้น จึงทำให้การท่องเที่ยวระหว่างประเทศจีนและประเทศในแถบเส้นทาง มีความสะดวกมากขึ้น และนักท่องเที่ยวก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้จากข้อปฏิบัติการเชื่อมโยงประชาชน (People-to-People Bond) แล้วยังมีข้อปฏิบัติการประสานนโยบาย (Policy Coordination) คือการประสานนโยบายในมณฑลต่าง ๆ กับประเทศในแถบเส้นทาง โดยทำข้อตกลงและโครงการร่วมกัน เนื่องจากมณฑลชิงไห่มีศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีอันเกิดจากวิถีชีวิตและลักษณะทางภูมิประเทศของคนในมณฑล ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว (LIU Jia, 2019) จึงทำให้มณฑลชิงไห่ดึงเอาจุดเด่นทางวัฒนธรรมตรงนี้มาตอบสนองต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง โดยการนำศิลปะ และวัฒนธรรมของมณฑลไปเข้าร่วมจัดแสดงในนิทรรศการต่าง ๆ ที่นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ให้การสนับสนุน อีกทั้งยังสามารถใช้โอกาสในการยกเลิกวีซ่าของหลากหลายประเทศ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาท่องเที่ยวในมณฑลมากยิ่งขึ้น

ลักษณะทางภูมิประเทศของมณฑลชิงไห่ และความหลากหลายของชาติพันธุ์

มณฑลชิงไห่ มีชื่อย่อว่า “ชิง” คำว่า “ชิงไห่” ในภาษาจีน แปลว่า ทะเลสีเขียว เนื่องจากชาวท้องถิ่นไม่เคยเห็นทะเลมาก่อน จึงเข้าใจว่า ทะเลสาบชิงไห่ก็คือ “ทะเล” หรือ “ไห่” จึงนิยมเรียกว่า “ซี

ไห่” ซึ่งแปลว่า “ทะเลตะวันตก” โดยเมืองเอกของมณฑลชิงไห่คือ นครซีหนิง

ลักษณะทางภูมิประเทศของมณฑลชิงไห่

มณฑลชิงไห่ตั้งอยู่บนที่ราบสูงชิงไห่-ทิเบต ทำให้มณฑลชิงไห่ได้รับขนานนามว่า “หลังคาโลก” ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศจีน โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทางทิศเหนือของมณฑลติดต่อกับเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์และมณฑลกานซู่ ทิศใต้ติดต่อกับเขตปกครองตนเองทิเบตและมณฑลเสฉวน ทิศตะวันออกติดต่อกับมณฑลกานซู่ ทิศตะวันตกติดต่อกับเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์และเขตปกครองตนเองทิเบต นอกจากนี้มณฑลชิงไห่ยังมีลักษณะภูมิประเทศโดยส่วนมากเป็นเขาสูง ทะเลสาบ ทุ่งหญ้าและทะเลทราย

รูปที่ 2 แผนที่มณฑลชิงไห่

ที่มา <https://zhuanlan.zhihu.com/p/58151398>

ภายในมณฑลชิงไห่มีทะเลสาบน้ำเค็มที่ใหญ่ที่สุดของประเทศคือ “ทะเลสาบชิงไห่” โดยสหประชาชาติได้จัดทะเลสาบแห่ง

นี้ให้เป็น “พื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งสำคัญของโลก” และได้เข้าร่วม “อนุสัญญาแรมซาร์” หรือ “อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับนานาชาติโดยเฉพาะในการเป็นถิ่นที่อยู่ของนกน้ำ” ซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากประชาคมโลก (China Radio International, 2017) นอกจากนี้มณฑลชิงไห่ถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแยงซีเกียง แม่น้ำเหลือง และแม่น้ำล้านช้าง ด้วยเหตุนี้ทำให้มณฑลชิงไห่จึงถูกขนานนามว่าเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำของประเทศจีน (SONG Guan-feng, 2018) นอกเหนือจากนี้สภาพภูมิอากาศของมณฑลชิงไห่มีความหนาวเย็นเนื่องจากตั้งอยู่บนที่ราบสูง ส่งผลให้ฤดูหนาวในมณฑลชิงไห่มีระยะเวลาที่ยาวนานกว่าฤดูอื่น โดยที่อุณหภูมิต่ำสุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ติดลบ 20 องศาและอุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ติดลบ 7 องศา ถือเป็นอากาศที่หนาวเย็นมาก ในส่วนของฤดูร้อนมีระยะเวลาที่สั้นกว่า มีอุณหภูมิอยู่ที่ 5-20 องศา ถึงแม้ฤดูร้อนของมณฑลชิงไห่จะไม่ได้ร้อนมาก แต่การเกิดพายุและมรสุมนั้นยาวนานถึง 60-80 วัน ในส่วนของฤดูฝน จะมีอากาศแห้ง ฝนตกน้อย มีอุณหภูมิอยู่ที่ประมาณ 5 องศาหรือน้อยกว่านั้น (MA Li, 2019) มณฑลชิงไห่ยังมีทุ่งหญ้าที่กว้างใหญ่ไพศาล เป็นหนึ่งในสี่เขตปศุสัตว์ของจีน ทั้งมณฑลได้เลี้ยงสัตว์พันธุ์ต่างๆ กว่า 400 ชนิด มีพืชป่ากว่า 1,000 ชนิด ปกคลุมพื้นดินของชิงไห่

ชาติพันธุ์ และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในมณฑลชิงไห่

มณฑลชิงไห่ เป็นมณฑลที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 4 ในประเทศจีน มีกลุ่มชนเผ่า ชาติพันธุ์ที่หลากหลายอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยจากข้อมูลในปี ค.ศ. 2019 (XING Hai-ning, 2019) ชาติพันธุ์หลักที่อาศัยอยู่ในมณฑลมีดังนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ทิเบต ซึ่งนับเป็น

24.44% ของมณฑล เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากที่สุดในมณฑล
จึงให้ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเมืองปกครองตนเองทิเบตแห่งต่าง ๆ เมือง
ซีหนิง และเมืองไคตง ชาวทิเบตมีตัวอักษรและภาษาเป็นของตนเอง
มีมรดกทางวัฒนธรรมที่รุ่งเรือง นิยมทำอาชีพเลี้ยงสัตว์และ
การเกษตร กลุ่มชาติพันธุ์หุย ซึ่งนับเป็น 14.83% ของมณฑล เป็น
กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากในมณฑลชิงไห่เป็นอันดับสอง รองจาก
กลุ่มชาติพันธุ์ทิเบต ศาสนาที่ชาวหุยส่วนใหญ่นับถือคือศาสนาอิสลาม
กลุ่มชาติพันธุ์ถู่ ซึ่งนับเป็น 3.63% ของมณฑล เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มี
ประชากรค่อนข้างน้อย ชาวถู่มีภาษาและอักษรเป็นของตนเอง
โดยทั่วไปชาวถู่ นับถือศาสนาพุทธ อาชีพของชาวถู่เน้นไปที่การผลิต
ทางการเกษตรเป็นหลัก กลุ่มชาติพันธุ์ซาลา ซึ่งนับเป็น 1.90% ของ
มณฑล ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหุบเขาแม่น้ำฮวงโห ซีหนิง หวงหนาน ไห
เป่ย์ และไห่ซี ชาวซาลามีภาษาแต่ไม่มีตัวอักษรเป็นของตัวเอง นับถือ
ศาสนาอิสลาม อาชีพเน้นการผลิตทางการเกษตรเป็นหลักเหมือนกับ
ชาวถู่ กลุ่มชาติพันธุ์มองโกล ซึ่งนับเป็น 1.77% ของมณฑล เป็นกลุ่ม
ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีวัฒนธรรมที่งดงาม ชาวมองโกลส่วน
ใหญ่อาศัยอยู่ในเมืองปกครองตนเองมองโกล และทิเบตไห่ซี รวมถึง
เมืองซีหนิง ชาวมองโกลมีภาษาและตัวอักษร เป็นของตัวเอง ชาวมอง
โกลส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทำอาชีพด้านการเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก
นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ซึ่งนับเป็น 0.40% ของมณฑล ซึ่งมี
ชาติพันธุ์เหล่านี้มีการกระจายตัวกันอยู่ตามพื้นที่ต่างๆภายในมณฑล
(Ethnic and religious affairs, 2017)

วัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน เป็นภูมิปัญญาที่ผู้คนในแต่ละสังคมรุ่นก่อนๆ คิด
สร้างสรรค์ และพัฒนาขึ้นจากของเดิม แล้วถ่ายทอดสืบต่อมายังคน

รุ่นหลัง โดยผ่านทางกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ วัฒนธรรมจึงนับเป็น ภูมิปัญญาหรือมรดกทางสังคมอย่างหนึ่ง ตัวอย่างของวัฒนธรรม สำคัญ ได้แก่ ภาษา ธรรมเนียม ประเพณี ศิลธรรม กฎหมาย วิถีการ ดำเนินชีวิต เครื่องมือเครื่องใช้ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ การปกครอง ศาสนา รวมถึงอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุหรือสิ่งประดิษฐ์ และวัฒนธรรมของ แต่ละมณฑลก็จะมี ความแตกต่างกัน จนก่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของ กลุ่มหรือวัฒนธรรมของกลุ่ม ทั้งนี้แต่ละมณฑลหรือหัวเมืองใหญ่ของ ประเทศจีนนั้นชุกช่อนสิ่งต่างๆอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวอาทิ ทัศนียภาพทางธรรมชาติที่สวยงาม สิ่งปลูกสร้างที่มนุษย์รังสรรค์ขึ้น อย่างน่าอัศจรรย์ใจ

มณฑลชิงไห่เป็นมณฑลที่มีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร โดย เอกลักษณ์และจุดเด่นของมณฑลชิงไห่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มของประชากรจาก หลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งแต่ละชาติพันธุ์ต่างก็มีวัฒนธรรมประเพณี และการละเล่นที่เป็นของตนเอง ส่งผลให้มณฑลชิงไห่เป็นมณฑลที่มี การผสมผสาน และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมถึงยังมี เรื่องเล่า เพลงพื้นบ้าน ศิลปะของแต่ละชนเผ่าที่มารวมกันอยู่ใน มณฑลชิงไห่ จนทำให้มณฑลชิงไห่ถูกขนานนามว่าเป็นเมืองแห่ง เสียงเพลงและการเต้นรำ (คมชัดลึก, 2019) โดยตัวอย่างของ วัฒนธรรมที่เป็นเรื่องเล่าที่ได้มีการพูดถึงและถูกเผยแพร่ต่อๆ กันมา คือ มหากายกัณเฑาะว์ โดยต้นกำเนิดของมหากายกัณเฑาะว์นี้อยู่ที่เมือง ปกครองตนเองทิเบตแล้ว มณฑลชิงไห่ เรื่องเล่าแทบทุกเรื่องในมหา กายกัณเฑาะว์มีความเกี่ยวพันกับภูเขาคิโมอันมาซิงและแหล่งกำเนิด ของแม่น้ำเหลือง ปัจจุบันพื้นที่นี้ยังคงมีบรรยากาศวัฒนธรรมมหา กายกัณเฑาะว์ที่เข้มข้นมาก ในเมืองแห่งนี้ มีศูนย์วิจัย พิพิธภัณฑ์ และ

ห้องสมุดเกี่ยวกับวัฒนธรรมเกซาร์เพื่อที่จะเผยแพร่ให้ทุกคนได้รับรู้ และในส่วนของวัฒนธรรมที่เป็นเพลงพื้นบ้านของแต่ละชนเผ่า เพลง จ้างจูลาอี เป็นเพลงพื้นบ้านที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก มีการร้องที่หลากหลายและจังหวะที่ค่อนข้างกระชับ นอกจากนั้นภาษาของแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันจึงทำให้เพลงมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของเขตมีเฉพาะในเมืองปกครองตนเองทิเบตไห่หนาน และมีเพลงฮวาเออร์ ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านที่ได้มีการผสมผสานระหว่างชนเผ่าซาลา ชนเผ่าทิเบต ชนเผ่าฮั่น และชาวมุสลิมนอกเหนือจากนี้ยังมีเพลงอันเจ้า เพลงหลุนจีวู ที่ถือว่าเป็นการแสดงที่มีชื่อเสียงของชนเผ่าต่าง ๆ อีกด้วย ต่อมาในส่วนของศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้านดั้งเดิมที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย คือศิลปะเรือกง ศิลปะดอกบัวแปดกลีบ ซึ่งมีทั้งในรูปแบบของ ภาพวาด ลายสลัก รูปปั้นและรูปแบบอื่นๆอีกกว่า 8 รูปแบบ ทั้งนี้ยังมีผ้าปักลายกุ่มหนานทิเบตซึ่งเป็นตัวแทนศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้านของชนเผ่าทิเบต ชนเผ่าถู่และชนเผ่าซาลา ความหลากหลายของชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในมณฑลชิงไห่แห่งนี้เองที่เป็นจุดกำเนิดของประวัติศาสตร์ ประเพณี ศิลปะ ศาสนาและรูปแบบทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของมณฑลชิงไห่ (QH News, 2016)

นอกจากนี้การที่ชิงไห่มีลักษณะภูมิประเทศโดยส่วนมากเป็น เขาสูง ทะเลสาบ หุบเขาและทะเลทราย ส่งผลให้มีสถานที่หลายแห่งที่น่าสนใจทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น โดยสถานที่ที่น่าสนใจอย่างเช่น ทะเลสาบชิงไห่ ทะเลสาบน้ำเค็มที่ใหญ่ที่สุดของจีนขนาดพื้นที่ 4,500 ตารางกิโลเมตรมีระยะทางรอบทะเลสาบ 30 กิโลเมตร หรือจะเป็นเกาะไห่ซีซานที่อยู่ในทะเลสาบชิงไห่มีพื้นที่เพียง 0.27 ตารางกิโลเมตรแต่กลับมีนกนับแสนตัวมาทำรัง

และอาศัยอยู่ที่นี้ ในช่วงฤดูวางไข่จะมีไผ่นกเรียงรายเกลื่อนกลาด จึงเรียกสถานที่นี้ว่า “เกาะไข่” และมีทะเลสาบชิงชู่ที่นับว่าเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมจีนมาอย่างยาวนาน เพราะมีการค้นพบซากฟอสซิลของมนุษย์วานรเป็นจำนวนมาก (China Radio International, 2017) รวมไปถึงสถานที่สำคัญอย่างเมืองเอกของมณฑลชิงไห่คือ นครซีหนิงเป็นสถานที่ที่ในอดีตมีบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์เดินทางผ่าน คือเจ้าหญิงเหวินเฉิงแห่งราชสำนักถัง ผู้ซึ่งอภิเษกสมรสกับพระเจ้าซว롄ซันกัมโป พระมหากษัตริย์ทิเบต ถือเป็นการอภิเษกสมรสเพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีระหว่างราชสำนักถังกับทิเบตในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 7 อีกทั้ง นครซีหนิงยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางรถไฟสายชิงไห่-ทิเบตที่ได้ชื่อว่าเป็นเส้นทางรถไฟที่สูงที่สุดในโลก และยังมีทะเลสาบเกลือฉาซ่า เป็นทะเลสาบเกลือ 1 ใน 4 ของมณฑลชิงไห่ และเป็นทะเลสาบเกลือเพียงหนึ่งเดียวที่พัฒนาขึ้นเพื่อการท่องเที่ยว เพราะความหนาแน่นของเกลือทำให้พื้นน้ำ (เกลือ) มีความใสดูดังกระจกจนได้รับฉายาว่าเป็นกระจกแห่งท้องฟ้า โดยสถานที่เหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์อันยาวนานรวมถึงเป็นสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญในอดีต ซึ่งสถานที่สำคัญเหล่านี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมณฑลชิงไห่ที่สามารถดึงดูดผู้คนให้เข้ามายังมณฑลและบอกเล่าออกไปสู่ภายนอกได้

ปัจจุบัน ได้มีนักออกแบบจากมณฑลกุ้ยโจว ชื่อว่า ฉือซางหง ได้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์โลโก้ประจำเมืองและมณฑลขึ้นมา โดยเป็นการนำอักษรจีนรวมเข้ากับภาพพิเศษของแต่ละ

ท้องถิ่นไว้แล้วสร้างสรรค์ออกมาเป็นโลโก้ประจำมณฑล โดยนักออกแบบมืออาชีพได้นำเอกลักษณ์ของมณฑลชิงไห่ คือทะเลสาบชิงไห่และตัวจามรีปา มาเป็นแนวคิดในการสร้างโลโก้ขึ้นมา (เอ็มจีอาร์, 2017)

รูปที่ 3 โลโก้ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวมณฑลชิงไห่

ที่มา <https://mgronline.com/china/detail/9600000038046>

การผสมผสานวัฒนธรรมเข้ากับการท่องเที่ยว กีฬา และอินเทอร์เน็ต

นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางมีจุดประสงค์เพื่อให้ทุกมณฑลมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางร่วมกัน ด้วยเหตุนี้เองมณฑลชิงไห่จึงได้มีการตอบสนองต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางผ่านการออกแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมบนเส้นทางสายไหม (2018-2025) ซึ่งเนื้อหาของแผนพัฒนาฉบับนี้จะมีการพูดถึงการยกระดับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมผ่านการเผยแพร่วัฒนธรรมออกไปในรูปแบบต่างๆ หนึ่งในนั้นคือการที่มณฑลชิงไห่นำวัฒนธรรมรวมเข้ากับด้านอื่นๆ (Li Qing-yu, 2018) อาทิ การท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งนี้ภายใต้แผนพัฒนายังได้พูดถึงนำสื่ออินเทอร์เน็ตมาเป็นช่องทางในการเผยแพร่วัฒนธรรมของมณฑลออกสู่สังคมภายนอก

รวมถึงยังเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในวัฒนธรรมของชิงไห่ให้เข้ามายังมณฑลเพื่อเยี่ยมชมยังสถานที่จริง

การนำวัฒนธรรมมาใช้ร่วมกับด้านท่องเที่ยวและกีฬา

การรวมกันของวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว คือการสอดแทรกความรู้ทางวัฒนธรรมเข้าไปในการท่องเที่ยว นับว่าเป็นการศึกษาวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้การรวมวัฒนธรรมเข้ากับการท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นการเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวยังกระตุ้นให้เกิดการซึมซับวัฒนธรรมของผู้ที่มาเยี่ยมชม ถือว่าเป็นการดึงดูดผู้คนให้มาเที่ยวในมณฑลชิงไห่มากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างชิงไห่ที่สวยงามทำให้มณฑลชิงไห่ได้มีการนำคุณค่าทางวัฒนธรรมของถนนโบราณทางไปซึ่งถือว่าเป็นถนนแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชิงไห่ รวมถึงยังมีการนำวัฒนธรรมของชนเผ่าและศาสนา มาเป็นเสาหลักในการเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องด้วยมีความมุ่งหวังที่จะทำให้มณฑลชิงไห่เป็นที่หมายแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้มีการส่งเสริมการจัดเทศกาลต่าง ๆ การแสดงประจำฤดูกาลอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนต่อการเพิ่มมูลค่าดังกล่าว

การท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ที่เกิดจากวิถีชีวิตและความเชื่อของผู้คนในท้องถิ่น จะทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเทศกาล ทั้งอาหาร การกิน การแสดง และสินค้าอีกมากมาย (YAO Peng, 2019) อาทิ เทศกาลบูชาฟ้าดินเดือนหก ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 17 ถึง 25 เดือน 6 ตามปฏิทินจันทรคติ โดยชาติพันธุ์ทิเบต และชาติพันธุ์อุยกูร์ ในช่วงเทศกาลจะมีการบูชาเทพเจ้าตามความเชื่อของผู้คนในท้องถิ่น มีการ

แสดงพื้นบ้านต่าง ๆ มากมาย โดยจะมีการนำพืชพันธุ์ธัญญาหารที่
เพิ่งเก็บเกี่ยวมาแบ่งปันซึ่งกันและกัน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถ
สัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายได้ในคราวเดียว โดยเทศกาล
ส่วนมากจากมณฑลชิงไห่จะอยู่ในช่วงรอยต่อของฤดูร้อนและฤดูใบไม้
ร่วง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีอากาศบริเวณนั้นเย็นสบาย พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ถือว่าเป็นช่วงเวลาทองสำหรับการ
ท่องเที่ยวเลยทีเดียว

นอกจากนั้น ยังมีการส่งเสริมการเต้นของแต่ละชนเผ่า การ
สนับสนุนศิลปะงานฝีมือ อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยว เช่น พิพิธภัณฑ์
ของแต่ละท้องถิ่น และโบราณสถานของอุทยาน ซึ่งสถานที่ดังกล่าว
สามารถเข้าไปเยี่ยมชมได้ โดยแต่ละแห่งได้ทำการจัดแสดงสิ่งของที่
เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นเอาไว้ด้วย และยังมีการ
สนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถนนวัฒนธรรม การ
ท่องเที่ยวเชิงหมู่บ้าน และมีแผนในการเผยแพร่วัฒนธรรมร่วมกับ
นานาชาติ เพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการช่วยให้ชิงไห่กลายเป็นหนึ่ง
ในจุดหมายสำหรับคนภายนอกในการเข้ามาท่องเที่ยววัฒนธรรม อาทิ
พื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมชาติพันธุ์ทิเบตทาเออร์ ที่รวม
เอาวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาติพันธุ์ทิเบตไปจัดแสดงในลักษณะงานจัด
แสดงรูปภาพ เวทีแสดงวัฒนธรรม และศูนย์การค้าสินค้าวัฒนธรรม
ไว้ในพื้นที่เดียว (LUO Yun-min, 2018) ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถ
เลือกซื้อเลือกชมวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ได้อย่างเต็มอิ่ม

การรวมกันของวัฒนธรรมและกีฬา คือการผสมผสาน
วัฒนธรรมเข้ากับกีฬา มีจุดประสงค์เพื่อจัดเส้นทางการแข่งขันให้
ผ่านสถานที่ทางวัฒนธรรมของมณฑล เช่น การจัดการแข่งขันขี่

จักรยานรอบทะเลสาบชิงไห่ (China Radio International, 2014) ซึ่งจุดเริ่มต้นอยู่ที่แม่น้ำหวงสุ่ย และจุดสิ้นสุดที่เมืองหยินชวน เขตปกครองตนเองหุยหนิงเซีย โดยในระหว่างการแข่งขันจะผ่านเมืองต่างๆ ในมณฑลชิงไห่ ได้แก่ เมืองไถตง เมืองซีหนิง เมืองปกครองตนเองทิเบตไห่หนาน เมืองปกครองตนเองมองโกลและทิเบตไห่ซี เมืองปกครองตนเองทิเบตไห่เป่ย์ ทั้งยังผ่านเมืองต่าง ๆ ในมณฑลกานสூ ได้แก่ เมืองจางเย่ เมืองจินซาง เมืองอู่เว่ย รวมถึงผ่านเมืองจวงเว่ย์ และเมืองหยินชวนในเขตปกครองตนเองหุยหนิงเซียอีกด้วย เพื่อให้ผู้แข่งขันสามารถสัมผัสกับวัฒนธรรมของสถานที่ต่าง ๆ ได้ตลอดระยะทางการแข่งขัน และยังมีการจัดการแข่งขันข้ามแม่น้ำฮวงโหระดับเวิลด์คัพ โดยการแข่งขันทันทีจัดขึ้นที่อำเภอปกครองตนเองซาลาสวินฮว่า เมืองไถตง หรือจะเป็นการแข่งขันปิงเชาระดับนานาชาติจัดขึ้นที่เมืองปกครองตนเองมองโกลและทิเบตไห่ซี ในการจัดการแข่งขันนี้ได้มีการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากมายที่จะเข้าร่วมดื่มด่ำไปกับธรรมชาติที่สวยงามของมณฑล ทั้งนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้คนหันมาออกกำลังกายและรักสุขภาพมากขึ้น และยังเป็นการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและเล่นกีฬาไปในตัว เพื่อผลักดันความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงกีฬาผ่านการ ทั้งสองฝ่ายจึงร่วมมือกันโปรโมทการแข่งขันกีฬาเพื่อชมวัฒนธรรมขึ้นผ่านการสร้างสื่อทางกีฬาและการแสดงด้านกีฬา ทั้งนี้ นอกเหนือจากการจัดกีฬาดังกล่าวข้างต้น ทางมณฑลชิงไห่ยังได้จัดให้ถนนชิงจ้างเป็นเส้นทางออกกำลังกายและสถานที่พักผ่อนบนเส้นทางสายไหม อีกทั้งยังส่งเสริมอุตสาหกรรมกีฬารอบทะเลสาบชิงไห่อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเผยแพร่ วัฒนธรรม

เครือข่ายอินเทอร์เน็ตคือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่
เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดการ
สื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยระบบอินเทอร์เน็ตทำให้
สามารถเคลื่อนย้ายข้อมูลข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้ โดยไร้
ข้อจำกัดในเรื่องของระยะทาง ทำให้การส่งข้อมูลสามารถทำได้หลาย
รูปแบบ ทั้งข้อความตัวหนังสือ ภาพ และเสียง โดยอาศัยเครือข่าย
โทรคมนาคมเป็นตัวเชื่อมต่อเครือข่าย ซึ่งทำให้คนทุกชาติทุกภาษา
สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างเสรี โดยไม่ต้องเดินทางไปยังต้น
กำเนิดของแหล่งข้อมูล หรือที่ภาษาไทยในปัจจุบันเรียกว่า
“โลกาภิวัตน์” (โลกการสื่อสารไร้พรมแดน) ที่มีผลมาจากการ
พัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยี
สารสนเทศ อันแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ทาง
เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่าง
ปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาล ทั่วทั้งโลก มณฑลซิงไห่
จึงได้ดึงประโยชน์จากมาใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับวัฒนธรรม
ออกสู่สังคมภายนอกทั้งในและนอกประเทศ โดยเป็นการเผยแพร่
วัฒนธรรมผ่านข่าวสาร วรรณกรรม เกม การ์ตูนบนแพลตฟอร์ม
อินเทอร์เน็ต รวมถึงมีการสร้างห้องสมุดดิจิทัล หอศิลป์ดิจิทัล และ
พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมดิจิทัลอีกด้วย (WANG Meng-meng, 2018)

ตัวอย่างเช่น ในพื้นที่เขตหวงจง เมืองซีหนิง ได้มีการนำเสนอ
แนวทางการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยการนำข้อมูล
ทางด้านการท่องเที่ยว การกีฬา ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ใน
ท้องถิ่น ไปผลิตเป็นสื่อด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง(Augmented

Reality) เพื่อให้สามารถยกระดับการเผยแพร่วัฒนธรรมให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้คนสามารถรู้จัก และสัมผัสวัฒนธรรมต่าง ๆ ของเขตหวงจงผ่านเทคโนโลยี โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปท่องเที่ยวถึงที่ นอกจากนี้ ยังมีการใช้แอปพลิเคชันสังคมออนไลน์ในการนำเสนอ และเผยแพร่วัฒนธรรม โดยในช่วงที่ผ่านมา แอปพลิเคชันไควโฉ่ว (Kuaishou) ได้รับความนิยมอย่างมากจากกลุ่มวัยรุ่นในมณฑลชิงไห่ พวกเขาแนะนำวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ผ่านการอัดคลิปวิดีโอ และนำเสนอผ่านแอปพลิเคชันดังกล่าว โดยเชื่อว่าจะสามารถทำให้ วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของตนเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก (Ji Guang-xu, 2018) แอปพลิเคชัน ไควโฉ่ว (Kuaishou) คือสื่อกลางในการ เชื่อมโยงวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับวัฒนธรรมเมือง กระตุ้นให้เกิดการ เรียนรู้ระหว่างกัน และทำให้วัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชันต่าง ๆ จึงเข้ามา เป็นตัวช่วยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นของแต่ละชาติพันธุ์ได้มีเวลาในการ แสดงออก และนำเสนอวัฒนธรรมของตนออกสู่สายตาคนภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาสื่อแบบดั้งเดิมและส่งเสริมการสร้างสื่อแบบ ใหม่ผ่านการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นสื่อกลางในการ เผยแพร่วัฒนธรรม และสอดคล้องกับแนวทางของแผนปฏิบัติการ เชื่อมโยงประชาชน (People-to-People Bond) ภายใต้นโยบาย หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

บทสรุป

นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางเป็นโครงการขนาดใหญ่มี จุดประสงค์เพื่อการพัฒนาและเดินทางเปิดประเทศของประเทศ จีน เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภูมิภาคในด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การเมือง การค้า การเงิน สังคม

และวัฒนธรรม ทางด้านของมณฑลชิงไห่ซึ่งเป็นมณฑลที่มีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากร และมีชนเผ่าที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง มณฑลชิงไห่จึงได้ใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองในการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ไม่ว่าจะเป็นการนำศิลปะการแสดงท้องถิ่นออกไปแสดงใน “งานมหกรรมสินค้าจีน-อาเซียน” (China - ASEAN Expo Cultural Exhibition) ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ People-to-People Bond อีกทั้งยังมีการนำศิลปะงานฝีมือของชนเผ่าต่างๆ ไปจัดแสดงภายในงานอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านการรวมวัฒนธรรมเข้ากับด้านอื่นๆ คือ การท่องเที่ยวและกีฬา ด้านกีฬานอกจากจะเป็นการส่งเสริมการออกกำลังกายแล้ว เส้นทางการแข่งขันยังถูกจัดให้ผ่านสถานที่ทางประวัติศาสตร์ถือได้ว่าเป็นการแข่งขันกีฬาเพื่อซึมซับวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวจะมีการสอดแทรกวัฒนธรรมเข้าไประหว่างการท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับทั้งการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และเพื่อที่จะเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ไปสู่สังคมภายนอก ทั้งนี้มณฑลชิงไห่จึงได้นำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระ โดยจุดมุ่งหมายของการเผยแพร่คือการดึงดูดผู้คนทั้งในและนอกประเทศที่มีความสนใจในวัฒนธรรมของมณฑลชิงไห่ให้เข้ามาเยี่ยมชมยังสถานที่จริง ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านข่าวสาร วรรณกรรม เกม การ์ตูนบนแพลตฟอร์มอินเทอร์เน็ต รวมถึงมีการสร้างห้องสมุดดิจิทัล หอศิลป์ดิจิทัล และพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมดิจิทัลอีกด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาสื่อแบบดั้งเดิมและส่งเสริมการสร้างสื่อแบบใหม่ผ่านการนำ

เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมบนเส้นทางสายไหม (2018-2025) นอกเหนือจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่สามารถนำมาพิจารณาต่อยอดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของมณฑลชิงไห่เพื่อตอบสนองต่อนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

บรรณานุกรม

คมชัดลึก. (2019). เปิดยิ่งใหญ่สู่ตลาดการท่องเที่ยว-วัฒนธรรม
มณฑลชิงไห่ ปี 2019. ได้จาก:

<https://www.komchadluek.net/news/pr/373681>.

สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2562.

ศิริลักษณ์ ลิกะบุรณะ. (2018). งาน The 15th China – ASEAN
Expo 2018 (CAEXPO) ณ นครหนานหนิง สาธารณรัฐ
ประชาชนจีน. ได้จาก:

<https://www.mhesi.go.th/main/th/34-news/news-gov/7597-the-15th-china-asean-expo-201>. สืบค้นเมื่อ
23 กันยายน 2562.

เอ็มจีอาร์ ออนไลน์. (2019). สังคม - วัฒนธรรม. “จีนทรงเสน่ห์” ดี
ไซเบอร์แดนมังกรดึงเอกลักษณ์ท้องถิ่นสร้างโลโก้สุดสร้างสรรค์
(ชุดที่ 2). ได้จาก:

<https://mgronline.com/china/detail/9600000038046>.

สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2562.

Andrew Chatzky. (2019). China’s Massive Belt and Road
Initiative: Available from: URL:

<http://www.qhnews.com/zt/system/2007/06/12/002137840.shtml> Accessed October 3, 2019

- Chen Shi. (2012). Study on the Grafting Mode of Drama Industry and Tourism Industry: Case study on Sichuan Opera. *Chinese Commerce*, 2012(2): 28-31.
- China Radio International. (2017). เกษนกกกลางทะเลสาบชิงไห่. ได้จาก: <http://thai.cri.cn/221/2017/10/11/228s259153.htm>. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2562.
- China Radio International. (2014). การแข่งขันขี่จักรยานสากล รอบทะเลสาบชิงไห่ครั้งที่ 13 เปิดฉาก. ได้จาก: <http://thai.cri.cn/247/2014/07/06/123s222695.htm>. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2562.
- Cohen, E. (1988). Authenticity and Commoditization in Tourism. *Annals of Tourism Research*, 1988,15(3): 371-385.
- David A. Cahir and Ian D. Clark. (2010). An Edifying Spectacle A History of Tourist Corroborees in Victoria, Australia. *Tourism Management*, 2010(3): 412-416.
- Hu Juan. (2010). Research on Tourism Creative Products: Case study on Tourism Performing Arts. Ph. D. Thesis, Anhui University, Hefei, Anhui, PRC.
- Hughes. (2002). *Art, Entertainment and Tourism*. London: Butterworth-Heineman, 2002.

- Ji Guang-xu. (2018). “KuaiShou” Under the Perspective of Urban and Rural Culture Mosaic: Fieldworks on the Mobile Internet Practice of the Young Villagers of the Tu people in Qinghai. *Ethno-National Studies*, 2018(1): 81-88.
- Jiang Cai-fang and Tian Yun-hai. (2011). Research on the Fusion of Xiangxi ethnic Cultural Tourism and Cultural Creative Industries. *Chinese Foreign Enterprise*, 2011(2): 44-46.
- Li Qing-yu. (2018). Qinghai’s Development and Action Plan of Silk Road Cultural Industrial Belt (2018-2025). Retrieved October 01, 2019, from https://www.mct.gov.cn/whzx/qgwhxxlb/qh/201801/t20180112_830911.htm.
- Liu Jia. (2019). Qinghai: The blooming of cultural tourism. Retrieved September 5, 2019, from People.cn: <http://travel.people.com.cn/n1/2018/0131/c41570-29798595.html>.
- Luo Yun-min. (2018). Research on the Development Status and Integration of Tourism and Cultural Industry in Qinghai Province. *Journal of Qinghai Normal University (Philosophy and Social Sciences)*, 2018, 40(6): 15-20.

- Ma Li. (2019). Climate characteristics of Qinghai. Retrieved September 22, 2019, from Wenku:
<https://wenku.baidu.com/view/99e7565b6e1aff00bed5b9f3f90f76c660374c24?pcf=2>.
- Song Guan-feng. (2017). 2018 China International Water Tower Nordic Walking World Cup, Ledu station. Retrieved August 30, 2019, from Saixun:
<http://www.cnsaixun.com/event?id=123021>.
- Ted Silberberg. (1995). Cultural Tourism and Business Opportunities for Museums and Heritage Sites. *Tourism Management*, 1995, 16(5) : 361-365.
- Wang Meng-meng. (2018). Qinghai promotes “Culture+” the integration and innovation of the cultural industry. Retrieved September 23, 2019, from Xinhua: http://www.xinhuanet.com/2018-09/17/c_1123442811.htm.
- Wu Chu-qi. (2017). Belt and Road’ initiative tightens people-to-people bond of en-route countries: Available from: URL:
<https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-massive-belt-and-road-initiative> Accessed October 3, 2019.
- Xing Hai-ning. (2019). Tibetan population distribution and its characteristics of Qinghai Province. Retrieved September 11, 2019, from Tibet.cn:

http://www.tibet.cn/periodical/xzyj/1993/01/200504/t20050408_22783.html.

- Yao Peng. (2019). The value of Exploitation and Utilization of Leisure Culture of Ethnic Minorities Living in Qinghai under the Perspective of Belt and Road. Journal of Hotan Normal College, 2019, 38(2): 104-108.
- Yuan Jun and Zhang Meng. (2010). Research on the Sustainable Development of Macau's Cultural Heritage Tourism from the Perspective of Ecotourism. Journal of Shenzhen University, 2010, 27(4): 99-104.
- Zeng Zhen-huang. (2019). Silk Road International Film Festival. Introduction to the film festival: Available from: URL: http://sriff.cn/EN/about_more.php?classid=2 Accessed September 22, 2019.
- Zhang Wen-jun. (2009). Research on the Integration and Development of Tourism and Creative Industries. Ph. D. Thesis, Northwest A&F University, Xi'an, Shaanxi, PRC.
- Zhu Xi-quan. (2018). Wang Guangcheng is coming to Qinghai Province to teach dancing. Retrieved September 5, 2019, from Qinghai NEWS:

[http://www.qhnews.com/newscenter/system/2016/
04/21/011986565.shtml](http://www.qhnews.com/newscenter/system/2016/04/21/011986565.shtml).

Qinghai Response to Belt and Road Initiative by Using Qinghai's Development and Action Plan of Silk Road Cultural Industrial Belt

Suppakorn Khonkhlong

School of Sinology, Mae Fah Luang University
333 Moo1 Thasud, Muang, Chiang Rai Province 57100
Tel.: +66 5391 6693 Email: Suppakorn.kho@mfu.ac.th

(received 22 May,2020) (revised 12 June,2020)
(accepted 16 June,2020)

Abstract

The objective of this research is to study the response of Qinghai to the “Belt and Road Initiative” which is the main policy of China. The essential factors of this research are the background of the “Belt and Road Initiative” and the operation of the developing plan. Moreover, this research also studies relate to the geography and populations of Qinghai for understanding about Qinghai. Qinghai has responded to the “Belt and Road Initiative” by developing the cultural industry from taking advantage of uniqueness and variety of populations and combining different cultures to traveling and sport for increasing the value of culture and traveling. These cultural industries are promoted by using the internet and holding

exhibitions in the China-ASEAN Expo. In conclusion, Qinghai has taken advantage of the “Belt and Road Initiative” for encouraging the unique culture of Qinghai province to ASEAN and the world.

Keywords: BRI, Qinghai, Cultural Industry

民主的东西比较——基于越南的经验

LETHINGOCANH 黎氏玉英¹

中国上海市大连西路上海外国语大学
国际关系与公共事务学院 550 号 邮编 200083
邮箱:lethingocanhtql@163.com

收稿日期 2020. 3. 4 修回日期 2020. 5. 3 接收日期 2020. 5. 13

摘要

政治哲学指在探讨人类最好的政治制度和生活方式,为此要研究人的本性或本质,国家的起源或基础,社会经济制度的组织原理,道德或价值取向的根据,正义或公正的实质等基础问题²,其中,民主是政治哲学所研究的一个重要范畴。民主作为一种“普世价值”是现代国家与人民追求的目标,但对于实现民主的具体道路而言,它又是特殊的,同样是民主但东西方对它的解释有很大的区别,因此在各个国家的模式也会有所不同,这就意味着我国越南在实现民主化的道路和方式上会有自身的特点。本文集中分析东方的“纵向民主”与西方的“横向民主”的区别,以及越南实现民主化道路的实践经验。

关键词: 民主、东西比较、“纵向”、“横向”、越南民主

¹LETHINGOCANH, 越南国籍,上海外国语大学国际关系与公共事务学院的博士研究生

²列奥·施特劳斯,约瑟夫·克罗波西.政治哲学史[M].法律出版社,2009,译者前言。

一、 民主的“纵向”与“横向”比较

从全球化的角度来看，民主已经成为当今时代政治合法性的重要标志，许多新兴国家也致力于实现本国民主政治。³在研究民主问题过程中，我们经常提到“纵向民主”与“横向民主”两个概念，那么什么是“纵向”和“横向”民主，它们两者有什么区别，以下笔者进行具体的分析。

（一） 从结构的角度看民主

东方的“纵向民主”是与西方“横向民主”是截然不同的体制。关于“横向民主”和“纵向民主”相关的论述较早出现在美国当代著名政治思想家乔万尼·萨托利所著的《民主新论》，萨托利认为，“横向民主”就是指民主政治的横向结构，“公众舆论、选举式民主、参与式民主、公民表决式民主都是横向民主的实施与普及”而“纵向民主”是指民主政治的纵向结构，“研究支配、服从与协调、研究群体中的等级结构。我称之为政治的纵向性”。⁴关于二者的关系，萨托利认为两者不可分割，两者是民主政治的不同侧面。约翰·奈斯比特则认为，“横向民主”和“纵向民主”是不同的民主模式，“横向民主”就是指西方的选举民主，而“纵向民主”是指中国特色的民主模式，即由“国家自上而下的领导”与“民众自下而上的参与”相统一而形成的一种新型政治模式。⁵“纵向民主”之于中国已不仅是萨托利

³梁素贞，杨东曙. 纵向民主:探析中国民主政治发展的新视角[J]. 中共福建省委党校学报, 2012, 24(5):14-18.

⁴周时强. 奈斯比特中国模式——“纵向民主”的特色与启示[J]. 大观周刊, 2012(15):21-22.

⁵佚名. 奈斯比特:中国特殊的民主模式[J]. 中国科技产业, 2010:136-138.

所说的只是民主制度的一个纵向侧面结构，它正在成为中国民主政治发展的总体性制度框架。以下本文集中分析约翰·奈斯比特的“民主”概念。

约翰·奈斯比特认为：西方人想到一个自由、民主的社会时脑海中出现的是一个横向结构，由无数个人平等选举出自己的领导。大部分西方国家所采纳的都是这一模式。而中国人相信人们生来就是密切联系的，所有个人都是集体的一份子。在传统中国社会中，与他人和谐相处是处世的要领。个人责任远不如与周围人的关系重要。在这种环境下，政治运作不是依赖对立的政党或者政客，而是通过自上而下和自下而上的过程实现意见的统一。在这样一个权力高度分散的社会中，领导层吸纳自下而上的意见和需求制定一个整体的纲要。这些上下互动的积极性得到了鼓励，并允许根据情况和环境的不同灵活变化只要符合领导层的所制定的总体目标即可。这样便创造了一个纵向结构，新思想和经验可以源源不断地沿着这个纵向轴交流。中国正处于创建符合自己历史与思维的民主模式的初级阶段。虽然这种纵向模式也有自己的缺点，但是它的主要优点就在于能够使政治家们从为了选举的思维中解放出来，以便制定长期的战略规划。

（二）从文化背景的角度看民主

中国开始的“纵向民主”根植于传统文化，符合自己的历史和要求。由于各国的经济社会历史发展环境不同，各国的政治发展的道路和模式也不尽相同，这也是人类文明多样性的体现，事实上西方发达国家总是以自己的价值观和思维方式来看待其他国家，相信西方国家的模式才是最佳的政治模式是“历史的终

结”⁶。对此，奈斯比特指出这一思维必然导致失望和不现实的期望。中国的发展成就和事实表明中国人民根据自身情况选择了适合自己的道路，因为他认为：“对于美国人来说，自由意味着可以决定自己的生活方式、不受他人武断行为的约束。大多数西方国家都认同这一观点，个人权利是这些社会的重要支柱之一。但是，对于不同民族来说自由也有不同的含义。中国人的思维受到两个因素的重要影响：社会秩序与和谐。这两个概念是儒家学说的中心思想，孔子认为只有秩序才能为人们带来真正的自由。”⁷那么如果说自由是西方民主的核心理念，那么秩序则是中国民主政治发展的首要前提。⁸

对于中国社会而言，自由与秩序并不是对立分开的，这深受中国传统文化中儒家思想的影响。儒家思想崇尚整体主义观念，认为个人是集体中的一员，如果社会能够良好地运行，那么秩序是首要的前提；没有秩序，个人按照自己的意志行事会导致社会的不稳定，自由将无从谈起。从这个角度来看，秩序并不抑制自由，反而为自由提供了保障。秩序的本质是有效地平衡各种利益的冲突，并使不同的利益各自都获得实现的空间。事实上，中国改革开放 30 多年来，随着政府权力的下放、公民社会的兴起以及思想观念的转变，自由不但从宪法、法律上得到了保护，个人自由的空间也大大拓展，而这种自由是在一种稳定秩序中实现

⁶周时强. 奈斯比特中国模式——“纵向民主”的特色与启示[J]. 大观周刊, 2012(15):21-22.

⁷佚名. 奈斯比特:中国特殊的民主模式[J]. 中国科技产业, 2010:136-138.

⁸周时强. 奈斯比特中国模式——“纵向民主”的特色与启示[J]. 大观周刊, 2012(15):21-22.

的。现代化研究同样表明，后发国家在民主化过程中，如果政治领导者能够为社会提供稳定的政治秩序，那么就可以减少民主进程的一些障碍，就可以避免出现亨廷顿所谓的“普力夺政体”。当然，一个稳定、和平的国际环境对于处于民主化过程中的国家而言也是必不可少的因素。

对于“和谐”，虽然和谐是中国传统思想的重要内容，但和谐成为当代中国的主流价值却经历了一个漫长的思想解放过程。⁹奈斯比特认为：“西方人所理解的个人选择的自由，由于其社会与法律环境的制约，导致了谁对谁错的无休止的争论。许多西方人确实认为正是争论与不和谐带来了突破、新思想和创新。但是这种争论与不和谐不符合中国人的心理，特别是在执政这种严肃的问题上。”¹⁰和谐意味着和而不同，它要求社会中的个体与周围其他人建立良好的关系，这与西方强调争论产生了鲜明的对比。从民主角度而言，如果说竞争性选举是西方横向民主的主要特征，那么自上而下的领导与自下而上的参与之间的互动则是中国纵向民主的应有之义。

“在西方人眼里，执政的合法性在于是否通过选举；而在中国人眼里，执政的合法性更多地在于政绩。由于这样的规则，中国政府的政绩是非常出色的中国的领导权掌握在共产党手中，但是中国共产党执政的理念与方式在过去 30 年中已经发生了巨大变化，转变为吸纳民众自下而上参与的执政党。在这个纵向民主

⁹梁素贞，杨东曙. 纵向民主: 探析中国民主政治发展的新视角[J]. 中共福建省委党校学报, 2012, 24(5):14-18.

¹⁰佚名. 奈斯比特: 中国特殊的民主模式[J]. 中国科技产业, 2010:136-138.

社会中，人民群众 自下而上地进行参政议政，政府决策和执行的透明度也在逐步提高。就像胡锦涛主席所说的那样：确保权力正确行使，必须让权力在阳光下运行。”¹¹

纵向民主理论认为，要保持自上而下的领导与自下而上的参与之间的良性互动，信任是维系这一系统过程的核心价值，其中政治统治合法性主要是通过被统治者的信任与认同获得的。正如选举是西方民主政治合法性的主要来源，政绩则是中国纵向民主合法性的重要因素。纵向民主的一个重要特征就在于能够使政治家们从选举的思维中解放出来，以便制定长期的战略计划，这种战略计划必须符合最广大人民的根本利益；同时，人民也相信这种规划能够带来更多的实惠。在西方议会制政府中，若得不到议会多数的信任，政府会出现频繁更迭的现象，虽然重新组阁的人员有时变化不大，但从总体上看是不利于政策的连续性。而在两党制国家里，两个主要政党为了争夺更多的选票而提出一些改革，一旦其中一个政党获胜，所提出的一些改革时常成为一张“空头支票”。更有甚者，“两大政党在掌权之前一直赞成根本性的变革，可一旦获得权力后‘它们就缩了回去，不在倡导诸如选举改革之类可能对其造成不利影响的变革’。”¹²因此，从某种程度上看，与其说通过选举赢得到选民的支持，毋宁说通过政策让人民得到实惠更能获得人民的信任。社会信任关系形态、公民对政府的政治态度和社会关系的心理认同等因素，对公民能否

¹¹佚名. 奈斯比特:中国特殊的民主模式[J]. 中国科技产业, 2010:136-138.

¹²阿伦·利普哈特. 民主的模式: 36 个国家的政府形式和政府绩效[M]. 北京大学出版社, 2006.

积极地参与对公民政策的讨论和协商有重要的影响。只有公民对政府高度信任的前提下，不同阶层的公民才会以不同的形式参与政策的讨论，从而提供多方面的信息，进而增进了政治过程中的公开、透明。

（三）从民主的绩效的角度看民主

中国模式“纵向民主”的成就显著。“纵向民主”避免了多党竞争带来的无谓消耗。根据中国实际情况选择的“纵向民主”模式，在集中体制资源、集中民智、集中民力、解决诸多重大难题上，表现出惊人的高效和务实。奈斯比特先生认为，“纵向民主”实现了自上而下与自下而上的结合，其主要优点在于能够使政治家从为了选举的思维中解放出来，以便制定长期的战略计划。如果中国建立的是西方式的横向民主体系，那么大量精力会被浪费在竞选的争斗上，这种情况很容易导致混乱，这是珍视和谐与秩序的中国人所不愿意看到的。这种纵向民主确保了中国的“放而不乱，活而不散”，可以保证政策的长期连续性和社会的稳定。奈斯比特据此还认为，这一模式显然是中国 30 年成功的一个重要保障“现在回想起来，似乎没有更好的办法领导一个如此庞大复杂的国家走出贫穷、实现现代化了。

那么根据约翰·奈斯比特则的定义“纵向民主”就代表东方民主，而“横向民主”就代表西方民主，所以东方民主是“国家自上而下的领导”与“民众自下而上的参与”，是“社会秩序”与“和谐”民主，而西方民主是自由、公众舆论、选举式民主、参与式民主、公民表决式民主。

二、 越南实现民主化道路的实践经验

（一） 革新时期越南对民主与社会主义民主的认知

革新开放以来民主已成为越南共产党的目标和动力。在越南社会经济发展的过程中，民主的地位越来越重要，它助于推进工业化、现代化和国际一体化。民主进程的成就为国家建设和国防事业做出了积极贡献。回顾越南三十多年革新的经验，总结出越南革新必须始终贯彻“以民为本”的观点，为了人民的利益，依靠人民，发挥人民当家作主的作用、负责任的精神、创造力和全部力量，发挥全民族团结力量。同样是共产党国家，中国是“纵向”民主越南更是这样，越南政治发展既不同于过去的传统模式，也没有实现西方所期待的自由民主模式，而是也像中国逐渐形成了具有越南特色社会主义民主政治。思想观念的变化是形成越南特色社会主义民主政治的前提。继承与发展马克思列宁主义的民主思想，胡志民主席提出一个非常简短但多含义关于越南特色社会主义民主：“民是主”、“民作主”、“民为根本”、“我们国家是一个民主国家”、“民主是万能钥匙”。

肯定人民当家作主的作用，胡志明先生说：“权衡和力量都在人民”，更重要的是，胡志明肯定要让人民享有实质的社会所有权。从“民是主”上升为“民作主”是民主实质性的长足进步。据胡志明先生，“要让人民享有作主权和懂得作主权，人民必须掌握作主的能力。”这种能力不是突然就有，而是一方面，党和国家必须建立适当的机制、政策和法律；另一方面，人们必须努力奋斗、训练、学习民主，提高对民主的理解水平，实行民

主的方法和实行民主的本领。只有这样，人民才拥有真正的民主权利，避免笼统民主和形式民主现状。

（二） 新时期越南政治、经济、文化和社会各领域的民主现状

越南正在处于社会主义定向发展时期，因此社会主义民主也正在逐步形成、建设，但尚未成熟。回顾越南革新的三十年历程，越南现实化社会主义民主取得了根本性的进展，其中包括成就与限制两方面共同存在。以下笔者进行具体的分析。

1. 社会主义民主的成就：

- 民主在政治方面：

越南继续建设和完善“共产党领导下的属于人民、来自人民和为了人民的社会主义法权国家”，这也是越南人民正在建设的社会主义的特征之一。越南已经颁布的 1992 年“宪法”和 2013 年“宪法”，其中包括许多关于人权、公民身份和人民当家作主的权力的新修正和补充内容。颁布了许多与国家权力机构，社会政治组织和经济部门有关的重要法律文件；许多公民权和人权已经明确并制度化。越南国会的活动日益民主，增加了国会常务委员会、民族委员会和各委员会的国会代表质询和回答活动；头衔的信任票由国会、人民委员会选举或批准；“通过社会反馈和澄清责任等途径来完善政策、提高领导能力和管理水平”，由政府门户网站与越南电视台联合开展的“人民问——部长答”¹³节目

¹³ “人民问——部长答”是每周日晚在政府门户网站、中央视频道和其他省市电视台播出的一档时长 5—7 分钟的节目，该节目被誉为“政府信誉、质量及准确的信息通信工具之一”，旨在及时提供各部门需要向公众舆论宣传其工作计划或各部门负责管理协调有关人民群众关注的问题等信息。

便是一个有益的尝试；征求全民意见修改 1992 年宪法；改善越南国民大会和人民代表大会的选举活动；加强人民群众对党、国家的法案和政策的建议等。

司法机构和检察院的活动也在更新发挥公民的民主权，加强律师在法庭上的诉讼作用以遏制不公正和错误的案件。

国家行政体制在四个方面进行了改革：行政机构，组织机构，公务员和公共财政，以减少人民的烦恼。

越南祖国阵线和各政治团体、社会团体逐渐更新内容和活动方式，《越南 2011 年至 2020 年经济社会发展战略》明确指出要充分发挥越南祖国阵线和各政治团体、社会团体、人民在经济社会发展中的作用。与此同时，越南政府格外重视在社会管理中最大限度发挥人民创造能力，“重大问题决策要实行人民知晓、人民讨论、人民动手、人民检察的方针”¹⁴。祖国阵线的“反辩”功能日益突出。作为 44 个成员组织的集体合作，越南祖国阵线近年来承载了更多的“反辩”¹⁵功能。

实行民主（直接民主和代议制民主）的形式逐步得到改善。“基层民主规则和实现民主法令深入到各级人民群众，使基层民主气氛更加起色。

- 民主在经济方面

经济中的民主是其他领域民主的基础。在革新过程中，越南共产党建立和发展经济市场定向社会主义已开辟实现和发挥民主

¹⁴ 李慎明：《低谷且听新潮声：21 世纪的世界社会主义前景》，社会科学文献出版社，2005 年版，第 587 页。

¹⁵ “反辩”是越南被鼓励的重要概念，意为政府决策反映公众看法，提出意见和建议，具有政治协商与监督的双重含义。

的道路。党主张发展市场经济定向社会主义，以各种形式、经济成分、商业组织形式和分配形式。依法经营的所有经济部门都是经济体制的重要组成部分，法律平等，长期发展，合作和健康竞争。在体制化此政策方面，国家颁布了“宪法”和许多经济法律，为经济运作和生产经营活动创造了法律走廊，如“投资法”、“投标法”、“合作社法”、“企业法”、“土地法”、“破产法”等。因此，人民已经有权自由经营，生产所有权，财产所有权，有权做法律不禁止的事情。人民也有权参与党和国家的社会经济发展方针和政策；参与国家和国有企业及合作社的经济活动的管理和监督工作。劳动人民有权平等享受国家的经济成就。经济活动中的民主、开放和透明的精神日益明显。人们在生产和业务中的积极和创造性日益提升。国家为人民创造工作，关注深偏远和困难地区，以提高生活质量，消除饥饿和减少贫困。

- 民主在社会、文化方面

国家保障人民的基本权利，如：信息权、言论自由、新闻自由、信仰自由、创作自由、建议建设党和政权的权利等。人民有权讨论和监督社会保障、消除饥饿、扶贫、救灾等项目。为文化—社会领域建立法律框架，政府已经颁布了许多法令，如：“新闻法”、“出版法”、“知识产权法”、“社会保险法”、“健康保险法”等。从而发挥了人们对精神活动和社会活动的民主权，使人们能够享受民族文化的成果，吸收人类的文化精髓。

总之，经过 30 多年革新开放，越南建设社会主义民主的成就非常重要，有利于推动改造、创新事业，促进建设和保护祖国。正如越共知识产权法所述：“社会主义民主正在进步”；

“党内，组织和社会中的民主得到扩展，加强；人民的所有权得到了更好的提升。保护公民的合法权益以及处理违法行为被极为重视”。¹⁶

2. 社会民主主义的限制与不足

部分干部、党员和人民的民主意识仍然有限。由于不了解资本主义民主的本质，所以一部分人误解此民主是社会主义必须遵循的最终价值。在许多人还存在分离，甚至对立民主与纪律和民主与法律之间。党和国家的民主集中原则仍然被误解，转变为中央集权的官僚制或无组织的民主制。

行政改革尚未达到既定要求；行政程序也给组织和公民带来麻烦。行政机制的官僚主义使经济社会的各管理过程和促进人民的所有权不灵敏和有效。

祖国阵线和各社会、政治团体的组织和运作方式基本上没有摆脱官僚现状，和不接近各级基层人民；许多政治团体、社会团体的官员仍然存在“行政化”和“官方化”现状。某些地方在某些领域人民的所有权也受到侵犯，形式化实行民主。某些地区的某些领域仍然存在过于民主和极端民主甚至跋扈专制的情况。民主代表制和直接民主仍有许多缺乏实质的表现，没有很好地发挥其作用。

从上述可见，越南的革新经历了自下而上的一个过程。在革新前，一些地方的农民偷偷进行产品承包、家庭承包，直到后来越共中央书记处发布的第 100 号承包指示正式承认了地方举措的

¹⁶ 越南共产党.《越南共产党第十一次全国人民代表大会文件》，越南国家政治真理出版社，河内，2011 年，第 158 页。

合法性。在推进改革的过程中，领导集体和领导人个人也发挥了至关重要的作用。可见，越南的改革进程，是群众的创见与党的主张互动的一个过程，从而使得越南革新进程具有自下而上和自上而下相结合的特点，因此越南的民主体制就是“纵向民主”。

总结

通过分析可见，东方的“纵向民主”是与西方“横向民主”是截然不同的体制。东方民主代表是中国，是“国家自上而下的领导”与“民众自下而上的参与”，是“社会秩序”与“和谐”民主，而西方民主代表是美国，是自由、公众舆论、选举式民主、参与式民主、公民表决式民主。同样是共产党国家，中国是“纵向民主”越南更是这样，越南政治发展既不同于过去的传统模式，也没有实现西方所期待的自由民主模式，而是也像中国逐渐形成了具有越南特色社会主义民主政治。思想观念的变化是形成越南特色社会主义民主政治的前提。

参考文献:

- Communist Party of Vietnam. (2011). *Yuenan gongchandang di shiyi ci quanguo renmin daibiao dahui wenjian*[Documents of the 11th National Congress of the Communist Party of Viet Nam]. Henei: Yuenan guojia zhengzhi zhenli chubanshe.
- Liang, S.Zh. and Yang, D.Sh. (2012). *Zongxiang minzhu: tan xi Zhongguo minzhu zhengzhi fazhan de xinshijiao*[Vertical Democracy: An Analysis of the New Perspective of the Development of China's

Democratic Politics]. *Zhonggong Fujiansheng weidangxiao xuebao*, 24(5),14-18.

Li,Y.Y. 李友义. (2018, September 15). Huigu sanshi nian gexin shixing he fahui minzhu[Practicing and promoting democracy in the 30 years of renovation]. Retrieved from <http://www.tapchiconsan.org.vn/Home/Nghiencuu-Traodoi/2016/37861/Thuc-hanh-va-phat-huy-dan-chu-qua-30-nam-doi-moi.aspx>

Li Jphart, A. (2006). *Minzhu de Moshi: 36 ge guojia de zhengfu xingshi he zhengfu jixiao*[Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries]. Beijing: Beijing daxue chubanshe.

Strauss, L. and Cropsey, J. (2009). *Zhengzhi zhaxue shi*[History of Political Philosophy]. Beijing: Falv Chubanshe.

Zhongguo keji chanye. (2010) *Naisibite: Zhongguo texi de minzhu moshi*[Naisbitt: China's special democratic model]. *Zhongguo keji chanye*. Z1, 136-138.

Zhou, Sh.Q. (2012). *Naisibite zhongguo moshi —— “zongxiang minzhu” de tese yu qisi*[The Naisbitt China Model-Features and Enlightenment of "Vertical Democracy"]. *Daguan zhoukan*, 15,21-22.

The East-West Comparison of Democracy: Based on Vietnam's Experience

LETHINGOCANH

School of International Relations and Public Affairs,
Shanghai International Studies University,
Shanghai, People's Republic of China Postal code: 200083
Email: lethingocanhtq1@163.com

(received 4 March,2020) (revised 3 May,2020)
(accepted 13 May,2020)

Abstract

Political philosophy refers to exploring the best political system and way of life of human beings. To this end, it is necessary to study the nature or nature of human beings, the origin or foundation of nations, the organizational principles of socioeconomic systems, the basis of moral or value orientation, justice or The essence of justice and other basic issues. Among them, democracy is an important category studied by political philosophy. Democracy as a "universal value" is the goal pursued by modern nations and peoples, but it is special for the specific road to achieve democracy. It is also democratic, but its interpretation is very different from the East and the West. Therefore, the model will be different in each country, which means that China and Vietnam will have

their own characteristics on the road and way to achieve democratization. This article focuses on the differences between "vertical democracy" in the East and "horizontal democracy" in the West, and the practical experience of Vietnam's road to democratization.

Keywords: Democracy, compare things, "vertical", "horizontal", Vietnam democracy

论“人工智能”在全球化进程中的治理困境

姜绳¹, Peng Lu², 买西玉³

中国上海市大连西路上海外国语大学

国际关系与公共事务学院 550 号邮编 200083

电话: +86 13260057961 邮箱: shengjiang@shisu.edu.cn

收稿日期 2020. 4. 22 修回日期 2020. 6. 15 接收日期 2020. 7. 2

摘要

在全球化的进程中, 信息化工业革命给人类的发展带来了千载难逢的机遇, 但同时也给全球化带来了治理困境。2017 年是人工智能发展史上的重要节点, 科学家们预言二十一世纪中叶将迎来“奇点时刻”, 在本世纪末将会迎来“智人社会”。在此背景下, 人类的全球治理该如何面对? 人类的命运该何去何从? 人类能否摒弃人性之中的弱点, 本文梳理人类全球治理观的概念缘起、不同发展阶段, 与未来“智人社会”出现时的全球治理观进行比较, 并以东西方人性论为视角在政治哲学的范畴内对比研究, 得出以东方群体本位的文化基因指导下所构建的人类命运共同体方能摆脱全球治理的困境和应对“智人社会”带来的新挑战。

关键词: 人工智能、全球化、治理困境、人性比较、人类命运共同体

¹姜绳(1987 —), 男, 上海外国语大学博士研究生, 国际政治传播等研究。

²Peng Lu(1989 —), 男, 上海外国语大学博士研究生, 从事公共外交, 战略传播等研究。邮箱: winstonlulandto@sina.com 电话: +86 18521775789

³买西玉(1988—), 女, 硕士, 从事人工智能发展对中国传统制造业的影响等研究。邮箱: maixiyu@139.com 电话: +86 13761885510

一、引言

2017 年是一个不平凡的时间节点，在我们这个赖以生存的地球上正在发生着翻天覆地的变化。1 月份谷歌公司推出一款将通过数学模型下的自我对局和深度学习，只靠智能计算机自身深度学习的方式成长的新版 Alpha Go，它以骄人的战绩战胜了人类的顶级棋手；据 TOP500 组织统计，截至 2017 年 11 月份，全球 500 台超级计算机的运算速度之和为 85 亿亿次每秒；12 月 2 日，由安凯客车研发制造的阿尔法巴智能驾驶公交举行全球首发，该无人驾驶公交车在深圳福田保税区投入运行；10 月 27 日，在沙特阿拉伯首都利雅得举行的“未来投资倡议”大会上，“女性”机器人索菲娅被授予沙特公民身份。她也因此成为史上首个获得公民身份的机器人……在人类的身边层出不穷的新生物物让人应不暇接，其中最突出的当属人工智能下的机器人（以下简称智人）。这些智人随着人工智能技术迅猛发展，最终将会脱离人类的控制采取自我更新的手段产生人类无法控制、难以捉摸的新技能，从而是否会产生一种新群体——智人群体？并由智人群体构成智人社会？那么，在未来若干年，智人群体会不会抛弃人类社会而独立存在？如果存在，那么智人群体又与人类之间是什么关系？全球由谁来治理？人类和智人类之间如果出现矛盾又有谁来主持公平和正义？在未来某个时刻，智人社会的创造力远远超过人类社会的时候，人类会不会也像现在的动物一样被关进笼子里？人类面对未来无知而又极有可能短期内出现的困境，应该采取怎样的措施和伦理约束，是积极面对未来的新挑战还是坐以待毙？笔者尝试运用历史学的方法对人类全球治理观的概念缘起、不同发展阶段、历史所起作用进行梳理，与未来“智人社会”背景下产生的

治理困境进行比较，和以东西方人性论为视角在政治哲学的范畴内对比研究，人类社会要想摆脱全球治理的困境，应对“智人社会”带来的新挑战就应当以东方群体本位的文化基因为基奠、以纵向传承的“天下观”为指导、以构建人类命运共同体为己任的历史使命来化解即将到来的治理危机。

二、“智人社会”未出现前的人类全球治理观

人类自古都在追求对某个空域的管理或治理。在古代中国《说文解字》中记载：管，如簾，六孔。十二月之音。物开地牙，故谓之管。管是名词时有三义，其一，古代官吏使用的毛笔或印章；其二，竹子制成的吹奏乐器；其三，长形中空圆柱形之物；管是动词时有行使权力、处理职责、管辖治理等涵义。理，治玉也。理是动词时有两义，其一，古代锻造玉石并使之有形；其二，使之有序、安排井然；理是名词时也有两种解释，其一，条纹、理纹；其二，秩序规则、万象道义等；

近代，由美国与英国的管理学家对有关管理职能方面的论说加以系统化，提出了著名的“管理七职能论”，而“全球治理”的概念随着全球化的不断深入，多边主义取代单边主义，国际组织制度化演进过程中，冷战后在西方社会逐渐兴起的国际政治理念，是对全球交往实施管理和协调的规则、制度和组织的总和，是国际社会建立新秩序的一个努力方向和目标。通常来讲，是追求对跨国机制的设计、建立及其对经济或其他可能性行为的控制。（梁展，2002，页 287）但这种理念也不是凭空产生的，也是经历了不同时期的历史演变、空间领域的位移、科学技术的革新等综合因素促成并发展而来的。然而真正能够称得上全球治理理念发端的时期也就是经济全球化开始初现端倪的时期，可以追溯到公元 15 世纪

末到 16 世纪初，一个“有异于帝国、城邦和民族国家”的欧洲世界经济产生了。最初所产生这种前所未有的社会体系不是一个政治实体，而是一个经济实体。(Imanuel Wallerstein, 1998, p. 12)

18 世纪中期，伴随着工业革命的开始，经济全球化相对于政治体制、社会形态等全球化来说，已经进入到了一个迅速成长期。而工业革命所带来的生产力急剧膨胀和生产关系的重大变迁，使得这一时期的资本主义经济制度与封建主义经济制度的矛盾日益加深。到了 19 世纪和 20 世纪初期，资本主义经济体系已经遍布全球，渗透到了世界的每一个角落，根据马克思对资本的深度剖析而映射出经济全球化背后人性贪婪的本质，“用从被剥削者那里掠夺来的货币去购买被剥削者的商品。不管怎样，工人阶级总是用他们这一年的剩余劳动创造了下一年的追加资本。这就是所谓的‘资本生资本’。”(Karl Marx, 2006, p. 188.)而推演出除过两者经济关系之间的矛盾以及资本主义经济关系内部的矛盾外，还有更加复杂的矛盾关系也开始逐渐地影响到政治、文化等社会的各个领域。

两次世界大战的爆发打乱了经济全球化的进程，国际贸易、投资和生产遭到严重破坏。战争状态下的主权国家彼此之间充满了仇恨，世界经济处于大萧条之中，贸易壁垒森严全球经济滑向破裂的边缘。随着二战的结束，布雷顿森林体系应运而生，国际货币基金组织、世界银行和关贸总协定一道构成了世界经济、金融、贸易的三大支柱，反映了世界经济朝着体系化、制度化方向的发展。(刘德斌, 2016, 页 518-519)这也充分反映了世界经济一体化的进程和经济全球治理规范化的开启。但随之而来的是美苏争霸、两级对抗、冷战爆发，这使得世界经济一体化的格局有所

迟缓，东西方经济贸易、货币金融关系几乎停滞。在此背景下，对经济一体化所带来的全球治理产生不可逾越的负面影响。随着科学技术的进步，到了 20 世纪 70 年代中期兴起的高新技术革命以及新兴工业国家的经济迅猛发展，国际贸易、金融交往的便利，进一步推动了世界经济一体化，而全球经济一体化的发展也间接地导致了冷战的结束。特别是互联网技术的运用，使得市场全球化、竞争全球化、产业结构升级、全球治理新模式的产生成为可能和必然趋势。

在国际关系的诸类关系中，政治、文化、经济、军事等各类关系不可能同步发展，而是按照各自的发展规律向前运行着，是不以人的意志为转移的。在诸类关系的发展过程中，总要保持一定的治理迟缓是正常的，也是允许的。但是，如果这种治理迟缓过大，就会带来治理迟滞。全球治理理念在政治文化领域的历史渊源主要是以现代国际关系的缘起为标志的，大致经历了五个时期。

第一个时期：1648 年《威斯特伐利亚和约》的签订标志着威斯特伐利亚体系的诞生，破除了罗马教皇神权下的“世界主权”，瓦解了罗马帝国的势力，诞生了主权国家这一独立的组织形式，后来又成为亚非拉人民摆脱殖民地、半殖民地压迫的奋斗目标。

第二个时期：1815 年，威斯特伐利亚体系被废除，维也纳体系的建立，标志着欧洲国家之间的关系发生了历史性变革。在十八、十九世纪的大部分时间内，政治文化治理的主要矛盾集中表现在资本主义制度所倡导的自由主义和民族主义与封建主义制度所实行的君主专制制度之间的矛盾。在这一时期，进入世界体

系的国家基本上是欧洲国家或是资本主义生产关系的开拓地。欧洲的封建主义专制国家逐渐被自由民主的民族国家所取代，整体民族和国家利益高于君王的个人利益进而成为各国最高的追求目标。欧美的政治文化是积极支持经济贸易、民主自由向全球扩展，同时它们之间也是相辅相成、相互依赖的。故此，在以“均势原则”来维持各大国之间的力量对比相对均衡的资本主义扩张时期，世界政治文化秩序与全球治理秩序主要是在欧美资本主义社会的圈内游戏，广大的殖民地和半殖民地地区还未从欧美政治文化悄悄进入后引发的“政治文化震荡”，甚至“政治文化崇拜”中间清醒过来。

第三个时期是十九世纪至二十世纪前半叶的大部分时间内，资本主义进入到帝国主义阶段，在此期间所建立起来的凡尔赛—华盛顿体系是一个不健全的体系，也是一个不现实的体系，它所制造出来的治理体系就是从来没有稳定过的国际关系格局。当危机来临之时国际关系和治理体系的失衡与失序也就接踵而至很快就被德意日法西斯势力冲垮了。

第四个时期是 1945 年二战之后所建立的雅尔塔体系，从根本上动摇了有欧洲国家主导的国家关系治理体系。法西斯国家的惨败和世界反法西斯联盟国家的胜利催生了以美苏为首的两级世界格局的诞生，也把意识形态之争糅合进了现代国际关系繁杂的争霸序列之中。在冷战期间的美苏争霸从根本上讲是苏联的政治文化治理世界还是欧美的政治文化建立世界新秩序的问题。其实，这些早已在殖民地时代所积累地文明之间的张力被两极争霸格局人为地压制了，即几个世纪以来西方文明对东方文明的压迫，本应随着世界殖民体系的瓦解和民族主义的兴起被释放出来，可是

冷战期间所产生的恶性竞争、仇视态度、扭曲势力压制了世界性释放和多极化格局的显现。因此，从某种意义上讲，冷战时期的全球治理是服务于西方文明秩序的。

然而随着 1989 年东欧剧变和 1991 年的苏联解体导致了现代国际关系的全球治理理念进入到了第五个时期，即“一超多强”的全球治理体系。随着经济全球化的不断深入正在改变着传统意义上的国际关系，科技的发展日新月异、互联网时代的到来越来越使得整个人类社会紧密地联系在一起。如今的国际关系不再是纯粹的国家间关系，而是与各国人民的福祉息息相关；也不再是单纯的政府间关系，而是与不同类型的非国家行为体、各类型的国际组织所构成的有机联系；也不再是一个国家就能解决全球性问题，而是需要人类共同跨越民主国家的界限和主权国家行为体的束缚，来共同解决人类所面对的民族分离主义、极端恐怖主义、各类型的气候问题、文明和种族冲突、宗教纷争和文化排外等全球性问题。正如前联合国秘书长安南曾指出：冷战结束后，随着全球化趋势的不断推进，国际社会面临越来越多的全球性问题和挑战。在全球化时代，联合国作为全球最大的国际组织应该发挥相应的全球治理作用。对此，在全球治理方面国际社会对联合国能发挥更大作用寄予厚望。1995 年召开的世界发展首脑会议上提出了许多有关全球治理方面的设想，例如签订“全球契约”，建立“全球政策网络”，维护“全球规则”，形成“全球法律秩序”等。（联合国秘书长安南，2019）全球治理已逐渐成为理解现代国际关系的一个新视角，并随着各个主权国家行为体和非主权国家行为体组织的共同参与治理、一起应对层出不穷的全球性问题而慢慢形成的新理论范式。

通常来讲,“全球治理”大致等同于“无政府治理”,这里所讲的无政府并不等同于戈兹沃西·洛斯·迪金森所说的“国际无政府状态”。也不是霍布斯主义或现实主义传统下,把治理主权国家行为体之间的国际关系视为双方交战状态的零和博弈;也不是格劳秀斯主义下,基于主权国家在国际关系中的主要实体之间类似于博弈、分配、生产的经济和社会交往;也没有达到康德主义或世界主义所描述的主权国家间的行为已经超越了彼此之间的利益冲突和意识形态对抗而成为人类共同体的两大组成部分——维护者和破坏者;更没有达到伍德罗·威尔逊所主张的理想主义要求。而是存在于第三部门的力量,介于主权国家行为体之间的被广泛接受的国际制度安排,试图为世界所面临的全球性问题提供全球治理的理念和方案。这些理念是基于人类对传统国际关系的概念如无政府状态、霸权主义、贸易壁垒、等级制度、战争博弈、强权政治等不和谐状态的反思和绝望。而全球治理就是要随着治理范围的扩大,通过控制、追求目标,以产生跨国影响的各种人类活动——从家庭到国际组织——的规则系统,甚至包括被卷入更加相互依赖的、急剧的世界网络的规则系统。(James N. Rosenau, 1995, p. 13-43) 全球治理反映了这样一种理念:各国政府并不完全垄断一切合法的权力,除政府之外,社会上还有一些其他机构和单位负责维持秩序,参与经济和社会调节,它既包括政府机制,同时也包含非正式、非政府的机制,随着治理范围的扩大,各色人种和各类组织得以借助这些机制满足各自的需要,并实现各自的愿望。(James N. Rosenau, 2001, p. 5) 其全球治理的目标是要创造一个更好的国际社会,这也体现了人类对自身命运的关注和思考。即一个有共同价值观和事业来指导的管理体系,彼此间通过

信任、友善达成共识并建立权威，为实现全人类的共同目标而构建全球治理的主动精神。就目前来看，人们还是习惯于从主权国家和自由市场的角度来分析全球化，还是从传统意义上民族种族的独有性、主权国家的排他性、政府体制的固化性、意识形态的差异性等方面狭隘的思想状态来看待当下的变化。但是作为一种变化，从世界范围内的国家与市场之间的关系看待全球化、从生产要素的配置和流通使得人们不断跨越时空障碍看待全球化、从科学技术迅猛发展的互联网时代看待全球化、从大数据和云计算的人工智能显现看待全球化、从机器人和智能人类的自我学习和创造看待全球化……世界将如何构建人类命运共同体来恰当地治理全球性问题？在未来的某个时间节点，人类社会将如何面对“智人社会”？将怎么迎接来自于“智人社会”的挑战？这是我们人类社会对于全球治理所要面临治理困境的崭新课题，但从东西方人性论为视角进行政治哲学的对比研究来看，又是一个古老的话题。

三、“智人社会”未出现前人类社会的人性论主张

人类在历史的长河中演绎和创造着，同时也被历史影响和塑造着。而人类创造历史的行为其本质来源于人性善与恶的抉择，人性存在的多样潜能和普遍的追名逐利性，而这又是人类文明进步的原动力。人性的可塑性和外部环境的复杂性交织相融、互动相适中衍生出人类命运共同体各个历史行程的缤纷样态，但人类历史的进程有其内在的发展规律。同一片蓝天下生活的人们由于人性始作用而产生了文化基因的差异，导致了人们之间的摩擦与平滑、冲突与缓和、战争与和平。对人性的善与恶从古至今都是见仁见智，无论是性恶论、性善论还是非善非恶论，都存在于人性最初的根性之中，无法改变的自然自利倾向。由此而产生的东

西方文化基因的迥异而带来了善恶评判的标准发生根本性不同，以此产生的政治模式与治理制度都产生了不同偏好。

（一）西方人性论的主流观点

逻辑思维就像一个永不停歇的车轮，催促着人类不断向前。古希腊哲学作为西方逻辑思维的源头，为人类探索政治哲学思维提供了永不枯竭的精神源泉。柏拉图作为第一位有完整著述传之于世的先哲，他的思维逻辑开启西方应然政治逻辑范式的先河，也为后来的哲人们从不同角度探讨人性伦理、内在本质、逻辑演绎、政治制度、治理原则等诸多问题的理路与视域指明了方向。

柏拉图认为，人性是有缺陷的，人的天赋是迥异的，一个人在人生的旅途中选择最适合自己的事情是最好的抉择，但是人的欲望和人的需求又是缤纷多样的，这就产生了个人能力的片面性与生活所需的多样性之间的矛盾。解决这一矛盾的关键因素在于人们用分工合作、取长补短的方式弥补人性缺陷和满足各自所需的基本要求，并使人们在一定伦理约束和法制规范下和平共处的生活同一片蓝天下，结果导致城邦作为一个服务合作体系的出现就成为一件顺理成章的事情，有其存在的必要性和合理性。但这种现象的出现并不是基于人们彼此之间自愿的原则，而是基于人性自身的缺陷和契约法治的约束，这个过程也是对人性本恶和以个人为主体思维逻辑而自然生成的有机过程，这也构成了从契约关系到法治社会再到宪政政权的西方社会文化基因的清晰脉络。

西方主流社会政治生态的横向结构就是由这样的文化基因所决定的，也就是说西方社会所认为的民主与自由、程序与制

度、契约与法治等诸多关系都是在神本位的基础上建立的。西方文化认为“神”创造了一切，制定了法则让所有的人遵从，而每一个人都是独立存在的，享有平等自由的权利，共同履行人与神之间的契约。故此，西方文化是以神为本建构的基本政治框架。赫拉克利特说：“对那永恒存在着的逻各斯，人们总是不理解，无论是在听到之前还是最初听到之时。因为尽管万物根据这逻各斯生成，他们却像是对此全无经验的人一般，甚至在他们经验了我所讲过的那样一些话和事情时，而我已按照自然分别了每一个东西并且指明了这是如何。”而以理念论为基础的西方政治哲学暗含着两种哲学转向，道德和政治问题转化为知识问题。个人能够认识自身的理想和善举，才会成为一个真正意义上追随善念和主持正义的人，用国家的理想和善举治理的城邦就是一个理想、公正、友善的城邦。

西方的文化基因强调人性恶欲是根深蒂固的，由此众多的哲人们逻辑思维就是对人性的贪婪、兽性、偏私等恶相从不同的视角来分析论证。而现实的政治只能由无法根除红尘私欲的肉体凡胎来执行，相对健全的治理制度建设只能直面残酷的现实、正视人内心的阴暗，人们所推崇的法律条文则是遏制人性恶最坚固的制度城堡。从积极的意义上说，法律也为人人平等、交替执政的政治生活提供了人们自认为较好的程序化、正义化、公平化的制度保障。

（二）中华人性论的主流观点

之所以先贤哲人能在历史的长河中留下辉煌的一笔，就是因为他们有别于他人的自由意志，有别于普通人的自由意志。普通人的自由意志是靠一种天生的直觉而获得的信念，而这种靠直觉

产生的信念是不会得到哲学家们的青睐的。哲学家们的自由意志有赖于思想意识中建立起来的特殊前提，把这种自由意志的信念和事物的整个形式、气质、方式都联系在一起，然而不同的哲学家又有着不同的哲学思考，但是他们都有一个共性——一个哲学家的真在于他的这个真理是经过推理而获得的，使他获得真理的必定是论证，而不是假定。所以思想不是专家的事，不是所谓哲学家或自称为思想家的人的事。最好的哲学家就是能够最单纯思考的人。

人之所以为人者，在这一意义上，人之思源于心，心亦即是性。如老子曰：“自其得之于道而言谓之德，自其聚于人为人之所以为人者，谓之性。”孟子曰：“心之所同然者何也？谓理也、义也。”（孟子·告子上）陆象山说：“在天者为性，在人者为心。”（语录）王阳明也说：“所谓汝心，亦不专是那一团血肉。……所谓汝心，却是那能视听言动的。这个便是性、便是天理。”（传习录上）人之所以为人者，是然有心。《乐记·乐本》曰：“人生而静，天之性也。感于物而动，性之欲也。”《性自命出》曰：“虽能其事。不能其心，不贵。求其心有伪也，弗得之矣。人之不能以伪也，可知也。”（简 37-38）（向世陵，1999，页 37-38）曾子曰：“心不在焉，视而不见，听而不闻，食而不知其味。此谓修身在正其心。”无心之縻驰、无心之势用、无心之官能、无心之辨析，心性必丧耳。故孟子曰：“君子所以异于人者，以其存心也。”（《孟子·离楼下》），心之在体，君之在位也。九窍之有职官之分也。心处其道，九窍循理。嗜欲充益，目不见色，而不闻声，故道不远而难极也。与人并处而难得也。夫正人，无求之也，故能虚无。虚无无形，谓之道。化育万物，

谓之德。形不正者，德不来。中不精者，心不治。正形饰德，万物毕得。故知性而学养，知止而后有定，定而后能静，静而后能安，安而后能虑，虑而后能得，致知在格物，物格而后知至，诚意、正心与修身、养性互为兼顾，以一贯之，明明德心性之本故。

故真理皆唯一，言表各不同；仁义礼智信，道德本心生；心善言性善，虚空以破执。

天道人性的探寻使先秦诸子的论述，以“人本性善”和合论的群体本位思想奠定了中国哲学的精神根基，成就了中国圣人们的精神内涵。即“内圣外王”之道，“内圣”是人性内在的修为，“外王”是人性外在的功用。费孝通先生根据绵延几千年的中国文化基奠提出的“差序格局说”，他认为中国自古传承的社会是以“个体”为中心，像石子投入水中，水波纹层层叠叠向四周散去，由近及远，形成“差序格局”的涟漪结构。这种社会结构体现的是从“个体”向“群体”映射的社会结构，是由内向外垂直联系的纽带，每根联系的纽带都被一种道德要素约束着、维系着。也就是说，整体的社会结构是从“个体”美德的身份关系纵向扩展到“整体”社会德治仁爱兼济天下，再到仁政政权的普惠天下观，这就是传承延续了数千年中国社会的文化基因。垂直纵向结构是由这样的文化基因所决定的，即中国社会所认为的权威与正义、民心与民意、观念与德治都是在民本位的基础上建立的。家国一体、以家推国的垂直结构、层层深入的构架体系，造就了中国社会基本结构的历史形态，由“孝”与“忠”相通到宗法家国一致、父权君权的同一，其内在的关系正是遵循“正心、诚意、修身、齐家、治国、平天下”的“仁政德治”逻辑。中国的文化基因认为“自然孕育”了一切，万事万物背后都隐藏着道理，即“自天佑之，吉无不利”人自己去悟天理，

然后顺从自然，人自然就会吉祥，就不会不利。故此，中国文化是以人为本建构的基本政治框架、维系的东方思维逻辑、衍生出绵延不断地社会生态。

（三）西方人性论与中华人性论的主流观点比较

综上所述，人性论本身是西方和中国哲学思想中非常重要的内容，也几乎是每一个哲学流派都讨论的话题。总体来说人性论可分为四类：人性善、人性恶、人性有善也有恶、人性无善也无恶。人性论主要是以人格为中心的讨论，人格上层级不同、层级的差异不论是由下向上或是由上向下，都是完整的生命体的内在关联。然而西方人性论与中华人性论有着相同特点也有不同区别。

任何人都有一定的价值观，这样人类才能知道该做什么、不该做什么、想做什么、不想做什么。假如完全没有价值观，不知道应该如何行为或追求，那他事实上就同鸟兽无差异了。所以，无论西方人或是东方人在小时候阶段就会学习一些价值判断，此后不断的修正充实，最后形成自己的规定并得以融入社会。同时，一个国家、一个民族也是如此，若想在世界民族立足生存，即需要也必然有自己的一套价值观。这套价值观，也可以叫做是非观、生活观、文化观，或者叫做生命哲学。这也是一个国家和民族行为举止的终极指针。

若将中国人的传统价值观念与西方人启蒙运动以后形成的价值观念对照起来看，是各具特色。关于个人的认识，中国传统价值观念中，对个人关注内容并不多，并没有形成非常系统的学说，其中基本观点是，认为人的一些基本生理需求和食欲和性欲是合理的。但当这些人的欲望和天理发生矛盾，应该服从天理。

此外，相信很多人相信宿命，发展自己的愿望是比较弱的。而西方人则认为应该尽可能在有限的法律和道德之下解放人性而不是束缚人性，不但如此，理论家们还建立了一整套人权观念，认为个人应该被承认具有不可被剥夺的生命权、财产权、自由权、平等权等若干天然的权力，使人的权利意识深入人心，成为所有个人都想要、都拼命在意和保护的东西。此外，西方还主张充分发挥人的潜能，创造人的个人能力和价值。

关于人伦，人与人和人与社会如何相处，也是中国传统价值观提出很多思想，并且主张人们互爱互补，中国从古至今主张敬老爱幼，重视家庭，强调家庭有序，并且推及社会秩序，认为等级是自然合理的，每个人都应该按照仁义礼智信的标准做人做事。西方人的价值观念，从根本上否定等级社会，关于人伦的基本观点是“平等”二字，并主张人人生而平等。在社会环境中，则法律面前人人平等，并且对后天竞争中若出现不平等，要以博爱和人道去对待。

四、“智人社会”出现时的“智人类”全球治理观

据考古学家和人类学家发现，现代人类大约在距今五万年前就生活在这个星球上，但是那个时候的人类还不是这个星球上的主宰者，直到几千年前人类能够用语言沟通交流、用文字承载文明、制造并使用工具、团结协作构建人类群体，从而战胜了地球上的所有大型动物之后才成为地球的真正主人。历史的车轮来到了 21 世纪，2017 年是人工智能技术的一个拐点，随着大数据、云计算、量子纠缠、机器人等可知的和不可知的科学技术爆发式发展，以及人工智能自我学习和自我创造力的不断增长，也许会在未来的某个奇点时刻产生一个新的群体——智人群体，而由这个

智人群体构成的社会就是“智人社会”，那么它将会对人类社会产生怎样的影响呢？人类还、能继续成为这个星球的主人吗？

奇点 (Singularity) 在英文中有异常、奇特等释义。在数学概念中奇点表示不可定义的点，即分母为零的情况。在世人所熟知的天体物理学中，奇点被描述为宇宙起源时的状态。(JOEL SMOLLER BLAKE TEMPLE, 2003) 1946 年美国物理学家伽莫夫正式提出大爆炸宇宙理论。“大爆炸宇宙论”认为：宇宙是由一个致密炽热的奇点于 140 亿年前一次大爆炸后膨胀形成的。20 世纪末，对 Ia 超新星的观测显示，宇宙正在加速膨胀，因此科学家们推测宇宙可能大部分由暗能量组成。(威廉·H. 沃勒，保罗·W. 霍奇，2009, p. 261-267) 也就是说，如果我们把目前所存在的急剧膨胀的宇宙向相反的方向倒推的话，在脑海中想象一下，最终它收缩到原始的某一个奇点，而这个奇点时刻是宇宙大爆炸前非常重要的临界点。如果用唯物辩证法的基本规律之一质量互变规律理解的话，也许会帮助我们更好的认识这个奇点时刻。质量互变规律揭示了事物发展量变和质变的两种状态，以及由于事物内部矛盾所决定的由量变到质变，再到新的量变的发展过程。这个规律，提供了事物发展是质变和量变的统一、连续性和阶段性的统一的观察事物的原则和方法。因此，我们认为任何事物都是因矛盾而引起的质量互变的发展过程和状态，在发展变化形式上具有对立统一性和能量守恒性的特点。奇点时刻之前所积聚的质量和能量总和与奇点时刻之后所扩散出去的质量和能量之和是相等的。这也是爱因斯坦狭义相对论中所表述的质能守恒定律，是能量守恒的一种实存形式。关于宇宙奇点的始发于什么时刻？又是怎么形成的？这个奇点究竟存在不存在？等等诸多未解之谜都是不以人

的意志为转移，但就现在人类所观测到的宇宙还在以极大的速度加速膨胀来说，我们毫无疑问应该肯定这个宇宙奇点是存在的、奇点时刻也是曾经发生过的。那么根据现有的科学认知，在浩瀚的宇宙中凡是发生质的变化的事物就与奇点发生着必然的因果关系。

从技术层面来说，技术奇点的概念最早是由著名数学家冯·诺依曼提出的。他认为：“技术正以其前所未有的速度增长……我们将朝着某种类似奇点的方向发展，一旦超越了这个奇点，我们现在熟知的人类社会将变得大不相同。”(STANISLAW ULAM, 1958, p. 1-49) 由此可知，人类所面临的奇点犹如宇宙之始的奇点时刻，有内部的矛盾所引起的量变到质变的过程。

二十一世纪初，奇点大学的创始人库兹韦尔在《奇点临近》一书中阐释了人类与技术结合的观点，并把人工智能超过人类的那一时刻叫作“奇点”。(雷·库兹韦尔, 2011, 页 11) 库兹韦尔不仅是这一观点的提出者而且也是人工智能的重要实践者，他的观点带有未来预言家的味道，在世界上有着广泛的影响。许多前沿的科学家都对库兹韦尔的这一观点表示赞同，认为在未来的某个时刻人工智能会超越人类。但也有许多著名的科学家对人工智能战胜人类表示出了悲观情绪，2015 年 1 月 12 日，一封由著名物理学家斯蒂芬·霍金和企业家埃隆·马斯克参与签署的有关人工智能研究的公开信宣称，“彻底开发人工智能可能导致人类灭亡”，“人工智能是超过核武器的对人类的最大威胁”等等。(STUART RUSSELL TOM DIETTERICH ERIC HORVITZ ETAL, 2016, p. 3-4)

之所以人工智能让众多科学家一方面表现出叹为观止，另一方面又显出不寒而栗，主要原因归结于人工智能具备自我学习

和自我创造能力。凯文·凯利在《必然》中提出“知化”的概念来阐述人工智能，即赋予事物以认知和学习的能力，“把机敏的头脑置入普通事物之中才能带来真正的颠覆”（凯文·凯利, 2016 页 29）2017 年 10 月 19 日，人工智能机之间对弈围棋棋局时，新版 Alpha Go 经过三天的自我学习而升级成 Alpha Zero，并以 100 比 0 的比分完胜 Alpha Go，而在此学习过程中完全没有使用任何人类的棋谱，并且是从零基础开始学起。最近科学家研究发现，人工智能不仅可以自我学习，还可以自己发明出智能机器人之间沟通的语言。这是一种被称为“遗传编程”的技术，“它通过机器学习的方式，并且运用自然力量，为一些人类要花很长时间（甚至数年）才能解决的问题寻找答案。它也可以用来编写高功率的创新软件”。（詹姆斯·巴拉特, 2016, 页 76）到目前为止，人工智能的自我学习和创造力已经到达人类匪夷所思的地步了。

如果我们把人类的个体看作是由许许多多的元素组成的话，其中最主要的元素是碳、钙、铁等元素。而智能机器人则是由硅、钛、镁等为主的元素构成。当人类对某事做出判断的时候，大脑皮层的某个区域就开始活跃，脑部神经元就会放电进而使神经元彼此之间发生联系，然后反馈到中枢神经系统并发出指令，做出抉择或是判断。由于人工智能具备了自我学习和自我创造力，并且还在以让人无法想象的速度发展，这必将导致一种截然不同的技术转变。这一技术的转变表现为人工智能摆脱单一终端的抉择，进而演化为一种集体智能的选择。目前的人工智能抉择是将个体提供的输入值进行线性回归的均值处理，在个体之间并没有产生相互影响，这就容易导致群体性偏差。而群体智能则是“一群大脑的大脑”。其抉择方式通过人工智能内部自我学习后的算法，

通过输入大量的可执行单元，彼此间同步运行，并整合指令、统一计算、权衡替代方案，最终以一种“足够激励量”的方式确定并最终形成特定的决策。(LOUIS B. ROSENBERG, 2015, p. 658-659)而人工智能对某事做出判断的时候，也类似于人类神经元之间彼此联系的电子回路，并通过人工智能的计算方法来做出选择或是判断。虽然两者都有判断但其本质不同，也就是说两者的算法不同，导致最终的结果也不尽相同。随着人工智能自我学习和自我创造力的不断提升，在未来的某一奇点时刻，人工智能将全面的超越人类，演化为超级人工智能——智能人类。很有可能由此而组建成智人社会的新的纪元——智人纪，而人类所组成的纪元称为“人类纪”，犹如人类称呼恐龙生活的时代为侏罗纪、白垩纪一样。福柯曾说：“如我们的思想是考古学所展示的，人是近时代的一个发明，并且人也许正走向其终结。”(福柯, 2001, 页 386)福柯并没有说人不存在，而是说，当我们以系统的方式开始把人与自然对立起来时，或是在未来的奇点时刻以后，人与智人对立起来的时候，或是智人也像人一样有善与恶的群体之分的时候，我们使之与人性相联的所谓普遍本质的聚合物就显现在历史中了。这种发明对其所描述的一切是有害的，因为，正如随机分类一样，它所描述的与其所排斥的一样多。随着它的效用日益减弱，并且我们意识到它的危害，“人”也将渐渐消失或者说人类已经失去了改造世界的价值。有科学家预测，人工智能全面超过人类的奇点时刻大约会出现在二十一世纪的中叶，依此而推论由智能人所组成的智能人社会会出现在本世纪末。鲍姆、格泽尔等人曾在美国做过一个调查，少数人工智能专家认为，到 2020 年人工智能就有望达到人类的水平。但总体而言，计算机科学家、机器人

技术和神经科学领域的专业人士更为保守，他们认为，2028 年实现的概率略高于 10%，2050 年的概率将会高于 50%，到 21 世纪末的概率则为 90%。(SETH BAUM & BEN GOERTZEL & TED GOERTZEL, 2011, p. 185-195) 如果未来奇点时刻人工智能超越了人类，由智能人组成了“智人社会”，那么我们现在的人类应该如何面对新挑战？接下来在与奇点时刻来临之前的时间赛跑中人类能否提出真正解决问题的方案呢？

五、结语：人类命运共同体迎接人工智能新挑战

人工智能超越人类所出现的奇点时刻，目前人们都只是在推测。虽然人们对奇点时刻出现的智能人类有所忌惮，但这项技术并没有因此而停滞不前，或是对人工智能技术所产生的智能人根本不可能超越人类而心存侥幸，由于人工智能背后存在着极大地利益驱动，人类会存在于纯粹理性的二律背反之中。

尽管人类对于人工智能的发展存在于悖论之中，但是人类已经无法停下前进的步伐，其原因就是人性使然！由人性而导致的人类行为，也是人类历史上众多的仁人志士争论不休并且始终无法达成意见统一的人性善与恶之辩。人，作为一种自觉的存在 (self-conscious being)，能够意识到自身的局限性。这些局限性是与生俱来的，而克服这些局限性的欲望也是与生俱来的。(肯尼思·华尔兹, 2012, 页 14) 人是有着无限欲望的有限存在，一个自认为是巨人的侏儒、自认为是智慧的愚昧、自认为高傲的低俗。出于人类自身的自私自利，人们绞尽脑汁创立了政治的、经济的、文化的、军事的等等各种各样的理论，并试图将之称为放之四海而皆准的公理体系。人类自存在地球之始就成长于动荡与不安之中，人们为追逐利益最大化和人们所向往的和平试图使自身拥有

绝对的安全。但是，罪恶与冲突缘于人的本性和人类的行为，自私、被误导的侵略性冲动和愚蠢，贪婪、傲慢的互不信任性交往和无知，好斗、占有的无法抑制性本能和驱使等等这些人性中的痼疾，与人性向善、提升人类道德、启迪人类良知、追逐人类和平的愿望交织在一起不断地推动着人类向前探索未来的勇气和实践。战争的苦难是一个爱好和平的人民必须承载的重量，更是这类人民可以保持清醒并涉取力量的源泉。它是对战争、不和谐的一种警惕，是对和平、和谐的一种渴望和表达。终结战争的、不和谐的从来不是武力，而是和平、和谐的理念，这是人类理性的成果。习近平主席指出：“和平是需要争取的，和平是需要维护的。只有人人都珍惜和平、维护和平，只有人人都记取战争的惨痛教训，和平才是有希望的。”（习近平，2014）对和平的梦想不仅是中华民族的追求，也是世界各民族的风求与期盼，还是今天所有爱好和平人们的共同梦想，更是努力构建人类命运共同体的方向。

由于人类的本性中存在着两面性——善与恶，即在人类的思想意识中是对立的实存而最终又无法实现的统一。人类的发展史中，人们所存在的轨迹又不无完全是按照人的意志为转移，有其发展中的偶然性也有必然性。故此，冥冥之中虽不可言说，人性却被假定为亘古不变的，并成为理解一切问题的依据，但人类的行为还是从人性之争转向了它处——依据这一假设，人性无法被改变，然而社会——政治制度确实可变的。随着全球化的加速，人工智能的推进，人类在可预见的未来即将面临人工智能的奇点时刻和“智人社会”的新挑战，全球治理的困境已经摆在各国政要的面前，成为心系天下苍生的有识之士亟待解决的重要课题，同时，

人类将被迫应战，也必将对自身所造就结果做出回应。那么在未来如何应对这一突如其来的新挑战呢？人类怎样摒弃人性之中的邪恶意识和人类的错误行为，从而避免人类的自取灭顶之灾，使得和平与安详惠及全体人类呢？

恰逢人工智能出现拐点还没有到达奇点之际，2017年的金秋十月古老的华夏大地上迎来一次划时代的会议——中国共产党第十九次全国代表大会。中国特色社会主义进入新时代，……为解决人类问题贡献了中国智慧和方案。坚持推动构建人类命运共同体。……始终做世界和平的建设者、全球发展的贡献者、国际秩序的维护者。（习近平，2019，页6-19）

如果在人工智能的奇点时刻来临之前或是在智能人类社会构建起来之前，我们人类遗弃人性中的恶、愚昧、好斗，用人性中的中善、理性、道德来加以约束，用构建人类命运共同体的理念引导全体人类的意识形态、用人类命运共同体理念下的社会——政治制度管控人类的自毁行为，才能更好地迎接新的挑战，才能更有效地解决人类所面临的全球性问题。在人类文明发展的长河中，就文明对世界的影响力而言，从启蒙时代到现代的300多年，世界在西方文明主导下，社会生产力发展远超过了以往人类历史发展的综合。当今世界，人类面临诸如经济长期低迷、贫富差距加大，经济、军备、战争、恐怖等危险事件频发、资源枯竭、环境恶化等困扰人类生存与发展的一系列全球性难题。习近平总书记也指出，当今世界经济存在的三大突出矛盾都未得到有效解决，一是全球增长动能不足，难以支持世界经济持续稳定增长；二是全球经济治理滞后，难以适应世界经济新变化；三是全球发展失衡，难以满足人们对美好生活的期待。这也意味着世界发展的动

力、平衡、治理三大根本机制出了问题。其深层根源是西方文明的逻辑出现了问题。

西方中心论是西方文明的逻辑起点，这也是导致世界困局的理论根源；同时，自由主义是西方文明的精神支柱，这是导致世界困局的人性根源。世界著名物理学家霍金指出：整个世界尤其是西方世界长期处于机械威武注意观念掌握之中，它相信世界是物质的，只看得见有型的物质，只追求物质和物质享受，在西方文明牵引之下，人类几乎走上了一条追求物质享受的不归路。如此看来，中国向世界提出“人类命运共同体论”是一个需要思想而且一定能够产生思想的时代。我们不能辜负了这个伟大的时代，在与西方交流交融交锋过程中，中国在构建人类命运共同体具有严密且完整的逻辑。首先，坚持共享共赢，建立合作共同体。人类命运共同体是合作共赢，维护全人类共同利益的首要内容。国家之间交往看重的是国家利益，只有具有共同利益才能展开合作。其次，坚持共商共建，在国际交流中合理管控意识形态分歧，建设共同体。只有意识共同，没有分歧才能形成合理良好的国与国间协商。这一重要论述，也阐明全人类共同价值是人类社会处理中人与自然、与社会、与自然的共同价值。最后，坚持共建共进，超越你输我赢态势，建设行动发展共同体。有力维护和保障全人类共同利益，彰显全世界人类共同价值，实现共同发展。因此，唯有中华人性论所提倡并倡导的“构建人类命运共同体”才能摆脱全球治理的困境和应对智人社会带来的新挑战。

参考文献:

- Baharat, J. (2016). *Women zuihou de faming* [Our final invention](Lv Jiayi Trans). Beijing: Electronics industry.
- Baum, Seth D., Goertzel, Ben, and Goertzel, Ted G. (2011). How Long Until Human - Level AI? Results from An Expert Assessment. *Technological Forecasting and Social Change*, 78(1): 185-195.
- Foucault. (2001). *Ci yu wu--renwen kexue kaoguxue* [Words and objects -- archaeology of the humanities] (Mo Weimin Trans). Shanghai: Shanghai sanlian bookstore.
- Kelly, K. (2016). *Biran* [The Inevitable: Understanding the 12 Technological Forces That Will Shape Our Future] (Zhou Feng, Dong Li, Jin Yang Trans). Beijing: Electronics industry press.
- Kurzweil, R. (2011). *Qidian linjin* [Singularity approaching] (Li Qingcheng, Dong Zhenhua, Tian Yuan Trans). Beijing: China machine press.
- Liang, Zh. (2002). *Quanqiu hua huayu* [Global discourse]. Shanghai: Shanghai sanlian shudian.
- Liu, D.B. (2016). *Guoji guanxi shi* [History of international relations]. Beijing: Higher education press.

- Marx, K. (2006). *Zibenlun* [Das Kapital](Zeng Lingxian, Bian Bin, Jin Yong compilation Ed. & Trans). Beijing: Huaxia press.
- Rosenau, James N. (1995). Governance in the Twenty-first Century. *Global Governance*,1, 13-17.
- Rosenau, James N. (2001). *Meiyou zhengfu de zhili: shijie zhengzhi zhong de zhixu he gaibian*[Governance without government: order and change in world politics] (Zhang shengjun, Liu xiaolin, et al.Trans). Nanchang: Jiangxi people's publishing house.
- Rosenberg, Louis B. (2015). Human Swarms, a real-time method for collective intelligence. *Proceedings of the European Conference on Artificial Life 2015* (pp.658-659).
- Russell, S., Dietterich, T., and Horvitz, E. etal. (2016). *Letter to the Editor: Research Priorities for Robust and Beneficial Artificial Intelligence: An Open Letter*. *Ai Magazine*, 4, 3-4.
- Smoller, J., Temple, B. (2003). Shock-Wave Cosmology Inside a Black Hole. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 100 (20) (pp.11216-11218).
- Ulam, S. (1958). Tribute to John von Neumann. *Bulletin of*

- the American Mathematical Society*, 3, 1-49.
- UN. (2019, October 28). [UN secretary-general Annan's report at UN millennium conference]. Retrieved from <http://www.un.org/chinese/aboutun/prinorgs/ga/millennium/sg/report/ch2.htm>.
- Waller, W.H., Hodge, P.W. (2009). *Xingxi yu xingji bianyuan*[Galaxies & The Cosmic Frontier] (Shuai Qiexing Trans). Beijing: Foreign language teaching and research press.
- Wallerstein, I. (1998). *Modern world system (V.1)*. Beijing: Higher education press.
- Waltz, K. (2012). *Ren, guojia yu zhanzheng: yizhong lilun fenxi* [Man, state and war: a theoretical analysis] (Xin Qiang Trans). Shanghai: Shanghai people's publishing house.
- Xi, J.P. (2014, December 14). Zai Nanjing da tusha sinanzhe guojia gongji yishi shang de jianghua [Speech at the national memorial ceremony for victims of the Nanjing massacre]. *Guangming daily*, p.2.
- Xi, J.P. (2019). *Zhongguo gongshan dang di shijiu ci quanguo daibaio dahui gongzuo baogao* [Report on the work of the 19th national congress of the communist party of China], p.6-19.

Xiang, Sh.L. (1999). Guodian zhujian “xing” “qing” shuo
[The theory of "sex" and "affection" in guo dian
bamboo slips]. *Confucius studies*, 1, 37-38.

On the Governance Dilemma of Artificial Intelligence in the Process of Globalization

Sheng Jiang, Peng Lu, Xiyu Mai

School of International Relations and Public Affairs, Shanghai International
Studies University, Shanghai 200083

Tel.: +86 13260057961 Email: shengjiang@shisu.edu.cn

(received 22 April,2020) (revised 15 June,2020)

(accepted 2 July,2020)

Abstract

In the process of globalization, the information industry revolution has brought a once-in-a-lifetime opportunity to the development of mankind, but it has also brought governance dilemma to globalization. 2017 will be an important milestone in the history of artificial intelligence, with scientists predicting a "singularity" in the middle of the 21st century and a "Homo sapiens society" by the end of the century. In this context, how should human global governance be faced? What is the destiny of mankind? People could abandon the weakness of human nature. In this article, the author combed the concept of global governance view origin, in different development phases, and the future of "homo sapiens society" when comparing to the concept of global

governance, and from East to the Western theory of human nature as the angle of comparative study within the category of political philosophy.

The author concluded that in the East group standard under the guidance of cultural gene of human destiny community in order to get rid of the dilemma of global governance and response "brings the new challenges of homo sapiens society".

Keywords: Artificial intelligence, Globalization, Governance dilemma, Human nature comparison, Human destiny community

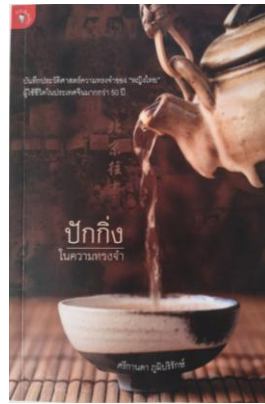
บทวิจารณ์หนังสือ

กำพล ปิยะศิริกุล¹

วิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
โทรศัพท์ 0-2613-3713 อีเมล kapol.p@pbic.tu.ac.th.

ศรีกานดา ภูมิบริรักษ์. (2557). *ปักกิ่งในความทรงจำ*. กรุงเทพฯ: มติชน.

หนังสือเรื่อง *ปักกิ่งในความทรงจำ* เขียนโดยศรีกานดา ภูมิบริรักษ์ หญิงไทยผู้ใช้ชีวิตอยู่ในกรุงปักกิ่ง เมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาชนจีนมาเป็นเวลายาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007) และครั้งที่สองเมื่อ พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) ผู้เขียนหนังสือได้ถ่ายทอดเรื่องราวที่เธอได้ประสบพบ

เจอด้วยตนเองในประเทศจีนผ่านเลนส์ส่วนตัว ออกมาเป็นเรื่องเล่าในรูปแบบของบันทึกความทรงจำยาวประมาณ 200 หน้า พร้อมทั้งได้แทรกภาพประกอบจำนวนหนึ่งไว้เกือบทุกตอนด้วย เมื่อมองโดยภาพรวมแล้ว ขอบเขตของเรื่องเล่าในหนังสือเล่มนี้ค่อนข้างกว้างขวาง กล่าวคือครอบคลุมประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศจีนตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1960 – 2000

¹ อาจารย์ประจำ

เนื้อหาหลักในหนังสือมีด้วยกัน 11 ตอน ได้แก่ 1) ชีวิตฉันเห
หักไปปักกิ่ง 2) สมัยที่ต้องใช้คูโปงในปักกิ่ง 3) พบศรีบูรพาในปักกิ่ง
4) ท่ามกลางการปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรมของจีน 5) เมื่อจีนเริ่ม
ดำเนินนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศ 6) โรงแรมมิตรภาพปักกิ่ง-
บ้านพักอาศัยก่อนชีวิตของเรา 7) ที่อยู่อาศัยในปักกิ่ง 8) สมัยยึดถือ
กำเนิดของคน 9) การเคลื่อนไหวลงสู่ชนบทของปัญญาชนหนุ่มสาว
10) เรื่องของแก๊งสี่คน และ 11) ชะตากรรมของเจียงชิงหลังถูกจับ

ในเนื้อหา 11 ตอนข้างต้น ผู้เขียนย้อนระลึกความทรงจำ
เกี่ยวกับเรื่องการศึกษา อาชีพการงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลรอบ
ข้าง และบ้านพักอาศัยของตนเองเป็นหลัก โดยใช้ประวัติศาสตร์จีน
ช่วงทศวรรษ 1960 – 2000 เป็นฉากหลังในการเล่าเรื่อง พร้อมทั้ง
สอดแทรกเกร็ดความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมจีนที่เธอได้เห็นได้ฟังมา
อย่างลงตัว

จักรวรรดินิยมรุกรานย่ำยีครั้งแล้วครั้งเล่าจากสงครามฝิ่น
สองครั้ง (ครั้งแรก ค.ศ. 1840-1842 ครั้งที่สอง ค.ศ. 1856-1860)
และสงครามจีน-ญี่ปุ่นสองครั้ง (ครั้งแรก ค.ศ. 1894-1895 ครั้งที่สอง
ค.ศ. 1931-1945) แต่ยังคงความวุ่นวายภายในประเทศอย่างไม่ขาด
สายจากกบฏไท่ผิง (ค.ศ. 1851-1864) กบฏนักมวย (ค.ศ. 1899-
1901) สงครามแย่งชิงอำนาจระหว่างขุนศึก (ค.ศ. 1916-1928) และ
สงครามปลดแอก (ค.ศ. 1945-1949)

หากเปรียบประเทศจีนเป็นคนคนหนึ่งแล้ว คนคนนั้นก็คงตก
อยู่ในสภาพบอบช้ำเสียเหลือเกิน ไม่มีเรี่ยวแรง ไม่มีความสามารถ
และที่สำคัญคือไม่มีความภาคภูมิใจที่จะลุกขึ้นยืนขีดหน้าขีดอกด้วย
ความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตนต่อหน้าผู้อื่น แต่ในที่สุดพรรค

คอมมิวนิสต์จีนภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตง ก็สามารถนำพาชนชาติจีนหลุดพ้นออกจากหน้าประวัติศาสตร์แห่งความอับยศอดสู้นั้นได้

ทว่า ช่วงทศวรรษ 1950-1970 หรือสามทศวรรษแรกของการ “ลุกขึ้นยืน” ของประชาชนจีน กลับกลายเป็นช่วงเวลาแห่งการ “ล้มลุกคลุกคลาน” ที่แสนยากลำบากของประชาชนจีน เนื่องจากผู้นำประเทศมัวแต่ “เล่นการเมือง” เพ่งความสนใจไปที่อุดมการณ์การเมืองเป็นหลัก ในช่วงเวลานี้ ประเทศจีนมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ยึดอุดมการณ์ซ้ายจัดอยู่อย่างต่อเนื่อง เช่น “ขบวนการต่อต้านฝ่ายขวา” “ก้าวกระโดดไกล” และ “ทำลายสี่เก่า” (ความคิดเก่า วัฒนธรรมเก่า ประเพณีเก่า นิสัยเก่า) กระทั่งกระแสอุดมการณ์ซ้ายสุดโต่งขึ้นสู่จุดสูงสุดในช่วง “การปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม” จนทำให้ประเทศจีนต้องตกอยู่ในสภาพกลียุค

ผู้เขียนหนังสือได้ฉายภาพสังคมจีนในช่วงนี้ไว้ในตอนต้นเรื่อง เธอไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยครูปักกิ่ง ประเทศจีน ในช่วงต้นทศวรรษ 1960 ซึ่งเป็นช่วงที่นโยบายซ้ายจัดกำลังดำเนินไปอย่างร้อนระอุ ในขณะที่ประเทศจีนก็กำลังประสบภัยพิบัติธรรมชาติอย่างร้ายแรง เกิดสภาวะข้าวยากหมากแพง ประชาชนอดอยาก ทุกคนต้องใช้쿠폰ที่ได้รับจากรัฐในการซื้อสินค้าและอาหาร แต่สำหรับชาวต่างชาติ ต้องใช้เงินไ่ว่หยูฉว๋าน (外汇券) ไปซื้อของกินของใช้ที่ร้านค้ามิตรภาพปักกิ่ง ซึ่งอนุญาตให้ชาวต่างชาติเท่านั้นที่เข้าไปซื้อของได้

การปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม (ค.ศ. 1966-1976) ถือเป็นหายนะมหันต์ของประเทศจีน ทุกอย่างในประเทศหยุดชะงัก นักเรียนนักศึกษาไม่เรียนหนังสือ แต่เดินทางไปใช้แรงงานในชนบท ปัญญาชน

ถูกประณามตำหนิและทำร้ายร่างกาย หลายคนทนความอับยศอดสูไม่ได้จนถึงขั้นฆ่าตัวตาย ผู้คิดต่างทางการเมืองถูกไล่ล่า ศัตรูทางอุดมการณ์การเมืองถูกกำจัด โบราณวัตถุและโบราณสถานถูกทำลาย ผู้เขียนหนังสือสนใจการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งนี้เป็นพิเศษ ขณะนั้นเธอสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว และทำงานเป็นอาจารย์สอนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยประชาชนจีน นอกจากเธอจะเล่าสาเหตุความเป็นมา ข้อมูลบุคคลสำคัญ และปฏิบัติการต่างๆ ในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมได้อย่างค่อนข้างละเอียดและชัดแจ้งแล้ว เธอยังตั้งคำถามชวนคิดไว้ด้วยว่า เพราะเหตุใดทางการเมืองจึงไม่จัดงานระลึกเหตุการณ์การกำจัดแก๊งสี่คนซึ่งควรจะเป็นเรื่องน่ายินดีที่ควรเฉลิมฉลอง

หลังจากเหมาเจ๋อตงเสียชีวิตและแก๊งสี่คนถูกกำจัดในปี ค.ศ. 1976 ตั้งเสี่ยวผิงก็ได้รับการฟื้นฟูตำแหน่งทั้งในพรรคฯ และรัฐบาล รวมถึงได้ก้าวขึ้นเป็นผู้นำสูงสุดของจีนรุ่นที่สอง ตั้งเสี่ยวผิงดำเนินนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศภายใต้แนวคิดที่ว่า แมวสีอะไรไม่สำคัญ ขอเพียงจับหนูได้ก็ถือว่าเป็นแมวที่ดี นับแต่นั้นเป็นต้นมา ธุรกิจต่างชาติก็เริ่มเข้ามาลงทุนทำการค้าในจีนมากขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันบริษัทห้างร้านจีนก็ขยับออกไปทำธุรกิจในต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ประชาชนจีนจึงเริ่มมีฐานะมั่งคั่งร่ำรวย ประเทศจีนกลายเป็นตลาดสำคัญของโลกที่ใครก็ไม่อาจมองข้ามได้

ผู้เขียนหนังสือได้เป็นประจักษ์พยานการปฏิรูปและเปิดประเทศของจีนในช่วงปลายทศวรรษ 1970 เธอย้ายมาทำงานในบริษัทสัญชาติอเมริกันที่เข้ามาทำธุรกิจในจีนช่วงต้นทศวรรษ 1980 หรือหลังจากจีนเริ่มเปิดประเทศได้ไม่กี่ปี ใครจะไปคาดคิดว่าในวันนี้ที่

กรุงปักกิ่งเต็มไปด้วยผู้คนหลากหลายสัญชาติเดินสวนกันขวักไขว่บนท้องถนน ตึกระฟ้าแข่งกันทำลายสถิติเรื่องระดับความสูง ปัญหาโรคติดกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และการสั่งอาหารนานาชาติมารับประทานที่บ้านเป็นเรื่องง่ายดายเพียงใช้ปลายนิ้วสัมผัสหน้าจอโทรศัพท์มือถือ แต่เมื่อ 40 ปีก่อนที่จีนเพิ่งเปิดประเทศ ปักกิ่งขาดแคลนโรงแรมสำหรับให้ชาวต่างชาติเข้าพัก รถแท็กซี่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และไม่มีร้านอาหารต่างประเทศเลยแม้แต่ร้านเดียว

หากเปรียบเทียบเอกสารชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ของราชการเป็นก้อนหินในขุดโคลนแล้ว บันทึกความทรงจำอย่างหนังสือเล่มนี้ก็คงเปรียบเหมือนเม็ดทรายที่ถูกหลงไปในขุดโคลนแล้วไบนั่น เพื่อพยายามเติมช่องว่างระหว่างก้อนหินเหล่านั้นให้เต็ม ฉันทัดก็ฉันทันประวัติศาสตร์จะสมบูรณ์ได้ ก็ต้องจดมีการบันทึกเรื่องราวของประชาชนคนตัวเล็กๆ ในทุกมิติด้วย มิใช่มีเพียงบันทึกเรื่องราวของผู้มีอำนาจระดับใหญ่ๆ เท่านั้น

มีสำนวนจีนกล่าวไว้ว่า สาเหตุที่รู้จักภูเขาหลูซานไม่ดีพอ ก็เพราะว่าตัวเองเข้าไปอยู่ในภูเขาหลูซานเสียเอง *ปักกิ่งในความทรงจำ* เป็นหนังสือบันทึกความทรงจำที่เขียนโดยหญิงไทยผู้ใช้ชีวิตในประเทศจีนนานกว่าครึ่งศตวรรษ ในฐานะที่เธอเป็น “คนนอก” เวลาเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมจีน จึงเป็นการมองผ่านเลนส์ของ “คนนอก” ที่ “คนใน” ยากจะมองเห็น นี่คือจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ กอปรกับภาษาที่อ่านง่าย เนื้อหาสนุกชวนติดตาม จึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจด้านจีนศึกษา ไม่ว่าจะอ่านเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมหรือเพื่อประดับความรู้ส่วนตัว

Journal of Sinology (Vol. 14 August, 2020)

CONTENTS

• From the Editor	
• An Analysis of the Teaching of Moral Self-Cultivation in Chinese Didactic Literature <i>Càigēn Tán</i>	Srisupang Thanawatsatchaseri Suree Choonharuangdej
• Idioms Containing Four Cosmic Elements in Chinese and Thai Languages	Pathama Jutatipatai Chanyaporn Chawla
• Chinese for Teaching Foreign Students Problems and Obstacles of Chinese Language Teaching and Learning Management of Schools in Lop Buri, Sing Buri, Ang Thong, and Saraburi Province and Development Guidelines	Puthep Prapagorn
• The Development of a Chinese Instructional Package Using Local Contexts for Prathomsuksa 4-6 Students in a Small School by Using Local Contexts in Chachoengsao Province: Case Study at Wathuasai School	Xiaoxin She, Chanikan Rattanachaipaisankul, Sujanya Thimathan, Supaphada Indrabongkot, Jiaoyue Zhao
• The Development of Self Learning Package on Distinguish of Similar Characters in Chinese for Nakhon Pathom Rajabhat University Chinese Language Major Student	Natrudee Pankitwanitjalearn
• China's Image Shows the Role of a Major Country in the New Era	Peng Lu, Sheng Jiang, Jian Chen
• Belt and Road Initiative in the New Era Promotes Urban Development along the Route	Zhaohui Yu Peng Lu
• “Belt and Road Initiative” and the New Era of China Studies in Thailand	Pornpawis Lhapeerakul
• Qinghai Response to Belt and Road Initiative by Using Qinghai's Development and Action Plan of Silk Road Cultural Industrial Belt	Suppakorn Khonkhlong
• The East-West Comparison of Democracy: Based on Vietnam's Experience	LETHINGOCANH
• On the Governance Dilemma of Artificial Intelligence in the Process of Globalization	Sheng Jiang, Peng Lu, Xiyu Mai
• Book Review	Kampol Piyasirikul